

BUSKSKVETTEN

2019 * 35. årgang

KONGLEBIT

**Organ for Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Buskerud**

REDAKSJONELT:

REDAKTØR: Jens Erik Nygård
Brinken 19
3426 GULLAUG
Epost : jenygard@online.no

Stoff til Buskskvetten sendes fortrinnsvis direkte til redaktøren. Manuskripter leveres via epost. Stoff med ferdig layout kan med fordel leveres som pdf-fil. Buskskvetten blir utgitt som nett-tidsskrift. Etter årets slutt blir det produsert en PDF-fil med forside og innholdsfortegnelse.

Medlemskap :

Man blir medlem av gjennom Birdlife Norge. Fylkesavdelingen dekker inntil videre tidligere Buskerud fylke, og er ansvarlig for saker av felles interesse for lokallagene i fylket. Nye medlemmer får tilknytning til fylkesavdeling etter hvor de bor.

Konglebiten på forsiden er fotografert i Hole kommune i november 2019.
Støeren på baksiden er fotografert i Lier kommune i august 2019.
Begge foto av Jens Erik Nygård.

Innhold :

Side 4	Overvåking av overvintrende vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 1990-2018	Bjørn Harald Larsen, Kendt Myrmo og Viggo Ree
Side 44	Kartlegging av horndykker (<i>Podiceps auritus</i>) 2017-2018	Torgrim Breiehagen og Per Furuseth
Side 56	Fugler i Øvre Eiker 2018	Steinar Stueflotten og Anders Hals
Side 93	Vandrefalk i Buskerud 2017-2018.	Tore Gunnarsen
Side 107	Sjeldne fugler i Buskerud 2018. Rapport fra LRSK i Buskerud	Steinar Stueflotten
Side 143	Spovert i Buskerud	Steinar Stueflotten
Side 149	Fuglelivet i Linnestranda naturreservat. Rapport 2018	Jens Erik Nygård

BILLEDGALLERI

Vinner i mars. Lavskrike, Nes.
Foto: Eli Bondlid

Vinner i mars og Årets bilde.
Kongeørn, Buskerud.
Foto: Jostein Myre

Vinner i juni. Boltit, Hol.
Foto: Jostein Myre

Vinner i september.
Musvåk, Hole
Foto: Terje Pettersen

Overvåking av overvintrende vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 1990-2018

Av Bjørn Harald Larsen, Kendt Myrmo og Viggo Ree

Hole og Ringerike lokallag av Norsk Ornitologisk Forening har gjennomført overvåking av overvintrende vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i periodene 1990-2000 og 2003-2018. Her presenteres en oversikt over de viktigste resultatene fra overvåkingen, der bestandssituasjonen for ulike arter gjennomgås og vurderes i forhold til vintertemperaturer og isforhold. Etter 27 år med overvåking er dette de mest markerte utviklingstrekkene vi har kunnet registrere:

- *Sangsvanebestanden har gått tilbake med mer enn 50 % fra første halvdel av 1990-tallet til 2010-tallet. For knoppsvane er tilbakegangen noe mindre, mens kanadagås viser svært varierende vinterforekomst i overvåkingsområdet – avhengig av vintertemperaturene.*
- *Enkelte arter hadde høye vinterbestander på første halvdel av 1990-tallet på grunn av flere påfølgende milde vintrer, og etter en markant tilbakegang fram til rundt 2005 har bestandene nå stabilisert seg. Dette gjelder særlig kvinand og laksand, til dels også stokkand – men denne arten har derimot vist en klar økning på 2010-tallet (etter en betydelig bestandsknekk den harde vinteren 2010/11).*
- *Toppand og sothøne etablerte seg med vinterbestander i området på første halvdel av 1990-tallet i tilknytning flere milde vintrer etter hverandre, og har etter en periode med ustabile forekomster stabilisert seg på et så høyt nivå at vassdraget nå er av de aller viktigste vinterområdene for disse artene i innlandet i Sørøst-Norge. Dette gjelder også storskarv, som etablerte seg på første halvdel av 2000-tallet.*
- *Området har en liten og ustabil overvintringsbestand med dvergdykker, som nå ses hyppigst i Drammenselva, Vestfosselva og Randselva. På 1990-tallet var Begna den viktigste overvintringslokaliteten for arten.*
- *Bestanden av fossekall varierer i stor grad med vintertemperaturen, men motsatt av de «varmekjære» artene kanadagås, toppand, sothøne og stormåker øker bestanden i harde vintrer. Da konsentreres fossekallen i strykområder i særlig Drammenselva, men også i Begna og Randselva.*
- *Noen uvanlige overvintringsarter har vist en tendens til hyppigere forekomst de siste vintrene. Dette gjelder svartand, toppdykker og gråhegre. Andre har blitt klart sjeldnere å se i siste overvåkingsperiode, slik som taffeland, lappfiskand og fiskemåke.*

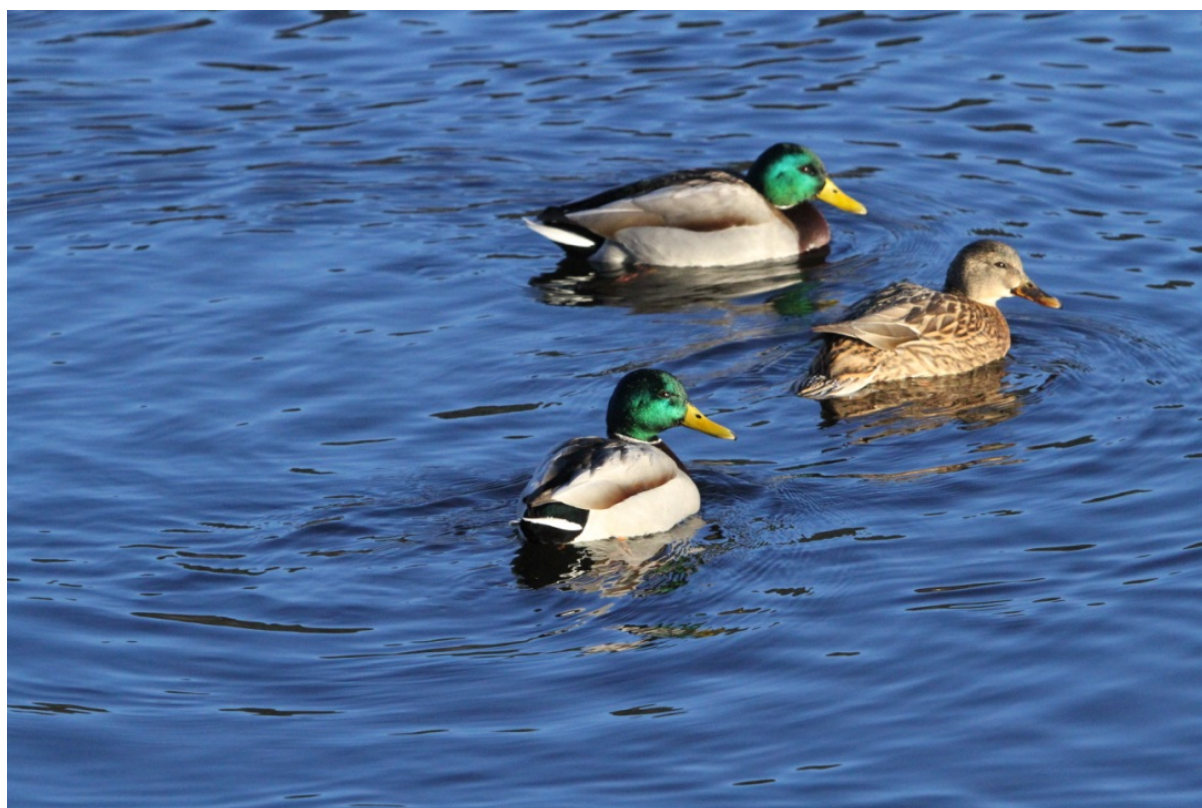
Historikk og rapportering

De første systematiske tellingene av overvintrende vannfugl i Buskerud tok til i februar 1987. Ansvarlig for denne overvåkingen var Fylkesmannen i Buskerud, som videreførte undersøkelsene ut dette tiåret (Klute 1989, Løset 1987, 1988a, b og c). Materiale fra tellingen vinteren 1987/88 ble inkludert i en landsomfattende svanekartlegging (Hauge 1990). Fra januar 1990 gjennomførte Norsk Ornitologisk Forening (NOF), Hole og Ringerike lokallag, dette arbeidet i Nedre/Østre Buskerud. Disse årlige vinterfugltellingene i den nedre delen av Drammensvassdraget ble fulgt opp til og med januar 2000 (Larsen 1990a og b, 1991, 1992a, b og c, 1993d og e, 1996b, c og d, 1997c, 1998a, 1999, Larsen mfl. 2000). Kartleggingen av overvintrende vannfugl i Nedre/Østre Buskerud omfattet fram til vinteren 1997/98 særskilte svaneundersøkelser. Dette gjaldt i første rekke forekomsten av sangsvane som enkelte år inngikk i overvåking av arten i Sørøst-Norge (Larsen 1993a, b og c, 1995a,

b og c, 1996a, 1997a og b, 1998b). Det separate "Prosjekt tirsdagstillinger" fra august 1997 til august 1998 inkluderte vintertellinger i deler av Drammensvassdraget (Larsen mfl. 1999).

Hole og Ringerike lokallags kartlegging av overvintrende vannfugl i Nedre/Østre Buskerud ble gjenopptatt i januar 2003, først og fremst med formål å følge utviklingen i sangsvanebestanden i et av artens viktigste vinterområder i Norge. Overvåkingen av overvintrende vannfugler fra 2003 til og med 2010 har blitt rapportert gjennom artikler i tidsskriftet *Buskskvetten* (Larsen mfl. 2003, Larsen & Myrmo 2004, Larsen mfl. 2006, 2007, 2008a, 2009, 2011a), og senere – fra 2011 til og med 2018 – som rapporter til Fylkesmannen i Buskerud fra NOF Hole og Ringerike lokallag (Larsen mfl. 2011b, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018a, b, c, d, e, f, g, h, i). En oppsummering for overvåkingsperiodene 1990-2000 og 2003-2007 ble presentert i *Buskskvetten* (Larsen mfl. 2008b). Overvåkingen blir støttet økonomisk av Fylkesmannen i Buskerud gjennom viltfondsmidler.

Forvaltningsmyndighetene vil kunne ha nytte av overvåkingsdataene både til å vurdere bestandsforholdene for de mest tallrike artene i Buskerud samt å vurdere hvilke områder langs vassdraget som er av størst betydning for de enkelte artene – i tillegg til informasjon om hvilke deler av vassdraget som er viktige i harde vintrer og hvilke som har store antall vannfugler i milde vintrer.

Figur 1. Stokkanda er den mest tallrike overvintrende vannfuglen i nedre del av Drammensvassdraget. Bildet viser to hanner og en hunn i Drammenselva ved Steinberg 17. januar 2017. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Mange personer har deltatt i årenes løp

En rekke personer har deltatt i tellingene i løpet av disse 27 vintrene. I hovedsak er det forfatterne som har stått for tellingene, men særlig på 1990-tallet var arbeidet fordelt på flere medlemmer i Norsk Ornitologisk Forening: Tonny Andersen (nedre del av Drammenselva 1995-1997), Geir Gaarder (deler av Vestfosselva og Drammenselva 1992), Anders Hals (Vestfosselva 1990 og 1993-1998), Jon Ludvig Hals (Vikersund/Bergsjø 1998-2000), Henrik Jensen (1992, 1993), Torkild Svorkmo-Lundberg (Drammenselva 1995-1997 og 1999) og Thor Østbye (foto 1993). På 2000- og 2010-tallet har i tillegg disse deltatt på foto-, telledager eller supplerende telledager: Kjetil Heitmann (telling 2009), Steinar

Myhr (foto 2010, foto og supplerende telling 2011), Vidar Bakken (foto 2012), Kjell Isaksen (foto 2012), Per Ole Syvertsen (foto 2012) og Øivind Syvertsen (foto 2012). Alle takkes for sine bidrag.

Dekker nesten alt åpent vann i vassdraget

Tellingene omfatter Sperillen (så sant det finnes åpent vann her), Begna fra fylkesgrensa mot Oppland ved Tørrisplassen til Hønefoss, Randselva, Storelva, Steinsfjorden (dersom det er isfrie arealer), Tyrifjorden med unntak av Holsfjorden samt Drammenselva, Vestfosselva og Loselva. I tillegg blir også de nedre 500 m av Snarumselva dekket fra Gravfoss og inkluderes i strekningen Sporvind til Katfoss i Drammenselva. Tellingene foregår ved å registrere fra faste tellepunkt som gir god utsikt over elvestrekningene/gruntvannsområdene. Kortere strekninger av Randselva, Begna og Vestfosselva sjekkes i tillegg til fots for å få tilfredsstillende dekning. Vanligvis har tellingene foregått på én og samme dag, men enkelte år har vi måttet benytte to dager for å dekke alt åpent vann i overvåkingsområdet. På den måten har vi minimert dobbelttelling (eller at fugl har unngått å bli tellet) som feilkilde.

Ikke hele Drammenselva blir dekket av våre tellinger. Mellom Hellefoss og Embretsfoss blir det kun registrert fra bruene i Skotselv, Døvikfoss og Åmot samt fra et tellepunkt ved Embretsfoss. Tellingene på strekningene mellom disse tellepunktene på midten av 1990-tallet viste små antall av kvinand, laksand og knoppsvane (Larsen mfl. 2008b), og det er også potensiale for sangsvane og toppand på disse strekningene (særlig nord for Skotselv). Dekningen av Vestfosselva har variert noe gjennom overvåkingen. På deler av 1990-tallet ble det gått langs hele elvestrekningen fra Langebru til Vestfossen, mens det på 2000-tallet har blitt tellet fra faste punkter langs elva (Langebru, Bomenga, Semsvegen ved Berg, Spæren og nedstrøms Vestfossen kraftverk).

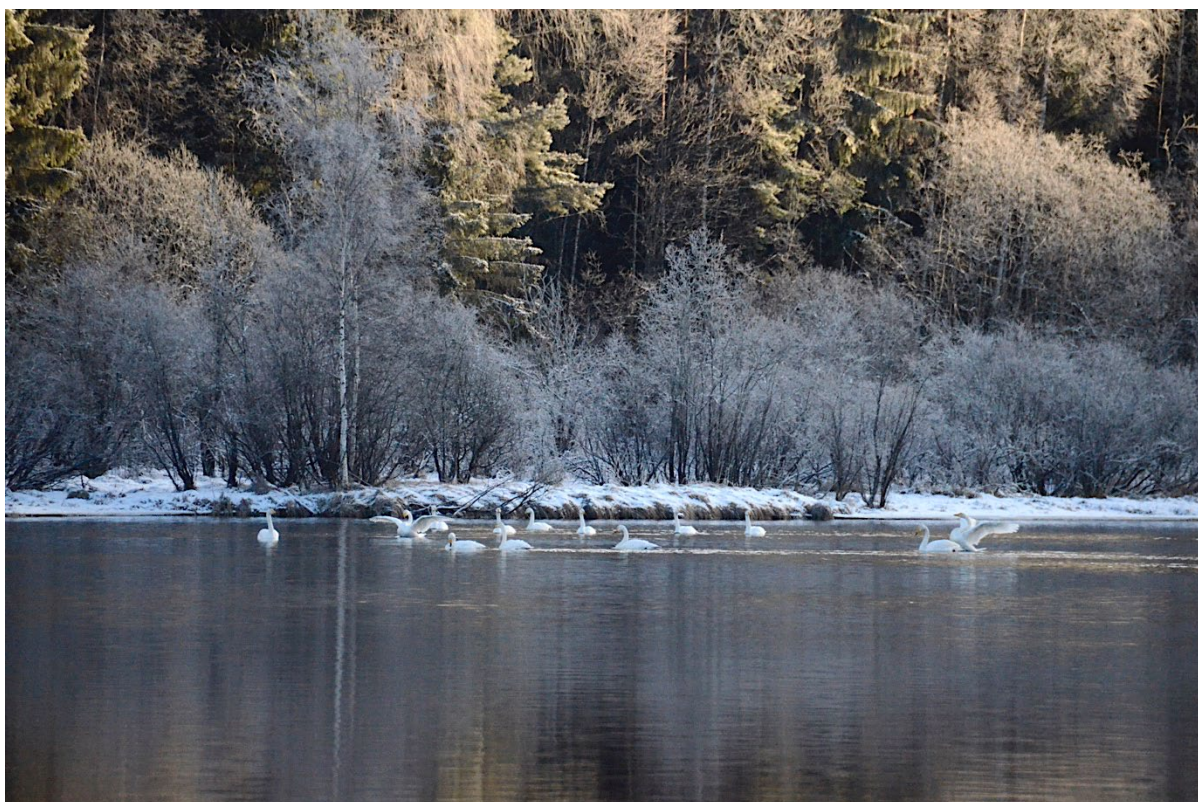
Mange milde vintre innenfor overvåkingsperioden

De første årene av overvåkingen kom flere unormalt milde vintre på hverandre, særlig i 1989/90, 1991/92 og 1992/93 lå vintertemperaturene betydelig over normalen (1960-1990). Etter midten av 1990-tallet ble det noen gode, «gammeldagse» vintre – der spesielt 1995/96 og 1996/97 hadde lange perioder med streng kulde. Deretter fulgte en ny periode med mange milde vintre, før det på begynnelsen av 2000-tallet igjen slo til med noen harde vintersesonger. Vinteren 2002/03 var gjenfrysingen i vassdraget den mest omfattende siden siste halvdel av 1980-tallet. Etter den tid opplevde vi igjen flere til dels svært milde vintre (særlig førjulsvintrene), og dette har fortsatt gjennom hele den siste overvåkingsperioden, med unntak av de normale til harde vintrene 2010/11 og 2017/18.

Noen generelle utviklingstrekk

I innlandet vil svingninger i vinterklimaet i større grad enn langs kysten gjenspeile seg i tilsvarende svingninger i bestandene av overvintrende vannfugl. Ingen arter ser ut til å slippe helt unna, selv om kanskje kvinand og laksand er mer hardføre enn for eksempel svaner, gjess og måker – og fossekallen har som regel større bestander dess kaldere vinteren er. Forklaringen på dette er at flere fossekaller oppholder seg i små elver og bekker når forholdene tillater det; dvs. i milde vintre.

Tabell 1 viser gjennomsnittlige antall vannfugler og andefugler fordelt på 5 perioder (1990-1995, 1996-2000, 2003-2007, 2008-2012 og 2013-2018) samt hvor mange arter som ble sett innenfor perioden og antall registrerte arter samlet sett etter utgangen av hver periode. Tabellen illustrerer hvordan flere arter gjennomlevde en kraftig desimering av vinterbestanden etter de harde vintrene i 1995/96 og 1996/97 og på begynnelsen av 2000-tallet. Fra midten av 2000-tallet har bestandene igjen tatt seg noe opp igjen, men ikke til de samme nivåene som på første halvdel av 1990-tallet. Et unntak i så måte er stokkand, som har økt betydelig på 2010-tallet. Til dels gjelder også dette toppand, som stort sett var relativt fåtallig fram til vinteren 2005/06. Dette betyr at særlig svaneartene (spesielt sangsvane) og kvinand nå har langt mindre bestander enn for 25 år siden.

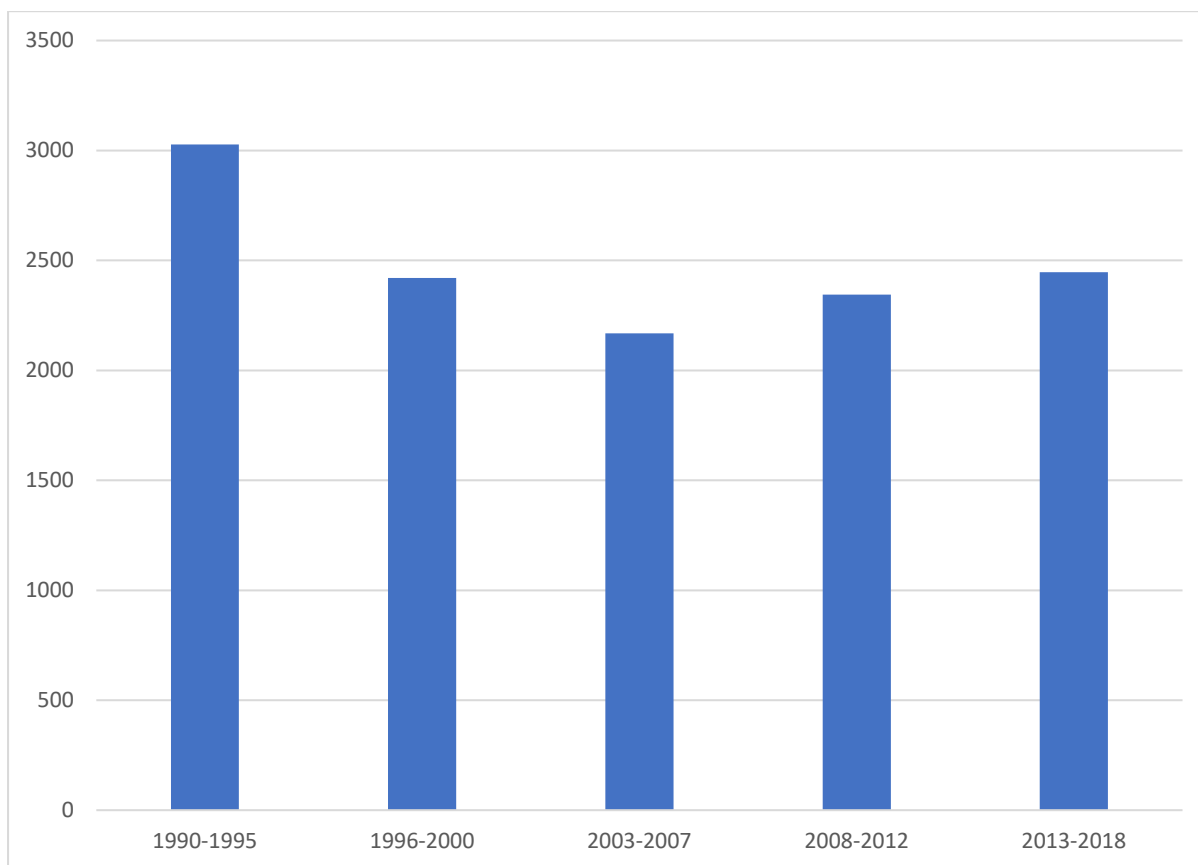

Figur 2. De midtre delene av Begna, mellom Langsøa nord for Hen og Bergsund nord for Hallingby, er det klart viktigste overvintringslokaliteten for sangsvane innenfor overvåkingsområdet, her representert ved en flokk ved Bergsundodden den 13. januar 2017. Foto: Viggo Ree.

Tabell 1. Gjennomsnittlig antall vannfugler og andefugler totalt registrert under tellinger i januar i periodene 1990-1995, 1996-2000, 2003-2007, 2008-2012 og 2013-2018 samt antall arter registrert innenfor hver periode og totalt ved utgangen av hver periode.

PERIODE	VANNFUGL TOTALT	ANDEFUGL TOTALT	ANTALL ARTER	ARTER TOTALT
1990-1995	3497	3028	23	25
1996-2000	2995	2421	26	32
2003-2007	2775	2168	26	38
2008-2012	2969	2345	19	39
2013-2018	2797	2447	26	41

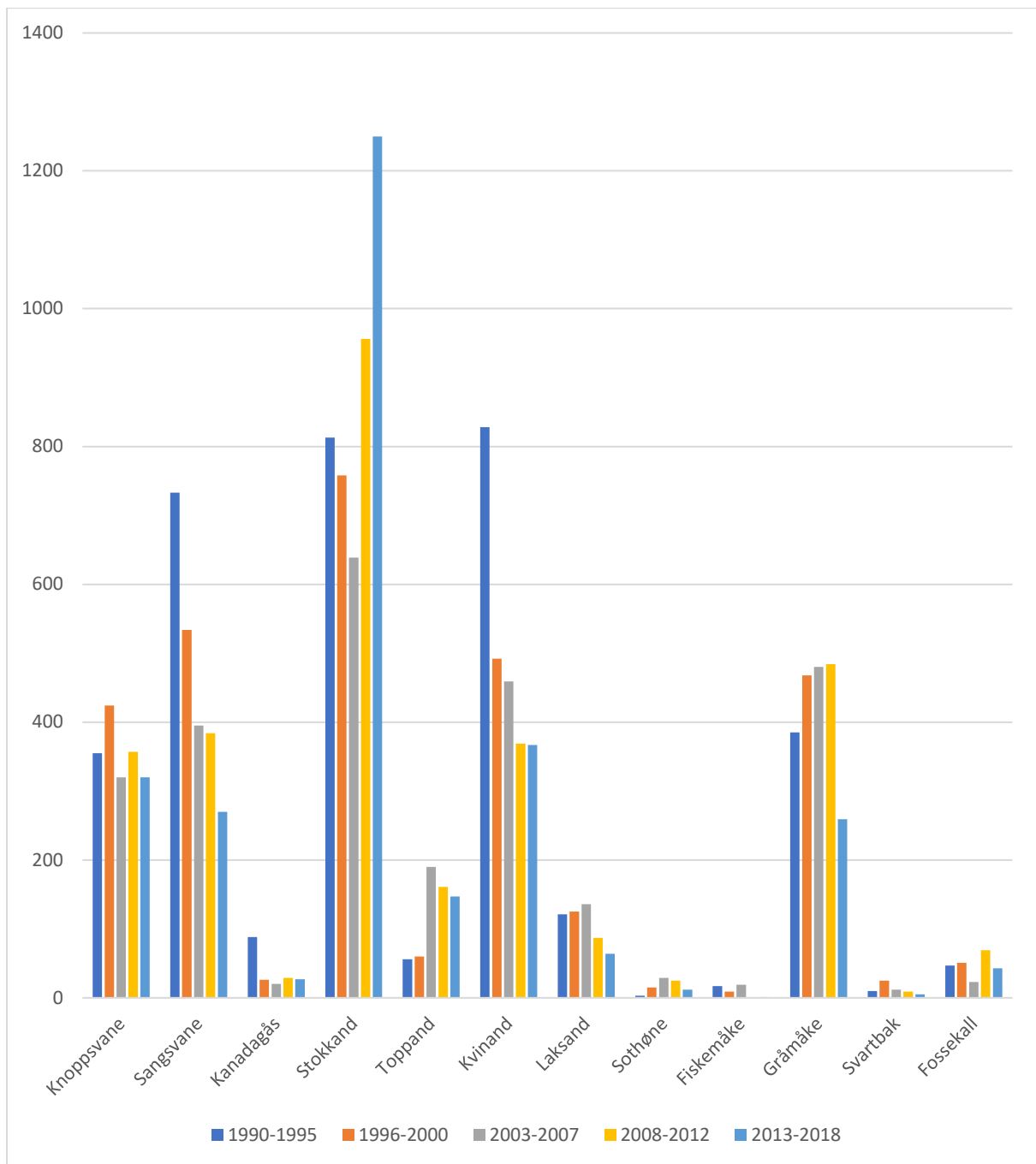
Antall registrerte arter pr. år viser en meget klar sammenheng med gjennomsnittstemperaturen for desember samme vinter (figur 5), gjerne med en topp etter flere milde vintrer på hverandre. Antall registrerte arter var på sitt høyeste på siste halvdel av 1990-tallet. I alt 8 uvanlige/sjeldne vintergjester som ble sett i den første overvåkingsperioden (1990-2000) har ikke blitt registrert i den siste perioden. Dette dreier seg om dvergsvane, kortnebbgås, snadderand, taffeland, siland, gråstrupedykker, vannrikse og hettemåke. Tilsvarende er det 10 arter som har blitt registrert i den siste perioden (2003-2018), men ikke i den første: sædgås, svartand, sjøorre, havørn, horndykker, vipe, krykkje, sildemåke, grønlandsmåke og lomvi. Dvergsvane og taffeland har også til andre tider av året blitt sjeldnere å observere i overvåkingsområdet på 2000-tallet, mens arter som svartand, havørn og horndykker har vist en sterkere forekomst i samme periode. I den siste perioden har også vi registrert flere vinddrevne arter etter kraftige vinterstormer (vipe og krykkje). Lomvi ble ikke registrert under våre tellinger etter den store invasjonen i 1997, derimot i januar 2003 og 2006. I 2003 dreide dette trolig seg om fugler som hadde oppholdt seg i Tyrifjorden hele denne perioden, mens det i 2006 like gjerne kan ha vært fugler fra en ny og mindre invasjon av lomvi til Tyrifjorden høsten 2005 (se Artsobservasjoner.no).

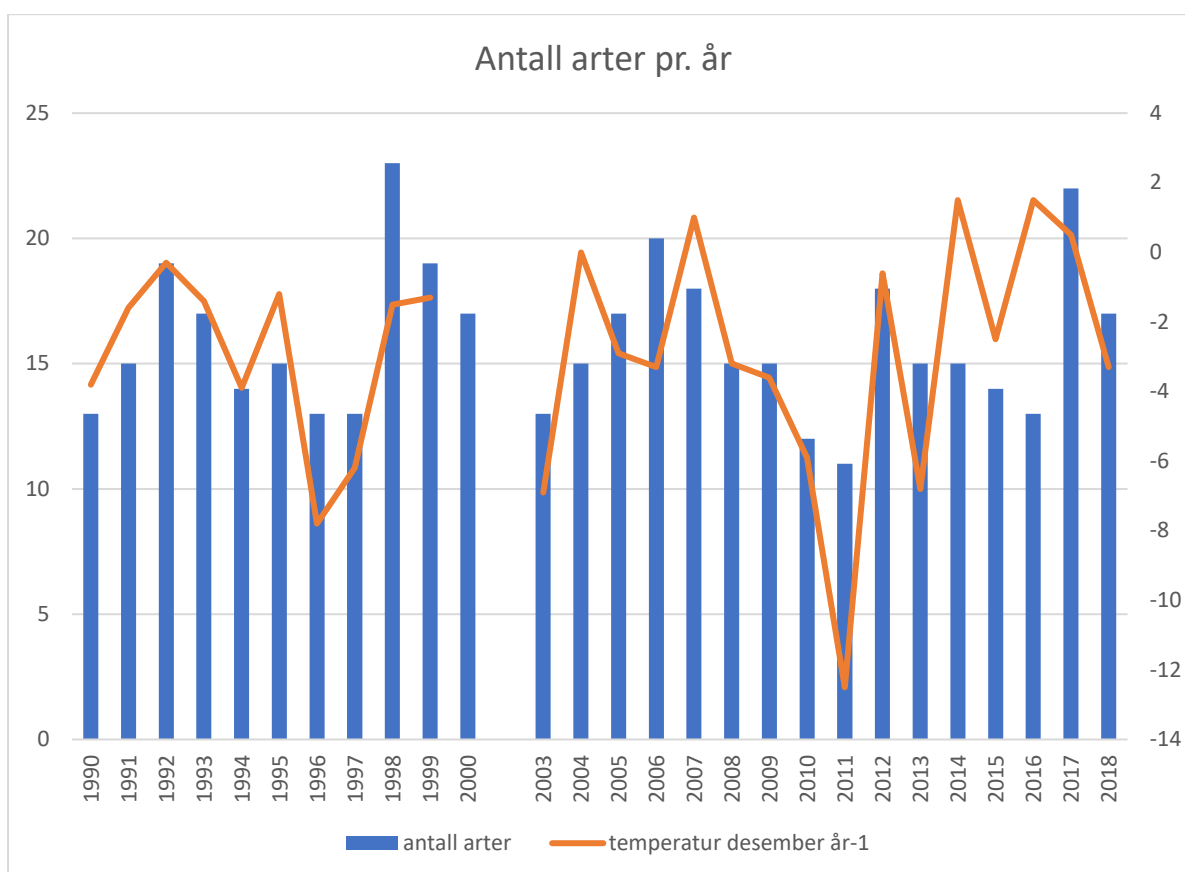
Figur 3. Gjennomsnittlig antall andefugler registrert under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget innenfor 5-6 års perioder.

Tabell 2. Gjennomsnittstall for periodene 1990-1995, 1996-2000, 2003-2007, 2008-2012 og 2013-2018 for de mest tallrike overvintringsartene i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud.

Art	1990-1995	1996-2000	2003-2007	2008-2012	2013-2018
KNOPPSVANE	355	424	320	357	320
SANGSVANE	733	534	395	384	270
KANADAGÅS	88	26	20	29	27
STOKKAND	813	758	639	956	1250
TOPPAND	56	60	190	161	147
KVINAND	828	492	459	369	367
LAKSAND	121	125	136	87	64
SOTHØNE	3	15	29	25	12
FISKEMÅKE	17	9	19	1	1
GRÅMÅKE	385	468	480	484	259
SVARTBAK	10	25	12	9	5
FOSSEKALL	47	51	23	69	43

Figur 4. Gjennomsnittlig antall individer registrert av de vanligste vannfuglene under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget innenfor 5-6 års perioder.

Figur 5. Arter registrert hvert år under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i desember det foregående året på Meteorologisk institutts målestasjon i Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

Artsomtaler

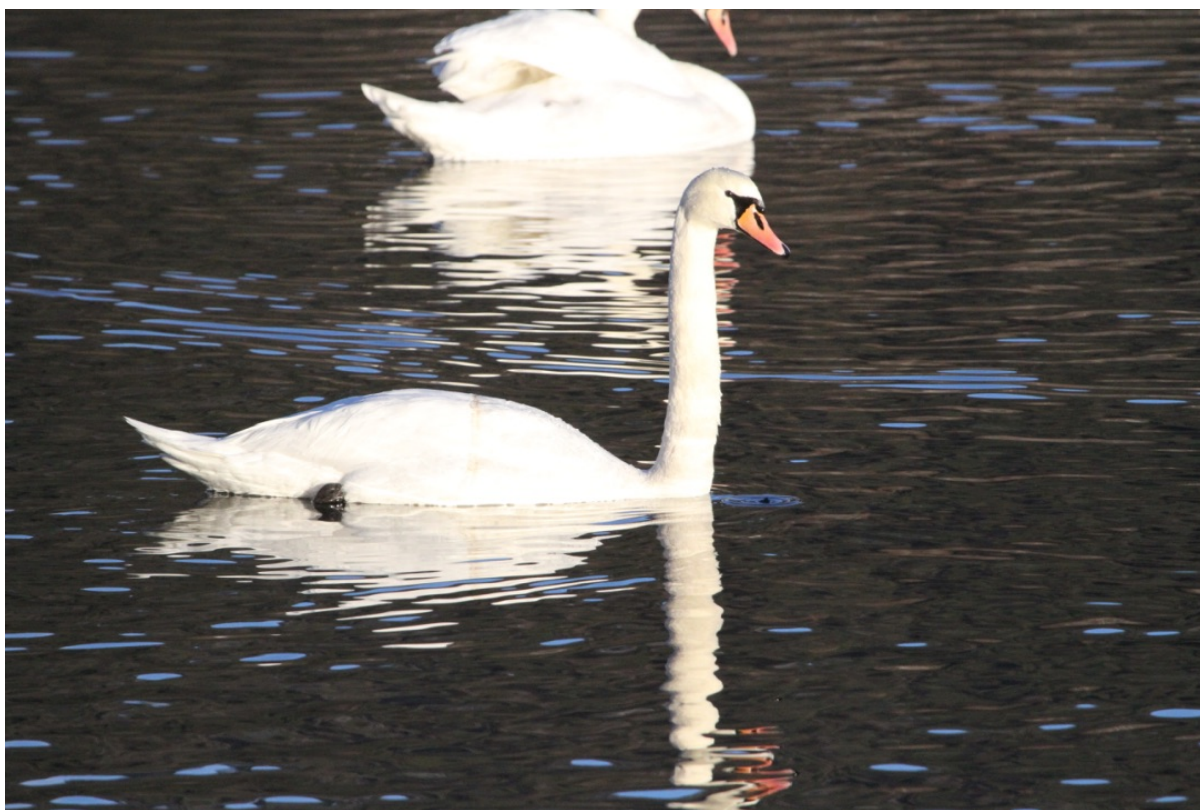
Knoppsvane *Cygnus olor*

Status: Vanlig og tallrik overvintrende art i overvåkingsområdet. Nedgang etter en bestandstopp på slutten av 1990-tallet. Relativt stabil bestand på 2010-tallet.

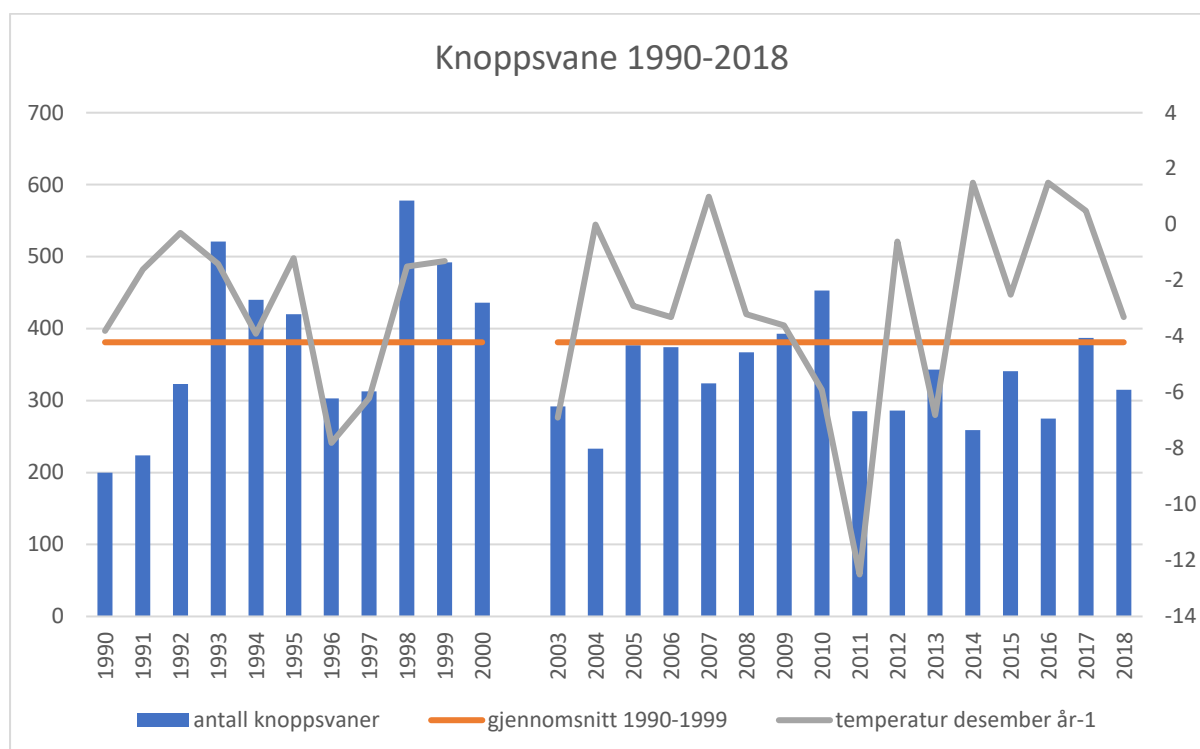
Knoppsvane var i en ekspansjonsfase i Nordre Tyrifjorden da overvåkingen ble igangsatt i januar 1990. Bestanden økte kraftig fram til og med vinteren 1993, da over 500 fugler ble registrert. Så fulgte noen år med stagnasjon og tilbakegang i antall knoppsvaner, før en ny økning skjedde fram mot vinteren 1997/98 da bestanden var på sitt største i overvåkingsperioden med nærmere 600 individer. I perioden 1999-2004 kom en betydelig nedgang i antall overvintrende knoppsvaner, og bunnen ble nådd i januar 2004 med bare 233 individer. Utover på 2000-tallet har bestanden stabilisert seg på et noe høyere nivå; med mellom 300 og 400 fugler de fleste år. Sett i forhold til siste halvdel av 1990-tallet har vinterbestanden blitt redusert med mer enn 20 % (fra 400-500 ind. til 300-400 ind., jf. figur 6).

Denne svanearten hekker vanlig i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem og forsøker tilsynelatende å overvintre så nær hekkeplassene som mulig. I tillegg rekrutteres trolig vinterbestanden fra hekkeplassene på Hadeland samt Fiskumvannet og andre mindre betydelige hekkeplasser nedetter Drammensvassdraget. Det kan derfor være interessant å se på utviklingen i hekkebestanden av knoppsvane i Nordre Tyrifjorden, som har blitt fulgt i perioden 1992-2017, for å se om det er noen overensstemmelse mellom hekkebestand og vinterbestand – eller om det er andre faktorer som regulerer vinterbestanden i området. Hekkebestanden økte fram til og med år 2000, dvs. fram til to

år etter at vinterbestanden kulminerte. Med noen år til år-variasjoner har trenden vært stabil eller med en svak nedgang i hekkebestanden, som i vinterbestanden, på 2000-tallet.

Figur 6. Vinterbestanden av knoppsvane har gått tilbake i et 20-25 års perspektiv i overvåkingsområdet, men på 2010-tallet har bestanden stabilisert seg på et nivå på mellom 300 og 400 fugler. Disse to voksne fuglene hadde tilhold i Drammenselva ved Steinberg 13. januar 2017. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 7. Antall knoppsvaner under midtvintertellingene av vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2018, sammenliknet med gjennomsnittet for perioden 1990-1999 og sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i desember det foregående året (dvs. samme vinter) på Meteorologisk institutts målestasjon i

Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

De 5 viktigste overvintringslokalitetene for knoppsvane i overvåkingsområdet er (etter gjennomsnittantall de siste 10 årene i overvåkingsperioden):

1. Bergsjø i Drammenselva
2. Strekingen Steinberg til Hokksund i Drammenselva
3. Vikersundområdet i Tyrifjorden
4. Henovika i Tyrifjorden
5. Sælabonn og Storøysundet i Tyrifjorden

Dvergsvane *Cygnus columbianus*

Status: En svært sjelden overvintringsart i Drammensvassdraget.

Dvergsvane er kun registrert ett av de 27 årene overvåkingen er gjennomført. En voksen fugl holdt seg trolig i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem hele vinteren 1991/92, og under tellingen den 18.1.1992 ble den sett ved Karlsrudtangen.

Sangsvane *Cygnus cygnus*

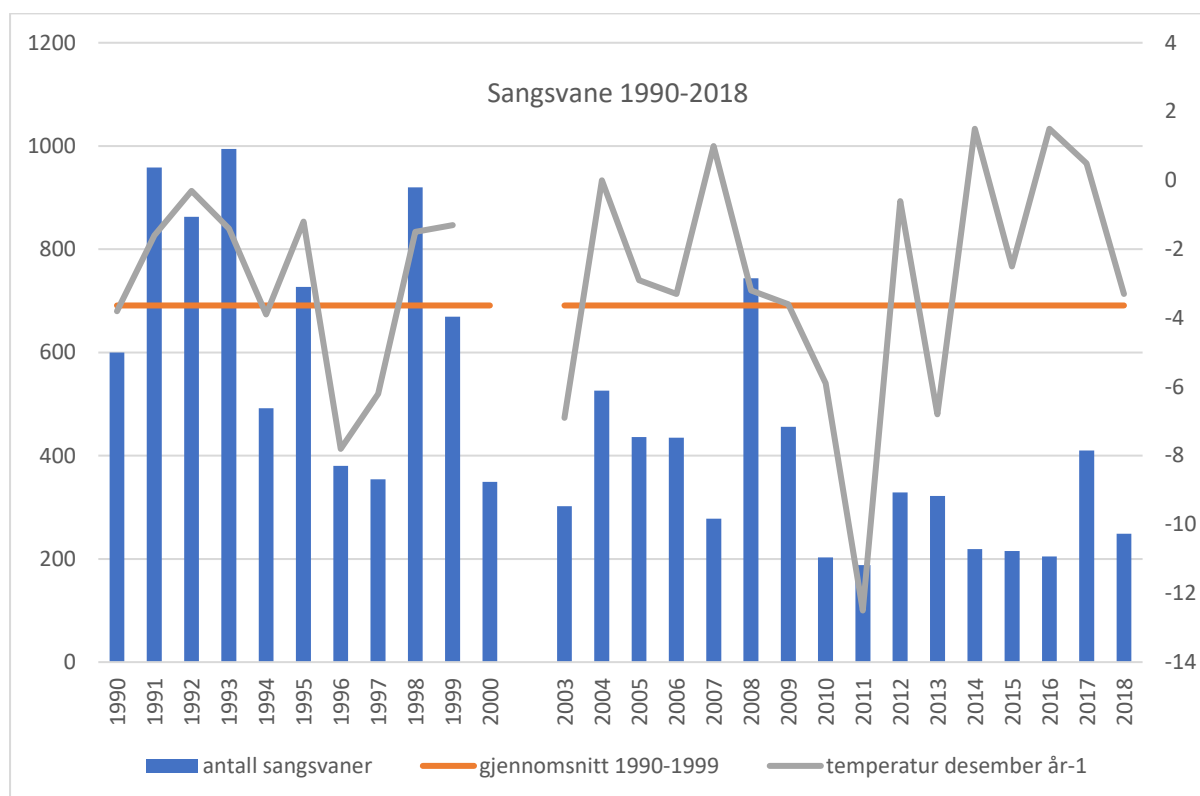
Status: Tallrik vintergjest i nedre del av Drammensvassdraget. Den langsiktige bestandstrenden er negativ, etter en økning på første halvdel av 1990-tallet – til dels også seint på 1990-tallet.

Figur 8. Sangsvanebestanden er fulgt ekstra nøye i overvåkingen, som har vist mer enn en halvering i overvintringsbestanden i nedre del av Drammensvassdraget fra første halvdel av 1990-tallet til 2010-tallet. Denne voksne fuglen ble fotografert ved Steinberg 9. januar 2015. Foto: Bjørn Harald Larsen.

På 2000-tallet har vinterbestanden av sangsvane i overvåkingsområdet ligget på omkring en tredjedel av bestanden tidlig på 1990-tallet. Nedgangen fra gjennomsnittet for rekordårene 1991-1993 (938 ind.) til gjennomsnittet for årene 2010-2018 (260 ind.) er på hele 72 %. På tross av flere milde vintrer har bestanden fortsatt å avta utover på 2010-tallet. Bare enkelte vintrer vises områdets potensial for å huse større antall med overvintrende sangsvaner, slik som i 2017 (410 ind.).

Forklaringen på tilbakegangen ligger sannsynligvis i næringstilgangen på våre vinterlokaliteter, da vinterbestanden i Nordvest-Europa som helhet trolig er stabil eller økende. Arten utvider fortsatt sitt hekkeområde med tilhørende økning i hekkebestanden, se bl.a. Shimmings & Øien (2015). Kanskje kan det også være en del av bildet at svanene med mildere vintrer vil forsøke å overvintrere stadig nærmere hekkeområdene. I øvre del av Hallingdalsvassdraget økte vinterbestanden av sangsvane gjennom 1990-tallet, med det høyeste antall vinteren 1998/99 (Lilleli & Håheim 1999) – i en periode med bestandsnedgang i nedre/østre Buskerud. Også lenger øst på Østlandet, i Glommavassdraget, er tendensen den samme. Der var det en dramatisk nedgang i vinterbestanden i Akershus-delen av vassdraget etter en bestandstopp på slutten av 1990-tallet (Larsen 2017), mens det ble registrert en økning lokalt i nordre del av vassdraget.

Figur 9. Antall sangsvaner under midtvintertellingene av vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2018, sammenliknet med gjennomsnittet for perioden 1990-1999 og sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i det foregående året (dvs. samme vinter) på Meteorologisk institutts målestasjon i Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

Det ser ikke ut til å være noen klar sammenheng mellom vinterklimaet (gjennomsnittstemperatur for desember det foregående året, målt langs Drammenselva ved Solbergelva) og antall sangsvaner vi registrerer under våre midtvintertellinger (se figur 10). Imidlertid har vi registrert bunnivåer i de hardeste vintrene (1995/96, 1996/97 og 2010/2011). Men på tross av mange milde vintrer seinere på 2010-tallet, har ikke bestanden tatt seg opp til nivået på 1990-tallet i denne perioden.

Tidlig på 1990-tallet lå opp mot 15-20 % av alle overvintrende sangsvaner i Norge i overvåkingsområdet (Larsen 1996b). De siste årene er denne andelen redusert til antakelig mellom 5 og 10 %. På 1990-tallet var det også flere lokaliteter i overvåkingsområdet som var av internasjonal betydning for sangsvane (jevnlige forekomst av mer enn 1 % av biogeografisk populasjon). Dette gjaldt Nordre Tyrifjorden (høst/tidlig vinter) og Vikersund/Bergsjø-området (midtvinter), kanskje også Begna mellom Hallingby og Hen (midtvinter) i en periode på første halvdel av 1990-tallet. Muligens kvalifiserer fortsatt Buskerud-delen av Begna til å være et internasjonalt viktig overvintringsområde for sangsvane. Oppdaterte bestandsoverslag for den fennoskandiske populasjonen av sangsvane mangler imidlertid.

De 5 viktigste overvintringslokalitetene for sangsvane i overvåkingsområdet er (etter gjennomsnittantall de siste 10 årene i overvåkingsperioden):

1. Langsua i Begna
2. Skollerud-Domningen i Begna
3. Strekningen Garntangen-Hallingby i Begna
4. Strekningen Fjellstangen-Drolsumtangen i Tyrifjorden
5. Strekningen Drolsumtangen-Natvedt i Tyrifjorden

Sædgås *Anser fabalis*

Status: Svært sjelden vintergjest til vassdragene i Nedre Buskerud. Den ble registrert bare vinteren 2005/06 i forbindelse med en uventet stor forekomst av sædgjess i Sørøst-Norge.

Innrykket av østlige sædgjess i Sør-Norge i januar 2006 ble registrert også i Buskerud, ved at 2 individer som viste karakterene til underarten *rossicus* («tundrasædgås») ble sett på østsida av Drammenselva ved Langesøya 27.1. Fuglene ble også funnet igjen ved Berskog av Steinar Stueflotten dagen etter vår telling. Dette er den eneste gangen arten er registrert under overvåkingen.

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

Status: En svært sjelden overvintringsart i overvåkingsområdet. Registrert kun én vinter.

Vinteren 1997/98 holdt det seg ei kortnebbgås sammen med sangsvaner i Begna ved Domningen. Trolig hadde fuglen en brukket vinge og bukket under i løpet av vinteren. Den ble sett i perioden fra 4.11.1997 til 13.1.1998.

Grågås *Anser anser*

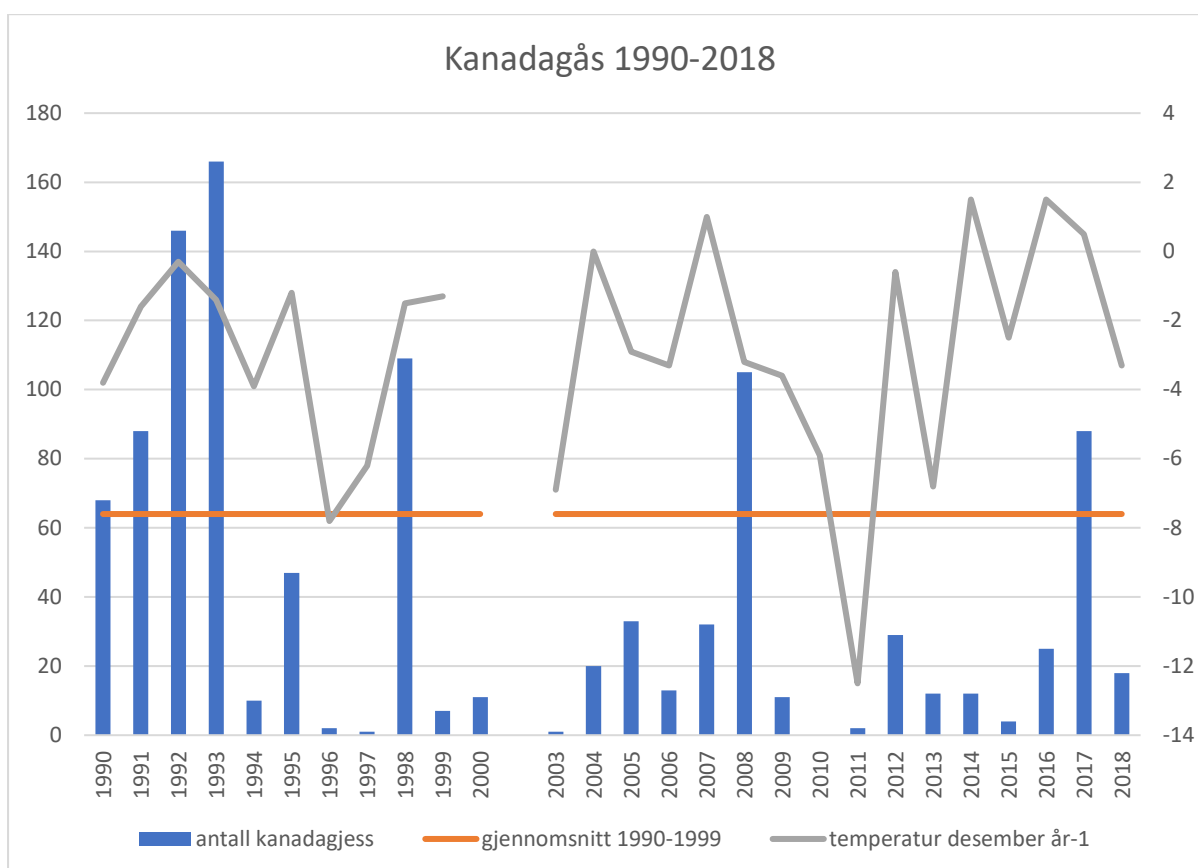
Status: En sjelden art vinterstid i vassdragene i Buskerud.

Kun 3 observasjoner er gjort av grågås under våre midtvintertellinger av vannfugl. Den 16.1.1992 lå det 3 ind. i Bergsjø, mens det ble sett 1 ind. i Karlsrudtangen naturreservat nøyaktig ett år seinere. Så drøyde det helt til 2018 med neste vinterobservasjon, da 2 ind. (trolig et par) lå i Drammenselva ved Krokstadelva den 12.1.2018.

Kanadagås *Branta canadensis*

Status: Tidligere ganske vanlig og tallrik overvintringsart, som har blitt langt mer fåtallig de siste 10-20 årene.

Vinterbestanden av kanadagås i overvåkingsområdet varierer med vinterklimaet (se figur 11), men trenden i perioden har vært nedadgående selv om temperaturforholdene har vært ganske uforandrete (svakt økende tendens i perioden). I den siste halvdel av overvåkingsperioden har det for det meste blitt registrert mellom 10 og 30 individer, men med større forekomster i spesielt milde vintrer (2007/08 og 2016/17). I de hardeste vintrene trekker alle eller så å si alle kanadagjessene ut av området før tellingene i andre uke av januar (som for eksempel i 2002/03 og 2010/11). På 1990-tallet var det gjerne ved Vikersund, i Bergsjø og i nedre del av Drammenselva (omkring Gulskogen) at de største flokkene med kanadagjess ble påtruffet vinterstid. De siste årene har flokkene som regel blitt observert nord for Vikersund eller i midtre del av Begna. Dersom det er isfrie gruntvannsområder i Sælabonn og Storøysundet er også dette viktige overvintringslokaliteter.

Figur 10. Antall kanadagjess under midtvintertellingene av vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2018, sammenliknet med gjennomsnittet for perioden 1990-1999 og sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i desember det foregående året (dvs. samme vinter) på Meteorologisk institutts målestasjon i Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

Brunnakke *Anas penelope*

Status: Vanligvis en svært fåtallig og sjelden overvintrende art i Buskerud, men registrert i uvanlig store antall i Steinsfjorden i nesten hele januar 2007.

Tabell 3. Registrerte brunnakker under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2018.

Lokalitet	1991	1998	1999	2005	2007	2012	2017
Busund-Averøya, Storelva						3	1
Steinsvika, Steinsfjorden					2		
Vikbukta, Steinsfjorden					2		
Ulvøya-Avskjæret, Steinsfjorden					23		
Storøysundet, Tyrifjorden				2			
Svarstadvika, Tyrifjorden		1					
Vikersund, Tyrifjorden	1		1				
Bergsjø, Drammenselva							
Mjøndalen, Drammenselva							1
Sum	1	1	1	2	27	3	2

Brunnakke er registrert i 7 av de 27 vintrene vi har utført vannfugltellinger i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud. Vanligvis blir bare ett eller 2 individer funnet når tellingene gjennomføres i andre uke av januar. Men kun et par uker tidligere kan det ligge flokker på over 50 brunnakker i Steinsfjorden hvis de viktigste lokalitetene der er isfrie (Vikbukta og Steinsvika). Noen

år, når is- og klimaforholdene er spesielt gunstige – slik som vinteren 2006/07, kan flokkene drøye et stykke ut i januar. Det ble da registrert 27 individer spredt i Steinsfjorden 10.1. og 19 fugler i Steinsvika 21.1.

Snadderand *Anas strepera*

Status: Svært sjelden vintergjest som bare er sett en sesong.

En snadderand hann lå sør for Drolsumtangen i sørvestre del av Tyrifjorden 14.1.1995. Dette er det eneste vinterfunnet av arten i Buskerud (Artsdatabanken 2018).

Krikkand *Anas crecca*

Status: Arten er uvanlig i Buskerud midtvinters, med langt flere observasjoner på Hurumlandet enn i Drammensvassdraget (Artsobservasjoner).

Krikkand har blitt registrert kun 3 av de 27 årene vi har overvåket vinterbestandene av vannfugl i Drammensvassdraget. Den første observasjonen ble gjort av 2 hunner ved Vikersund 16.1.1992, og etter det ble 1 hunn sett i Bergsjø 13.1.2012 og 1 ung hann (2K) i Drammenselva ved Steinberg 12.1.2018.

Stokkand *Anas platyrhynchos*

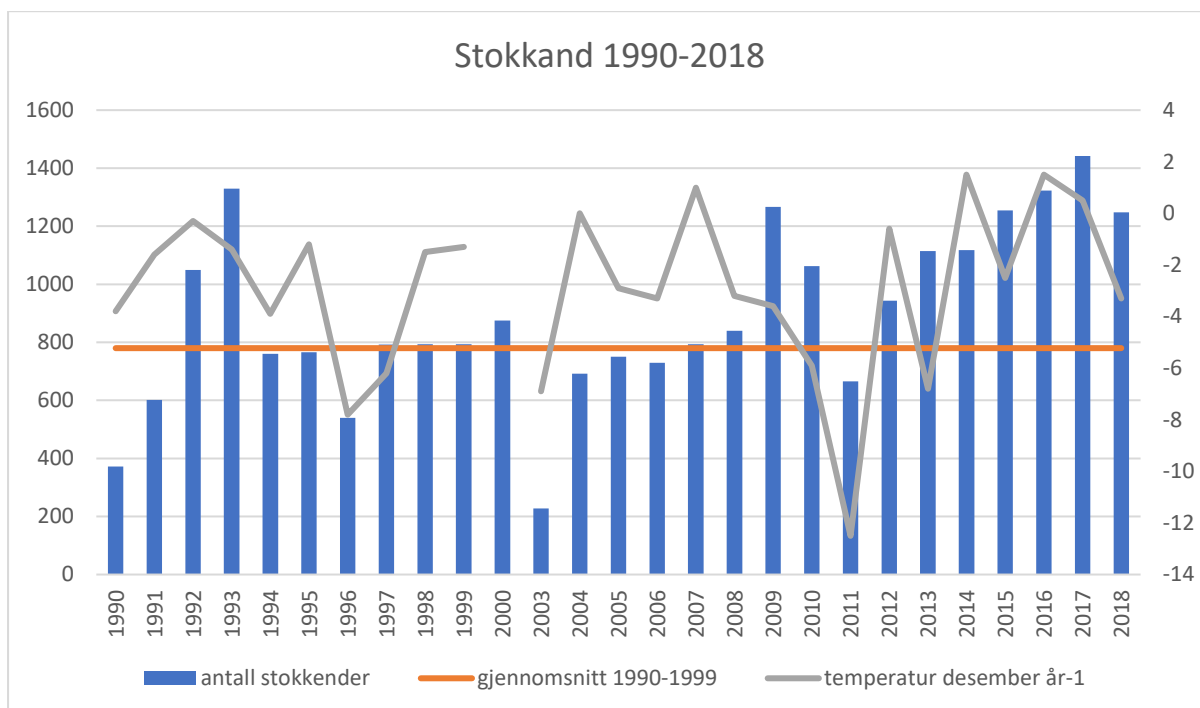
Status: Vanlig art om vinteren i hele vassdraget, tallrikest i nedre del.

Vinterbestanden av stokkand varierte mye med vinterklimaet på 1990-tallet, med en kraftig økning under de milde vintrene fra 1990 til 1993. I særlig harde vintre reduseres bestanden mye, og fimbulvinteren 2002/03 ble det ikke funnet mer enn i overkant av 200 stokkender i hele vassdraget. Etter det tok bestanden seg raskt opp igjen til nivået på slutten av 1990-årene, og i de siste 10 årene av overvåkingen har det vært en markert økning i bestanden – uten store svingninger knyttet til vintertemperaturen (med et lite unntak for vinteren 2011/11 da bestanden fikk en liten knekk, men også da tok den seg raskt opp igjen, se figur 12).

Stokkendene samles på tradisjonelle overvintringslokaliteter. I noen områder er grunnen til dette et godt næringstilbud, slik som for eksempel i Drammenselva ved Mjøndalen, ved Åmot og på Bergsjø, samt nedre del av Randselva og Storelva. På andre lokaliteter er en medvirkende årsak at fuglene føres. Dette gjelder for eksempel i Randselva og Storelva ved Hønefoss samt i nedre del av Drammenselva (særlig i Drammen sentrum). Tidligere var det også en stor stokkandflokk ved Vikersund vinterstid, men etter at man gikk ut i lokalavisa og frarådet folk å føre fuglene ved Vikersundbrua, er det nå få stokkender som tilbringer vinteren her.

De 5 viktigste overvintringslokalitetene for stokkand i overvåkingsområdet er (etter gjennomsnittantall de siste 10 årene i overvåkingsperioden):

1. Gulskogen-Strømsø, Drammenselva
2. Hokksund-Steinberg, Drammenselva
3. Daler-Gulskogen, Drammenselva
4. Hvalsmoen-Hønefoss, Randselva
5. Hønefoss-Monserud, Storelva

Figur 11. Antall stokkender under midtvintertellingene av vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2018, sammenliknet med gjennomsnittet for perioden 1990-1999 og sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i desember det foregående året (dvs. samme vinter) på Meteorologisk institutts målestasjon i Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

Stjertand *Anas acuta*

Status: Enkeltfugler kan overvintre i milde vintre.

Stjertand er registrert bare 4 ganger i forbindelse med vår overvåking; 1 hunn ved Vikersund 12.1.1998, 1 hann i Loselva ved Losmoen 17.1.2000, 1 hann i Drammenselva ved Steinberg 9.1.2009 og 1 ung hann (2K) i Vestfosselva ved Frognese i Hokksund sentrum 13.1.2017. Dette representerer halvparten av alle registrerte vinterfunn av stjertand i Buskerud (Artsobservasjoner.no).

Figur 12. 2K hann stjertand i Vestfosselva ved Frognese i Hokksund sentrum 13. januar 2017. Dette er en sjelden overvintringsart i Buskerud. Halvparten av vinterfunnene i Buskerud er gjort i nedre del av Drammensvassdraget. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Taffeland *Aythya ferina*

Status: Sjelden vintergjest som ble observert i de mildeste vintrene i den første overvåkingsperioden.

Taffeland er en av få arter som ble registrert forholdsvis hyppig (5 av 11 vintre) i vår første overvåkingsperiode, men som ikke har blitt observert i den siste overvåkingsperioden. Følgende observasjoner er gjort: 1 hunn i Drammenselva ved Mjøndalen 16.1.1992, 1 voksen hann ved Vikersund 16.1.1993, 1 voksen hann i Drammenselva utenfor Åssiden Elvepark 12.1.1998, 1 2K hann i Svensrudvika, Tyrifjorden 20.1.1998, 1 hunn i Onsakervika og 1 hunn ved Tveiten nord for Vikersund 12.1.1999 (forskjellige individer) samt 1 voksen hann ved Mjøndalen 17.1.2000.

Toppand *Aythya fuligula*

Status: Regulær overvintrer først fra og med vinteren 1990/91, men nedre del av Drammensvassdraget er nå av de aller viktigste overvintringsområdene for arten i Sørøst-Norge.

Toppand er en forholdsvis ny vintergjest i vassdragene i Buskerud, og det var først vinteren 1990/91 arten ble observert i tosifret antall. Etter å ha vært fåtallig utover på 1990-tallet, nådde antallet over 100 individer første gang i 1998. Men i likhet med kanadagåsa er toppanda sårbar for harde vintre, og i 2003 ble bestanden redusert til 1991-nivå igjen. Etter det har imidlertid bestanden tatt seg kraftig opp, og i 2006 og 2007 nådde antallet over 300 individer. Fortsatt reduseres bestanden i harde vintre, men det ser nå ut til at den har stabilisert seg på mellom 100 og 200 individer – ikke helt uavhengig av vinterklimaet, men mindre betinget av det enn tidligere (se figur 15).

Tidligere sto Midt-Telemark i en særstilling når det gjaldt antall overvintrende toppender i innlandet i Sørøst-Norge. I de beste årene i Drammensvassdraget (siste halvdel av 2000-tallet) ble det registrert om lag like mange toppender som i de beste årene i Midt-Telemark (omkring 1990), med

300-350 ind. (Lindgaard 1992, Solvang 1997). Et søk på Artsobservasjoner.no tyder på at vinterbestanden har gått noe ned også i Midt-Telemark de siste vintrene. I Akershus er Minnesund og øvre del av Vorma det viktigste overvintringsområdet, med omkring 100 fugler de siste 4-5 årene (Larsen 2017, Artsobservasjoner.no).

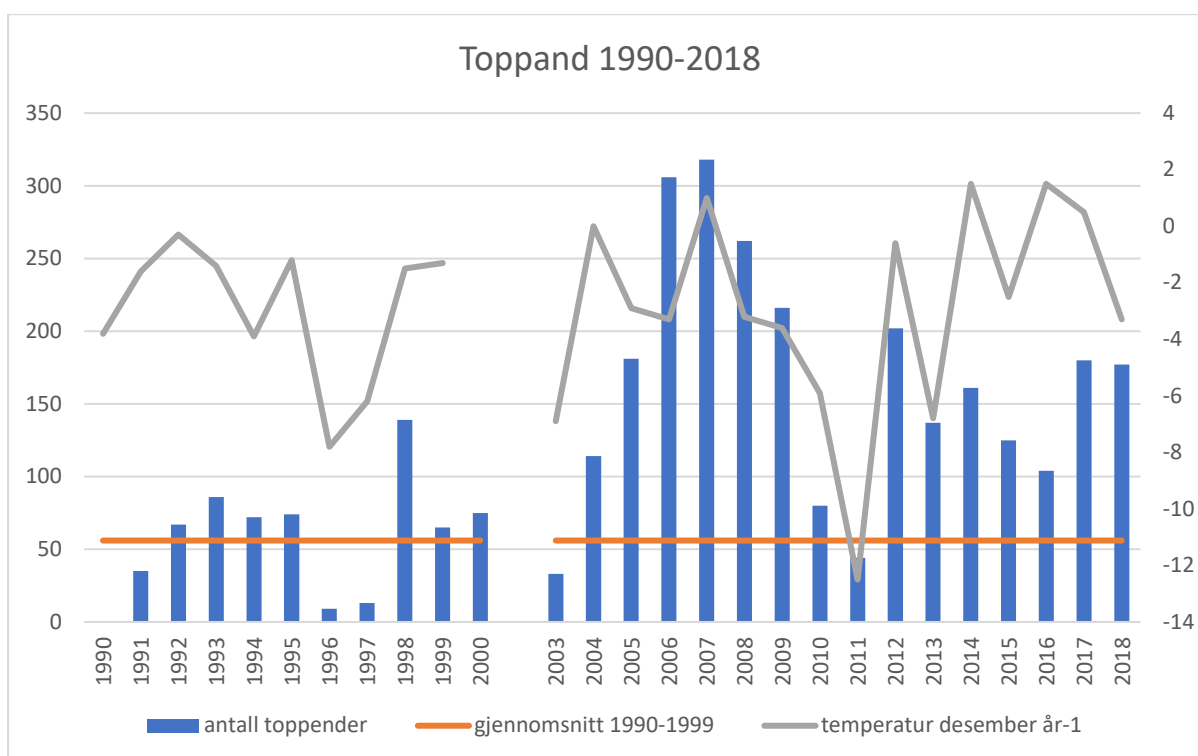

Figur 13. Ung toppandhann (2K) ved Sølvfastøya i Drammenselva 17. januar 2017. Legg merke til de små isflakene som har festet seg til fuglen etter at den har dykket i et område med tynn ishinne på elva. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Toppandene forflytter seg langsomt sørover i vassdraget i løpet av vinteren. På førjulsvinteren ligger en stor del av bestanden i Steinsfjorden, som vanligvis er islagt under våre tellinger. Omkring årsskiftet er Storøysundet, Sælabonn og strekningen fra Fjellstangen til Drolsumtangen nord for Vikersund ofte viktige lokaliteter. Under tellingene omkring 10. januar befinner de fleste fuglene seg i Drammenselva, hvor Bergsjø og strekningene Steinberg-Mjøndalen og Daler-Gulskogen er de viktigste lokalitetene.

De 5 viktigste overvintringslokalitetene for toppand i overvåkingsområdet er (etter gjennomsnittantall de siste 10 årene i overvåkingsperioden):

1. Bergsjø, Drammenselva
2. Steinberg-Mjøndalen, Drammenselva
3. Daler-Gulskogen, Drammenselva
4. Mjøndalen-Daler, Drammenselva
5. Gulskogen-Strømsø, Drammenselva

Figur 14. Antall toppender under midtvintertellingene av vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2018, sammenliknet med gjennomsnittet for perioden 1990-1999 og sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i desember det foregående året (dvs. samme vinter) på Meteorologisk institutts målestasjon i Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

Bergand *Aythya marila*

Status: Sjelden vintergjest, som bare er registrert i 4 av 27 vintersesonger med vannfugltellinger i vassdraget.

Bergand er en sjelden vinterart i Buskerud, og i forbindelse med våre tellinger er arten bare registrert i 1993 (hunn og 2K hann ved Natvedt nord for Vikersund 16.1.), i 1998 (2K hann ved Vikersund 12.1.), i 2006 (hunn nedenfor Gulskogen bru 27.1.) og i 2017 (1 voksen hunn i Sponvika, Bergsjø 13.1.). Tidligere på vinteren kan den opptre noe vanligere og i flokker på en håndfull fugler, for eksempel ble 4 ind. observert i Steinsfjorden 9.12.1997 og 5 ind. i Nordfjorden 8.1.2006.

Kvinand *Bucephala clangula*

Status: Utbredt og stedvis tallrik overvintrer i både elvene og innsjøene i overvåkingsområdet. Også denne arten hadde en tydelig bestandstopp på begynnelsen av 1990-tallet.

Siden 1996 har vinterbestanden av kvinand vært relativt stabil i vassdraget, men noen bunnivåer knyttet til harde vintrer har forekommet (1995/96, 2002/03 og 2010/11). I milde vintrer øker antallet (som bl.a. i 2006/07 til 631 ind.), men den langsiktige trenden er klart negativ.

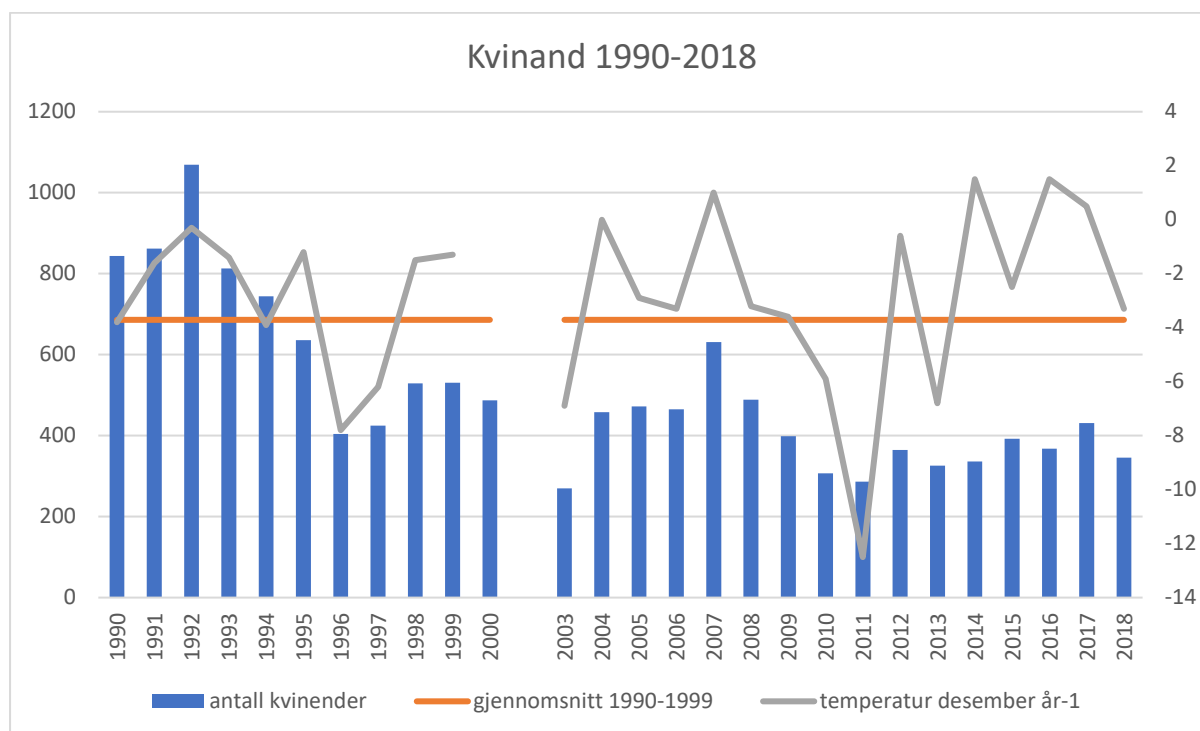
Sammenlikner vi femårsperiodene 1990-1994 og 2014-2018, er nedgangen på hele 57 %. Dette har trolig ingen sammenheng med vinterklimaet (se figur 16), men er snarere knyttet til næringstilgang – muligens også en generell bestandsnedgang på Østlandet. Den samme tendensen har blitt registrert i Oppland (Opheim 2018) og i øvre del av Vormå (Larsen 2017).

De viktigste lokalitetene for arten i overvåkingsområdet varierer lite fra vinter til vinter, selv om gjenfrysningen av Tyrifjorden selvsagt gjør at det kan bli store forskjeller fra år til år her. Som regel er det Bergsjø, midtre/nedre del av Drammenselva, nedre del av Storelva og midtre deler av Begna som er kjerneområdene. Tidligere var det også en stor flokk hvert år i Kongsstrømmen ved utosen av

Sperillen, men her har det kun blitt registrert noen få individer de 10-15 årene. Dette har antakelig sammenheng med næringsforholdene i strømmen.

De 5 viktigste overvintringslokalitetene for kvinand i overvåkingsområdet er (etter gjennomsnittantall de siste 10 årene i overvåkingsperioden):

1. Bergsjø, Drammenselva
2. Steinberg-Mjøndalen, Drammenselva
3. Geithusfoss-Sporpind, Drammenselva
4. Busund-Averøya, Storelva
5. Daler-Gulskogen, Drammenselva

Figur 15. Antall kvinnder under midtvintertellingene av vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2018, sammenliknet med gjennomsnittet for perioden 1990-1999 og sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i desember det foregående året (dvs. samme vinter) på Meteorologisk institutts målestasjon i Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

Lappfiskand *Mergellus albellus*

Status: En noe irregulær vintergjest i overvåkingsområdet, som kan opptre ganske årviss i en periode – for så å utebli i mange år.

Fram til vinteren 1997/98 hadde lappfiskanda bare blitt registrert ved 2 anledninger i forbindelse med denne overvåkingen; 1 hunn på Bergsjø 19.1.1991 og 1 hunn samme sted 16.1.1992. Fra 1998 til 2007 var lappfiskanda så å si en årlig overvintrer i overvåkingsområdet, med 2-5 ind. registrert. Så tok det 6 år før arten dukket opp igjen, med 1 hunn i nordenden av Bergsjø 11.1.2013, før 1 hann ble sett nedenfor brua ved Vikersund 8.1.2016. Flest fugler har blitt sett i Begna, og særlig elvestrekningen rett sør for Bergsund utmerket seg tidlig på 2000-tallet (bl.a. 2 par i januar 2006). Også i nordre del av Bergsjø og i Nordfjorden ses arten forholdsvis hyppig vinterstid. Alle registreringene i forbindelse med overvåkingen, samt ett funn fra slutten av februar i 2002, er vist i tabellen under. Ulikt mange andre sjeldne overvintringsarter, er tyngdepunktet for registreringene av lappfiskand i nordre del av overvåkingsområdet.

Tabell 4. Registrerte lappfiskender under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2018.

Lokalitet	1991	1992	1998	1999	2000	2002	2004	2006	2007	2013	2016
Bergsund, Begna				2	2	3	3	4			
Mollvall, Begna								1			
Røsholmstranda, Tyrifjorden			1						2		
Vikersund, Tyrifjorden											1
Bergsjø, Drammenselva	1	1	2		1					1	
Sum	1	1	3	2	3	3	3	5	2	1	1

Siland *Mergus serrator*

Status: Overraskende sjelden art i vassdraget i midtvinterperioden, og i likhet med taffelanda ble den bare observert i den første overvåkingsperioden (1990-2000).

Silanda opptrer uregelmessig og sjeldent i vinterhalvåret i overvåkingsområdet. Den ble registrert 6 av 11 vintrer i den første overvåkingsperioden med alle funn vist i tabell 5.

Tabell 5. Registrerte silender under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i perioden 1990-2000. M = male: hann og F = female: hunn/hunnfarget.

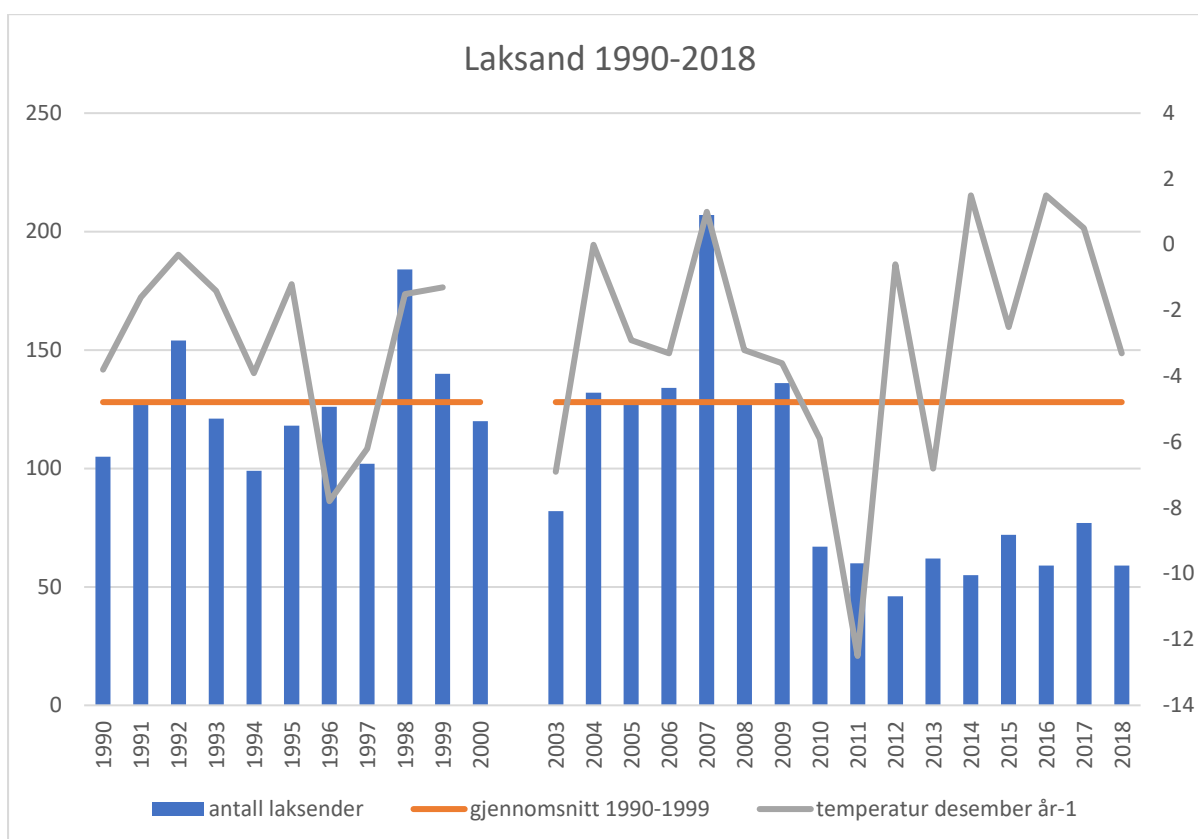
Lokalitet	1990	1994	1996	1997	1998	1999
Sjongstangen, Storelva						
Nordfjorden, Tyrifjorden	2M+1F					
Onsakervika, Tyrifjorden						
Bergsjø, Drammenselva						1F
Mjøndalen, Drammenselva			1F	1F		
Strømsø, Drammenselva		1F			1M	
Sum	3	1	1	1	1	1

Laksand *Mergus merganser*

Status: Vanlig overvintringsart i hele vassdraget, men ikke like tallrik som de andre hardføre endene. Bestanden var stabil fram til 2009 med omkring 150 ind., men ble da redusert til et nivå på kun 50-60 ind. på 2010-tallet.

Forekomsten av laksand var påfallende stabil fram til vinteren 2008/09, men etter to relativt harde vintrer på rad (2009/10 og 2010/11) fikk vinterbestanden en knekk som den fortsatt ikke har kommet seg etter. Den ble da redusert til under halvparten av tidligere nivå og ligger fortsatt bare på 50-60 ind. Nedgangen mellom perioden 1990-1994 og 2014-2018 er på hele 47 %. Med tanke på at dekningsgraden av vassdraget er noe bedre nå enn de første årene av overvåkingen (bl.a. blir en større del av Tyrifjorden dekket), er dette dramatisk. Muligens kan det i likhet med kvinand være snakk om en generell bestandsnedgang på Østlandet. Også i Oppland (Opheim 2018) og i øvre del av Vormå (Larsen 2017) har vinterbestanden gått betydelig ned de siste 10-15 årene.

Steinsfjorden har de største flokkene med laksand i milde vintrer, slik som i 2005 og 2007. I harde vintrer er derimot Drammenselva sør for Hokksund det viktigste tilholdsstedet for arten i vassdraget, sammen med Bergsjø og Vikersund-området. Også i de midtre delene av Begna kan det være samlet en del laksender når Steinsfjorden og store deler av Tyrifjorden er islagt.

Figur 16. Antall laksender under midtvintertellingene av vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2018, sammenliknet med gjennomsnittet for perioden 1990-1999 og sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i desember det foregående året (dvs. samme vinter) på Meteorologisk institutts målestasjon i Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

De 5 viktigste overvintringslokalitetene for laksand i overvåkingsområdet er (etter gjennomsnittantall de siste 10 årene i overvåkingsperioden):

1. Bergsjø i Drammenselva
2. Strekingen fra Steinberg til Hokksund i Drammenselva
3. Vikersundområdet i Tyrifjorden
4. Henovika i Tyrifjorden
5. Sælabonn og Storøysundet i Tyrifjorden

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

Status: En regulær vintergjest i små antall i vassdragene i nedre og østre del av Buskerud. Noe færre fugler har blitt registrert i siste overvåkingsperiode.

På 1990-tallet lå antall dvergdykkere som ble registrert under våre tellinger vanligvis på mellom 3 og 5 individer, og i 1999 ble hele 8 individer funnet spredt rundt i de undersøkte delvassdragene. I den siste overvåkingsperioden har det bare blitt registrert 1-2 dvergdykkere de fleste årene, men med 9 ind. i 2010 som et rekordår. I tillegg har arten hatt to gode år på slutten av overvåkingsperioden med 4 ind. i 2017 og 6 ind. i 2018. Bare i 2007 og 2011 har den uteblitt helt. Det ser ikke ut til at vintertemperaturen har noen vesentlig betydning for hvor mange dvergdykkere som velger å overvintre i nedre del av Drammensvassdraget (en svak tendens til høyere antall i harde vintrer).

Begna og Randselva var de viktigste tilholdsstedene for dvergdykkere på 1990-tallet, men på 2000-tallet har arten blitt sett hyppigst i Drammenselva – med omtrent like mange observasjoner i

henholdsvis Vestfosselva og Randselva. De viktigste enkeltlokalitetene de siste årene har vært Bergsjø i Drammenselva, ved Langebru i Vestfosselva og ved Hovsenga i Randselva.

Tabell 6. Registrerte dvergdykkere under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2018.

Lokalitet	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	03	04	05	06	07
Bergsund, Begna	1							1								
Strømmen, Begna		1														
Røstby, Begna		1														
Hval, Begna			1	1					1							
Aslakrudmoen, Randselva				1												
Svarthølen (Viul), Randselva		2	1							1						
Hovsenga, Randselva				1	1	2	1	1		2						
Mælingen, Storelva														1		
Bergsjø, Drammenselva							1									
Åmot, Drammenselva									2	2	1	1	2		2	
Skotselv, Drammenselva										1						
Langesøya, Drammenselva		1				1										
Smørgrav, Vestfosselva			2			1	1									
Langebru, Vestfosselva		1		1		1		2								
Haug, Vestfosselva												1				
Losmoen, Loselva										2						
Sum	1	6	4	4	1	5	3	4	3	8	1	2	2	1	2	0

Lokalitet	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Killingstrømmen sør, Begna		1									
Aslakrudmoen, Randselva											1
Svarthølen (Viul), Randselva			2								
Hovsenga, Randselva			3						1		3
Monserud, Storelva						1					
Busund-Averøya, Storelva					1		1				
Bergsjø, Drammenselva								1		2	1
Skotselv, Drammenselva										1	
Hokksund, Drammenselva								1			
Steinberg, Drammenselva	1									1	
Sørby, Vestfosselva			1								
Langebru, Vestfosselva			2		2		1				1
Losmoen, Loselva			1								
Sum	1	1	9	0	3	1	2	2	1	4	6

Figur 17. Den 13. januar 2017 ble 2 dvergdykkere registrert i sørenden av Bergsjø. Vinterbestanden av arten varierer fra noen fugler og opp til nærmere 10 individer, gjerne med flest fugler i harde vintrer. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Toppdykker *Podiceps cristatus*

Status: Etter tidligere å ha vært svært sjelden på vinteren har toppdykkeren på 2010-tallet blitt registrert oftere og oftere under våre tellinger.

I 1990 ble nordre del av Tyrifjorden undersøkt både i midten av januar og i første halvdel av februar. Den 8.2. lå det en toppdykker utenfor Averøya. Så tok det 17 år før neste midtvinterobservasjon ble gjort, da 4 ind. ble sett på Røsholmstranda 10.1.2007. Trolig trakk disse fuglene sørover ganske raskt; 2 dager seinere var det kun 2 fugler igjen. I slutten av overvåkingsperioden har toppdykkeren blitt noe vanligere å se, med observasjoner av 1 ind. i 2015 (Vika på vestsida av Tyrifjorden 9.1.), 4 ind. i 2017 (1 ind. ved Skarvhelltangen, 2 ind. ved Vika og 1 ind. sør for Furetangen 13.1. – alle lokaliteter på vestsida av Tyrifjorden) og 1 ind. i 2018 (Vika 12.1.).

Tabell 7. Registrerte toppdykkere under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2018.

Lokalitet	1990	2007	2015	2017	2018
Averøya, Tyrifjorden	1				
Røsholmstranda, Tyrifjorden		4			
Skarvhelltangen, Tyrifjorden				1	
Vika, Tyrifjorden			1	2	1
Nakkerudtangen, Tyrifjorden					
Furetangen sør, Tyrifjorden				1	
Sum	1	4	1	4	1

Gråstrupedykker *Podiceps grisegena*

Status: Kun én vinterobservasjon av arten, som også er det eneste vinterfunnet i Buskerud.

Senhøsten og vinteren 1997/98 ble det observert 1 gråstrupedykker i Steinsfjorden. Den ble siste gang sett ved Småøyene 6.1.1998.

Horndykker *Podiceps auritus*

Status: Sjelden vintergjest i Buskerud.

En horndykker ble observert utenfor Røsholmstranda i Nordfjorden 6.-11.1.2011 (under vanskelige observasjonsforhold ble den ikke funnet under overvåkingstillingen 13.1.2011).

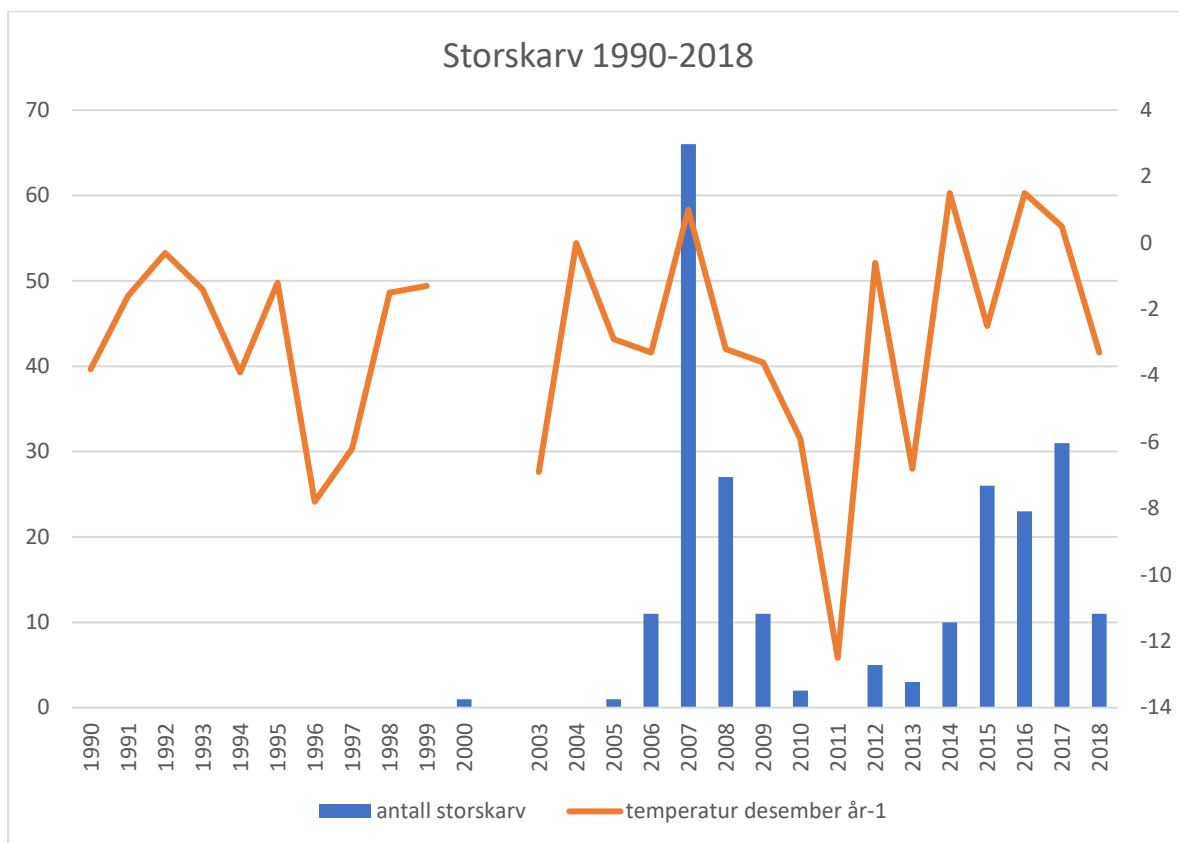
Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Status: Fram til vinteren 2005/06 var storskarv en sjelden overvintringsart i overvåkingsområdet, men de 10-12 siste vintrene har bestanden bygd seg opp mot et regionalt viktig nivå.

Figur 18. Hvilende storskarver nord for brua i Vikersund 17. januar 2017. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Før 2006 hadde vi bare registrert storskarv i to januartellinger av vannfugl i vassdraget. I 1999 ble 1 voksen fugl sett ved Strømsø i Drammenselva, og i 2005 ble 1 individ observert på et skjær sør for Geitøya. Men så i januar 2006 ble det registrert en markant økning i antall overvintrende storskarv i nedre del av Drammenselva, med hele 10 individer nedstrøms Mjøndalen – i tillegg hadde 1 fugl tilhold i Randselva ovenfor Viul. I 2007 fortsatte økningen i antall observerte storskarv i Drammenselva, men den største overraskelsen var at det dette året ble sett hele 47 individer av arten på flere lokaliteter i Steinsfjorden fram til midten av januar. Antallet viser godt sammenfall med endringer i vintertemperaturene (se figur 20). Etter en hard vinter uten registrerte storskarver i 2010/11, har arten nå stabilisert seg på en vinterbestand i intervallet 10-30 ind. de siste 5 årene. Til sammenlikning har bestanden økt til over 100 ind. i øvre del av Vormo i samme periode (Larsen 2018). Det er grunn til å anta at en stor andel av storskarvene observert under våre midtvintertellinger i den nedre del av Drammensvassdraget dreier seg om underarten *Phalacrocorax carbo sinensis* (mellomskarv), som etablerte seg som hekkefugl i Sør-Norge på siste halvdel av 1990-tallet.

Figur 19. Antall storskarver under midtvintertellingene av vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2018, sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i desember det foregående året (dvs. samme vinter) på Meteorologisk institutts målestasjon i Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

Gråhegre *Ardea cinerea*

Status: En sjelden overvintringsart langs Drammensvassdraget. Som regel blir bare enkeltindivider observert.

I løpet av 27 år med vannfugltellinger i januar er gråhegre bare blitt registrert i 10 vintre – hvorav 7 etter 2000. Arten ses helst enkeltvis langs en av de store elvene i vassdraget, men det foreligger observasjoner også fra Nordfjorden i Tyrifjorden og Vestfosselva.

Figur 20. Gråhegre langs Vestfosselva ved Fossesholm i Vestfossen 17.1.2017. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Tabell 8. Registrerte gråhegrer under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2018.

Lokalitet	1992	1993	1999	2005	2006	2007	2008	2012	2013	2017
Sjongstangen, Storelva	2									
Busund-utløpet i Tyrifjorden, Storelva								1		
Gomnes, Tyrifjorden					1					
Onsakervika, Tyrifjorden				1						
Vikersund, Tyrifjorden							1			
Bergsjø, Drammenselva						1				
Hokksund, Drammenselva			1							
Steinberg, Drammenselva		2								
Mjøndalen, Drammenselva									1	
Fossesholm, Vestfosselva										1
Smørgrav, Vestfosselva	1	2								
Sum	3	4	1	1	1	1	1	1	1	1

Havørn *Haliaeetus albicilla*

Status: Arten har kun blitt registrert én gang under våre januartellinger (i 2017), men det foreligger flere observasjoner av havørn langs Drammenselva og omkring Vikersund de siste 10-15 vintrene (Artsobservasjoner.no).

Havørn ble registrert nesten årlig langs Drammensvassdraget på vinteren i perioden 2002-2006 uten at vi oppdaget arten under våre tellinger. Vår eneste observasjon var en yngre fugl som seilte sørover langs Drammenselva ved Døvikfoss 13.1.2017. I Oppland og Akershus ses havørn ganske jevnlig under vinterhalvåret langs de største vassdragene, særlig i nedre del av Gudbrandsdalslågen i Oppland og øvre del av Vorma i Akershus (Artsobservasjoner.no).

Figur 21. Havørn er blitt sett kun én gang under vår midtvinterovervåking. Den 17. januar 2017 ble denne yngre fuglen sett ved Døvikfoss sør for Åmot. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Vannrikse *Rallus aquaticus*

Status: Svært sjelden overvintringsart.

Kun én registrering er gjort av vannrikse i midtvinterperioden i overvåkingsområdet i løpet av perioden 1990-2000; 1 ind. ble sett langs en bekk som meandrerer gjennom en snellesump nord for Steinsvika den 8.1.1998.

Sothøne *Fulica atra*

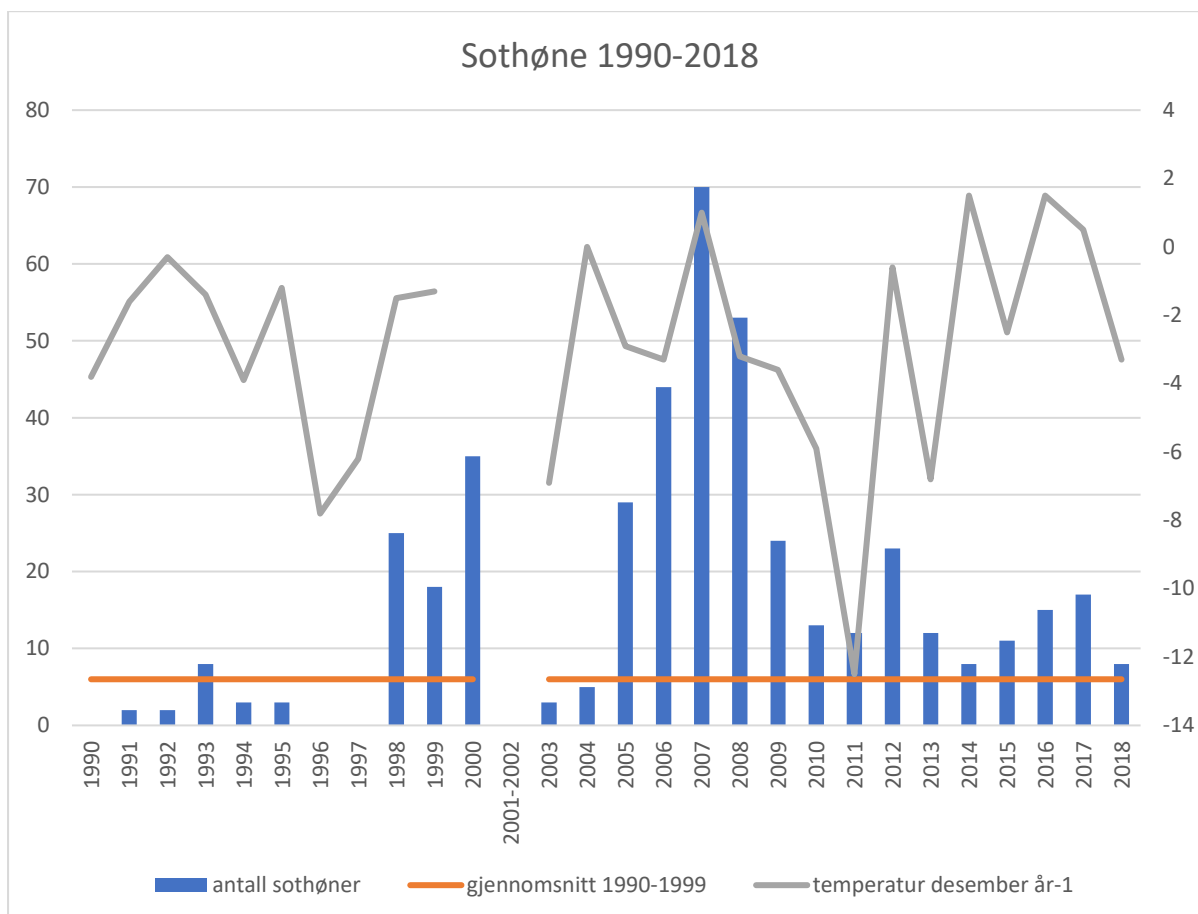
Status: Sothøne har en liten og ustabil overvintringsbestand i vassdraget, og antallet svinger mye med vintertemperaturen.

På 1990- og første del av 2000-tallet viste vinterbestanden av sothøne et klart sammenfall med gjennomsnittstemperaturen for desember samme vinter. De siste 8-10 årene av overvåkingsperioden har derimot bestanden blitt redusert mer eller mindre uavhengig av vinterklimaet. Dette gjenspeiler trolig den bestandsnedgangen som har brakt arten inn på rødlista som sårbar.

I likhet med toppanda forflytter sothøneflokkene seg gradvis nedover i vassdraget i løpet av vinteren. Steinsfjorden er tilholdsstedet fram til isen legger seg på de viktigste lokalitetene her (Vikbukta og Steinsvika – senere også sørøstre deler av fjorden). Dette har de siste årene skjedd omkring juletider. Da flytter en del fugler over til Nordfjorden, men flesteparten trekker ned til Vikersund eller Bergsjø i Drammenselva. I harde vintrer fryser også de beste beiteområdene i Bergsjø til, og sothønene flytter da til midtre deler av Drammenselva – gjerne langs østsida av elva mellom Langesøya og Gulskogen eller Mjøndalen. Men fortsatt er det slik at de fleste fuglene som ligger i Steinsfjorden på seinhøsten/tidligvinteren (vanligvis 50-100 ind.) trekker ut av vassdraget, enten til kystområder i Sør-Norge eller danske farvann.

De siste årene har Vikersund vært det mest stabile området for arten under våre tellinger, mens Bergsjø – som på 2000-tallet var det klart viktigste området – har fått noe mindre betydning. For øvrig har arten blitt påtruffet i alle innsjøene og elvene som overvåkes, men hyppigst i Drammenselva og Tyrifjorden – dernest i Vestfosselva og Randselva (særlig Svarthølen ved Viul).

Drammensvassdraget er et regionalt viktig overvintringsområde for sothøne. Ingen andre områder i innlandet i Sørøst-Norge kan vise til så store antall overvintrende sothøner.

Figur 5. Antall sothøner under midtvintertellingene av vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2018, sammenliknet med gjennomsnittet for perioden 1990-1999 og sett i forhold til gjennomsnittstemperaturen i desember det foregående året (dvs. samme vinter) på Meteorologisk institutts målestasjon i Drammen (1990-1999) og langs Drammenselva ved Solbergelva (2003-2018) (<http://www.drammenweb.net/>). Temperaturdata mangler for 2000 og 2004.

Tabell 9. Registrerte sothøner under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2018.

Lokalitet	91	92	93	94	95	98	99	00	03	04	05	06	07
Mollvall, Begna												1	
Svarthølen (Viul), Randselva							4	5					
Steinsvika, Steinsfjorden						25							
Vikbukta, Steinsfjorden													26
Kroksund, Tyrifjorden											13		
Svendsrudvika, Tyrifjorden					1					5			
Røsholmstranda, Tyrifjorden							8					1	23
Veholt, Tyrifjorden												9	
Vikersund, Tyrifjorden	2	2	3	2					3		7		
Bergsjø, Drammenselva					2		2	25			9	17	17
Åmot, Drammenselva								1					
Skotselv, Drammenselva							2						
Hokksund, Drammenselva								1					
Mjøndalen, Drammenselva												7	
Gulskogen-Langesøya, Drammenselva			4					2				2	4
Strømsø, Drammenselva				1				1					
Foss, Vestfosselva			1									1	
Sum	2	2	8	3	3	25	16	35	3	5	29	38	70

Lokalitet	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Mollvall, Begna	1										
Svarthølen (Viul), Randselva	1			1				1			
Busund-Averøya, Storelva		1						1			
Rørvika, Tyrifjorden	1	1									
Kroksund, Tyrifjorden										1	
Røsholmstranda, Tyrifjorden	14				4						
Nakkerudtangen, Tyrifjorden										1	
Vikersund, Tyrifjorden	3	8	11	9	10	9	8	5	8	6	6
Bergsjø, Drammenselva	23	8	2		5			4	7	3	1
Mjøndalen, Drammenselva	1	1			1	2				1	
Gulskogen-Langesøya, Drammenselva	4	1									
Drammen sentrum, Drammenselva	4	4								5	
Strømsø, Drammenselva	1										
Vestfossen, Vestfosselva				2	3	1					
Bomenga, Vestfosselva											1
Sum	53	24	13	12	23	12	8	11	15	17	8

Vipe *Vanellus vanellus*

Status: Vinddrevet art under ekstreme værssituasjoner.

Kraftige vinterstormer i Nordsjøen og kuling fra sør og sørvest i innlandet i Buskerud rett forut for tellingene i 2005 gjorde at vipe ble registrert for første og foreløpig eneste gang under disse tellingene. I alt 4 fugler ble sett på 3 lokaliteter omkring Vikersund den 13.1.; 1 ind. på Bergsjø, 1 ind. på østsida av Tyrifjorden ved Vikersund og 2 ind. på mudderbankene utenfor Natvedt Camping. Vipa startet trekkbevegelsene nordover usedvanlig tidlig dette året, og det ble gjort en rekke observasjoner av arten i Sør-Norge i midten av januar 2005 – hvorav flere i innlandet (Artsobservasjoner.no).

Krykkje *Rissa tridactyla*

Status: Vinddrevet art under ekstreme værssituasjoner.

De spesielle værforholdene forut for tellingene i 2005 førte også med seg flere krykkjer til vassdragene i nedre og østre Buskerud. Ved Vikersund ble en 2K-fugl sett mellom Modum rådhus og brua på formiddagen den 13.1., mens 2 voksne fugler ble sett innerst i Nordfjorden litt seinere på dagen. Den 14.1. ble det sett en ungfugl (2K) på Sperillen utenfor Buttingsrud. Denne lettet og fløy sørover langs innsjøen. Dette kan teoretisk ha vært den samme fuglen som ble sett ved Vikersund dagen før.

Hettemåke *Larus ridibundus*

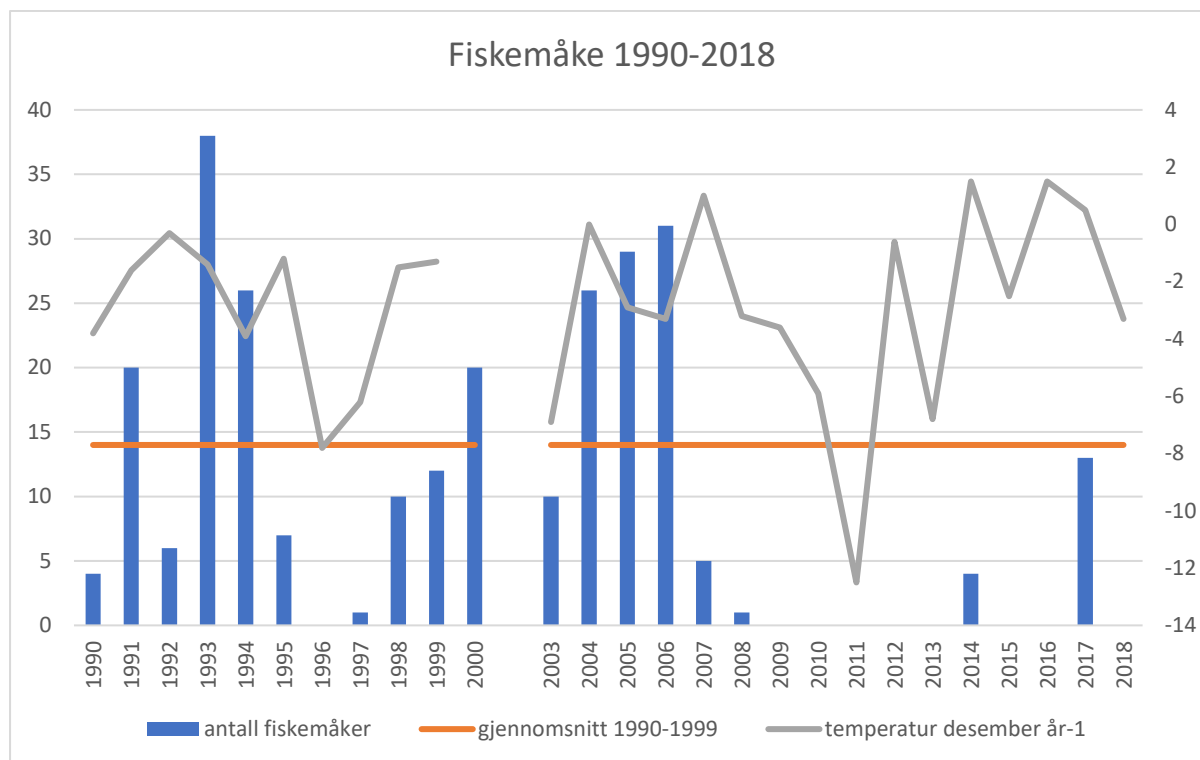
Status: Noe overraskende er dette en svært sjelden overvintrende art i nedre/østre Buskerud. For eksempel er den vanlig i Indre Oslofjord, og ses enkelte år også langs Mjøsa fram til årsskiftet (se for eksempel Opheim 2017).

Vi har bare gjort én observasjon av hettemåke i løpet av disse 27 vintrene med tellinger av vannfugl i Drammensvassdraget; 1 ungfugl (2K) ble sett ved Mjøndalen 12.1.1998.

Fiskemåke *Larus canus*

Status: Fåtallig og noe uregelmessig overvintringsart i nedre del av Drammensvassdraget, som har vært klart mer fåtallig og enda mer uregelmessig de siste 10 årene av overvåkingen.

Fiskemåka er en fåtallig og litt irregulær overvintringsart i vassdraget. Enkelte år kan antallet komme opp i 25-40 individer, gjerne i de årene hvor tellingene har blitt foretatt rett etter en periode med kraftige vinder fra vestlig sektor eller i en særlig mild vinter. Disse årene kan fiskemåke påtreffes nær sagt hvor som helst oppetter vassdraget, mens i mer normale år er det Vikersund/Bergsjø-området og Averøya/Nordfjorden som er de viktigste lokalitetene. Det er en klar tendens til færre observasjoner og færre registrerte fugler på 2010-tallet, og arten viser en positiv sammenheng med gjennomsnittstemperaturen for desember samme vinter.

Figur 22. Antall registrerte fiskemåker under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2007, sammenlignet med gjennomsnittstemperaturen for desember foregående år (dvs. samme vinter) på DNMI sin målestasjon i Drammen. Temperaturdata mangler fra 2000 og 2004.

Sildemåke *Larus glaucooides*

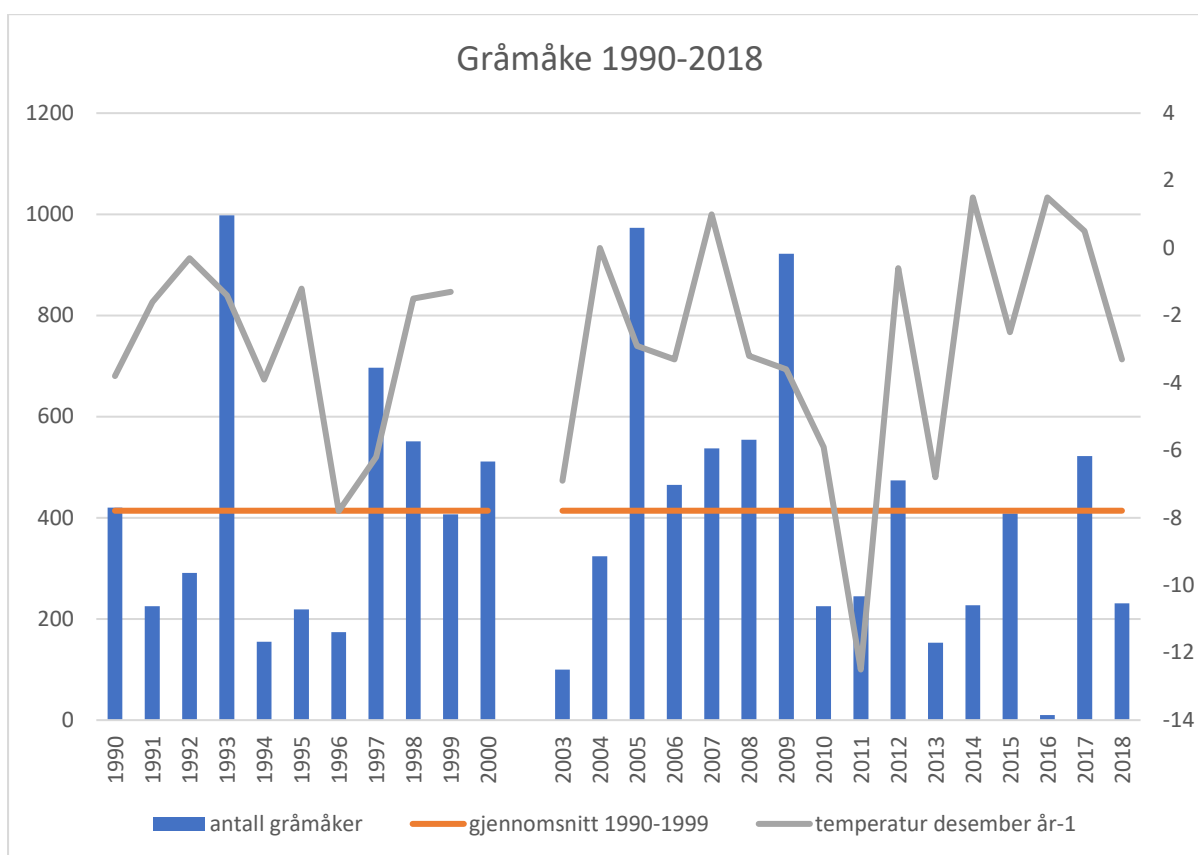
Status: Ses svært sjelden i Drammensvassdraget midtvinters, kun én registrering foreligger.

I 2017 overvintret en individmerket 2K-fugl i Drammen sentrum. Fuglen ble sett i perioden 26.12.2016-8.2.2017 og oppholdt seg på telledagen (13.1.) sammen med stökkender langs sørsida av Drammenselva under brua over til Holmen.

Gråmåke *Larus argenstatus*

Status: Tallrik i milde vintrer, men sterkt redusert bestand i harde vintrer. Etter 2010 har bestanden vist en negativ trend på tross av mange milde vintrer.

Vinterbestanden av gråmåke i området varierer mye med vinterklimaet (jf. figur 24). I milde vintrer kan bestanden ligge nær opp mot 1000 individer, mens i en kald vinter trekker fuglene tidlig ut fra vassdraget – og arten registreres da bare så vidt i tresifret antall. Den langsiktige trenden ser ut til å være negativ, men antallet fluktuerer så mye at det er vanskelig å konkludere sikkert uten statistiske analyser (som vi ikke har gjennomført for noen arters vedkommende).

Figur 23. Antall registrerte gråmåker under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2007, sammenlignet med gjennomsnittstemperaturen for desember foregående år (dvs. samme vinter) på DNMI sin målestasjon i Drammen. Temperaturdata mangler fra 2000 og 2004.

Gråmåkene har faste hvile- og fødeletingsplasser langs Drammenselva. Avfallsplassene på Lillemoen, Mile og Åmot er de viktigste matkildene for fuglene som tilbringer vinteren langs vassdraget. Sentrale hvileplasser er ved Strømsø, nord for Gulsbogenbrua, mellom bruene ved Mjøndalen og på Bergsjø – dels også ved Vikersund. På morgenen går det et jevnt sig av gråmåker nordetter Drammenselva fra utosen og opp mot Mjøndalen. Antallet her stiger utover formiddagen, og faren for dobbelttelling er stor når observatøren starter registreringene i sør og arbeider seg oppetter elva. I milde vintrer blir det også sett småflokker med gråmåke i Nordfjorden og Steinsfjorden.

Grønlandsmåke *Larus glaucoides*

Status: En svært sjelden vintergjest i vassdraget.

Grønlandsmåke har blitt påtruffet tre ganger på vinteren i nedre del av Drammenselva i overvåkingsperioden, hvorav én gang under våre tellinger. 1 juvenil fugl (2K) ved Stensetøya mellom Krokstadelva og Mjøndalen 21.1.-14.3.1999 var Buskeruds tredje funn av arten. I 2007 ble arten igjen oppdaget ved Mjøndalen, da en 3K-fugl ble sett sammen med stormåker på Drammenselva under våre tellinger og ved avfallsplassen på Mile 13.1. (Stueflotten 2008). I 2006 ble for øvrig ei grønlandsmåke observert i Drammenselva ved Åmot 19.2. (Stueflotten 2007), altså ei god stund etter at vi gjennomførte våre tellinger.

Figur 24. Grønlandsmåke (i midten) er registrert kun én av 27 vintersesonger med tellinger i vassdraget (i tillegg til 2 vinterfunn utenom våre tellinger). Denne 1,5 år gamle fuglen (2K) ble sett på Drammenselva ved Mjøndalen 12.01.2007 og på avfallsplassen på Mile dagen etter, der dette bildet ble tatt. Foto: Kendt Myrmo.

Svartbak *Larus marinus*

Status: Det er registrert en liten vinterbestand i vassdraget, som i likhet med gråmåkebestanden varierer mye med vinterklimaet.

Bestanden av overvintrende svartbak følger gråmåkebestanden i vassdraget, og i gode år med forholdsvis høye vintertemperaturer ligger vinterbestanden på mellom 20 og 30 individer – mens den kan være helt fraværende i strenge vintrer, slik som i 2002/03 og 2012/13. Svartbakene holder seg sammen med gråmåkene, og de fleste observasjonene stammer fra nedre del av Drammenselva samt ved Mjøndalen og Bergsjø.

Lomvi *Uria aalge*

Status: Etter invasjonen høsten 1997 (se Larsen & Ree 2001) har et avtakende antall fugler hatt tilhold i Tyrifjorden. Disse ble sjelden registrert under våre tellinger.

Bare i 2003 og 2006 har lomviene med tilhold i Tyrifjorden blitt registrert under vintertellingene av vannfugl i vassdraget. Dersom det befinner seg lomvi i innsjøen, ligger de vanligvis i det sentrale bassenget sør for Bønsnes midtvinters, og som regel så langt ut fra land at de er vanskelige å oppdage selv under svært gode observasjonsforhold. De ekstreme klimaforholdene i desember 2002 og januar 2003, med langvarig og hard kulde, førte til at hele hovedbassenget i Tyrifjorden ble islagt rett etter nyttår. Lomviene måtte da ty til råkene utenfor Storelva for å overleve. Her var det to mindre råker som nesten gikk over til vestsida av Tyrifjorden, og i den største av disse (omtrent midtfjords) ble det oppdaget 1 lomvi den 07.01. To dager senere lå det 4 fugler her, og den 14.12.2003. hadde det innfunnet seg enda en fugl – og siden holdt disse 5 fuglene seg i råka utover vinteren. Våren 2002 ble det på det meste registrert 15 lomvier i Tyrifjorden; vest for Frognøya ytterst i Nordfjorden den 6. april. Så 5 fugler var allikevel ikke så mange som forventet, og det ble derfor også lett etter de resterende fuglene i ei råk nord for Vikersund, men uten resultat.

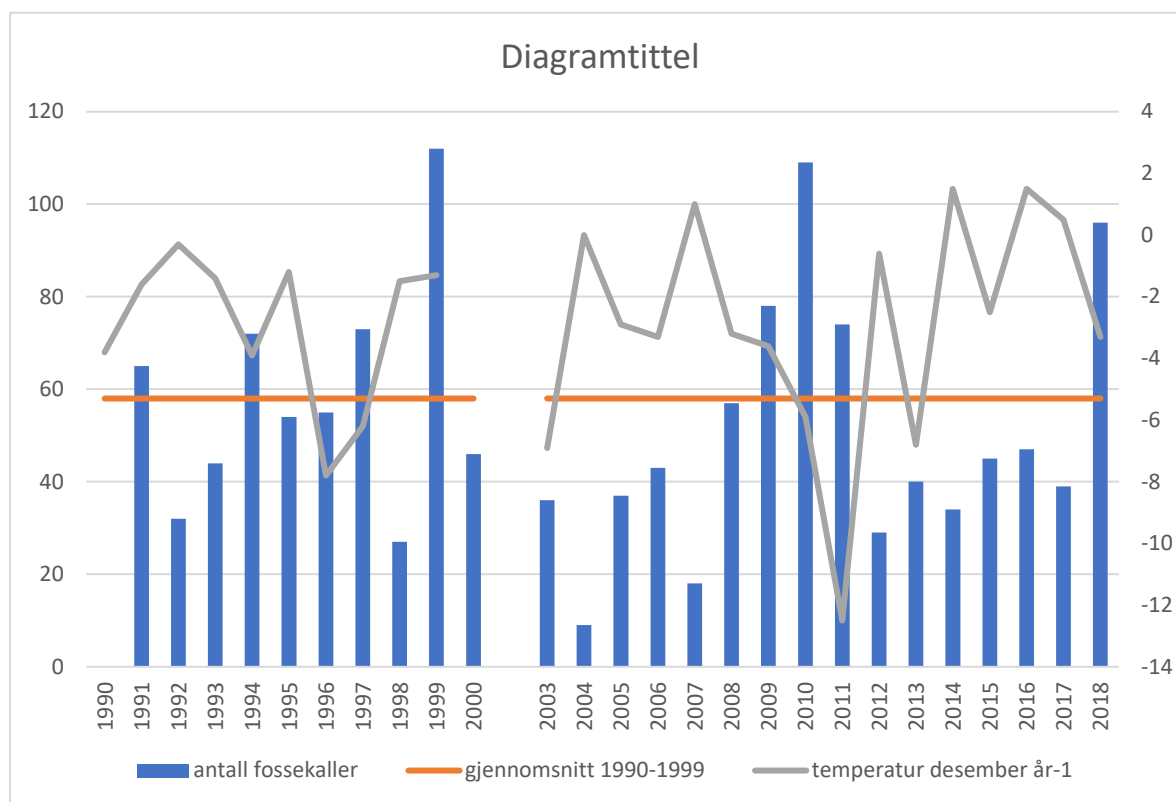
I 2006 ble 1 ind. sett i sentralbassenget i Tyrifjorden sør for Frognøya den 26.1. Utenom overvåkingsperioden foreligger noen få midtvinterobservasjoner, bl.a. henholdsvis 3 og 4 individer i Nordfjorden 21. og 27.1.2002.

Situasjonen for lomviene i Tyrifjorden etter vinteren 2006/07 er uklar. Det ble ikke registrert fugler i løpet av denne vinteren, men under den årlige fugleturen for allmennheten i Tyrifjorden-området ble det den 14.4.2007 observert 2 lomvier vest for Frognøya. Dette var muligens de eneste gjenværende individene av denne arten i Tyrifjorden etter den store forekomsten høsten 1997 (med enkelte påfyllinger noen år senere). Høsten 2007 ble det også registrert en kraftig invasjon av alker i Steinsfjorden/Tyri-fjorden, med mer enn 50 fugler involvert (Ree mfl. 2007). Ingen alker ble observert etter midten av oktober dette året. Derimot ble 1 lomvi sett et stykke utover høsten i Tyrifjorden.

Fossefall *Cinclus cinclus*

Status: Forholdsvis fåtallig overvintringsart i de store elvene i overvåkingsområdet; de høyeste antallene gjerne i de hardeste vintrene.

Forekomsten av fossefall i de store, stilleflytende elvene i nedre del av Drammensvassdraget er stort sett sparsom sammenliknet med noe striere elver i øvre del av vassdraget – slik som Hallingdalselva ovenfor Nesbyen (se for eksempel Løset 1987), Begna sør for Bagn – og mellom Slidrefjorden og Vangsmjøsa (se for eksempel Opheim 2017). Bare langs deler av Randselva og Begna samt i tilknytning til Gravfoss og Hellefoss i Drammenselva, er det stabile vinterbestander av arten.

Figur 25. Antall registrerte fossefall under midtvintertellingene av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2007, sammenliknet med gjennomsnittstemperaturen for desember foregående år (dvs. samme vinter) på DNMI sin målestasjon i Drammen. Temperaturdata mangler fra 2000 og 2004.

Antall fossefall som blir registrert under våre tellinger varierer mye fra år til år, og den kanskje viktigste regulerende faktoren for det er issituasjonen i nærliggende mindre elver og bekker. I milde vintrer med mange isfrie småelver og bekker registrerer vi små antall (slik som i 1998, 2000, 2004, 2007 og 2012), mens det i en hard vinter kan være store antall i bl.a. Hellefoss og Gravfoss (for eksempel i 1994, 1997, 2010, 2011 og 2018).

Fossekall er således den eneste vannfuglarten i vassdraget som viser en klar negativ sammenheng med gjennomsnittstemperaturen for desember samme vinter (se figur 26), dvs. at lav temperatur gir høye tall for arten.

Figur 26. Fossekall i Bergsjø 17. januar 2017. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Tabell 3. Samlet telleresultat for de årlige vintertellingene av vannfugl i Nedre/Østre Buskerud i periodene 1990-2000 og 2003-2018. Tellingene er utført omkring andre uke av januar, med unntak av i 2006 da de ble utført i slutten av måneden.

Art	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
KNOPPSVANE	200	224	323	521	440	420	303	313	578	492	436	292	233	377	374	324	367	393	453	285	286	343	259	341	275	387	315
DVERGSVANE			1																								
SANGSVANE	557	958	863	994	492	727	380	354	920	669	349	302	526	436	435	278	744	456	203	188	329	322	219	215	205	410	249
SØDGIS															2												
KORTNEBBGIS									1																		
GRÅGIS			3	1																							2
KANADAGAS	68	88	146	166	10	47	2	1	109	7	11	1	20	33	13	32	105	11		2	29	12	12	4	25	88	18
BRUNNAKKE		1							1	1				2		27					3					2	
SNADDERAND									1																		
KIRKIKAND			2																		1						1
STOKKAND	372	602	1049	1329	760	766	553	792	793	793	875	228	692	750	730	794	840	1267	1063	666	944	1114	1118	1254	1323	1442	1248
STJERTAND									1		1							1								1	
TAFELAND			1	1					2	2	1																
TOPPAND		35	67	86	72	74	9	13	139	65	75	33	114	181	306	318	262	216	80	44	202	137	161	125	104	180	177
BERGAND				2					1						1											1	
HAVELE						1																					1
SVARTAND															2						1		2			2	
SJØØRRE																						2					
KVIKAND	844	862	1069	813	744	636	406	425	534	531	487	270	458	472	465	631	489	399	307	286	365	326	336	392	368	431	346
LAPPSKAND		1	1						4	2	3		3		5	2						1			1		
SILAND	3				1		1	1	1	1																	
LÅKSAND	105	127	154	121	99	118	126	102	184	140	120	82	132	127	134	207	128	136	67	60	46	62	55	72	59	77	59
DVERGDYKKER	1	6	4	5	1	5	3	4	3	8	1	2	2	1	2		1	1	9		3	1	2	2	1	4	6
TOPPDYKKER	1														4									1		4	1
GRÅSTRUPEDYKKER									1																		
HORNEDYKKER																					1						

Art	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
STORSKARV											1																	
GRÅHEGRE			3	4						1				1	1	1	1				1	1				1		
HAVØRN																										1		
VANNRIKSE									1																			
SOTTØNE		2	2	8	3	3				18	35	3	5	29	44	70	53	24	13	12	23	12	8	11	15	17	8	
VIFE														4														
KRYKKJE												1		4														
HETTEMÅKE									1																			
FIKSEMÅKE	4	20	6	38	26	7		1	10	12	20		10	26	29	31	5	1					4			13		
SIDEMÅKE																										1		
GRÅMÅKE	420	225	291	998	155	219	174	669	551	407	511	100	324	973	518	537	554	922	225	245	474	153	227	409	10	522	231	
GRØNLANDS- MÅKE										1						1												
SVARTBAK	5	2	2	29	7	15	3	18	28	28	23		3	15	12	30	11	10	4	11	7		1	8		12	6	
LØMVI												4			2													
FOSSERULL	(15)	65	32	44	72	54	55	73	27	112	46	36	9	37	43	18	57	78	109	74	29	40	34	45	47	39	96	
SUM VANNFUGL	2595	3218	4023	5160	2882	3093	2016	2766	3915	3290	2995	1354	2531	3462	3129	3370	3646	4055	2524	1873	2749	2527	2448	2909	2456	3666	2775	
ANTALL ARTER	13	15	19	17	14	15	13	13	23	19	17	13	15	17	20	18	15	15	12	11	18	15	15	14	13	22	17	
ARTER TOTALT		17	22	23	23	25	25	25	30	31	32	35	35	36	38	38	38	38	38	38	39	40	40	40	40	41	41	

Videre overvåking

De siste års tellinger har vist en tilbakegang hos flere av vannfuglartene som tidligere hadde, og dels fortsatt har, regionalt og nasjonalt viktige vinterbestander i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud. Dette gjelder spesielt sangsvane og knoppsvane, men i noen grad også kvinand. Til gjengjeld har andre vannfugler, som tidligere ble betraktet som sjeldne vinterarter i Buskerud og særlig i innlandet, etablert seg eller kan være i ferd med å etablere en vinterbestand i overvåkingsområdet. Dette gjelder brunnakke, sothøne, toppdykker og storskarv. Toppand, som første gang ble registrert overvintrende i området vinteren 1990/91, har nå et av sine aller viktigste vinterområder i Sørøst-Norge i vassdraget – og bestanden ser fortsatt ut til å være i svak økning.

Det er således fortsatt en viss grad av dynamikk i forekomsten av vannfugl i overvåkingsområdet i midtvinterperioden, og det gjør det viktig og interessant å følge med i utviklingen videre framover. Vi vil derfor foreslå overfor Fylkesmannen i Buskerud sin miljøvernavdeling, som har støttet overvåkingen økonomisk gjennom tilskudd til viltformål i hele perioden, at overvåkingen fortsetter i ytterligere minst 5 år.

Litteratur

- Hauge, K. O. 1990. Landsomfattende svanetelling vinteren 1987/88, sangsvane *Cygnus cygnus*, knoppsvane *C. olor* og dvergsvane *C. columbianus*. Resultater fra en optelling i regi av Norsk Ornitologisk Forening. *Fauna norv. Ser. C. Cinclus* 13 (2): 65-73.
- Klute, P. 1989. *Telling av vannfugl i Buskerud 6-8/1-1989*. Fylkesmannen i Buskerud, Miljøvern avdelingen. Rapport, 12 s.
- Larsen, B. H. 1990a. *Vintertellinger av vannfugl i Buskerud januar - februar 1990*. Rapport, 14 s.
- Larsen, B. H. 1990b. *Vintertellinger av vannfugl i Nedre Buskerud 1990*. Rapport, 12 s.
- Larsen, B. H. 1991. *Vintertellinger av vannfugl i Nedre Buskerud 1991*. Rapport, 14 s.
- Larsen, B. H. 1992a. *Vintertellinger av vannfugl i Buskerud 1992. Buskskvetten* 9 (1): 6-16.
- Larsen, B. H. 1992b. *Vintertellinger av vannfugl i Buskerud 1992*. Rapport, 13 s.
- Larsen, B. H. 1992c. *Vintertellinger av vannfugl i Nedre Buskerud 1992*. Norsk Ornitologisk Forening, Ringerike lokallag. Rapport, 15 s.
- Larsen, B. H. 1993a. *Overvåkning av høst- og vinterbestanden av sangsvane i Nedre Buskerud 1989/90 - 1992/93*. Norsk Ornitologisk Forening, Ringerike lokallag. Rapport, 13 s.
- Larsen, B. H. 1993b. *Svaneundersøkelser i Nedre Buskerud vinteren 1990/91. Fylkesmannen i Buskerud, Miljøvern avdelingen Rapport Nr. 5 - 1993*. 16 s.
- Larsen, B. H. 1993c. *Trekkruter for sangsvane og knoppsvane langs Drammensvassdraget i Nedre Buskerud og konflikter med kraftlinjer. Fylkesmannen i Buskerud, Miljøvern avdelingen Rapport Nr. 6 - 1993*. 16 s.
- Larsen, B. H. 1993d. *Vintertellinger av vannfugl i Nedre Buskerud januar 1991. Fylkesmannen i Buskerud. Rapport nr 7 - 1993*. 23 s.
- Larsen, B. H. 1993e. *Vintertellinger av vannfugl i Nedre Buskerud 1993*. Norsk Ornitologisk Forening, Ringerike lokallag. Rapport, 18 s.
- Larsen, B. H. 1995a. *Overvåkning av høst- og vinterbestanden av sangsvane i Nedre Buskerud. Buskskvetten* 18 (1): 20-27.
- Larsen, B. H. 1995b. *Overvåkning av høst- og vinterbestanden av sangsvane i Nedre Buskerud 1990/91 - 1994/95*. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Buskerud. Rapport, 17 s.
- Larsen, B. H. 1995c. *Overvåkning av høst- og vinterbestanden av sangsvane i Sørøst-Norge 1994/95*. Rapport, 5 s.
- Larsen, B. H. 1996a. *Overvåkning av bestandsutvikling og ungeproduksjon hos overvintrende sangsvaner i Sørøst-Norge vinteren 1995/96*. Norsk Ornitologisk Forening, Avd. Buskerud og Avd. Oppland. Rapport, 7 s.
- Larsen, B. H. 1996b. *Overvåkning av overvintrende vannfugl i nedre/østre deler av Buskerud 1990-94. Fugler og natur i Buskerud. Rapport nr. 1 - 1996 Årgang 3*. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Buskerud. 72 s.
- Larsen, B. H. 1996c. *Vintertellinger av vannfugl i Nedre Buskerud 15.-16. januar 1994 og 14.-15. januar 1995*. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Buskerud. Rapport, 17 s.

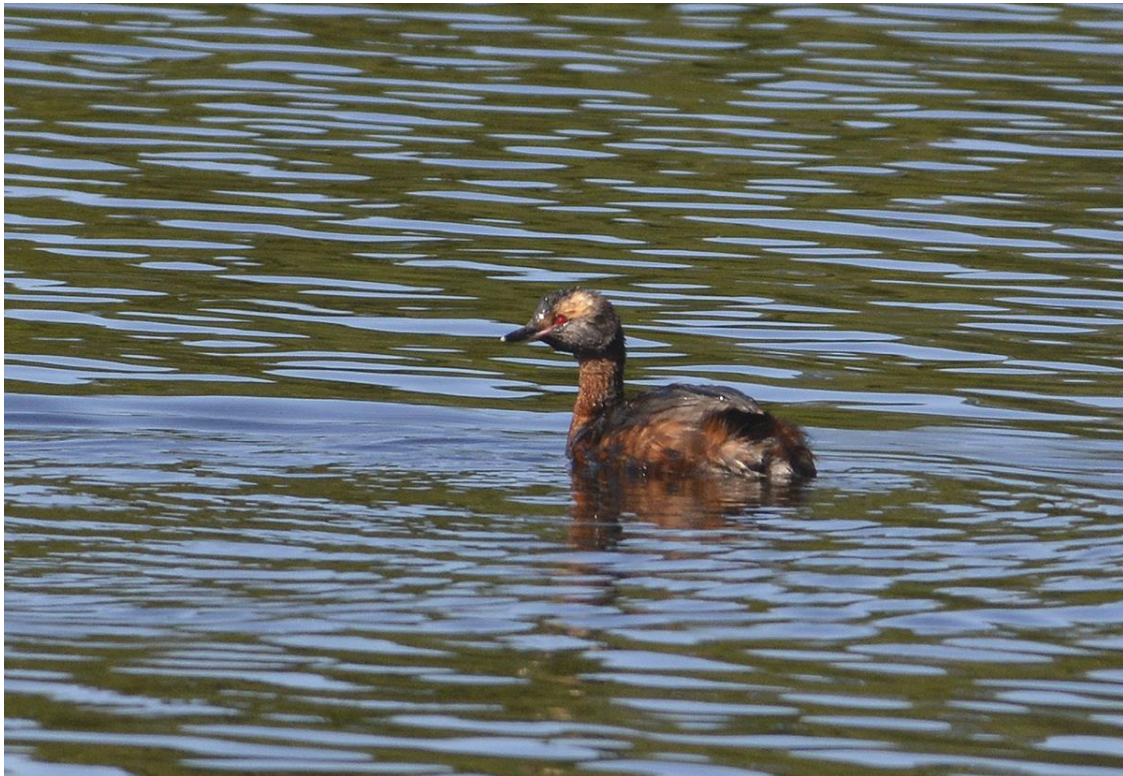
- Larsen, B. H. 1996d. Vintertellinger av vannfugl i nedre/østre Buskerud 13.-14. januar 1996. *Fugler og natur i Buskerud. Rapport nr. 2 - 1996 Årgang 3*. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Buskerud. 14 s.
- Larsen, B. H. 1997a. Overvåkning av bestandsutvikling og ungeproduksjon hos overvintrende sangsvaner i Sørøst-Norge vinteren 1996/97. *Buskskvetten 13 (3)*: 93-99.
- Larsen, B. H. 1997b. *Overvåkning av bestandsutvikling og ungeproduksjon hos overvintrende sangsvaner i Sørøst-Norge vinteren 1996/97*. Norsk Ornitologisk Forening, Avd. Buskerud og Avd. Oppland. Rapport, 7 s.
- Larsen, B. H. 1997c. Vannfugltellinger i Nedre/Østre Buskerud i januar 1997. *Buskskvetten 13 (2)*: 33-43.
- Larsen, B. H. 1998a. Vintertellinger av vannfugl i Nedre/Østre Buskerud 11.-14. januar 1988. *Buskskvetten 14 (2)*: 45-59.
- Larsen, B. H. 1998b. *Overvåkning av bestandsutvikling og ungeproduksjon hos overvintrende sangsvaner i Sørøst-Norge 1997/98*. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Buskerud og avd. Oppland. Rapport, 8 s.
- Larsen, B. H. 1999. Vannfugltelling i nedre Buskerud 9.-12. januar 1999. *Buskskvetten 15 (1)*: 27-36.
- Larsen, B. H. 2001. Overvåking av overvintrende vannfugl i Glommavassdraget i Akershus i perioden 1990-1999. *Toppdykker'n 24 (3)*: 105-127.
- Larsen, B. H., Hals, J. L. & Myrmo, K. 2000. Vannfugltelling i nedre Buskerud 15.-18. januar 2000. *Buskskvetten 16 (2)*: 40-48.
- Larsen, B. H. & Myrmo, K. 2004. Vannfugltelling i Drammensvassdraget 12.-15. januar 2004. *Buskskvetten 20*: <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2004/Buskskvetten%202004.pdf>. 12 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 1999. Systematiske vannfugltellinger i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem august 1997 - august 1998. Sluttrapport. *Fugler og natur i Buskerud. Rapport nr. 1-1999 Årgang 6*. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Buskerud. 51 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2003. Vannfugltelling i Drammensvassdraget 8.-9. januar 2003. *Buskskvetten 19 (2)*: 36-44.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2006. Vannfugltelling i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud i januar 2005 og 2006. *Buskskvetten 22*: <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2006/Vannfugltelling%202005-2006.pdf>. 19 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2007. Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 10.-13. januar 2007. *Buskskvetten 23*: <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2007/Vannfugltelling%202007.pdf>. 10 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2008a. Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 11. januar 2008. *Buskskvetten 24*: <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2008/Vannfugltelling%202008.pdf>. 11 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2008b. Overvåking av overvintrende vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud: Oppsummeringer etter overvåkingsperiodene 1990-2000 og 2003-2007. *Buskskvetten 24*: <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2008/Artikkel%20Buskskvetten%201990-2007.pdf>. 20 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2009. Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 9. januar 2009. *Buskskvetten 25*: <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2009/Artikkel%20Buskskvetten%20vintertellinger%202009.pdf>. 12 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2011a. Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 15. januar 2010. *Buskskvetten 27*: <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2011/Vannfugltelling-2010.pdf> (lagt ut 6.5.2011). 13 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2011b. *Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 7. januar 2011*. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport til Fylkesmannen i Buskerud. 7 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2012. *Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 13. januar 2012*. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport til Fylkesmannen i Buskerud. 9 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2013. *Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 11. januar 2013*. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport til Fylkesmannen i Buskerud. 9 s.

- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2014. *Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 17.-18. januar 2014*. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport til Fylkesmannen i Buskerud. 9 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2015. *Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 9. januar 2015*. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport til Fylkesmannen i Buskerud. 9 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2016. *Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 7.-8. januar 2016*. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport til Fylkesmannen i Buskerud. 8 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2017. *Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 12.-13. januar 2017*. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport til Fylkesmannen i Buskerud. 10 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2018a. *Vannfugltelling i nedre del av Drammensvassdraget i Buskerud 12. januar 2018*. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport til Fylkesmannen i Buskerud. 11 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2018b. Overvåking av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget 7. januar 2011. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport. 11 s. Fylkesmannen i Buskeruds hjemmesider:
https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Tyrifjorden/Dokument/Vannfuglrapporter/Overvåking_vannfugl_vinter2011.pdf (lagt ut 26.2.2018).
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2018c. Overvåking av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget 13. januar 2012. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport. 12 s. Fylkesmannen i Buskeruds hjemmesider:
https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Tyrifjorden/Dokument/Vannfuglrapporter/Overvåking_vannfugl_vinter2012.pdf (lagt ut 26.2.2018).
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2018d. Overvåking av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget 11. januar 2013. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport. 11 s. Fylkesmannen i Buskeruds hjemmesider:
https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Tyrifjorden/Dokument/Vannfuglrapporter/Overvåking_vannfugl_vinter2013.pdf (lagt ut 26.2.2018).
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2018e. Overvåking av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget 17.-18. januar 2014. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport. 11 s. Fylkesmannen i Buskeruds hjemmesider:
https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Tyrifjorden/Dokument/Vannfuglrapporter/Overvåking_vannfugl_vinter2014.pdf (lagt ut 26.2.2018).
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2018f. Overvåking av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget 9. januar 2015. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport. 14 s. Fylkesmannen i Buskeruds hjemmesider:
https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Tyrifjorden/Dokument/Vannfuglrapporter/Overvåking_vannfugl_vinter2015.pdf (lagt ut 26.2.2018).
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2018g. Overvåking av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget 7.-8. januar 2016. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport. 11 s. Fylkesmannen i Buskeruds hjemmesider:
https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Tyrifjorden/Dokument/Vannfuglrapporter/Overvåking_vannfugl_vinter2016.pdf (lagt ut 26.2.2018).
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2018h. Overvåking av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget 12.-13. januar 2017. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport. 16 s. Fylkesmannen i Buskeruds hjemmesider:
https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Tyrifjorden/Dokument/Vannfuglrapporter/Overvåking_vannfugl_vinter2017.pdf (lagt ut 26.2.2018).
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2018i. Overvåking av vannfugl i nedre del av Drammensvassdraget 12. januar 2018. Norsk Ornitologisk Forening, Hole og Ringerike lokallag. Rapport. 15 s. Fylkesmannen i Buskeruds hjemmesider:
https://prosjekt.fylkesmannen.no/Documents/Tyrifjorden/Dokument/Vannfuglrapporter/Overvåking_vannfugl_vinter2018.pdf (lagt ut 26.2.2018).

- Lilleli, L. & Håheim, Å. B. 1999. *Sangsvane* *Cygnus cygnus*. *Utviklinga av vinterbestanden i Strandafjorden 1967-1999*. Kandidatoppgave, Høgskolen i Nord-Trøndelag, avd. for naturbruk, miljø- og ressursfag. 27 s. + vedlegg.
- Lindgård, A. 1992. *Overvintrende vannfugl i Midt-Telemark. Utvikling 1981-90*. Fylkesmannen i Telemark, miljøvernnavd. Rapport nr. 1/92: 1-103.
- Løset, F. 1987. *Vintertelling av vannfugl i Buskerud 6.-9. februar 1987*. Fylkesmannen i Buskerud. Rapport, 12 s.
- Løset, F. 1988. *Telling av vannfugl i Buskerud i jula 1987*. Fylkesmannen i Buskerud. Rapport, 13 s.
- Løset, F. 1988. *Telling av svaner i Buskerud 20.-27.2.1988*. Fylkesmannen i Buskerud. Rapport, 9 s.
- Løset, F. 1988. *Telling av vannfugl i Buskerud vinteren 1987/88*. Fylkesmannen i Buskerud. Rapport, 22 s.
- Løset, F. 1987. *Telling av vannfugl i Buskerud 6-9/2 1987*. Fylkesmannen i Buskerud. Rapport 12 s.
- Ree, M., Ree, V. & Falkenberg, F. 2007. *Matmangel fører til massedød for alker*. Norsk Ornitologisk Forenings hjemmesider: <http://www.birdlife.no/fuglekunnskap/nyheter/?id=235> (lagt ut 27.9.2007).
- Solvang, R. 1997. *Telling av overvintrende vannfugl i Midt-Telemark vinteren 1996/97*. Fylkesmannen i Telemark, miljøvernnavdelingen. Fagrapport 03/97. 16 s. + vedlegg.
- Stueflotten, S., Hals, J. L., Myrmo, K., Poppe, L. T. & Bunes, V. 2002. Sjeldne fugler i Buskerud 2001. *Buskskvetten* 18: 69-82.
- Stueflotten, S., Hals, J. L., Myrmo, K., Poppe, L. T. & Bunes, V. 2003. Sjeldne fugler i Buskerud 2002. *Buskskvetten* 19: 60-74.
- Stueflotten, S. 2007. Sjeldne fugler i Buskerud 2006. *Buskskvetten* 23: <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2007/LRSK2006.pdf>.

Kartlegging av horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2017-18 og en vurdering av bestandsutviklingen

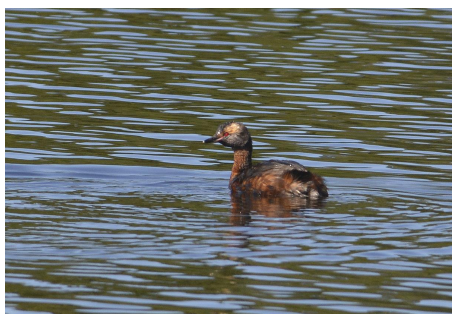
Torgrim Breiehagen & Per Furueth

Februar 2019

 **NATURVERNFORBUNDET
I BUSKERUD**

Sammendrag: Denne rapporten fokuserer på hekkeperioden av horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud i 2017 og 2018, men tar også med data fra vår- og høstforekomsten i fylket fra AO (Artsobservasjoner for fugl). Fra november 2015 er horndykker **rødlistet** i kategorien **VU (sårbar)** på den norske **rødlista** for arter (*Henriksen & Hilmo 2015*). Det ble registrert **4 par med unger (10 unger totalt)** i Øvre Hallingdal både i **2017 og 2018**. I perioden **2010-2018** varierte antall hekkende par med unger mellom **4-6** som produserte **6-13 unger**. Hekkepopulasjonen de siste 9-årene synes å være stabil med 4-6 hekkende par. Få par har hatt mislykket hekking i perioden 2010-2018, men forstyrrelser, predasjon og flom/nedbør kan være årsaker til at noen ikke har en vellykket hekkesesong. Det er ønskelig å fortsette årlige undersøkelser av arten i Buskerud, da hekkepopulasjonen i Nord-Norge har gått svært mye tilbake de siste 10-årene av uvisse grunner (se *Hanssen, S.A. m.fl. 2015 & 18, Eggen m.fl. 2018*).

Forside: horndykker på hekkeclass G8: 8. juli 2018.
Foto: Per Furuseth

Forfattere:

Torgrim Breiehagen,
Breievegen 201, 3570 Ål.

E-post: tbreieha@online.no Tlf. 414 50 455 (m)

Per Furuseth,
Hovsvegen 154, 3577 Hovet.

E-post: p-furuse@online.no Tlf. 992 61 638 (m)

Rapporten er utarbeidet for Fylkesmannen i Buskerud i samarbeid med:

Naturvernforbundet i Buskerud,
Åssideveien 525, 3322 Fiskum.
Fylkessekretær: Per Ø. Klunderud
Tlf. 32 75 05 04, e-post: pedrokl@online.no

Forord: Denne rapporten sammenfatter forekomsten av horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud i 2017 og 2018 med vekt på registrering av hekkende fugl. I perioden 2012 -2016 ble det også foretatt en kartlegging av hekkebestanden i Buskerud (*Breiehagen & Furuseth 2012, 2013, 2015, 2016 & 2017*). Fylkesmannen i Buskerud bevilget i 2018 **kr. 10.000** til Naturvernforbundet i Buskerud for kartlegging av hekkeforekomsten av horndykker i fylket for to år (2017-2018). Vi takker Fylkesmannen i Buskerud for økonomisk støtte til denne undersøkelsen.

INNHold

Sammendrag	2
Forord	3
1. Innledning	4
2. Metoder	4
3. Kartleggingsområdet	5
4. Resultater 2017-18	5
4a. Vinterfunn i Buskerud	5
4b. Vårtrekk i Buskerud	5
4c. Hekkeresultater horndykker 2017-18	6
4d. Hekkefenologi for horndykker i Hallingdal	8
4e. Høsttrekk horndykker	8
4f. Trusler/tiltak	8
4g. Hekkepopulasjonen 2010-2018 og en sammenligning med eldre data	9
5. Diskusjon	11
6. Referanser	12

1. Innledning: Horndykker (*Podiceps auritus*) er plassert i kategorien **VU (sårbar)** i den norske **rødlista 2015**. Dette skyldes en betydelig bestandsnedgang i Nord-Norge og spesielt i Troms (*Henriksen & Hilmo 2015*). I NINA kortrapport nr. 12 fra 2015 og NINA rapport 1579 fra **2018** rapporterer Hanssen, S.A m. fl. i en overvåkning av hekkebestanden siden 2001 på ca. 52 lokaliteter en bestandsreduksjon på **90 %**. I Bodø kommune er det registrert 18-20 par i 2018 på utvalgte lokaliteter og tidligere registreringer tyder også på stor til tilbakegang (*Eggen m. fl. 2018*). Siste nasjonale bestandsvurdering av horndykker i Norge har et anslag på **650-750 par** (*Shimmings & Øien 2015*). I Buskerud har arten bare blitt funnet hekkende i øvre delen av Hallingdal, første gang i 1995 (mislykket) i Veslefjorden, Geilo, Hol kommune (*Stueflotten 2003, Breiehagen & Furuset 2012*). I de siste årene har det blitt registrert mellom 3-5 hekkende par (*Breiehagen & Furuset 2016*).

2. Metoder: De viktigste registreringsmetodene for kartlegging av horndykker i **Buskerud i 2017 og 2018** har vært de samme som i perioden 2012-16:

- *Bruk av alle innlagte data fra «Artsobservasjoner for fugler» (AO) med vekt på hekkefugl.*
- **Vårsjekk:** registreringer på vårtrekk eller ankomst hekkelokalitet.
- **Registrering av hekking/hekkefenologi:** dvs. observasjoner av reirbygging, reir, ruging og observasjon av unger som aldersbestemmes. Observasjoner og aldersbestemmelse av unger i første del av juli har vist seg å være en god metode i Hallingdal. Alder på ungene ble estimert i felt eller fra bilder og helst med de voksne som målestokk (bilder). Dette er mest nøyaktig første uken, mer usikker etter 15 dager (± 5 dager). Likevel er det verdifullt å estimere alder på ungene (grov skala) for å få hekkefenologiske data fra kartleggingsområdet. For utregning av **estimert eggleggingsdato** (fullagt eggkull) er det benyttet en standard rugetid på **23 dager**.
- **Sjekk av potensielle hekkelokaliteter** (tjern av ulik størrelse) i utvalgte områder i Hallingdal, for det meste tjern i bjørke- og seterregionen. Mange tjern ble sjekket på avstand med teleskop/kikkert, de fleste med negativt resultat. Kartdata på nettet som Norgeskart og Norge i bilder kan være viktig å sjekke for å vurdere om tjern/vatn er egnet for horndykkerhekking.
- *Hver hekkelokalitet har fått en kommunebokstav(er) og et nummer.*
- *Beskrivelse av nye hekkelokaliteter (trusler, vurdering og tiltak) når en ny hekkelokalitet blir funnet. Eget ark blir sendt til fylkesmannen i Buskerud med nøyaktig lokalisering (ikke med i rapporten).*
- *Høsttrekk/vinterfunn (observasjoner/AO)*

3. Kartleggingsområdet: Hekkeforekomsten av horndykker i Buskerud ligger i Øvre Hallingdal (Figur. 1, se også Breiehagen & Furuseth 2016). I hekkeperioden i 2017 og 2018 har **potensielle** hekkelokaliteter i Øvre Hallingdal blitt sjekket. Foreløpig er ikke horndykker med hekkeatferd registrert på andre lokaliteter i fylket. Trekkobservasjoner gjøres også på vår- og høsttrekk i hele Buskerud (AO=artsobservasjoner for fugl). Om høsten observeres horndykker mest i de store fjordene i Nedre Buskerud.

Figur 1: Buskerud fylke med kommuner: hekkende horndykker bare er funnet i Øvre Hallingdal i kommunene: **Hol, Ål, Gol og Hemsedal.**

4. Resultater 2017-18:

4a. Vinterfunn i Buskerud: Ingen vinterfunn registrert i perioden, første vinterfunn i Buskerud var i 2015 (Breiehagen & Furuseth 2016).

4b. Vårtrekk i Buskerud (de første observasjonene):

Nedre Buskerud 2017: 1 ind. Tyrifjord, Hole 11.3 (tidligste registrerte ankomstdato i Buskerud) og 4 ind. Linnestranda, Lier 19.-29.4 (se alle observasjoner; Stueflotten 2018). **2018:** 1 ind. Verket, Hurum og 1 ind. Linnestranda, Lier 18.4 (AO).

Hallingdal 2017: 1-2 par Strandafjorden, Ål 2.-11.5 og 3 ind. Eikredammen 2.-7.5 (AO). **2018:** 1 ind. Strandafjorden 27.4 og 2 ind. 2.-8.5 (AO).

Hallingdal hekkeområde 2017: 1 ind. Brennflæin NR, Gol 10.6 (AO). **2018:** 4 par og 1 ind. på ulike lokaliteter Golsfjellet 12.5 (AO).

4c. Hekkeresultater horndykker 2017-18: Totalt ble det funnet 4 horndykkerpar med unger i Hallingdal, 3 par i Gol og 1 par i Ål kommune med 10 unger både i 2017 og 2018 (*Tabell 1 og detaljer i Tabell 2*). I tillegg ble det i 2018 observert et par på **G7** i hekkesesongen, men hekking ble ikke registrert. Horndykkere i hekkesesongen benytter ofte nærliggende tjern til hekkeplassen for næringsøk. I ungeperioden blir ofte ungekull delt mellom foreldrene som driver mating av ungene. Periodevis kan enkeltunger (ganske små) drive med næringsøk alene i et tjern eller deler av et tjern, noe som vanskeliggjør oppdagelsen i sivbevokste tjern som **G5**, **G8** og **A2**.

Tabell 1. Hekkende horndykkerpar og antall unger observert i **2017 og 2018**.

2017	Hekkende par	Antall unger (kull)	2018	Hekkende par	Antall unger (kull)
Kommune			Kommune		
Gol:	3	7 (3 kull)	Gol	3	7 (3 kull)
Ål:	1	3 (1 kull)	Ål	1	3 (1 kull)
Totalt:	4	10 (4 kull)	Totalt:	4	10 (4 kull)

Figur 2. En av 4 horndykkerunger på hekkelokalitet G8 - 8. juli 2018. Paret hadde delt kullet mellom seg med 2 unger hver.

Foto: Per Furuseth.

Tabell 2. Hekkende horndykkerpar (rødt i 2017 og 2018) og observasjoner på ulike lokaliteter i Hallingdal i perioden 2015-2018. **Strek** betyr at lokaliteten er sjekket i hekkeperioden.

Kommune	Lokalitet	moh.	2018	2017	2016	2015
Gol	G1:	847	1 ind. 12.5, 3/7, 11/7 og 14/7	1 ind. 12.7, 2 ind. 17-19.7	1 par (2 unger) unger 16.7, ca. 14 dager	1 par 21.5 1 ind. 5.6
Gol	G3:	855	1 par 12.5, 1 reir 30.5, rugende 2.6, 1 par (1 unge) 15.7	1 par (2 unger) 12.7	1 par (3 unger) 2 unger 14.7. ca. 14 dager	1 par 21.5 (reir: rugende), 2 unger 15.7 ca. 27 dager
Gol	G4:	855	1 par 12.5	_____	_____	1 par 21.5
Gol	G5:	797	1 par (2 unger) 14/7	1 par (2 unger) 29/7	1 par ingen unger sett 16.7	1 par 21.5 (reir: rugende), 2 unger 1.8): ca. 40 dager
Gol	G7:	830	1 par 4/7 og 14/7	1 ind. 12.7	1 par obs. 1 ind. 14.7 (av reir!). Ingen unger sett	1 par 21.5 (reir: rugende) 3 unger 15.7: ca. 27 dager
Gol	G8:	878	1 par (4 unger) 8/7	1 par (3 unger) 18.7	1 par 20.7 (unger ikke telt)	1 par og 2 unger 31.7
Hem-sedal	H1:	895	_____	_____	_____	1 par 26-31.5 (reir: rugende 27.5 mislykket!). Sist sett 16.6
Ål	A2:	958	1 par (matet 3 unger) 12.7 og 1 ad. 2 (1K) 7.8 og 1 ad.	1 par (3 unger) 9.7	2 par 10.6 1 par (2 unger): 27.7.	_____
Ål	A3:	336	1 par 29.5-5.6 (reirbygging!)	_____	1 par (reir og ruging, klekking mislykket!)	1 ind. 4-18.5 (uten make, ofte ropende, hannen!)
To-talt:		Gj.snitt. 795 Unger (par)	Σ 4 par hekkende 10 unger (4 par)	Σ 4 par hekkende 10 unger (4 par)	Σ 6+ (7) par hekkende 8+ unger (4+ par)	Σ 5 par hekkende 9 unger (4 par)

4d. Hekkefenologi for horndykkere i Hallingdal: Hekkesesongen både i 2017 og 2018 startet middels sent sammenlignet med 2013-16 (Tabell 3). Til tross for store snømengder i 2018, ble hekketjernene relativt tidlig isfrie i 2018 (se ankomst hekkeplass på Golsfjellet s. 5). I 2017 var alle parene ganske synkrone (variasjon på 4 dager), mens det var litt større variasjon i 2018, noe som kan skyldes større variasjon når hekkeplassene ble tilgjengelige. På Golsfjellet blir ofte horndykkere observert i tjern i nærområdene på våren. Viktige steder ellers tidlig på våren er Strandafjorden, Ål og også Eikredammen, Hemsedal.

Tabell 3. Hekkefenologi (eggleggingsdato ferdiglagt og klekking) til horndykker i **2017-18** sammenlignet med årene 2013-16. Estimert rugetid på **23 dager** (gjennomsnittdato av 3-5 par hvert år).

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	Gjennomsnitt
Egglegging (fullagte kull)	6. juni	8. juni	13. juni	22. mai	30. mai	11. juni	5. juni
Klekkedato	29. juni	1. juli	5. juli	14. juni	22. juni	4. juli	28. juni
Variasjon (dager)	11	4	8	5	30	24	14

4e. Høsttrekk horndykker: Hallingdal 2017: 1 ungfugl (1K) tatt ut levende av et fiskegarn Skulevike, Halnefjorden, Hol 16.9 (AO). **2018:** 1 ind. Kittilsvika, Flå 13.08 (AO).

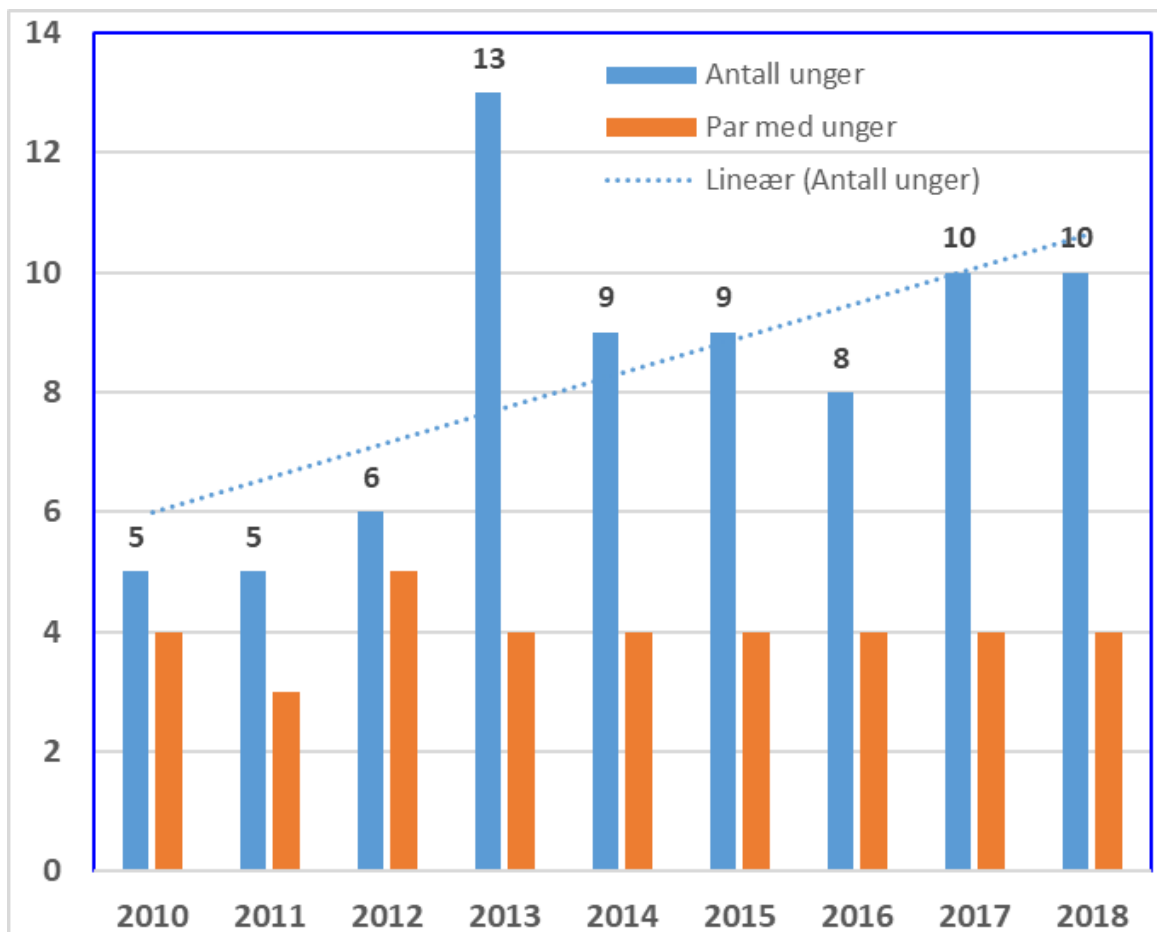
Nedre Buskerud 2017: 3 ind. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 3.-13.8 og 9.9.-4.10. (AO), 1 ind. Nordfjorden, Ringerike 27.-29.8 (AO), 2 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 14.9 (AO), 2 ind. Steinsfjorden, Hole 5.10 (AO), 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 6.10 (AO) og 1 ind. Nordfjorden, Ringerike 10.-11.11 (AO). **2018:** 1 ind. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 26.08.-1.9. (AO), 1K (ungfugl) Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.8.-1.9 (AO), 1 ind. Nordfjorden, Ringerike 04.09. (AO), 1 ind. Linnestranda, Lier 6.10. (AO) og 1 ind. Nordfjorden, Ringerike 07.10. (AO).

4f. Trusler/tiltak: Ingen spesifikke trusler ble registrert i hekkeområdene, men mye nedbør periodevis i hekkeperioden i 2017 kan ha påvirket hekkesuksessen dette året. Predasjon fra kråkefugler og mink er også sannsynlig.

4g. Hekkepopulasjonen 2010-2018 og en sammenligning med eldre data:

Antall par registrert med unger var stabilt med **4 (3-5) par** i hele perioden 2010-2018 (Figur 3). Det ble observert totalt 10 unger både i 2017 og 2018, men med høyest antall registret i 2013. Hekkeresultatene de siste fem årene synes å være bra og med en stigende linje fra 2010. Tabell 4, side 10 viser fordelingen av parene og antall unger på de ulike hekkelokalitetene i perioden 2010-18. **G3, G5 og A2** er lokaliteter med flest hekkinger. **G8** er også en god lokalitet, men ble først registrert i 2015 og horndykker kan ha hekket her tidligere år også. Ufullstendige data fra AO i perioden 2003-2009 viser at par på lokalitet **G1, G3 og G5** produserte unger enkelte år med maksimum 8 unger i 2003 (Tabell 4 nederst). Blå ruter i tabellen indikerer ind./par som sannsynligvis bare driver med næringsøk på ulike lokaliteter. I bare 3 reir som er funnet har hekkingen mislykkes av ukjente årsaker (orange ruter, Tabell 4). Dette antallet er sannsynligvis høyere, da enkelte par kan hatt tilhold på enkelte lokaliteter over lengre perioder uten at reir/unger har blitt registrert.

Figur 3. Viser antall unger observert i hekkeperioden 2010-2018 og antall par med unger.

Tabell 4. Viser alle lokaliteter i Hallingdal med **par med unger (grønn rute)**, **ind./par med næringsseek på lokaliteten (blå rute)** og **reir (mislykket) (orange rute)**. Dataene fra 1995 (2002-2009 er ufullstendige og hentet fra tilfeldige observasjoner i AO, men viser et historisk bilde av en etablerende populasjon. Noen tilfeldige obs. på andre lokaliteter der det ikke er registrert hekking er ikke tatt med.

Lokalitet	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
G1			2				1	1	2
G2									
G3	1	2	3	2	3	3	1	2	1
G4									1
G5	2	2		2	3	4	1		1
G6							2		
G7				3					
G8	4	3	1+ Unger ikke telt	2					
Hem1				reir					
A1									Reirbygg.
A2	3	3	2		2	4	1	2	
A3			reir		1	2			
Σ Unger	10	10	8+	9	9	13	6	5	5
Σ Par m/unger	4	4	4	4	4	4	5	3	4

Lokalitet	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	1995
G1	1	1 par	1 par				1 ad.		
G3	1				1 par	1	3	1 par	
G4	1 ad.	1				1 par			
G5						1 par	5 (3 ad.)		
H1									reir

- G=Gol, Hem=Hemsedal, A=Ål, H=Hol.

5. Diskusjon:

Hekkebestand og ungeproduksjon: Totalt synes hekkebestanden av horndykker i Øvre Hallingdal å være stabil på omkring **4-6 par** i perioden 2010-18 (9 år) og med en ungeproduksjon som varierte mellom **5-13 unger** (se Figur 3 og detaljer i Tabell 4). Foreløpig har det ikke blitt registrert hekkinger i Buskerud i andre områder utenom Øvre Hallingdal. Få hekkinger har mislykkes, men disse få gangene kan skyldes nedbør eller flom. Predasjon på reir er ikke påvist direkte, men dette er vanskelig å dokumentere. I perioden 2002-2009 (1995) var det en etablerende hekkepopulasjon på 1-4 hekkepar i Hallingdal, men dataene er ufullstendige (se tabell 4 nederst). Mislykkete nyetableringer har skjedd både i Hol, Ål og Hemsedal (se Tabell 4), mest sannsynligvis pga. det kan være unge uerfarne par eller lokaliteten ikke er særlig godt egnet (lite sivvegetasjon eller utsatt for flom/forstyrrelser).

Trusler/tiltak: Ingen nye konkrete trusler ble registrert i 2017-18, men både fiskeaktivitet og predasjon fra kråkefugl og mink kan være potensielle trusler, samt at noen av lokalitetene ligger nær vei/hyttefelt. Fiske- og kano/båttaktivitet kan også være forstyrrende, spesielt i etableringsfasen om våren, men mange av hekkelokalitetene ligger godt skjermet.

Videre kartlegging: Det vil være gunstig fortsatt å følge opp kartleggingen av hekkende horndykker i Buskerud de nærmeste årene, da arten ble **rødlistet (VU-sårbar)** i 2015. I Oppland har det blitt utført overvåkning av horndykkerbestanden i utvalgte områder (Vardal, Snertingdal og Biri) i 2017 (Øigarden, T. 2017). Det ble i dette undersøkelsesområdet registrert 11 par pluss to enkeltindivider, totalt 24 adulte horndykkere og 7 til 8 par med unger. Dette resultatet var det høyeste antall siden en undersøkelse utført i 2007, men bestanden i perioden 2001 til 2017 ble vurdert til å være stabil, men med en del variasjon. Siste bestandsanslag i Oppland ligger på 30-60 par (Opheim & Høitomt 2015). I nærområdene til Hallingdal ble det første hekkfunnet i Oppland gjort i 1975 i Nord-Aurdal (Øigarden, T. 2017) og flere hekkefunn er gjort i kommunen, også områdene mot Golsfjellet til Hallingdal (AO).

Den store nedgangen (**90 %**) av ukjent årsak til hekkende horndykker i Troms fylke de siste 10-årene (Hanssen, S.A. m.fl. 2015 & 18) og i Nordland (Eggen m.fl. 2018) er svært betenkelig. Det er positivt at overvåkingen i disse områdene skal fortsette i større omfang de neste årene. I tillegg vil en prøve å få kartlagt vinteroppholdsstedene til horndykker ved å sette på lysloggere på innfanga individer i Troms, en fanget og påmontert lyslogger i 2018 (Hanssen, S.A. m.fl. 2018). Ettersom hekkebestanden i Buskerud og Oppland er dokumentert til å være stabil de siste 10-årene, kan dette tyde på at vinteroppholdsstedene for hekkepopulasjonene i Nord-Norge og Sør-Norge kan være ulike!

6. Referanser:

- **Anonym 2011.** Methology for national horned grebe monitoring. Stensil 5 s.
- **Breihagen, T. & Furuseth, P. 2012.** Kartlegging av hekkende horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2012 (med sammenligning av data fra 2009-2011), 12 s. <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2012/Horndykker-i-Buskerud-2012.pdf>.
- **Breihagen, T. & Furuseth, P. 2013.** Horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2013, 12 s. <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2013/Horndykker-i-Buskerud-2013.pdf>
- **Breihagen, T. & Furuseth, P. 2015.** Horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2014. <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2015/Horndykker-i-Buskerud-2015.pdf>, 12 s.
- **Breihagen, T. & Furuseth, P. 2016.** Horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2015, <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2016/Horndykker-i-Buskerud-2016.pdf>, 10 s.
- **Breihagen, T. & Furuseth, P. 2017.** Horndykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2016. <http://www.nofbuskerud.net/buskskvetten-17.html>, 10 s.
- **Direktoratet for naturforvaltning 2009.** Handlingsplan for horndykker *Podiceps auritus*. Rapport 2009-7.
- **Eggen, M., Kristiansen, T.E. & Heggøy, O. 2018.** Kartlegging av horndykker i Bodø kommune i 2013 og 2018. NOFnotat 2018-13. 20 s.
- **Hanssen, S.A, Frivoll, V., Strann, K.-B., Heggås, J., Hagtvedt, M. & Johnsen, T.V. 2018.** Overvåking av hekkende horndykker i Troms 2018. NINA Rapport 1579. Norsk institutt for naturforskning.
- **Hanssen, S.A., Frivoll, V., Strann, K.-B., Hagtvedt, M. & Heggås, J. 2016.** Overvåking av hekkende horndykker i Troms 2015 – NINA Kortrapport 12. 19 s.
- **Henriksen S. & Hilmo O. (red.) 2015.** Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.
- **Opheim, J. & Høitomt, G. 2015.** Horndykker i Oppland fylke - bestandsregistreringer. Kistefos Skogtjenester. Rapport 15 - 2015. 53 s.
- **Shimmings, P. & Øien, I.J. 2015.** Bestandsestimater og trender for norske hekkfugler: NOF-rapport: 2015-2.
- **Stueflotten, S. 2018.** Sjeldne fugler i Buskerud 2017. Rapport fra den lokale rapport-og sjeldenhetskomiteen (LRSK) i Buskerud. Buskskvetten 34. <http://www.nofbuskerud.net/buskskvetten.html>, 39 s.
- **Stueflotten, S. 2003.** Dykkere i Buskerud. Buskskvetten 16. <http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2003/Dykkere%20i%20Buskerud.pdf>, 3 s.
- **Øigarden, T. 2017.** Kartlegging av horndykkerbestanden i Vardal/Snertingdal/Biri, Oppland 2017. Dokkadeltaet Våtmarkssenter AS Rapport 2017-4.

Fugler i Øvre Eiker

2018

*Steppehawk 1K i flukt forbi fugletårnet på Fiskumvannet 8.9.2018. Foto: Lars Dolmen
Dette er det andre funnet av steppehawk i Øvre Eiker og det 8. i Buskerud.*

Feltutvalget i NOF Øvre Eiker v/Steinar Stueflotten og Anders Hals

Utgiver: Norsk Ornitologisk Forening, Øvre Eiker lokallag
<http://nofeiker.blogspot.com/>

Feltutvalget: Anders Hals Steinar Stueflotten
a-hals@online.no sstuef@broadpark.no
Tlf. 970 62 342 Tlf. 913 34 123

Fugleåret 2018 i Øvre Eiker

Feltutvalget i NOF Øvre Eiker lokallag har hvert år siden 2009 gitt ut årsrapporter med oversikt over registrerte fugleobservasjoner samt en ringmerkingsoversikt fra rapportåret i kommunen. Rapporten for 2015 ble av ulike årsaker slått sammen med rapporten for 2016. Alle tidligere årsrapporter fra Feltutvalget er publisert i Buskskvetten <http://www.nofbuskerud.net/buskskvetten.html>. 2018 er det niende rapportåret etter at boka «Fuglelivet i Øvre Eiker» ble utgitt. Det omfattende datagrunnlaget som disse registreringene nå representerer, er lagt til grunn for en analyse av trender til de forskjellige artene i perioden 2009-2018.

Årets rapport omfatter totalt 7023 observasjoner av 183 arter registrert på Artsobservasjoner.no (AO). Dette innebærer en liten reduksjon på 17 % i antall observasjoner jamført de foregående tre årene. Det er tidligere påvist en positiv om enn svak sammenheng (korrelasjon) mellom antall observasjoner og antall personer som registrer sine funn på AO. Noe av reduksjonen i 2018 kan derfor skyldes at antall observatører på AO har gått litt ned det siste året. En annen årsak til nedgangen kan være de svært spesielle værforholdene vi hadde i 2018, med en svært kald og snørik ettervinter/vår helt fram til medio april, samt en ekstremt varm og tørr sommer. Disse værforholdene kan ha slått negativt for flere arter pga. forsinket start på hekkesesongen og et dårlig næringsgrunnlag i hekkesesongen som følge av tørken.

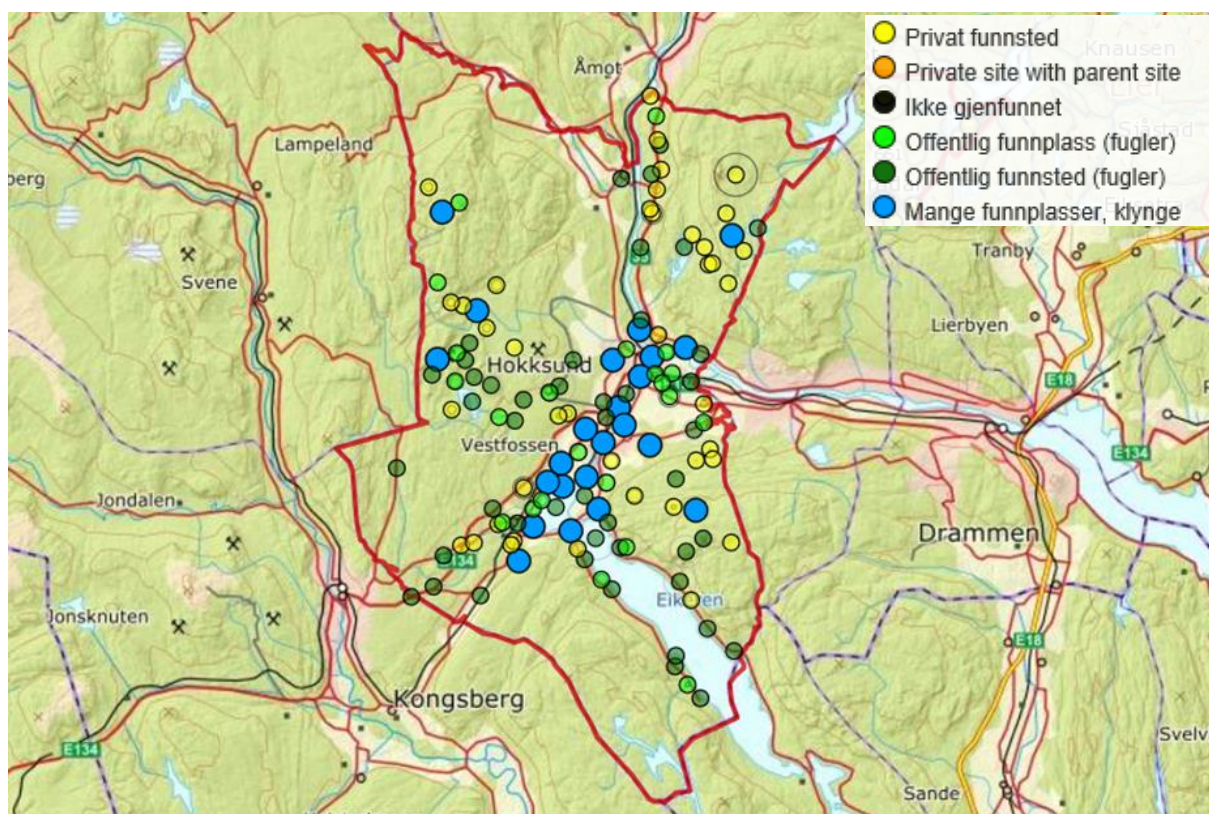
På tross av nedgangen i antall observasjoner, ble det gjort flere interessante observasjoner i 2018. Det ble bl.a. gjort et nytt funn av den meget sjeldne kjerrhauken steppehauk (se forsidebildet). Dette var det 8. funnet av arten i Buskerud og det 2. i Øvre Eiker. Det første var en ung hann som ble skutt ved Hokksund 10.5.1939! Av andre sjeldne arter som bør nevnes er: mandarinand, egretthegre, myrrikse, svarthalespove, fjæreplytt, kvartbekkasin, dobbeltbekkasin, svartstrupe, skjeggmeis, polarsisik og båndkorsnebb. Noen arter som orrfugl, storfugl, gulsanger og munk hadde tilsynelatende et dårlig år med færre observasjoner enn normalt, mens lerkfalk, spurveugle og steinskvett hadde et godt år med mange observasjoner. Noen arter som normalt observeres nesten årlig i Øvre Eiker, bl.a. knekkand, bergand og havørn, ble ikke registrert på AO i 2018.

*Tabell 1: Sjeldne observasjoner i Øvre Eiker i 2018 i følge LRSKs liste over sjeldne artsforekomster i Buskerud. Blå bakgrunn – art observert bare ved Fiskumvannet, grå både ved Fiskumvannet og andre lokaliteter, hvit kun på andre lokaliteter, **uthevet skrift** – art/underart som krever godkjenning av LRSK. H – hekkefunn, I – Innlandsfunn, V – vinterfunn, N – funn i nedre Buskerud.*

Sangsvane (H)	Dvergdykker	Myrrikse	Duetrost (V)
Sædgås	Toppdykker (H)	Vipe (H)	Sivsanger
Sædgås ua. <i>fabalis</i>	Horndykker	Svarthalespove	Myrsanger
Moskusand	Egretthegre	Fjæreplytt	Skjeggmeis
Mandarinand	Sivhauk	Kvartbekkasin	Varsler
Stjertand	Myrhauk	Rugde (V)	Kornkråke
Skjeand	Steppehauk	Dobbeltbekkasin	Polarsisik
Taffeland	Musvåk (V)	Rødnebbterne	Båndkorsnebb
Havelle	Kongeørn (N)	Haukugle	Rosenfink
Lappfiskand	Lerkfalk	Nattravn	
Vaktel	Vannrikse	Svartstrupe	

Rapportområder og dekningsgrad

Kartet nedenfor viser lokaliteter i Øvre Eiker med fugleobservasjoner registrert på Artsobservasjoner i 2018.

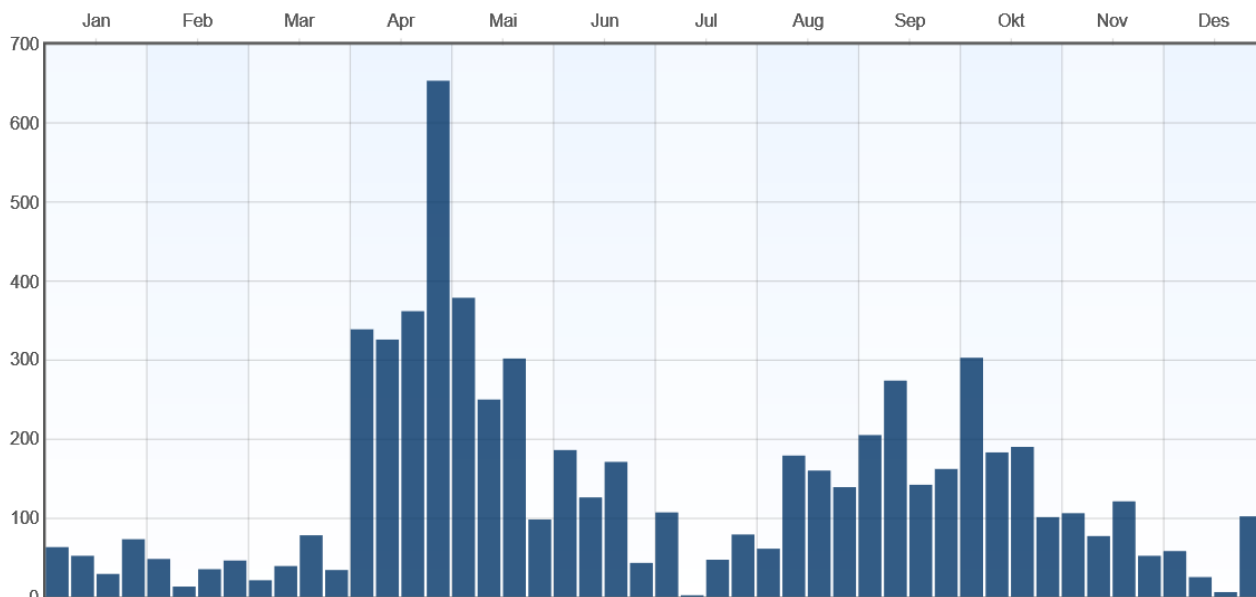
Hovedmengden av observasjonene er gjort ved Fiskumvannet og i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund. Men som vi ser, er det også bra med observasjoner i kulturlandskapet videre nordover til Skotselv og Verp. Det er også flere lokaliteter langs Eikeren og i skogstraktene på Vestsida-Holtefjell, Mjøndalskauen og Finnemarka. Det er ingen observasjoner i Nesfjell-Mastebogen-Øksne området eller i Holtefjell øst-området i 2018.

Klimaeffekter og sesongvariasjoner

Året 2018 var som helhet varmere enn normalt med en årsmiddeltemperatur i Drammensområdet på 1,9 grader over normalen. Starten på året ble svært snørik med godt over 1 meter snødybde flere steder i februar. Til forskjell fra foregående år ble ettervinteren svært kald med 3 grader under normal middeltemperatur for mars, men stort sett med fint vær og lite nedbør. Våren startet derfor seint, men kom brått med høye temperaturer i midten av april. Isen på Fiskumvannet gikk først siste uka i april rundt 25-26. april. Perioden fra mai til juli var ekstremt varm og tørr med månedsmiddeltemperaturer som lå hele 3-5 grader over normalen og med under halvparten av normal nedbør. Den ekstreme sommeren fortsatte med varmt vær også i august. Høsten ble også mild og fin med 2,2 grader over normalen i september, 1,3 grader i oktober og hele 3 grader over normalen i november. Desember var derimot relativt normal med lite snø fram til jul. Isen la seg ikke på Fiskumvannet før i andre uka av desember.

Figuren på neste side viser sesongvariasjoner til antall registrerte fugleobservasjoner i Øvre Eiker i 2018. Histogrammet viser i hovedtrekk en relativt normal utvikling gjennom året med få observasjoner om vinteren, en markert topp om våren når trekkfuglene vender tilbake og folk vil ut for å se på fugl, etterfulgt av en stillere periode om sommeren når fuglesangen har stilnet og folk er i feriemodus. Deretter følger en ny litt mindre topp under høsttrekket i september-oktober. Sammenlignet med tidligere år er det i 2018 gjort markert færre observasjoner de tre første månedene, spesielt i mars, noe som trolig skyldes den

snørike og kalde ettervinteren dette året. Det er også gjort noen færre observasjoner om sommeren i 2018 enn de siste somrene. Det kan skyldes det ekstremt varme og tørre sommerværet dette året. I Hegstadområdet ved Fiskumvannet er dette bildet enda tydeligere med flere observasjoner om våren og færre observasjoner om sommeren og høsten 2018 enn i tilsvarende perioder i 2017.

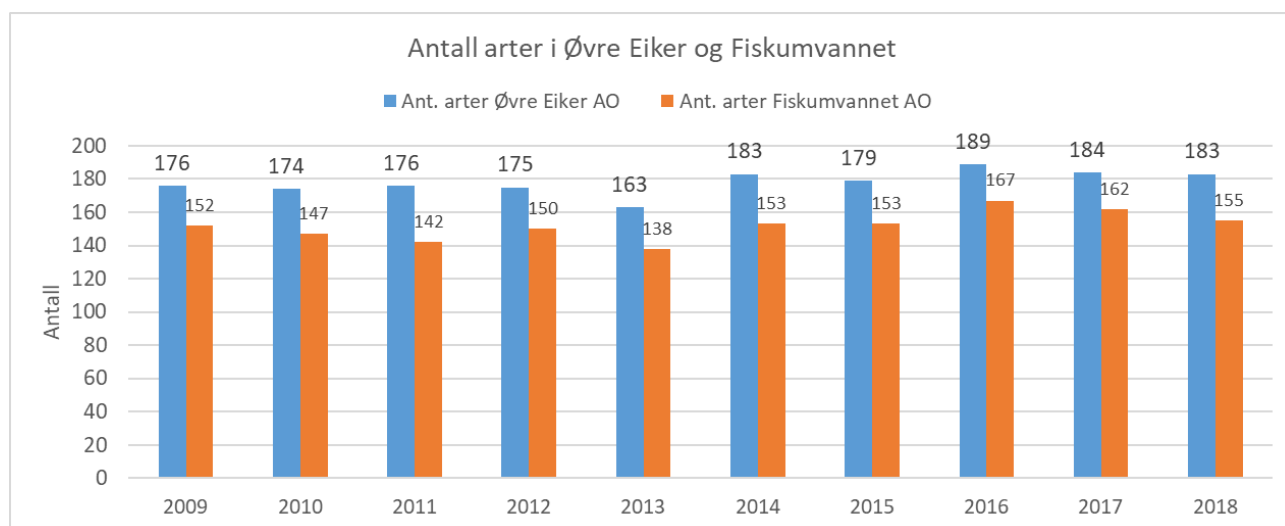

Figuren viser antallet observasjoner per uke i Øvre Eiker registrert på Artsobservasjoner i 2018.

Det svært kalde været i mars med vinterlige forhold og mye snø helt inn i begynnelsen av april, resulterte i at flere av de tidligste trekkfuglene, som normalt ankommer i midten av mars, ankom 1-2 uker seinere enn normalt. Dette gjaldt bl.a. vipe, ringdue, sanglerke, rødstrupe, stær og snøspurv. Grågås og stokkand kom seinere i gang med hekkingen denne våren. De første kullene dukket først opp et par uker seinere enn normalt. Den milde høsten resulterte i flere seine funn av flere arter dette året.

Endringer i 10-års perioden 2009-2018

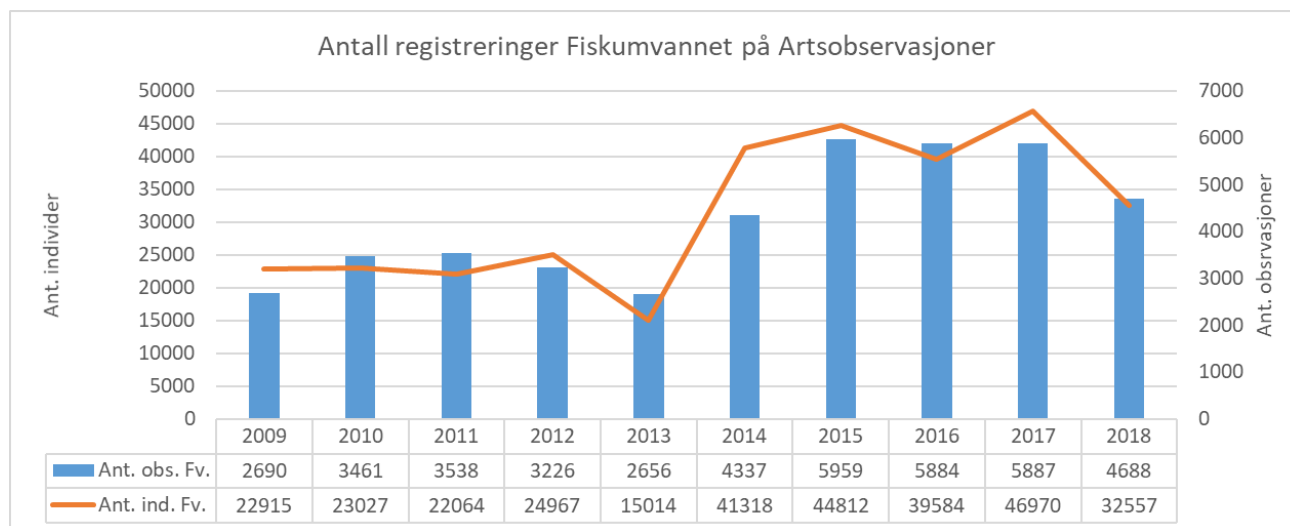
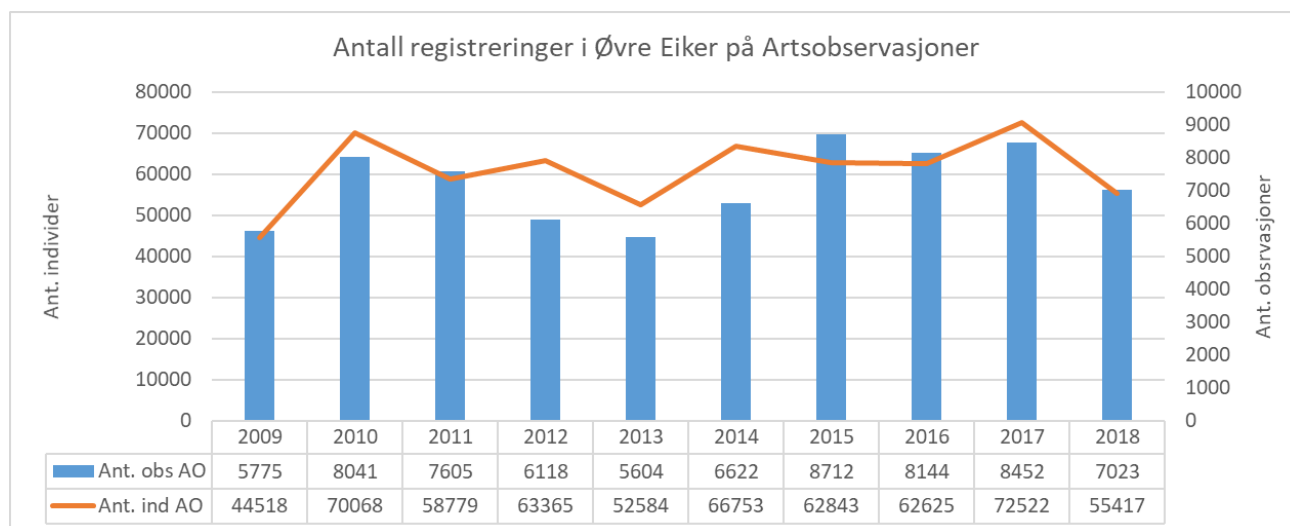
For å forstå og tolke resultatene fra fugleåret 2018, er det viktig å vurdere disse opp mot tidligere års registreringer. Vi skal derfor se på noen generelle utviklingstrekk og endringer i 10-års perioden 2009-2018.

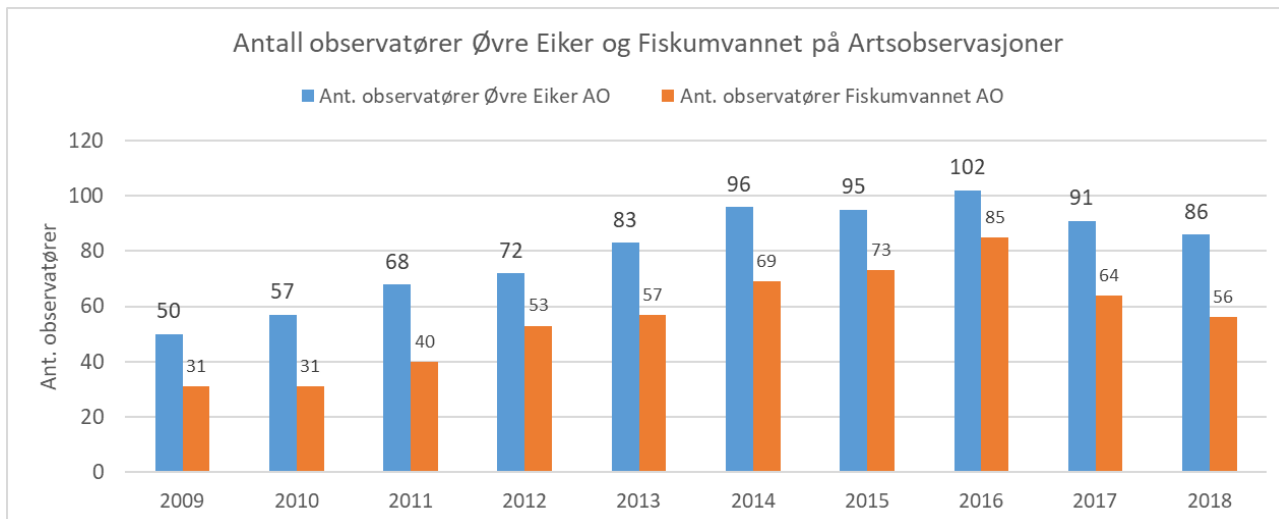
I perioden 2009-2018 ble det observert i gjennomsnitt 178 ± 7 arter per år i Øvre Eiker, jamført 183 arter i 2018. Antall arter har vært relativt stabilt i de siste fem årene, med en svakt positiv, men ikke signifikant trend på +1 % pa. for hele 10-års perioden. Tallene i figuren ovenfor er oppdaterte og korrigert for noen mindre feil i datagrunnlaget jamført tidligere årsrapporter.

Per 2018 er det observert totalt 266 arter i Øvre Eiker, av disse er det 7 såkalte ikke-spontane E-arter (svartsvane, stripegås, snøgås, moskusand, rapphøne, fasan og gråhodealbatross). Ved Fiskumvannet alene er det til sammenligning observert i gjennomsnitt 152 ± 9 arter per år i perioden 2009-2018, jamført 155 arter i 2018. Akkumulert per 2018 er det observert 250 arter ved Fiskumvannet av disse er det 7 ikke-spontane E-arter (de samme som for Øvre Eiker totalt). Dette gjør Fiskumvannet til en av de mest artsrike innlandslokalitetene i Norge.

Figurene nedenfor viser utviklingen i antall observasjoner og antall registrerte individer per år i perioden 2009-2018 for Øvre Eiker totalt og for Fiskumvannet separat. Gjennomsnittlig antall observasjoner i Øvre Eiker i 10-års perioden er på 7210 ± 1142 observasjoner, jamført 7023 observasjoner i 2018 som er 17 % færre observasjoner enn i 2017.

Det er interessant å merke seg at økningen i antall observasjoner i Øvre Eiker etter 2014, utlukkende skyldes en økning i antall observasjoner ved Fiskumvannet. Faktisk er økningen for Fiskumvannet de siste fem årene større enn økningen totalt for Øvre Eiker i samme periode, jf. figurene ovenfor. Dette må skyldes at denne lokaliteten er blitt mer populær og lettere tilgjengelig etter at den nye kloppa stien og beitemarka på Hegstad ble anlagt i 2014. Denne tilretteleggingen har nok tiltrukket seg flere observatører og resultert i flere besøk og flere rapporteringer fra lokaliteten de siste årene. I 5-års perioden 2009-2013 lå andelen observasjoner fra Fiskumvannet på ca. 47 % av totalt antall observasjoner i Øvre Eiker. I den siste 5-års perioden 2014-2018 har denne andelen økt til 69 %! I tillegg til økt tilgjengelighet, har trolig også funn av mange sjeldne arter ved Fiskumvannet de siste årene tiltrukket seg mange nye observatører fra andre deler av Buskerud så vel som fra nabofylkene.

Som vi ser av figuren ovenfor, har antall observatører som har rapportert funn fra Øvre Eiker og Fiskumvannet, økte jevnt og trutt med i gjennomsnitt 10-15 % pa. i perioden 2009-2016. De fem sist årene har antall observatører i Øvre Eiker flatet mer ut og ligget på rundt 90-100 personer. Dette er 42 % høyere enn gjennomsnittet for den første 5-års perioden 2009-2013. De to siste årene har imidlertid antall observatører gått noe ned igjen, uvisst av hvilken grunn. En kan her merke seg at det bare er en liten andel på 10 % av antall observatører som står for over 95 % av antall registrerte observasjoner.

*Ny kloppa sti til fugletårnet gjennom sumpskogen over Hegstadmyra sommeren 2018. Foto: S. Stueflotten
Denne tilretteleggingen har bedret tilgjengeligheten til fugletårnet og ført til flere besøkende og økt antall registrerte observasjoner fra Fiskumvannet de siste årene.*

Den nye beitemarka som ble anlagt på Hegstad/Hegstadmyra i 2014, har påvirket fuglelivet i dette området ved Fiskumvannet. Antall observasjoner i dette området på Hegstad har de fire siste årene økt relativt sett mer enn antall observasjoner totalt for Fiskumvannet. Spesielt har økningen vært stor for arter knyttet til kulturmark og jordbrukslandskap (vipe, storspove, sanglerke, låvesvale, taksvale, linerle, skjære, stær, gråspurv og gulspurv). Mens for arter knyttet til buskvegetasjon, kratt og skogkanter har antall observasjoner ikke økt i særlig grad, og relativt sett har forekomsten av disse artene gått noe ned sammenlignet med kulturmarksartene i det samme området. Også observasjoner av vadere har økt merkbart i Hegstadområdet de siste årene, det samme gjelder antall observasjoner av rovfugler.

Two juvenile stær on a nest of straw on a grassy field on Hegstad beitemark 21.06.18
Foto: Steinar Stueflotten

En av fire vipeunger på Hegstad beitemark 21.6.2018. Foto: Steinar Stueflotten

Tabellarisk oversikt over registrerte artsobservasjoner i Øvre Eiker 2018

Tabellen nedenfor gir en oversikt over observerte fuglearter i Øvre Eiker i 2018 sammenlignet med gjennomsnittet for 10-års periode 2009-2018. Kolonnen «Snitt» viser gjennomsnittlig antall observasjoner i 10-års perioden ± standardavviket for årsobservasjonene i perioden. Antall observasjoner i 2018 som ligger innenfor dette intervallet, kan ansees som normale for arten. Antall observasjoner som ligger utenfor intervallet «gjennomsnitt ± 2 standardavvik», må ansees som uvanlig høye eller lave for arten (statistisk sett er det mindre enn 5 % sannsynlig at antallet skal ligge utenfor dette intervallet). Slike uvanlige registreringer er i tabellen markert med rødt (uvanlig høyt antall) eller blått (uvanlig lavt antall). Ellers gjelder følgende forklaringer til tabellen:

Symbol	Forklaring til kolonne «Tendens»
++ / --	Sterk signifikant økning / nedgang i antall observasjoner på > 25 % pa. i perioden 2009-2018 (p < 0,05)
+ / -	Signifikant økning / nedgang i antall observasjoner på < 25 % pa. i perioden 2009-2018 (p < 0,05)
(+) / (-)	Positiv / negativ trend med noe lavere signifikans enn ovenfor (p < 0,10)
0	Stabil trend / ingen markert endring i antall observasjoner per år i perioden 2009-2018

Statistisk signifikant betyr at det er < 5 % sannsynlig at antagelsen om angitt tendens er feil (basert på t-test med p < 0,05).

Det er viktig å merke seg at dataene i tabelloversikten nedenfor er basert på antall observasjoner registrert på Artsobservasjoner. Siden disse registreringene avhenger av observatørens rapporteringsvaner og hvilke lokaliteter de besøker, trenger ikke angitte antall og trender i tabellen nødvendigvis å avspeile reelle bestandsendringer for artene. Til det kreves mer systematiske takseringer av fuglelivet. Men de gir en god indikasjon på endringer i forekomsten. Nedgangen i antall observasjoner i 2018 førte til at flere arter som tidligere hadde en positiv trend fram til 2017, fikk brutt denne trenden i 2018. Dette gjelder bl.a. arter som kortnebbgås, vaktel, haukugle, fuglekonge og brunsisik.

Tabell 2: Oversikt over registrerte observasjoner i 2018.

Art	Snitt 2009-2018	2018	Tendens	Kommentar
Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>	164 ± 38	174	(+)	
Sangsvane <i>Cygnus cygnus</i>	100 ± 36	97	(+)	1 par hekket ved Råen også i 2018.
Sædgås <i>Anser fabalis</i>	3 ± 5	4	++	Flere obs. enn normalt de 3 siste årene.
Kortnebbgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	32 ± 12	20	0	Redusert forekomst etter toppår i 2016 (58).
Grågås <i>Anser anser</i>	145 ± 76	198	+	Økning på 16 % pa. Toppår i 2017.
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	78 ± 23	62	0	
Hvitkinngås <i>Branta leucopsis</i>	4 ± 3	1	0	
[Moskusand] <i>Carina moschata domestica</i>	0,6 ± 1,3	1	0	Rømt flokk på 8 ind. i Bergsvingen 2.12.2018.
Mandarinand <i>Aix galericulata</i>	3 ± 8	27	(+)	2. funn i ØE, 1. funn 11-19.9.2016.
Brunnakke <i>Anas penelope</i>	59 ± 28	35	0	
Krikkand <i>Anas crecca</i>	74 ± 17	71	0	
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>	196 ± 50	250	+	Økning på 5 % pa. Toppår i 2018.
Stjertand <i>Anas acuta</i>	4 ± 3	4	(+)	Toppår i 2017.
Skjeand <i>Anas clypeata</i>	8 ± 7	1	0	Mange obs. 2015-2017, kun 1 i 2018.
Taffeland <i>Aythya ferina</i>	6 ± 6	13	++	Økning på 25 % pa. Mange obs. etter 2015.
Toppand <i>Aythya fuligula</i>	112 ± 42	144	+	Økning på 9 % pa.
Havelle <i>Clangula hyemalis</i>	8 ± 12	25	++	Økning på 35 % pa. Mange obs. 3 siste år.
Svartand <i>Melanitta nigra</i>	15 ± 12	14	+	Økning på 17 % pa.
Sjørre <i>Melanitta fusca</i>	1 ± 1	2	(+)	Observert årlig de 4 siste årene.
Kvinand <i>Bucephala clangula</i>	192 ± 55	216	+	Økning på 6 % pa.
Lappfiskand <i>Mergus albellus</i>	4 ± 7	1	0	Toppår i 2015.
Siland <i>Mergus serrator</i>	26 ± 7	28	0	
Laksand <i>Mergus merganser</i>	48 ± 9	50	0	
Vaktel <i>Coturnix coturnix</i>	15 ± 14	5	0	Få obs. i 2018 jamført seinere år.
Jerpe <i>Bonasa bonasia</i>	11 ± 8	4	0	
Orrfugl <i>Tetrao tetrix</i>	15 ± 7	6	-	Nedgang på -12 % pa. Få obs. i 2017 og 2018.
Storfugl <i>Tetrao urogallus</i>	9 ± 5	1	-	Nedgang på -15 % pa. Bunnår i 2018.

Art	Snitt 2009-2018	2018	Ten- dens	Kommentar
[Fasan] <i>Phasianus colchicus</i>	1 ± 2	1	++	Økning på 29 % pa. Flere obs. i 2016 og 2017.
Storlom <i>Gavia arctica</i>	20 ± 14	23	+	Økning på 14 % pa. Toppår i 2016 og 2017.
Dvergdykker <i>Tachybaptus ruficollis</i>	20 ± 12	35	+	Økning på 14 % pa.
Toppdykker <i>Podiceps cristatus</i>	132 ± 55	174	+	Økning på 12 % pa.
Horndykker <i>Podiceps auritus</i>	6 ± 4	3	0	
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	64 ± 36	93	+	Økning på 16 % pa. Toppår i 2017.
Egretthegre <i>Egretta alba</i>	0,4 ± 1,0	3	0	
Gråhegre <i>Ardea cinerea</i>	61 ± 19	66	+	Økning på 7 % pa. Hekking de siste årene.
Vepsevåk <i>Pernis apivorus</i>	5 ± 3	8	0	
Sivhauk <i>Circus aeruginosus</i>	40 ± 25	61	+	Økning på 18 % pa. Ikke hekking i 2017-2018.
Myrhauk <i>Circus cyaneus</i>	5 ± 2	3	0	Toppår i 2017.
Steppehauk <i>Circus macrourus</i>	0,1 ± 0,3	1	(+)	2. funn i ØE. Siste funn 1 ind. skutt 10.5.1939!
Hønsehauk <i>Accipiter gentilis</i>	32 ± 10	34	0	
Spurvehauk <i>Accipiter nisus</i>	47 ± 12	62	0	
Musvåk <i>Buteo buteo</i>	101 ± 36	112	+	Økning på 7 % pa. Toppår i 2017.
Fjellvåk <i>Buteo lagopus</i>	2 ± 2	1	0	
Kongeørn <i>Aquila chrysaetos</i>	6 ± 3	2	0	Toppår i 2016 og 2017.
Fiskeørn <i>Pandion haliaetus</i>	16 ± 6	13	0	
Tårnfalk <i>Falco tinnunculus</i>	19 ± 10	23	0	
Dvergfalk <i>Falco columbarius</i>	15 ± 7	16	0	
Lerkefalk <i>Falco subbuteo</i>	23 ± 12	45	+	Økning på 14 % pa. Toppår i 2017 og 2018.
Vandrefalk <i>Falco peregrinus</i>	22 ± 15	9	0	
Vannrikse <i>Rallus aquaticus</i>	11 ± 14	26	++	Økning på 30 % pa. Trolig hekking 3 siste år.
Myrrikse <i>Porzana porzana</i>	0,7 ± 1,5	4	0	Sist observert i 2012.
Sivhøne <i>Gallinula chloropus</i>	5 ± 4	5	0	
Sothøne <i>Fulica atra</i>	118 ± 36	124	+	Økning på 7 % pa.
Trane <i>Grus grus</i>	63 ± 22	44	0	Toppår i 2017.
Tjeld <i>Haemantopus ostralegus</i>	2 ± 2	4	+	Økning på 20 % pa.
Heilo <i>Pluvialis apricaria</i>	11 ± 6	7	0	
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>	117 ± 42	142	(+)	Toppår i 2017.
Dverglo <i>Charadrius dubius</i>	3 ± 3	3	0	
Sandlo <i>Charadrius hiaticula</i>	3 ± 3	10	0	Toppår i 2018.
Småspove <i>Numenius phaeopus</i>	4 ± 2	3	0	
Storspove <i>Numenius arquata</i>	12 ± 6	16	0	
Svarthalespove <i>Limosa limosa</i>	0,8 ± 1,3	3	0	Observert både i 2017 og 2018.
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	4 ± 4	6	0	Toppår i 2017.
Myrsnipe <i>Calidris alpina</i>	5 ± 4	13	0	Toppår i 2018.
Fjæreplytt <i>Calidris maritima</i>	0,1 ± 0,3	1	(+)	2. funn i ØE. Sist observert 25.5.1982!
Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>	28 ± 8	23	0	
Skogsnipe <i>Tringa ochropus</i>	42 ± 15	49	0	
Gluttsnipe <i>Tringa nebularia</i>	20 ± 9	32	0	
Grønnstilk <i>Tringa glareola</i>	30 ± 7	41	0	
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>	7 ± 4	9	0	
Kvartbekkasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	2 ± 3	6	(+)	Observert noe hyppigere de 5 siste årene.
Rugde <i>Scolopax rusticola</i>	16 ± 4	16	0	
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	98 ± 45	113	+	Økning på 11 % pa. Toppår i 2015 og 2016.
Dobbeltbekkasin <i>Gallinago media</i>	2 ± 3	1	0	Toppår i 2016.
Hettemåke <i>Larus ridibundus</i>	9 ± 3	8	(-)	
Fiskemåke <i>Larus canus</i>	60 ± 13	64	0	
Sildemåke <i>Larus fuscus</i>	18 ± 7	29	(+)	
Gråmåke <i>Larus argentatus</i>	51 ± 11	66	(+)	
Svartbak <i>Larus marinus</i>	8 ± 3	8	0	
Makrellterne <i>Sterna hirundo</i>	2 ± 2	5	(+)	Svak positiv trend de siste 5 årene.
Rødnebbterne <i>Sterna paradisaea</i>	1 ± 2	4	0	Sist observert i 2014.
Bydue <i>Columba livia domestica</i>	34 ± 14	40	0	

Art	Snitt 2009-2018	2018	Ten- dens	Kommentar
Skogdue <i>Columba oenas</i>	7 ± 4	3	0	
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	159 ± 38	167	0	
Tyrkerdue <i>Streptopelia decaocto</i>	8 ± 7	1	0	
Gjøk <i>Cuculus canorus</i>	11 ± 8	12	(-)	
Haukugle <i>Surnia ulula</i>	13 ± 23	2	0	Rekordforekomst høst 2016/vinter 2017.
Spurveugle <i>Glaucidium passerinum</i>	8 ± 6	17	+	Økning på 18 % pa. Mange obs. 4 siste år.
Kattugle <i>Strix aluco</i>	10 ± 4	8	(-)	
Hornugle <i>Asio otus</i>	5 ± 4	4	0	
Perleugle <i>Aegolius funereus</i>	1 ± 1	3	(+)	
Nattravn <i>Caprimulgus europaeus</i>	6 ± 2	6	0	Toppår i 2016.
Tårnseiler <i>Apus apus</i>	63 ± 14	52	0	
Vendehals <i>Jynx torquilla</i>	11 ± 7	1	0	Bunnår i 2018.
Gråspett <i>Picus canus</i>	16 ± 6	20	0	
Grønnspekk <i>Picus viridis</i>	15 ± 5	8	0	
Svartspett <i>Dryocopus martius</i>	24 ± 8	13	0	
Flaggspekk <i>Dendrocopos major</i>	75 ± 21	72	-	Nedgang på -6 % pa. Relativt stabil siste 5 år.
Dvergspett <i>Dendrocopos minor</i>	4 ± 3	2	0	
Tretåspett <i>Picoides tridactylus</i>	4 ± 3	2	0	
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	108 ± 29	109	+	Økning på 6 % pa. Svak nedgang i 2018.
Sandsvale <i>Riparia riparia</i>	20 ± 8	9	0	Få obs. i 2018.
Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>	101 ± 23	118	+	Økning på 6 % pa. Toppår i 2017.
Taksvale <i>Delichon urbicum</i>	29 ± 10	18	0	
Trepipplerke <i>Anthus trivialis</i>	22 ± 7	27	0	
Heipipplerke <i>Anthus pratensis</i>	68 ± 32	109	+	Økning på 14 % pa. Toppår i 2017.
Gulerle <i>Motacilla flava</i>	28 ± 25	28	+	Økning på 20 % pa. Toppår i 2016.
Vintererle <i>Motacilla cinerea</i>	11 ± 9	21	+	Økning på 21 % pa. Toppår i 2016.
Linerle <i>Motacilla alba</i>	144 ± 36	175	+	Økning på 5 % pa. Toppår i 2017.
Sidensvans <i>Bombycilla garrulus</i>	14 ± 7	6	0	Relativt få obs. de 2 siste årene.
Fossekall <i>Cinclus cinclus</i>	21 ± 12	21	(+)	Toppår i 2017.
Gjerdsmett <i>Troglodytes troglodytes</i>	34 ± 22	25	0	Toppår i 2015.
Jernspurv <i>Prunella modularis</i>	28 ± 11	13	0	Svakt år i 2018.
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	103 ± 27	58	(-)	Svakt år i 2018.
Nattergal <i>Luscinia luscinia</i>	7 ± 7	9	0	Bunnår i 2017.
Blåstrupe <i>Luscinia svecica</i>	3 ± 2	3	0	
Rødstjert <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	5 ± 2	2	(-)	
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	64 ± 22	85	+	Økning på 11 % pa.
Svartstrupe <i>Saxicola torquatus</i>	5 ± 10	3	0	Observerert i alle år 2014-2018.
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>	36 ± 16	66	+	Toppår i 2018.
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	7 ± 7	11	0	Toppår i 2017.
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	113 ± 43	70	-	Svakt år i 2018.
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	158 ± 31	140	0	
Måltrost <i>Turdus philomelos</i>	53 ± 17	36	0	
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>	79 ± 24	68	0	Toppår i 2017.
Duetrost <i>Turdus viscivorus</i>	17 ± 7	25	0	
Gulsanger <i>Hippolais icterina</i>	17 ± 4	7	-	Nedgang på -6 % pa. Bunnår i 2018.
Sivsanger <i>Acrocephalus palustris</i>	3 ± 3	1	0	
Myrsanger <i>Acrocephalus palustris</i>	31 ± 15	24	0	
Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	27 ± 8	22	0	
Møller <i>Sylvia curruca</i>	8 ± 5	3	0	
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>	30 ± 10	25	0	
Hagesanger <i>Sylvia borin</i>	37 ± 10	32	0	
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	48 ± 16	26	(-)	Svakt år i 2018.
Bøksanger <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	2 ± 1	3	0	
Gransanger <i>Phylloscopus collybita</i>	56 ± 13	50	0	Toppår i 2017.
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	94 ± 18	92	0	

Art	Snitt 2009-2018	2018	Ten- dens	Kommentar
Fuglekonge <i>Regulus regulus</i>	13 ± 4	6	0	Bunnår i 2018.
Gråfluesnapper <i>Muscicapa striata</i>	20 ± 9	6	0	Toppår i 2017 og bunnår i 2018.
Svarthvit fluesnapper <i>Ficedula hypoleuca</i>	29 ± 12	27	0	
Skjeggmeis <i>Panurus biarmicus</i>	1 ± 2	4	0	Observert både i 2017 og 2018.
Stjertmeis <i>Aegithalos caudatus</i>	9 ± 7	15	+	Økning på 19 % pa.
Blåmeis <i>Cyanistes caeruleus</i>	165 ± 43	147	0	
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	167 ± 47	127	(-)	
Svartmeis <i>Periparus ater</i>	26 ± 10	19	-	Nedgang på -10 % pa.
Toppmeis <i>Lophophanes cristatus</i>	18 ± 8	14	-	Nedgang på -11 % pa.
Løvmeis <i>Poecile palustris</i>	5 ± 4	1	(-)	
Granmeis <i>Poecile montanus</i>	37 ± 15	30	-	Nedgang på -11 % pa.
Spettmeis <i>Sitta europaea</i>	52 ± 28	58	(-)	Svak oppgang siste 5 år.
Trekryper <i>Certhia familiaris</i>	12 ± 4	10	0	Toppår i 2017.
Tornskate <i>Lanius collurio</i>	13 ± 6	12	0	
Varsler <i>Lanius excubitor</i>	36 ± 24	37	+	Økning på 15 % pa.
Nøtteskrike <i>Garrulus glandarius</i>	63 ± 23	50	-	Nedgang på -9 % pa.
Skjære <i>Pica pica</i>	158 ± 50	111	-	Nedgang på -8 % pa.
Nøttekråke <i>Nucifraga caryocatactes</i>	9 ± 4	6	0	
Kaie <i>Corvus monedula</i>	63 ± 12	63	0	
Kornkråke <i>Corvus frugilegus</i>	8 ± 5	5	0	
Kråke <i>Corvus cornix</i>	191 ± 46	218	0	
Ravn <i>Corvus corax</i>	69 ± 21	62	0	
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	77 ± 18	63	0	
Gråspurv <i>Passer domesticus</i>	21 ± 16	19	(-)	Bunnår i 2017.
Pilfink <i>Passer montanus</i>	97 ± 48	59	-	Nedgang på -11 % pa.
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	169 ± 38	141	-	Nedgang på -5 % pa.
Bjørkefink <i>Fringilla montifringilla</i>	43 ± 14	30	0	
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>	116 ± 63	63	-	Nedgang på -16 % pa. Bunnår i 2017.
Stillits <i>Carduelis carduelis</i>	60 ± 17	32	0	
Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>	88 ± 34	50	0	
Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>	22 ± 11	17	0	
Bergirisk <i>Carduelis flavirostris</i>	9 ± 4	16	0	Toppår i 2018.
Gråsisik <i>Carduelis flammea</i>	42 ± 18	37	0	
Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>	12 ± 13	1	0	Bunnår i 2018.
Polarsisik <i>Carduelis hornemanni</i>	0,4 ± 1,0	3	(+)	Sist observert i 2014.
Båndkorsnebb <i>Loxia leucoptera</i>	0,2 ± 0,4	1	++	Sist observert i 2016.
Grankorsnebb <i>Loxia curvirostra</i>	14 ± 10	4	0	Siste invasjon i 2015-2016.
Furukorsnebb <i>Loxia pytyopsitacus</i>	2 ± 2	3	0	
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	45 ± 15	49	+	Økning på 9 % pa., men stabilt siste 5 år.
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	68 ± 38	35	-	Nedgang på -15 % pa.
Kjernebiter <i>Coccoth. coccothraustes</i>	25 ± 12	14	(-)	
Lappspurv <i>Calcarius lapponicus</i>	1 ± 1	3	0	
Snøspurv <i>Plectrophenax nivalis</i>	4 ± 4	14	0	
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	145 ± 30	97	-	Nedgang på -5 % pa.
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	108 ± 41	120	+	Økning på 10 % pa.

Kommentarer til artsoversikten

Tabell 3 nedenfor viser hvilke arter som er angitt med positiv/negativ trend i Tabell 2. Som vi ser, er det nesten dobbelt så mange arter med positiv trend (50) som med negativ trend (27). Dette kan til en viss grad skyldes at antall observasjoner har økt noe de siste årene pga. økt rapportering på AO generelt, men uten at artenes virkelige forekomst har økt tilsvarende. For flere av disse arter er det imidlertid påvist reelle bestandsøkninger i perioden, så noe riktig er det i oversikten. Arter med negativ trend bør av samme grunn vektlegges mer enn de med positiv trend siden de har avtatt tross økt rapportering generelt. Arter i parentes er sjeldne arter med kun et fåtall observasjoner i slutten/starten av 10-års perioden, noe som gir en statistisk tendens i analysen.

Tabell 3: Arter observert i 2018 med påviste positive/negative trender i perioden 2009-2018.

++ Økning >25% pa	+ Økning <25% pa	(+) Positiv trend	(-) Negativ trend	- Nedgang <25% pa	-- Nedgang >25% pa
Sædgås	Grågås	Knoppsvane	Hettemåke	Orrfugl	(Pirol)
Taffeland	Stokkand	Sangsvane	Gjøk	Storfugl	
Havelle	Toppand	Mandarinand	Kattugle	Flaggspett	
Fasan	Svartand	Stjertand	Rødstrupe	Svarttrost	
Vannrikse	Kvinand	Sjørørre	Rødstjert	Gulsanger	
Båndkorsnebb	Storlom	(Steppehauk)	Munk	Svartmeis	
	Dvergdykker	Vipe	Kjøttmeis	Toppmeis	
	Toppdykker	(Fjæreplytt)	Løvmeis	Granmeis	
	Storskarv	Kvartbekkasin	Spettmeis	Nøtteskrike	
	Gråhegre	Sildemåke	Gråspurv	Skjære	
	Sivhauk	Gråmåke	Kjernebiter	Pilfink	
	Musvåk	Makrellterne		Bokfink	
	Lerkefalk	Perleugle		Grønnefink	
	Sothøne	Fossekall		Dompap	
	Tjeld	Polarsisik		Gulspurv	
	Enkeltbekkasin				
	Spurveugle				
	Sanglerke				
	Låvesvale				
	Heipiplerke				
	Gulerle				
	Vintererle				
	Linerle				
	Buskskvett				
	Steinskvett				
	Stjertmeis				
	Varsler				
	Rosenfink				
	Sivspurv				
6	29	15	11	15	1

Angitte trender gjelder som nevnt, antall observasjoner ikke antall individer og påvirkes derfor både av antall observatører og bruken deres av Artsobservasjoner (AO), så vel som av reelle bestandsendringer. I Øvre Eiker har antall registrerte observasjoner på AO økt med 22 % de fire siste årene sammenlignet med gjennomsnittet for de seks foregående årene. Dette er omtrent det samme som for Buskerud totalt sett (+25 %). Vi kan derfor anta at denne økningen primært skyldes økt bruk av AO som rapporteringsverktøy, ikke bestandsendringer. Siden antall observasjoner per observatør ikke synes å ha økt i seinere år, så skyldes nok økningen i antall observasjoner først og fremst en økning i antall observatører og deres feltinnsats i samme periode. Her er det viktig å merke seg at over 95 % av alle observasjoner er gjort av kun 10 % av totalt antall observatører (8-10 personer). Deres innsats fra år til år er derfor svært viktig for hvor mange observasjoner som blir registrert. Noen av de positive trendene må antas å være påvirket av dette.

Sammendrag av observerte arter i 2018 med kommentarer:

Forkortelser:

ptN, V, S, Ø	= På trekk mot nord, vest, sør eller øst
Nf, Øf, Vf, Sf	= Nord, øst, vest eller sør for ...
Ad.	= Utfarget/voksen fugl
Juv.	= Ungfugl (unge i ungfugldrakt/ første kalenderår 1K)
Pullus/pulli	= Reirunge/reirunger
1K, 2K, 3K, 3K+ osv.	= Fugler i sitt 1., 2., 3. kalenderår eller eldre
hunnf.	= hunnfarget
[artsnavn]	= gjelder såkalte E-arter, dvs. arter som regnes som rømlinger/ikke-spontane arter.

Artsomtalen følger følgende oppsett: 1) Artsnavn, 2) Art (latin), 3) Gjennomsnittlig antall årsobservasjoner i perioden 2009-2018 ± standardavvik, 4) Antall observasjoner i 2018, 5) trend (se Tab.2), 6) Første observasjonsdato – siste observasjonsdato, 7) Generell forekomst for utvalgte arter i 2018 med sammendrag av observasjoner i 2018. Arter som er observert i tre eller flere tidligere år (2009-2017), men ikke i 2018, er nevnt i etterfølgende artsomtaler.

Knoppsvane *Cygnus olor* (164 ± 38) 174 obs. (+) 02.01.-28.12.

Observert jevnlig gjennom året i isfrie perioder på Fiskumvannet, Vestfosselva og Drammenselva. Maks. 18 ind. på Fiskumvannet om våren (24.3.), og opptil 12 ind. om høsten (oktober) som er færre enn hva som har vært normalt i seinere år. 1 par m/5 unger på Fiskumvannet 1.7. og seinere på høsten er eneste kjente hekkefunn i 2018.

Sangsvane *Cygnus cygnus* (100 ± 36) 97 obs. (+) 02.01.-28.12.

Fåtallig overvintrende oktober-april. Færre observasjoner og mer fåtallig i 2018 enn i de fire foregående årene. Vinter: maks. 6 ind. både i februar og desember. Vår: maks. 24 ind. ved Flesaker 24.3. (Anders Hals). Høst: maks. 7 ind. Eikeren N 25.11. (Jorunn Villand). Arten hekket for første gang i Fiskumvannet i 2014, mislykket hekking i 2015 og 2016, vellykket hekking igjen ved Råen i 2017 og 2018. 1 par observert rugende ved Råen 29.4.-22.5., seinere 1 par m/4 unger i samme område.

Sædgås *Anser fabalis* (3 ± 5) 4 obs. ++ 24.04.-22.11.

1 ind. (ua. *fabalis*) i Bergsvingen 24.4. (Steinar Stueflotten, Ken Adelsten Jensen). 1 ind. Fiskumvannet 22.11. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten). Økt antall observasjoner de siste årene.

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* (32 ± 12) 20 obs. 0 07.04.-08.10.

Vårtrekket startet 7.4. med 50 ind. ptN over Hals (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 9.4. ± 11 dager (25 år). Færre observasjoner på vårtrekket de to siste årene. Totalt 1550 ind. ptN våren 2018, med trekktopp 8.-15.4. Dette er færre enn normalt. Tidligere har det passert flere tusen kortnebbgjess over Øvre Eiker på vårtrekket. Siste vårobservasjon 8-9 ind. rastende Fiskumvannet og Bergsvingen 21.-24.4. Høsttrekket startet 15.9. (40 ind. ptS Fiskumvannet). Bare 4 observasjoner og svært få ind. observert på høsttrekket, totalt bare 324 ind. ptS 15.9.-8.10., mot normalt over 1000 ind. Siste flokk 54 ind. ptS Fiskumvannet 08.10. (Trygve Tjønnås, Stig Torp Olsen). Trolig har kortnebbgjessene valgt andre trekkruiter enn normalt de to siste årene.

Tundragås *Anser albifrons* Ikke observert i 2018.

Grågås *Anser anser* (145 ± 76) 198 obs. + 12.03.-02.12.

Observert jevnlig fra medio mars til ultimo oktober, hyppigst på vårtrekket i april. Antall observasjoner har stabilisert seg på rundt 200 de 4 siste årene. Første observasjon 3 ind. Bergsvingen 12.3. (Eirik Kristoffersen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 29.3. ± 24 dager (33 år). Jevnlig 20-40 ind. på vårtrekket fra ultimo mars til medio mai, maks. 70 ind. Bergsvingen 8.4. Minst 3 par hekket ved Fiskumvannet. Første kull observert 9.6. (Rune Zakariassen). Det er 3 uker seinere enn i 2017. Jevnlig opptil 100-145 ind. Fiskumvannet i august, maks. 300 ind. Eikeren N 29.8. (Bjørn Lauritzen) og 200 ind. Fiskumvannet 29.9. (Lars Dolmen). Jevnlig 12-35 ind. Fiskumvannet i første halvdel av oktober, seinest 1 ind. 26.10. (Steinar Stueflotten). Et vinterfunn: 2 ind. Bergsvingen 2.12. (Jorunn Villand).

[Stripegås] *Anser indicus* Ikke observert i 2018.

Kanadagås *Branta canadensis* (78 ± 23) 62 obs. 0 15.03.-21.11.

Observert jevnlig fra medio mars til medio mai og mer sporadisk i oktober-november, flest observasjoner på Fiskumvannet. Første observasjon 2 ind. Vestfosselva v/Foss-Flesaker 15.3. (Fredrik Stige), jf. gjennomsnittlig

ankomstdato: 18.3. ± 15 dager (30 år). Jevnlig opptil 10-15 ind. i april, maks. 20 ind. Bergsvingen 8.4. (Lars Dolmen mfl.). Dette er færre individer enn hva som har vært vanlig de siste årene. Ingen kjente hekkefunn i 2018. Opptil 20-30 ind. på Fiskumvannet noen dager i oktober-november, maks. 58 ind. Sandøra, Hokksund 23.10. (Bjørn Lauritzen). Seinest 8 ind. Fiskumvannet 21.11. (Bjørn Lauritzen).

Hvitkingås *Branta leucopsis* (4 ± 3) 1 obs. 0 20.05.

1 ind. Hegstad 20.5. (Morten Hunn). Gjennomsnittlig ankomstdato: 1.5. ± 22 dager (17 år).

Gravand *Tadorna tadorna* Ikke observert i 2018.

[Moskusand] *Carina moschata domestica* (0,6 ± 1,3) 1 obs. 0 02.12.

8 ind. Bergsvingen 2.12. (Jorunn Villand). Rømt flokk med tamender. Høyeste antall som er observert av denne arten i Buskerud. Normalt sees bare 1-3 ind. sammen. Sist observert i Øvre Eiker i 2011.

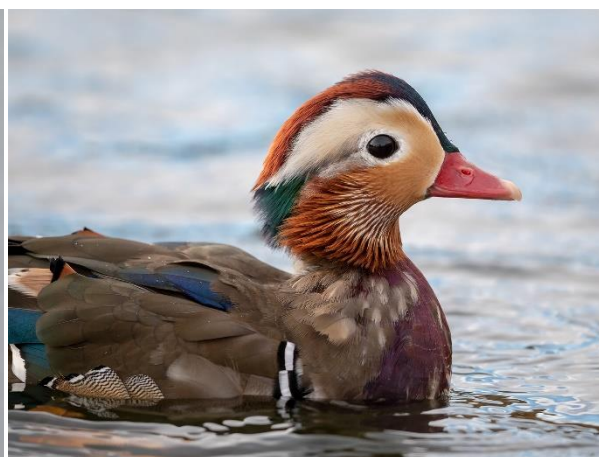
Mandarinand *Aix galericulata* (3 ± 8) 27 obs. (+) 30.09.-22.10.

1 hann Vestfosselva i Vestfossen 30.9. -22.10. (*Svein Reberg, Jorunn Villand mfl.). Denne hannen var i myting fra eklipsdrakt til praktdrakt og ble en av de mest populære fotoobjektene i Øvre Eiker i 2018. Dette var kun det 2. funnet av mandarinand i Øvre Eiker. Det første ble gjort i Vestfosselva ved Fossesholm 11.-19.9.2016.

Mandarinand hann i eklips drakt, Vestfossen 02.10.18.

Foto: Eli Bondlid

Mandarinand hann i myting, Vestfossen 21.10.18.

Foto: Jens Erik Nygård

Brunnakke *Anas penelope* (59 ± 28) 35 obs. 0 21.04.-19.11.

Jevnlig på Fiskumvannet på vårtrekket medio april – primo juni, som er litt seinere enn normalt, samt på høsttrekket medio august – medio november. Markert færre observasjoner og færre individer i 2018 enn i de fire foregående årene. Første vårobservasjon: 1 par Fiskumvannet 21.4. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 11.4. ± 9 dager (31 år). Jevnlig 2-4 ind. Fiskumvannet april-mai, maks. 12 ind. 21.4. (Steinar Stueflotten). Sommerfunn: 1-2 ind. Fiskumvannet 3.-10.6. og 1-4 ind. i august. Første høstobservasjon: 16 ind. Fiskumvannet 7.9. (Jorunn Villand), jevnlig 1-6 ind. i september-november, maks. 15 ind. 19.11. (Steinar Stueflotten).

Snadderand *Anas strepera* Ikke observert i 2018.

Krikkand *Anas crecca* (74 ± 17) 71 obs. 0 18.04.-07.11.

Jevnlig på Fiskumvannet om våren (medio april - medio mai) og høsten (medio august - primo november), heller sjelden andre steder. Ingen kjente hekkefunn i 2018. Første observasjon på vårtrekket: til sammen 25 ind. ved Fiskumvannet 18.4. (Steinar Stueflotten) som er seint, jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 3.4. ± 10 dager (31 år). Jevnlig 20-70 ind. Fiskumvannet medio april-primo mai, maks. til sammen 170 ind. 24.4. (Steinar Stueflotten). Første funn på høsttrekket: 16 ind. Fiskumvannet 14.8. (Jorunn Villand), jevnlig 5-25 ind. ultimo august - oktober, maks. 120 ind. 7.9. (Jorunn Villand). Seinest 1 ind. Vestfosselva i Vestfossen 7.11. (Steinar Stueflotten).

Stokkand *Anas platyrhynchos* (196 ± 50) 250 obs. + 02.01.-28.12.

Vanlig hele året i isfrie elver og vann. Flest observasjoner på Fiskumvannet, Vestfosselva og Drammenselva. Jevnlig opptil 20-50 ind. i januar-april, spesielt i Vestfosselva, Drammenselva og Sandsbukta i Eikeren, maks. 60 ind. Vestfossen januar-februar (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten mfl.). Flere par hekker. Første kull i Fiskumvannet 3.6. som er seinere enn normalt. Høst: jevnlig 40-100 ind. Vestfossen ultimo september – desember, maks. 140 ind. 7.10.

og 7.11. (Steinar Stueflotten) og 190 ind. 21.10. (Jens Erik Nygård). Siste observasjon: 2 ind. Langebru 28.12. (Bjørn Lauritzen). Antall observasjoner har økt med i gjennomsnitt 5 % pa. i 10-års perioden 2009-2018.

Stjertand *Anas acuta* (4 ± 3) 4 obs. (+) 30.09.-07.10.
1 hann Vestfosselva i Vestfossen 30.9.-3.10. (Steinar Stueflotten, Eli Bondlid, Terje Pettersen). 2 hunnf. Fiskumvannet 7.10. (Steinar Stueflotten, Jan Trygve Bollerud mfl.).

Knekkand *Anas querquedula* Ikke observert i 2018.

Skjeand *Anas clypeata* (8 ± 7) 1 obs. 0 12.09.
1 ind. Råen, Fiskumvannet 12.9. (Steinar Stueflotten), markert færre observasjoner enn normalt, igjen observasjoner om våren i 2018.

Taffeland *Aythya ferina* (6 ± 6) 13 obs. ++ 21.04.-02.05.
1 hunn i flomdam Hegstad og Fiskumvannet 21.4.-2.5. (*Jon Ludvig Hals, Jorunn Villand, Steinar Stueflotten mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 24.4. ± 6 dager (22 år). Sterk økning på i gjennomsnitt 25 % pa. i perioden 2009-2018.

Toppand *Aythya fuligula* (112 ± 42) 144 obs. + 02.01.-26.12.
Vanlig på Fiskumvannet om våren (ultimo mars – mai), jevnlig opptil 10-20 ind., maks. 44 ind. 24.4. Jevnlig opptil 10-30 ind. Fiskumvannet medio august – primo desember, maks. 48 ind. 8.10. Kun fåtallig og sporadisk (1-4 ind.) på Fiskumvannet om sommeren. 4 ind. Røkebergjtjerna 25.9. (Bjørn Lauritzen). Vinter: 1-12 ind. Sandsbukta, Eikeren jan-feb (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten mfl.), 3-5 ind. Vestfossen jan-feb (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten). 1 ind. Langebru 13.1. og 10 ind. Furua 10.2. (Lars Dolmen). 22 ind. Fiskumvannet 4.12. (Steinar Stueflotten), maks. 19 ind. Sandsbukta 25.-26.12. (Jorunn Villand, Lars Dolmen, Steinar Stueflotten), 1 ind. Vestfossen 25.12. (Jorunn Villand). Økning i antall observasjoner på i gjennomsnitt 9 % pa. i perioden 2009-2018.

Bergand *Aythya marila* Ikke observert i 2018.

Havelle *Clangula hyemalis* (8 ± 12) 25 obs. ++ 15.09.-04.12.
1 hunnf. Fiskumvannet 15.-23.9. (Melvin Åsum, Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals mfl.). 2-4 ind. Fiskumvannet 2.-21.11. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen, Jorunn Villand mfl.), maks. 1 hann + 3 hunnf. 7.11. 1 hunnf. Fiskumvannet 22.11.-4.12. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Anders Hals mfl.). Antall observasjoner har økt de tre siste årene.

Svartand *Melanitta nigra* (15 ± 12) 14 obs. + 08.04.-22.11.
Sjelden på vårtrekket. Normalt fåtallig, men regelmessig på høsttrekket i oktober-november. Eneste vårobservasjon: 1 hann Eikeren N 8.4. (Steinar Stueflotten) som er tidligste registrerte ankomstdato til nå, jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 2.5. ± 9 dager (24 år). Jevnlig 1-3 ind. Fiskumvannet 3.10.-22.11. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.), maks. 9 ind. Fiskumvannet 19.-21.11. (Steinar Stueflotten, Bjørn Lauritzen). Økt forekomst de 5 siste årene.

Sjørre *Melanitta fusca* (1 ± 1) 2 obs. (+) 24.09.-13.10.
Normalt fåtallig og sporadisk på høsttrekket ultimo september – medio november. 1 hunn Fiskumvannet 24.9. (Steinar Stueflotten), 3 ind. Fiskumvannet 13.10. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals mfl.).

Kvinand *Bucephala clangula* (192 ± 55) 216 obs. + 02.01.-28.12.
Vanlig art gjennom hele året i åpne vann og vassdrag, hyppigst vår og høst, mest tallrik på Fiskumvannet. Overvintrer i Drammenselva, Vestfosselva og isfrie partier av Fiskumvannet og Eikeren, men sjelden mer enn 5 ind. sammen. Jevnlig opptil 10-20 ind. i mars-april, maks. 25 ind. 24.4. (Steinar Stueflotten). Maks. 12 ind. Fiskumvannet i mai. Flere par hekker. Første kull observert på Fiskumvannet 5.6. (Jorunn Villand). Jevnlig bare 2-10 ind. Fiskumvannet sep-okt, maks. 25 ind. Fiskumvannet 21.10. og 2.11. (Steinar Stueflotten). Vinter: maks. 10 ind. Hokksund 25.12. (Lars Dolmen). Økning i antall observasjoner på i gjennomsnitt 6 % pa. i perioden 2009-2018.

Lappfiskand *Mergus albellus* (4 ± 7) 1 obs. 0 11.10.
1 hunnf. Fiskumvannet 11.10. (Steinar Stueflotten). Sjelden art på vårtrekket (mars-mai) og høsttrekket (oktober – primo november). Bare dette ene funnet de to siste årene.

Siland *Mergus serrator* (26 ± 7) 28 obs. 0 29.04.-20.10.
Sporadisk i sommerhalvåret, normalt hyppigst i mai, men bare ett vårfunn i 2018, seinest normalt ultimo oktober. Stabil forekomst. Første og eneste vårobservasjon: 3 ind. Fiskumvannet 29.4. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig

ankomstdato 1.5. ± 10 dager (31 år). Bare en observasjon i juni og to i juli, deriblant to kull på 4+8 juv Fiskumvannet 30.7. (Lars Dolmen). Jevnlig 9-15 ad+juv Fiskumvannet i august-september, maks. 15 ind. 8.9. (Steinar Stueflotten). Seinst 1 ind. Vestfossen 20.10. (Ken Adelsten Jensen, Jan Olav Nybo).

Laksand *Mergus merganser* (48 ± 9) 50 obs. 0 02.01.-25.12.

Sporadisk i vann og vassdrag gjennom det meste av året, hyppigst i vinterhalvåret samt på Fiskumvannet. Stabil forekomst. Jevnlig 1-2 ind. Vestfosselva og Drammenselva i januar-mars, maks. 6 ind. ved Flesaker 24.3. (Anders Hals). Jevnlig 1-8 ind. Fiskumvannet og Vestfosselva i april, maks. 16 ind. Fiskumvannet 21.4. (Steinar Stueflotten). Bare en observasjon i mai (1 ind. Fiskumvannet 12.5.) og ingen sommerfunn i 2018. Jevnlig 1-6 ind. Fiskumvannet 25.9.-25.11., maks. 7 ind. Vestfosselva v/Fossholm 30.9. (Jorunn Villand) og 7 ind. Fiskumvannet 4.12. (Steinar Stueflotten). Seinst 1 ind. Langebru 25.12. (Lars Dolmen).

Vaktel *Coturnix coturnix* (15 ± 14) 5 obs. 0 23.06.-27.06.

Ingen observasjon i mai 2018, første observasjon: 1 ind. sang Vålen + 1 ind. sang Sørby/Bryn 23.6. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 31.5. ± 12 dager (15 år). 1 ind. sang Nf jernbana Hegstad 26.6. (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang Bryn + 1 ind. sang Sem 27.6. (Steinar Stueflotten). Færre observasjoner i 2018 enn i de fire foregående årene.

Jerpe *Bonasa bonasia* (11 ± 8) 4 obs. 0 03.02.-06.10.

1 ind. Jungerkollen 3.2. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Spærensetra 24.2. (Eirik Kristoffersen). 1 ad m/4+ pulli Gommerud 15.6. (Finn Michelsen). 1 ind. Myrehogget, Holtefjell 6.10. (Eirik Kristoffersen). Fåtallig hekkefugl.

Orrfugl *Tetrao tetrix* (15 ± 7) 6 obs. - 24.02.-06.10.

14 ind. Kroktjern v/Spærensetra 24.2. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Kolbergåsen 2.4. (Eirik Kristoffersen). 2 hanner sang Holtefjell S 7.4. (Eirik Kristoffersen). 1 hann sang Spærensetra 30.4. (Steinar Stueflotten). 1+2 ind. Holtefjell 6.10. (Eirik Kristoffersen). Få observasjoner de tre siste årene med en gjennomsnittlig nedgang på -12 % pa. 2009-2018.

Storfugl *Tetrao urogallus* (9 ± 5) 1 obs. - 06.10.

1 hunn Tiuråsen 6.10. (Eirik Kristoffersen). Markert nedgang i antall observasjoner de fem siste årene med gjennomsnittlig -15 % pa. 2009-2018. 2018 dårligste år til nå, men bestandsendringer fanges ikke godt opp på AO.

[Fasan] *Phasianus colchicus* (1 ± 2) 1 obs. ++ 09.01.

1 hann Vestfossen 9.1. (Anders Hals). Hyppigere observert i kommunen de tre siste årene.

Smålom *Gavia stellata* Ikke observert i 2018.

Storlom *Gavia arctica* (20 ± 14) 23 obs. + 27.04.-08.10.

Første observasjon: 1 ind. Fiskumvannet 27.4. (Jan Christian Naas Olsen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 22.4. ± 10 dager (33 år). Jevnlig 1-4 ind. Fiskumvannet ultimo april-mai, maks. 5 ind. 1.5. (Steinar Stueflotten, Anders Hals, Eirik Kristoffersen). 2 ind. Kolbrekkvannet N 5.5.+7.5. (Hans Jørgen Nilsen). Heller sjelden om høsten. Siste observasjon: 1 ind. Fiskumvannet 3.-8.10. (Steinar Stueflotten, Trygve Tjønnås, Stig Torp Olsen). Gjennomsnittlig økning i antall observasjoner på 14 % i perioden 2009-2018, men nedgang igjen i 2018.

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis* (20 ± 12) 35 obs. + 02.01.-26.12.

Sporadisk i vinterhalvåret september-mars. 1 ind. Langebru 2.1.-24.2. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten mfl.). 1 ind. Vestfosselva v/Bergsvingen 5.1. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. v/Hokksundbrua 13.1. (Lars Dolmen). 1 ind. Vestfosselva (Smørgrav-Berg) 24.-25.2. (Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten). 1 ind. Vestfosselva v/Bergsvingen 12.3.+7.4. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Langebru 28.3. (Jorunn Villand). 1-2 ind. stasjonær Fiskumvannet 12.9.-7.11. (Steinar Stueflotten, Melvin Åsum, Lars Dolmen mfl.). 1 ind. Vestfosselva (Smørgrav-Berg) 19.11. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Langebru 22.11.-26.12. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand), 4 ind. Langebru 25.12. (Lars Dolmen). 1 ind. Vestfosselva v/Bergsvingen 25.12. (Eirik Kristoffersen). Antall observasjoner har økt med i gjennomsnitt 14 % pa. i 2009-2018.

Toppsykker *Podiceps cristatus* (132 ± 55) 174 obs. + 30.01.-25.12.

Observert jevnlig på Fiskumvannet fra primo april til isen la seg i begynnelsen av desember. Sjelden vintergjest: 1 ind. Eikeren N 30.1. (Jorunn Villand). 1 ind. Fiskumvannet 4.12. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Sandbukta 25.12. (Jorunn Villand, Lars Dolmen). Første vårobservasjon: 3 ind. Eikeren N 1.4. (Eli Gates, John Apeland), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 9.4. ± 12 dager (28 år). Jevnlig 2-12 ind. Fiskumvannet om våren (medio april - mai), maks. 14 ind. 27.-28.4. (Jan Christian Naas Olsen, Øyvind Stickler mfl.) og 19.5. (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten mfl.). 5 par hekket i Fiskumvannet, 4 kull m/8 unger i nordenden + 1 kull m/1 pull ved Råen. Første kull (3+2+1 pulli) 19.7. (Lars Dolmen).

Jevnlig 4-12 ind. Fiskumvannet september - medio november, maks. 15 ind. 9.9. (Rolf E. Andersen, Svein Dale) og 16 ind. 20.10. (Eli Gates, John Apeland). Antall observasjoner har økt med i gjennomsnitt 12 % pa. i 2009-2018.

Gråstrupedykker *Podiceps grisegena* Ikke observert i 2018.

Horndykker *Podiceps auritus* (6 ± 5) 2 obs. 0 29.09.-30.09.

1 ind. Fiskumvannet 29.-30.9. (Lars Dolmen, Jorunn Villand mfl.). Få observasjoner jamført de tre siste årene. Ingen observasjoner på vårtrekket i 2018.

Storskarv *Phalacrocorax carbo* (64 ± 36) 93 obs. + 08.01.-26.12.

Observed jevnlig i det mest av året så lenge det er isfrie elver og vann, hyppigst om høsten. Flest observasjoner på Fiskumvannet og Eikeren. Vinterfunn: 3 ind. Sandbukta, Eikeren 8.1.-10.2. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen) og 1-4 ind. 25.-26.12. (Jorunn Villand, Lars Dolmen, Steinar Stueflotten). Jevnlig 1-4 ind. Fiskumvannet 29.4.-10.5., maks. 23 ind. overflygende Bergsvingen 14.4. (Lars Dolmen). Jevnlig 1-8 ind. Fiskumvannet august-primò desember, maks. 10 ind. 3.11., 8.11. og 4.12. 1 ind. Kolbrekkvannet 19-26.8. (Hans Jørgen Nilsen). 1 1K Røkeberg tjerna 25.9. (Bjørn Lauritzen). 4 ind. rastende Bånepina, Eikeren 7.11. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Vestfossen 26.12. (Steinar Stueflotten). Antall observasjoner har økt med 16 % pa. i 2009-2018.

Egretthegre *Egretta alba* (0,4 ± 1,0) 3 obs. 0 09.09.

1 ind. Fiskumvannet 9.9. (*Rolf E. Andersen, *Svein Dale, Eli Bondlid, Steinar Stueflotten mfl.). 4. funn i Øvre Eiker, sist observert på Fiskumvannet 9.6.2011.

Egretthegre Fiskumvannet 9.9.2018. Foto: Eli Bondlid

Gråhegre *Ardea cinerea* (61 ± 19) 66 obs. + 14.02.-04.12.

1-6 ind. observert jevnlig på strekningen Krekling-Bergsvingen i perioden april-august, de fleste ved Fiskumvannet, maks. 7 ind. Fiskumvannet 28.4. (Øyvind Stickler mfl.). Ingen hekkefunn rapportert i 2018. 1-2 ind. mer sporadisk ved Fiskumvannet utover høsten. 1 ind. Langebru 22.11. (Steinar Stueflotten). Sjelden om vinteren: 1 ind. Bergsvingen 14.2. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. overflygende Fiskumvannet 2.12. (Jorunn Villand). 1 ind. Sandbukta 4.12. (Steinar Stueflotten). Økning i antall observasjoner på i gjennomsnitt 7 % pa. i perioden 2009-2018.

Vepsevåk <i>Pernis apivorus</i>	(5 ± 3)	8 obs.	0	19.05.-15.08.
Første observasjon: 1 ind. ptØ Fiskumvannet 19.5. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 15.5. ± 10 dager (19 år). 2 ind. ptN Klunderud 26.5. (Per Øystein Klunderud). 1 ind. ptN Klunderud 27.5. (Per Øystein Klunderud). 1 ind. Krekling 27.5. (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Ospåsen 8.6. (Anders Hals). 1 hunn Fiskumvannet 9.8. (Steinar Stueflotten). 2 adult Klunderud 14.8. (Per Øystein Klunderud). 2 ind. Fiskumvannet 15.8. (Steinar Stueflotten)..				
Havørn <i>Haliaeetus albicilla</i>	Ikke observert i 2018.			
Sivhauk <i>Circus aeruginosus</i>	(40 ± 25)	61 obs.	+	21.04.-18.09.
1 hunn Fiskumvannet 21.4.-9.5. (Jorunn Villand, Lars Dolmen, Steinar Stueflotten mfl.). 1 2K+ hann Fiskumvannet 11.-20.5. (Hans Jørgen Nilsen, Jorunn Villand, Lars Dolmen mfl.). 1 ind. Hegstad, Fiskumvannet 20.5. (Terje Pettersen). 1 3K+ hunn Fiskumvannet 26.5. (Jon Ludvig Hals). 1 adult hunn Fiskumvannet 16.6. (Jorunn Villand, Bent Ellingsen). 1 ind. Fiskumvannet 23.6. (Lars Dolmen). 1 hunn Råen, Fiskumvannet 8.7. (Jorunn Villand). 1 hunn Hals 18.7. (Anders Hals). 1 adult hunn Fiskumvannet 27.7.-18.8. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Lars Dolmen, Jon Ludvig Hals mfl.). 1 1K Fiskumvannet 9.8. (Steinar Stueflotten). 1 adult hunn Skjelbred 12.8. (Jorunn Villand). 3 ind. Fiskumvannet 15.8. (Steinar Stueflotten). 1-2 1K Fiskumvannet 20.8.-18.9. (Jorunn Villand, Melvin Åsum, Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.). Gjennomsnittlig ankomstdato: 27.4. ± 12 dager (32 år). Siste observasjon i gjennomsnitt: 17.9. ± 12 dager (23 år).				
Myrhauk <i>Circus cyaneus</i>	(5 ± 2)	3 obs.	0	25.09.-12.10.
1 hunn Fiskumvannet 25.9. (Jostein Myre). 1 adult hunn ptSV Fiskumvannet 7.10. (*Jan Trygve Bollerud, Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.). 1 ind. Fiskumvannet 12.10. (Jorunn Villand). Ingen observasjoner på vårtrekket i 2018. Siste observasjon i gjennomsnitt: 12.10. ± 14 dager (24 år).				
Steppehauk <i>Circus macrourus</i>	(0,1 ± 0,3)	1 obs.	(+)	08.09.
1 1K Fiskumvannet 8.9. (Lars Dolmen). Andre funn av arten i Øvre Eiker og det 8. i Buskerud. 1. funn i Øvre Eiker var 1 ung hann skutt ved Hokksund 10.5.1939. I Buskerud er det gjort 5 funn om våren (ultimo april – medio mai) og 3 funn om høsten (september).				
Hønehauk <i>Accipiter gentilis</i>	(32 ± 10)	34 obs.	0	24.02.-22.11.
1 ind. sporadisk på diverse lokaliteter gjennom det meste av året, hyppigst om våren (mars - mai) og høsten (september - oktober). Flest observasjoner er gjort ved Fiskumvannet. 2 ind. Fiskumvannet et par ganger i september. Seinest 1 ind. Hegstad 22.11. (Steinar Stueflotten). Stabil forekomst.				
Spurvehauk <i>Accipiter nisus</i>	(47 ± 12)	62 obs.	0	14.01.-12.12.
1 ind. sporadisk på diverse lokaliteter gjennom det meste av året, men heller sjelden om vinteren, hyppigst om høsten, 2 ind. noen ganger. Alle observasjoner i 2018, bortsett fra to, er gjort i kulturlandskapet mellom Krekling og Hokksund, flest ved Fiskumvannet. Første observasjon på vårtrekket: 1 ind. Bergsvingen og Hals 7.4. 1 ind. jevnlig om høsten (medio august–medio oktober), maks. 2 ind. Fiskumvannet noen ganger i september-oktober. Vinter: 1 ind. Hobbestad 14.1. (Anders Hals), 1 ind. Såsen 26.1. (Jorunn Villand), 1 ind. Fjerdingsstad 9.2. (Svein Tangen), 1 ind. E134 ovenfor Fiskumvannet 24.2. (Lars Dolmen), 1 hunn Røren 12.12. (Aleksander Solberg). Stabil forekomst.				
Musvåk <i>Buteo buteo</i>	(101 ± 36)	112 obs.	+	28.03.-02.12.
Observed jevnlig i sommerhalvåret (april-oktober) spesielt i kulturlandskapet mellom Krekling og Hokksund, mer sjeldent ellers, hyppigst vår og høst. Flest observasjoner ved Fiskumvannet. Første observasjon: 1 ind. Knive 28.3. (Eirik Kristoffersen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 23.3. ± 11 dager (31 år). Jevnlig 1-3 ind. om våren (april-mai). Ingen hekkefunn i 2018. Jevnlig 1-4 ind. om høsten (sept.-okt.), maks. 5 ind. Fiskumvannet 19.9. (Steinar Stueflotten). Siste høstobservasjon: 1 ind. Fiskumvannet 18.10. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand). Sjelden om vinteren: 1 ind. Hals 2.12. (Anders Hals). Økt antall observasjoner med i gjennomsnitt 7 % pa. i 2009-2018.				
Fjellvåk <i>Buteo lagopus</i>	(2 ± 2)	1 obs.	0	21.10.
1 ind. Fiskumvannet 21.10. (Steinar Stueflotten). Siste observasjon i gjennomsnitt: 23.10. ± 24 dager (19 år).				
Kongeørn <i>Aquila chrysaetos</i>	(6 ± 3)	2 obs.	0	02.02.-18.11.
2 ind. Gunhildrud 2.2. (Bjørn Lauritzen). 1 ind. overflygende Hegstad 18.11. (Jorunn Villand).				
Fiskeørn <i>Pandion haliaetus</i>	(16 ± 6)	13 obs.	0	26.04.-10.09.
1 ind. sporadisk ved Fiskumvannet 26.4.-10.9. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.). Gjennomsnittlig ankomstdato: 17.4. ± 8 dager (37 år). Ingen registrerte hekkefunn i 2018. Siste observasjon i gjennomsnitt: 05.09. ± 13 dager (20 år).				

Tårnfalk *Falco tinnunculus* (19 ± 10) 23 obs. 0 08.04.-03.10.

Første observasjon: 1 hann Råen, Fiskumvannet og 1 ind. Bergsvingen 8.4. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 9.4. ± 14 dager (33 år). 1 hann jevnlig ved Fiskumvannet 9.-21.4. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.). 1 hunn Hegstad 14.4. (Jorunn Villand). 1 hunn Fiskumvannet 19.6. (Steinar Stueflotten). 1 ind. jevnlig ved Fiskumvannet 1.-12.9. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten mfl.). Siste observasjon: 1 hunnf. Fiskumvannet 3.10. (Steinar Stueflotten). Siste observasjon i gjennomsnitt: 06.10. ± 32 dager (22 år).

Dvergfalk *Falco columbarius* (15 ± 7) 16 obs. 0 08.04.-07.10.

1 hann Bergsvingen og Hegstad 8.4. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen, Jorunn Villand mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 8.4. ± 10 dager (34 år). 1 ind. Bergsvingen 10.-11.4. (Hans Jørgen Nilsen, Morten Jagdum). 1 hunn Flesaker 6.5. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals mfl.). 1 ind. Hals 6.5. (Anders Hals). 1 ind. Sørby 18.8. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Fiskumvannet 1.9.-7.10. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.). Siste observasjon i gjennomsnitt: 11.10. ± 19 dager (22 år).

Lerkefalk *Falco subbuteo* (23 ± 12) 45 obs. + 14.05.-03.10.

2 ind. Darbu 14.5. (Steinar Stueflotten). 1-2 ind. Fiskumvannet 20.-31.5. (Ole Martin Olsen, Elin Henriette Olsen, Melvin Åsum, Jorunn Villand mfl.). 1 ind. Hals 11.6. (Anders Hals). 1 adult Fiskumvannet 19.6. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Minde østre 2.7. (Jan Höper). 1-3 ind. jevnlig Fiskumvannet 9.8.-9.9. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Lars Dolmen mfl.). 1-2 ind. (1 juv + 1 ad) jevnlig Fiskumvannet 11.9.-3.10. (Jorunn Villand, Jon Ludvig Hals, Steinar Stueflotten, Melvin Åsum mfl.). Gjennomsnittlig ankomstdato: 7.5. ± 9 dager (26 år). Antall observasjoner har økt med i gjennomsnitt 14 % pa. i 2009-2018. Siste observasjon i gjennomsnitt: 14.09. ± 15 dager (28 år). 3.10. er blant de seineste observasjoner i Øvre Eiker og Buskerud.

Lerkefalk 1K, Fiskumvannet 29.09.18. Foto: Lars Dolmen

Vandrefalk 1K, Fiskumvannet 18.09.18. Foto: Jostein Myre

Vandrefalk *Falco peregrinus* (22 ± 15) 9 obs. 0 06.05.-05.11.

1 ind. Hegstad 6.5. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 8.4. ± 13 dager (16 år). 1 ind. Sem 18.8. (Jorunn Villand). 1 ind. Fiskumvannet 29.8.-9.9. (Eli Gates, Steinar Stueflotten). 2 ind. Fiskumvannet 1.9. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals). 1 1K Fiskumvannet 18.9. (Jostein Myre). 1 adult Vestfossen 3.10. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Langebru 5.11. (Eirik Kristoffersen). Siste observasjon i gjennomsnitt: 25.10. ± 24 dager (23 år).

Vannrikse *Rallus aquaticus* (11 ± 14) 26 obs. ++ 19.05.-15.11.

1-2 ind. lokkelyd jevnlig Fiskumvannet N 19.5.-13.6. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 9.5. ± 17 dager (14 år). 1-2 ind. lokkelyd Råen, Fiskumvannet 24.5.-6.6. (Steinar Stueflotten). 3 ind. Fiskumvannet 23.6. (Hans Petter Rømme, Thomas Nielsen). 2 ind. lokkelyd Måsnesmyra, Fiskumvannet 6.7. (Steinar Stueflotten). 1 ind. næringssøkende Måsnesmyra, Fiskumvannet 25.8. (Jostein Bærø Engdal, Lars Dolmen). 1 ind. Fiskumvannet 2.10. (Jorunn Villand). 1 ind. Måsnesmyra, Fiskumvannet 15.11. (Steinar Stueflotten). Sannsynlig hekking ved Fiskumvannet også i 2018. Mange observasjoner de tre siste årene.

Myrrikse *Porzana porzana* (0,7 ± 1,5) 4 obs. 0 08.06.-10.06.

1 ind. sang Hegstad beitemark, Fiskumvannet 8.-10.6. (Lars Dolmen, Anders Hals, Morten Jagdum mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 26.5. ± 9 dager (11 år). Sist observert i 2012.

Åkerrikse *Crex crex*

Ikke observert i 2018.

Sivhøne *Gallinula chloropus* (5 ± 4) 5 obs. 0 14.08.-22.11.

1 ind. Fiskumvannet 14.8. (Jorunn Villand). 1 ind. Fiskumvannet 15-16.9. (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.). 1 ind. Furua, Fiskumvannet 14.10. (Bjørn Lauritzen). 1 ind. Måsnemyra, Fiskumvannet 22.11. (Steinar Stueflotten). Siste observasjon i gjennomsnitt: 14.10. ± 30 dager (23 år). 22.11. er blant de seineste observasjonene i Øvre Eiker.

Sothøne *Fulica atra* (118 ± 36) 124 obs. + 02.01.-28.12.

Jevnlig i perioden medio april – november, mest tallrikt om høsten. Alle observasjoner unntatt en er gjort i Fiskumvannet og Sandsbukta. Fåtallig vintergjest: 6-8 ind. Sandsbukta, Eikeren 2.1.-25.2. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Lars Dolmen mfl.). 3-4 ind. Sandsbukta, Eikeren 25-28.12. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.). 1 ind. Bomenga 12.1. (Bjørn Harald Larsen). Jevnlig 2-7 ind. Fiskumvannet ultimo april-mai, maks. 16 ind. 1.5. (Anders Hals). Først kull (1 pull) 8.7. (Lars Dolmen). Jevnlig 10-20 ind. Fiskumvannet i august-september og 20-35 ind. i oktober-november, maks. 40 ind. 20.10. (Ken Adelsten Jensen, Jan Olav Nybo). 16-23 ind. Fiskumvannet 2.-5.12. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Melvin Åsum). Økning i antall observasjoner på 7 % pa. i 2009-2018.

Trane *Grus grus* (63 ± 22) 44 obs. 0 04.04.-09.09.

De fleste observasjoner om våren (april-mai), kun sporadisk om sommeren. De fleste observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Darbu og Sem, hyppigst ved Fiskumvannet. Første observasjon: 1 ind. Bergsvingen 4.4. (Hans Jørgen Nilsen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 8.4. ± 12 dager (37 år). Jevnlig 1-9 ind. april-mai, maks. 16 ind. overflygende Hegstad 21.4. (Jorunn Villand). Sporadisk 1-2 ind. Hals og Fiskumvannet 6.-11.6. (Anders Hals, Lars Dolmen). 2 ind. Fiskumvannet 9.+18.8. (Steinar Stueflotten, Bjørn Lauritzen, Jorunn Villand). Seinest 3 ind. Fiskumvannet 9.9. (Steinar Stueflotten). Få observasjoner i 2018.

Tjeld *Haemantopus ostralegus* (2 ± 2) 4 obs. + 06.05.-08.09.

1 ind. Fiskumvannet 6.5. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 23.4. ± 17 dager (27 år). 1 ind. Fiskumvannet 25.8. (Lars Dolmen). 2 ind. Fiskumvannet 8.9. (Lars Dolmen). Fåtallig, men nesten årlig om våren, sjelden om sommeren. 8.9. er seineste observasjon til nå. Økt forekomst i seinere år.

Heilo *Pluvialis apricaria* (11 ± 6) 7 obs. 0 01.05.-23.09.

220 ind. (i flere flokker) ptN Fiskumvannet 1.5. (Jon Ludvig Hals, Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 23.4. ± 8 dager (32 år). 1 ind. ptSØ Fiskumvannet 3.8. (Steinar Stueflotten). 1-2 ind. Fiskumvannet 28.8.-1.9. (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten mfl.). 2 1K Flesaker, Fiskumvannet 23.9. (Jon Ludvig Hals). Siste observasjon i gjennomsnitt: 21.9. ± 10 dager (19 år).

Vipe *Vanellus vanellus* (117 ± 42) 142 obs. (+) 24.03.-17.11.

Årlig i kulturlandskapet mellom Fiskum og Hokksund medio mars-juni, hyppigst ved Fiskumvannet. Første observasjon: 1 ind. Flesaker 24.3. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 18.3. ± 9 dager (35 år). Jevnlig 2-9 ind. Fiskumvannet april-mai, maks. 11 ind. 12.4. (Steinar Stueflotten). 7 ind. Bergsvingen 7.4. (Jorunn Villand), jevnlig 1-2 ind. Bergsvingen 8.-17.4. 2 par m/hekkeforsøk (rugende) Nf jernbana på Hegstad i mai, men trolig mislykket. 1 par m/4 pulli på Hegstad beitemark 16.6.-8.7. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.). Jevnlig 1-4 ind. Fiskumvannet juli-medio september. 1 ind. Fiskumvannet 13.10. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals mfl.). 1 hann Hegstad beitemark 17.11. (Jon Ludvig Hals). Dette er en av de seineste observasjonene av vipe i Øvre Eiker, jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 14.10. ± 21 dager (24 år).

Dverglo *Charadrius dubius* (3 ± 3) 3 obs. 0 24.04.-03.06.

1 ind. Hegstad, Fiskumvannet 24-29.4. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 4.5. ± 10 dager (16 år). 5 ind. Sem 3.6. (Bjørn Penk).

Sandlo *Charadrius hiaticula* (3 ± 3) 10 obs. 0 24.04.-12.09.

2-3 ind. Fiskumvannet 24.4. (Steinar Stueflotten, Rolf Kristoffersen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 21.4. ± 16 dager (20 år). 1-2 ind. Fiskumvannet 24.8.-12.9. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Jon Ludvig Hals). 8 ind. næringsssøkende Flesaker 9.9. (Steinar Stueflotten). Uvanlig mange observasjoner i 2018.

Boltit *Charadrius morinellus*

Ikke observert i 2018.

Småspove *Numenius phaeopus* (4 ± 2) 3 obs. 0 06.05.-17.05.
 Maks. 4 ind. Fiskumvannet 6.5. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen). 4 ind. Fiskumvannet 17.5. (Steinar Stueflotten).
 Gjennomsnittlig ankomstdato: 2.5. ± 9 dager (33 år).

Storspove *Numenius arquata* (12 ± 6) 16 obs. 0 11.04.-11.09.
 2 ind. Hals 11.4. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 10.4. ± 7 dager (37 år). 1-3 ind. Fiskumvannet 17-29.4.
 (Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten, Bent Ellingsen). 1 ind. Fiskumvannet 19.5. (Jorunn Villand, Lars Dolmen mfl.).
 1 ind. sporadisk Fiskumvannet 11.8.-11.9. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen, Jon Ludvig Hals mfl.). 3 ind. Hals 14.8.
 (Anders Hals). 13 ind. Hals 19.8. (Anders Hals).

Storspover Hals 20.08.18. Foto: Anders Hals

Svarthalespove (1K) Fiskumvannet 28.08.18. Foto: S.Stueflotten

Svarthalespove *Limosa limosa* (1 ± 1) 3 obs. 0 28.08.-29.08.
 2 1K Fiskumvannet 28.-29.8. (*Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Eli Gates). Sist observert 7.5.2017.

Lappspove *Limosa lapponica* Ikke observert i 2018.

Brushane *Philomachus pugnax* (4 ± 4) 6 obs. 0 25.08.-09.09.
 1 ind. Fiskumvannet 25.-28.8. (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten). 3 ind. Fiskumvannet 29.8. (Eli Gates). 4 ind.
 Fiskumvannet 7.-8.9. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten). 1 ind. Fiskumvannet 9.9. (Steinar Stueflotten).

Myrsnipe *Calidris alpina* (5 ± 4) 13 obs. 0 20.08.-21.10.
 1 ind. Fiskumvannet 20.-29.8. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Lars Dolmen, Eli Gates). 2-4 ind. Fiskumvannet
 1.-15.9. (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten mfl.). Minst 5 ind. ptS Fiskumvannet 21.10. (Steinar Stueflotten), jf. siste
 observasjon i gjennomsnitt: 29.9. ± 13 dager (19 år). 21.10. er en av de seineste observasjonene i Øvre Eiker.

Fjæreplytt *Calidris maritima* (0,1 ± 0,3) 1 obs. (+) 07.11.
 1 ind. trekkende over Fiskumvannet 7.11. (Steinar Stueflotten). Sist observert 25.5.1982 (Tom Schandy) som var det
 1. funnet i Øvre Eiker. Meget sjelden art på trekket vår og høst i Buskerud, men arten overvintrer årlig på holmer og
 skjær i Oslofjorden, bl.a. ved Slemmestad i Røyken.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos* (28 ± 8) 23 obs. 0 24.04.-08.09.
 Første observasjon: 1 ind. Sandbukta og 1 ind. Hegstad 24.4. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato:
 29.4. ± 11 dager (27 år). Hyppigst om våren fra ultimo april til ultimo mai, normalt bare 1-2 ind. sammen. 74 % av
 observasjonene er gjort ved Fiskumvannet. Sporadisk om sommeren, seinest 1 ind. Fiskumvannet 8.9. (Lars Dolmen).

Skogsnipe *Tringa ochropus* (42 ± 15) 49 obs. 0 14.04.-06.07.
 Spredt ved myr og vann i skogstraktene, ellers vanlig ved Fiskumvannet på vårtrekke i april-mai. Sjelden på høst-
 trekke. Første observasjon: 2 ind. Bergsvingen 14.4. (Eirik Kristoffersen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 9.4. ± 7
 dager (21 år). Jevnlig 1-8 ind. Fiskumvannet i april-mai, maks. 25 ind. Hegstad 21.4. (Eli Gates). 1 varslende ind.
 v/Fiskumvannet 31.5.-8.6. (Jorunn Villand, Eirik Kristoffersen). 1 varslende ad m/2 pulli Lofthusmyrene, Finnemarka
 6.6. (Jon Ludvig Hals). Siste observasjon: 1 ind. Fiskumvannet 6.7. (Steinar Stueflotten).

Gluttsnipe *Tringa nebularia* (20 ± 9) 32 obs. 0 25.04.-29.08.

Regelmessig på trekket vår (ultimo april-primo mai) og høst (august). Første observasjon: 1 ind. Hegstad, Fiskumvannet 25.4. (Leif Fage, Sven Inge Marcussen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 29.4. ± 5 dager (30 år). Jevnlig 1-10 ind. Fiskumvannet 25.4.-9.5., maks. 100 ind. Fiskumvannet 1.5. (Steinar Stueflotten mfl.). Alle observasjoner er gjort på Fiskumvannet. Sjelden på høsttrekket, 1-2 ind. 30.7.-29.8., maks. 3 ind. 30.7. (Lars Dolmen).

Grønnstilk *Tringa glareola* (30 ± 8) 41 obs. 0 21.04.-08.09.

Alle observasjoner i 2018 er gjort ved Fiskumvannet, de fleste på vårtrekket ultimo april-mai. Første observasjon: 1 ind. Hegstad, Fiskumvannet 21.4. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 27.4. ± 9 dager (25 år). Jevnlig 1-12 ind. på vårtrekket, maks. 16 ind. 6.5. (Steinar Stueflotten). Sporadisk 1-2 ind. i juni-august. Seinest 2 ind. 8.9. (Lars Dolmen mfl.) som er blant de seineste observasjonene i Øvre Eiker.

Rødstilk *Tringa totanus* (7 ± 4) 9 obs. 0 01.05.-29.08.

1-3 ind. Fiskumvannet 1.-6.5. (Lars Dolmen, Anders Hals mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 26.4. ± 9 dager (36 år). 2 ind. Fiskumvannet 3.6. (Lars Dolmen mfl.). 1 ind. Fiskumvannet 18.8. (Steinar Stueflotten). Siste observasjon: 2 ind. Fiskumvannet 29.8. (Eli Gates).

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus* (2 ± 3) 6 obs. (+) 29.09.-17.11.

Maks. 14 ind. Hegstad beitemark, Fiskumvannet 29.9. (Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen) som er det høyeste antallet som er observert i Buskerud. 2 ind. Hegstad beitemark 30.9. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. 3.10. og 11.10. Hegstad beitemark (Steinar Stueflotten). 1 ind. Hegstad beitemark 17.11. (Jon Ludvig Hals) som er blant de seineste observasjonene i Øvre Eiker. God forekomst i 2018.

Rugde *Scolopax rusticola* (16 ± 4) 16 obs. 0 08.04.-02.12.

Første observasjon: 3 ind. Ospåsen 8.4. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 30.3. ± 11 dager (21 år). 1-2 ind. Hals 9.-13.4. (Anders Hals). 1 ind. Råen, Fiskumvannet 15.5. (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Tørrbekk, Eikeren 15.5.-9.6. (Steinar Stueflotten, Anders Hals, Lars Dolmen mfl.). 1 ind. Hegstad beitemark 19.5. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Sang/spill Storekleiv, Eikeren 23.6. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Hegstadmyra 15.10. (Jorunn Villand). 3 ind. Ospåsen 9.11. (Anders Hals). 2 ind. Hals 10.11. (Anders Hals). 1 ind. Hals 2.12. (Anders Hals).

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago* (98 ± 45) 113 obs. + 17.04.-19.11.

Vanlig art i sommerhalvåret, hyppigst i trekktidene vår og høst. 97 % av alle observasjoner er gjort ved Fiskumvannet. Første observasjon: 1 ind. Hegstad beitemark 17.4. (Eirik Kristoffersen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 4.4. ± 9 dager (29 år). 17.4. er blant de seineste ankomster registrert i Øvre Eiker. Jevnlig 1-6 ind. Fiskumvannet medio april-juni, maks. 15 ind. Hegstadmyra 28.4. (Øyvind Stickler mfl.). 1-5 ind. Fiskumvannet juli-august, hekking ikke påvist. Jevnlig 1-12 ind. Fiskumvannet september-oktober, maks. 20 ind. 29.9. og 2.10. (Jon Ludvig Hals, Jorunn Villand). Andre lokaliteter: 1 ind. Spærensetra 30.4. (Steinar Stueflotten), 1 ind. Hals 5.9. (Anders Hals), 1 ind. Drammenstjern 8.11. (Jon Ludvig Hals). Seinest 3 ind. Hegstad beitemark 19.11. (Steinar Stueflotten), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 27.10. ± 15 dager (30 år). 19.11. er blant de seineste som er registrert i Øvre Eiker.

Dobbeltbekkasin *Gallinago media* (2 ± 3) 1 obs. 0 11.09.

1 ind. Hegstad beitemark 11.9. (Jon Ludvig Hals). Siste observasjon i gjennomsnitt: 24.9. ± 12 dager (9 år).

Dvergmåke *Larus minutus* Ikke observert i 2018.

Hettemåke *Larus ridibundus* (9 ± 3) 8 obs. (-) 24.04.-11.09.

Fåtallig og kun sporadisk i sommerhalvåret. Alle observasjoner i 2018 er gjort ved Fiskumvannet. Første observasjon: 3 ind. 24.4. (Steinar Stueflotten), sein ankomst, jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 6.4. ± 9 dager (31 år). Sporadisk 1-5 ind. ultimo april-primo juni. Siste observasjon 2 1K 11.9. (Jon Ludvig Hals). Siste observasjon i gjennomsnitt: 22.9. ± 23 dager (18 år). Svak negativ trend i perioden 2009-2018.

Fiskemåke *Larus canus* (60 ± 13) 64 obs. 0 08.04.-15.11.

Jevnlig i sommerhalvåret, hyppigst i april-juni. 80 % av observasjonene er gjort ved Fiskumvannet. Første observasjon: 3 ind. Sem + 3 ind. Eikeren N 8.4. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 5.4. ± 11 dager (28 år). Jevnlig opptil 10-40 ind. Fiskumvannet utover i april-mai, maks. 50 ind. 22.5. (Melvin Åsum). Sporadisk 1-10 ind. juni-oktober, maks. 15 ind. 11.9. (Jon Ludvig Hals). Seinest 3 ind. 15.11. (Steinar Stueflotten). Siste observasjon i gjennomsnitt: 4.11. ± 20 dager (24 år).

Sildemåke *Larus fuscus* (18 ± 7) 29 obs. (+) 07.04.-26.10.
Første observasjon: 1 ind. Hokksund 7.4. (Jens Tøndel Fossum), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 16.4. ± 10 dager (24 år). Jevnlig 1-6 ind. Fiskumvannet ultimo april-august, maks. 11 ind. 29.8. (Melvin Åsum), sjelden på andre lokaliteter (80 % av observasjonene er gjort på Fiskumvannet). Seinest 1 1K Fiskumvannet 26.10. (Steinar Stueflotten), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 15.9. ± 26 dager (15 år). 26.10. er blant de seineste observasjoner i Øvre Eiker.

Gråmåke *Larus argentatus* (51 ± 13) 66 obs. (+) 30.01.-25.12.
Jevnlig langs hovedvassdragene i april-oktober, mer sjeldent om vinteren. Jevnlig 1-10 ind. Fiskumvannet i april-mai, opptil 20-30 ind. om sommeren, maks. 30 ind. Fiskumvannet 3.6. (Lars Dolmen mfl.). Jevnlig 2-20 ind. i september-oktober, enkelte dager opptil 40-70 ind., maks. 120 ind. Fiskumvannet 21.10. (Steinar Stueflotten). Siste observasjon 30 ind. Hokksund 25.12. (Lars Dolmen).

Svartbak *Larus marinus* (8 ± 3) 8 obs. 0 22.04.-25.12.
Første observasjon: 1 ad Fiskumvannet 22.4. (Melvin Åsum). Sporadisk 1-2 ind. Fiskumvannet 22.4.-29.8. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.). Siste observasjon: 1 ind. Hokksundsbrua, Hokksund 25.12. (Lars Dolmen).

Makrellterne *Sterna hirundo* (2 ± 2) 5 obs. (+) 01.09.-16.09.
1 ind. Fiskumvannet 1.9. (Lars Dolmen mfl.). 1 ind. Fiskumvannet 8.9. (Lars Dolmen). 6 ind. Fiskumvannet 9.9. (Rolf E. Andersen, Svein Dale). 1 ind. Fiskumvannet 15.-16.9. (Lars Dolmen, Jorunn Villand mfl.), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 10.9. ± 12 dager (21 år).

Rødnebbterne *Sterna paradisaea* (1 ± 2) 4 obs. 0 26.05.-01.09.
1 ad Fiskumvannet 26.5. (Jon Ludvig Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 14.5. ± 8 dager (10 år). 2 ind. Fiskumvannet 23.6. (Lars Dolmen). 1 1K Fiskumvannet 11.8. (Lars Dolmen). 1 1K Fiskumvannet 1.9. (Steinar Stueflotten), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 14.9. ± 12 dager (10 år).

Rødnebbterne 1K, Fiskumvannet 01.09.18. Foto: Steinar Stueflotten

Bydue *Columba livia domestica* (34 ± 14) 40 obs. 0 02.01.-26.12.
Observert i kulturlandskapet mellom Vestfossen og Hokksund, hyppigst og mest tallrikt i vinterhalvåret (september-april). Jevnlig opptil 30-75 ind. Vestfossen januar-mars, maks. 90 ind. Vestfossen 4.2. (Steinar Stueflotten), bare 4-5 ind. i Hokksund. 1-3 ind. Bergsvingen i april. Jevnlig opptil 50-150 ind. Vestfossen september-desember, maks. 200 ind. Vestfossen 7.-9.10. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand).

Skogdue <i>Columba oenas</i>	(7 ± 4)	3 obs.	0	01.04.-04.09.
2 ind. Hegstad, Fiskumvannet 1.4. (Eli Gates, John Apeland), jf. gjennomsnittlig ankomst: 29.3. ± 14 dager (35 år). 2 ind. Lo, Hokksund 6.4. (Anders Hals). 2 ind. Fiskumvannet 4.9. (Jorunn Villand), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 21.9. ± 13 dager (19 år).				
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	(159 ± 38)	167 obs.	0	21.03.-20.10.
Jevnlig i sommerhalvåret april-medio oktober, hyppigst i trekktidene vår og høst i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund, ellers spredte observasjoner i skogstraktene. Ingen vinterobservasjoner i 2018. Første observasjon: 1 ind. Halshaugen 21.3. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomst: 14.3. ± 12 dager (33 år). Jevnlig opptil 20-150 ind. i mars-april, maks. 250 ind. Bergsvingen 17.4. (Steinar Stueflotten, Eirik Kristoffersen), deriblant en leukistisk (hvit) ringdue. Mer fåtallig 1-50 ind. i mai-juli. Mer tallrikt igjen på høsttrekket i august-medio oktober, jevnlig opptil 50-150 ind., maks. 1500 ind. Fiskumvannet 8.8. (Jorunn Villand) og 200 ind. Fiskumvannet 29.9. (Lars Dolmen). Seinest 1 ind. Vestfossen 20.10. (Ken Adelsten Jensen, Jan Olav Nybo). jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 20.10. ± 13 dager (33 år).				
Tyrkerdue <i>Streptopelia decaocto</i>	(8 ± 7)	1 obs.	0	25.07.
2 ind. Eiker Mølle, Hokksund 25.7. (Bent Ellingsen). Svak forekomst i 2018.				
Gjøk <i>Cuculus canorus</i>	(11 ± 8)	12 obs.	(-)	20.05.-12.09.
1 ind. Fiskumvannet 20.5. (Lars Dolemn), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 16.5. ± 5 dager (31 år). 1 ind. Sirikjerke 24.5. (Bjørn Lauritzen). 1 ind. Junger 30.5.-8.6. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Fiskumvannet 23.-25.6. (Hans Petter Rømme, Jorunn Villand mfl.). 1 1K Fiskumvannet 11.-18.8. (Lars Dolmen, Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals). Siste 1K Fiskumvannet 12.9. (Steinar Stueflotten mfl.), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 1.9. ± 11 dager (14 år).				
Haukugle <i>Surnia ulula</i>	(13 ± 23)	2 obs.	0	01.01-12.11
Få observasjoner i 2018 etter rekordforekomst i 2016-2017. 1 ind. Daletjenn, Finnemarka 17.2. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Fiskumvannet 10.3. (Jorunn Villand).				
Spurveugle <i>Glaucidium passerinum</i>	(8 ± 6)	17 obs.	+	07.01.-17.12.
Sporadisk i perioden august-mars. Ingen hekkefunn i 2018. 1-2 ind. sang Drammenstjern, Finnemarka 7.1.-24.3. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Fjerdingstad 4.2. (Svein Tangen). 1 ind. sang Kjellerdalsveien, Finnemarka 11.3. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Åssideveien 20.3. (Per Øystein Klunderud). 1 ind. Hals 20.3. (Anders Hals). 1 ind. Hals 18.-29.8. (Anders Hals). 1 ind. Drammenstjern 30.9. (Jon Ludvig Hals). 2 ind. Hoensvannet 14.10. (Anders Hals). 1 ind. Drammenstjern 7.12. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Hokksund 17.12. (Audun Jahren). Flere observasjoner enn normalt de fire siste årene.				
Kattugle <i>Strix aluco</i>	(10 ± 4)	8 obs.	(-)	08.01.-24.12.
1 ind. Hals 8.+22.1. (Anders Hals). 1 ind. Vålen 19.5. (Steinar Stueflotten). 1 ind. loddelyd Sandsbakken NR 1.6. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Hals 29.8.-3.9. (Anders Hals). 1 ind. Kverk 28.11. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. død etter kollisjon med kjøretøy Horgen 24.12. (Per Olav Skaaret).				
Hornugle <i>Asio otus</i>	(5 ± 4)	4 obs.	0	26.06.-03.07.
Minst 1 tiggende unge v/Dørja, Hegstad 26.6. (Steinar Stueflotten), i tillegg ble en antatt hornugle sett jaktende i området nattetider flere ganger i mai-juni. Minst 2 tiggende unger v/Bryn 27.6. (Steinar Stueflotten). Minst 2 tiggende unger Berg, Skistad 27.6.-3.7. (Steinar Stueflotten). Funn av tre kull er bra for denne arten.				
Jordugle <i>Asio flammeus</i>	(2 ± 2)	2 obs.	0	10.04.-10.05.
1 ind. Bergsvingen 10.4. (Hans Jørgen Nilsen). 1 ind. Fiskumvannet 10.5. (Melvin Åsum mfl.). Gjennomsnittlig ankomstdato: 12.4. ± 12 dager (25 år).				
Perleugle <i>Aegolius funereus</i>	(1 ± 1)	3 obs.	(+)	29.01.-29.04.
1 hann sang/spill Daletjenn, Finnemarka 29.1. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. sang/spill Drammenstjern, Finnemarka 26.3. (Jon Ludvig Hals). 1 hann sang/spill Ese, Finnemarka 29.4. (Jon Ludvig Hals).				
Nattravn <i>Caprimulgus europaeus</i>	(6 ± 2)	6 obs.	0	15.05.-23.06.
1 ind. sang/spill Storekleiv, Eikeren 15.-24.5. (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Ormåsen V 23.-24.5. (Tom Schandy). 2 ind. sang/spill Lauvbråten, Eikernveien 24.5.-23.6. (Steinar Stueflotten). 2 ind. sang/spill Tørrbekk, Eikeren 8.-9.6. (Anders Hals, Lars Dolmen mfl.). Gjennomsnittlig ankomstdato: 20.5. ± 6 dager (16 år).				

Tårnseiler <i>Apus apus</i>	(63 ± 14)	52 obs.	0	10.05.-18.08.
Jevnlig i perioden mai-august. 96 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund. Første observasjon: 2 ind. Haug kirke 10.5. (Kaja Elena Klunderud), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 12.5. ± 4 dager (29 år). Jevnlig 2-10 ind. i mai-juni, maks. 18 ind. Hegstad 25.6. (Jorunn Villand). Jevnlig opptil 10-20 ind. juli-august, maks. 40 ind. Hegstad 27.7. (Jorunn Villand). Ellers bl.a. 1 ind. Hakavik 2.6. (Bjørn Lauritzen), 3 ind. Lurdalen 24.6. (Bjørn Lauritzen). Seinest 25 ind. Fiskumvannet 18.8. (Steinar Stueflotten).				
Hærfugl <i>Upupa epops</i>	Ikke observert i 2018.			
Vendehals <i>Jynx torquilla</i>	(11 ± 7)	1 obs.	0	04.05.
2 ind. Hals 4.5. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 1.5. ± 6 dager (27 år). Etter flere gode år, fikk vi et bunnår for arten i 2018.				
Gråspett <i>Picus canus</i>	(16 ± 6)	20 obs.	0	07.01.-09.12.
1-2 ind. (par) Drammenstjern 7.1.-24.3. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Dørjebbru, Lundebakken 17.2. (Jorunn Villand). 1 ind. Junger 28.3. (Eirik Kristoffersen). 1 hunn Klunderud feb.-2.4. (Per Øystein Klunderud). 1 ind. Ospåsen 8.4. (Anders Hals). 1 ind. Grasåsen 13.6. (Anders Hals). 1 hann Drammenstjern 26.10.-1.12. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Hals 27.10.-13.11. (Anders Hals). 1 ind. Bollerud 7.11. (Steinar Stueflotten). 1 hann Øvrevollen 9.12. (Jon Ludvig Hals).				
Grønnspekk <i>Picus viridis</i>	(15 ± 5)	8 obs.	0	02.04.-21.10.
1 ind. Åssideveien 2.4. (Per Øystein Klunderud). 1 ind. Bollerud 8.4. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Prestebråtan elveskog, Hokksund 26.4.-6.5. (Bent Ellingsen). 1 ind. Hals 14.8. (Anders Hals). 1 ind. Sundhaugen 29.8. (Bjørn Lauritzen). 1 ind. Hegstad 15.9. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Bergsvingen 21.10. (Jens Erik Nygård).				
Svartspett <i>Dryocopus martius</i>	(24 ± 8)	13 obs.	0	05.01.-09.12.
1 ind. Hals 5.1. (Anders Hals). 1 ind. Jungerkollen 3.2. (Eirik Kristoffersen). 1 hann Ospåsen 8.4. (Anders Hals). 1 ind. Krekling 15.4. (Lars Dolmen). 1 ind. Ospåsen 30.4. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Krokstjern, Spærensetra 30.4. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Darbu 3.6. (Arne Thomas Glåmseter). 1 ind. Grasåsen 13.6. (Anders Hals). 1 ind. Hegstad 3.8. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Skotselv 1.9. (Per Olav Skaaret). 1 ind. Fiskumvannet 8.+15.9. (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten). 1 ind. Drammenstjern 9.12. (Jon Ludvig Hals).				
Flaggspett <i>Dendrocopos major</i>	(75 ± 21)	72 obs.	-	07.01.-28.12.
Jevnlig gjennom hele året, spredt på mange lokaliteter, hyppigst vår og høst. Normalt bare enkeltindivider. 1 reir m/tiggende unger Hegstadmyra sumpskog 19.6. (Steinar Stueflotten). 3 ind. ringmerket Hals i april (Anders Hals). Negativ trend med en nedgang på -6 % pa. 2009-2018, men mer stabil forekomst igjen de siste årene.				
Dvergspett <i>Dendrocopos minor</i>	(4 ± 3)	2 obs.	0	21.04.-03.06.
1 ind. Hokksund camping 21.4. (Finn Michelsen). 1 ind. Sundmoen, Hokksund 3.6. (Bjørn Penk).				
Tretåspett <i>Picoides tridactylus</i>	(4 ± 3)	2 obs.	0	24.01.-09.03.
1 hann Hals 24.1. (Anders Hals). 1 hann Drammenstjern, Finnemarka 9.3. (Jon Ludvig Hals).				
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	(108 ± 29)	109 obs.	+	02.04.-12.11.
Jevnlig i perioden april-oktober, hyppigst om våren (april-mai) og høsten (september-oktober). Alle observasjoner er gjort i kulturlandskapet Darbu-Hokksund-Horne. Første observasjon: 1 ind. Bergsvingen 2.4. (Eirik Kristoffersen, Magne Sjøblom), sein ankomst pga. kald mars, jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 10.3. ± 13 dager (33 år). Jevnlig 1-10 ind. diverse lokaliteter april-mai, opptil 20-30 ind. Bergsvingen medio april, maks. 50 ind. Bomenga 7.4. (Jorunn Villand) og 60 ind. Bergsvingen 14.4. (Eirik Kristoffersen). Typisk 1-3 ind. diverse lokaliteter utover sommeren, ingen hekkefunn i 2018. Jevnlig 1-15 ind. ptS september-oktober, opptil 25-40 ind. flere dager, maks. 50 ind. Flesaker 29.9. (Jon Ludvig Hals). Seinest 1 ind. ptS Fiskumvannet 12.11. (Steinar Stueflotten) som er seineste registrerte observasjon i Øvre Eiker, jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 18.10. ± 10 dager (30 år). Positiv trend med en gjennomsnittlig økning på 6 % pa. 2009-2018.				
Sandsvale <i>Riparia riparia</i>	(20 ± 8)	9 obs.	0	28.04.-18.08.
Jevnlig 1-5 ind. Fiskumvannet mai-august. Første observasjon: 1 ind. Fiskumvannet 28.4. (Øyvind Stickler mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 26.4. ± 6 dager (27 år). Seinest 5 ind. Fiskumvannet 18.8. (Steinar Stueflotten). Ellers 2 ind. Hokksund camping 29.4. (Finn Michelsen), 1 ind. Hokksund 10.5. (Gustav Aagenes Ersdal).				

- Låvesvale *Hirundo rustica*** (101 ± 23) 118 obs. + 21.04.-13.10.
 Jevnlig i perioden ultimo april-september, hyppigst på vårtrekket (mai) og høsttrekket (august-september). 93 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Fiskum og Hokksund. Første observasjon 1 ind. Hegstad 21.4. (Jorunn Villand), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 20.4. ± 8 dager (28 år). Jevnlig opptil 10-30 ind. Fiskumvannet ultimo april-mai, maks. 40 ind. 24.4. (Steinar Stueflotten). Ingen rapporterte hekkefunn i 2018. Jevnlig opptil 10-40 ind. i august-september, maks. 100 ind. Fiskumvannet 12.8. (Jorunn Villand). Seinest 2 ind. ptS Fiskumvannet 13.10. (Steinar Stueflotten) som er blant de seineste observasjoner i Øvre Eiker, jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 30.9. ± 14 dager (31 år). Positiv trend med en gjennomsnittlig økning på 6 % pa. 2009-2018.
- Taksvale *Delichon urbicum*** (29 ± 10) 18 obs. 0 24.04.-18.08.
 Sporadisk i perioden ultimo april-medio august. 78 % av observasjonene er gjort i området rundt Fiskumvannet. Fåtalig, 1-3 ind. på vårtrekket ultimo april-mai, mer sporadisk utover sommeren i juni-august. Første observasjon: 2 ind. Bergsvingen 24.4. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 26.4. ± 4 dager (26 år). Sporadisk 2-5 ind. i juni-juli. Ingen rapporterte hekkefunn i 2018. Noe mer tallrik på høsttrekket i august, maks. 20 ind. Hegstad beitemark 15.8. (Steinar Stueflotten) og 30 ind. Fiskumvannet 18.8. (Steinar Stueflotten), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 9.9. ± 12 dager (28 år).
- Trepiplerke *Anthus trivialis*** (22 ± 7) 27 obs. 0 22.04.-08.09.
 Sporadisk i perioden ultimo april-primio september, hyppigst på vårtrekket i mai. Første observasjon: 1 ind. Drammenstjern 22.4. (Jon Ludvig Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 1.5. ± 8 dager (31 år). Jevnlig 1-2 ind. sang diverse lokaliteter i mai-juni. Seinest 1 ind. Flesaker 8.9. (Jon Ludvig Hals), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 14.9. ± 15 dager (26 år).
- Heiplierke *Anthus pratensis*** (68 ± 32) 109 obs. + 07.04.-19.11.
 Regelmessig i trekketidene vår (april-mai) og høst (medio august-oktober). 97 % av alle observasjoner er gjort i kulturlandskapet mellom Fiskum og Sem, de fleste ved Fiskumvannet. Første observasjon: 4 ind. Hegstad 7.4. (Jorunn Villand), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 3.4. ± 8 dager (33 år). Jevnlig 1-30 ind. Fiskumvannet og Bergsvingen i april-primio mai, maks. 100 ind. Fiskumvannet 1.5. (Anders Hals). Jevnlig opptil 10-30 ind. på høsttrekket, opptil 60 ind. noen dager, maks. 100 ind. Fiskumvannet 15.9. (Lars Dolmen mfl.). Seinest 1 ind. Hegstad beitemark 17.-19.11. (Jon Ludvig Hals, Steinar Stueflotten) som er en av de seineste observasjonene i Øvre Eiker, jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 28.10. ± 15 dager (28 år). Positiv trend med en gjennomsnittlig økning på 14 % pa. 2009-2018.
- Gulerle *Motacilla flava*** (28 ± 25) 28 obs. + 01.05.-09.09.
 Jevnlig i perioden mai-medio september, hyppigst på vårtrekket i mai og høsttrekket i august-primio september. 89 % av observasjoner er gjort ved Fiskumvannet. Første observasjon: 1 ind. Fiskumvannet 1.5. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 5.5. ± 5 dager (32 år). Jevnlig 1-2 ind. i mai, maks. 15 ind. Fiskumvannet 6.5. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals). Hekking ikke påvist i 2018. 1-5 ind. Hegstad-Flesaker august-primio september, maks. 6 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals). Siste observasjon: 1 ind. Hegstad beitemark 9.9. (Steinar Stueflotten), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 3.9. ± 11 dager (28 år). Positiv trend med en gjennomsnittlig økning på 20 % pa. 2009-2018. Litt svakere igjen i 2018.
- Vintererle *Motacilla cinerea*** (11 ± 9) 21 obs. + 24.03.-30.10.
 Jevnlig i periodene medio mars-medio juni og september-oktober. Første observasjon: 1 ind. Hoenselvas utløp, Hokksund 24.3. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 1.4. ± 9 dager (31 år). 1 ind. Sandsbukta 1.4. (Eli Gates, John Apeland). 1-3 ind. Darbu 7.-14.4. (Jorunn Villand). 1 ind. Hegstad 21.4. (Eli Gates). 1-2 ind. Hals 10.5.-13.6. og 5 ind. Hals 8.6. (Anders Hals). 1-2 ind. Fiskumvannet 1.-23.9. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand). 1 ind. Sundhaugen 25.9. (Bjørn Lauritzen). 1 ind. Fiskumvannet 13.10. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals). 1 ind. Vestfossen 20.10. (Jan Olav Nybo). 1 ind. Gorudvollen, Hoensvatnet 12.+30.10. (Anders Hals), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 11.10. ± 23 dager (24 år). Mange observasjoner de 4 siste årene.
- Linerle *Motacilla alba*** (144 ± 36) 175 obs. + 07.04.-20.10.
 Jevnlig i perioden april-september, hyppigst i trekketidene vår (april-mai) og høst (august-september). 91 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Fiskum og Hokksund. Første observasjon: 3 ind. Berg, Bergsvingen + 1 ind. Hegstad 7.4. (Jorunn Villand), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 2.4. ± 6 dager (31 år). Jevnlig 1-10 ind. april-mai, maks. 40 ind. Hegstad beitemark 17.4. (Eirik Kristoffersen). Jevnlig 1-10 ind. juni-august, maks. 50 ind. Hegstad beitemark 27.7. og 50 ind. Bomenga 4.+12.8. (Jorunn Villand). Jevnlig 1-10 ind. v/Fiskumvannet i september. 4 ind. ptS Myrehogget, Holtefjell 6.10. (Eirik Kristoffersen). Seinest 1 ind. Fiskumvannet 20.10. (Eli Gates, John Apeland), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 13.10. ± 17 dager (31 år). Positiv trend med gjennomsnittlig økning på 5 % pa. 2009-2018.

Sidensvans *Bombycilla garrulus* (14 ± 7) 6 obs. 0 05.03.-26.12.

9 ind. Sundmoen, Hokksund 5.3. (Anders Hals). 6 ind. Hegstadmyra 13.10. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals). 40 ind. Hokksund 13.10. (Morten Jagdum). 50 ind. Darbu 14.10. (Bjørn Lauritzen). 10 ind. Darbu 18.10. (Jorunn Villand). 7 ind. Dunserud S, Darbu 26.12. (Steinar Stueflotten). Svakt år både i 2017 og 2018.

Fossefall *Cinclus cinclus* (21 ± 12) 21 obs. (+) 02.01.-26.11.

Alle observasjonene er gjort i vinterhalvåret (oktober-primò april), de fleste langs hovedvassdragene mellom Darbu og Hellefossen. Jevnlig 1-2 ind. diverse lokaliteter januar-mars, maks. 6 ind. Hoenselvas utløp, Hokksund 25.1. (Anders Hals). Sporadisk om høsten: 1 ind. Fiskumelva, Darbu 14.10. (Bjørn Lauritzen). 5 ind. Vestfossen 20.10. (Ken Adelsten Jensen, Jan Olav Nybo). 1 ind. Sandsbukta, Eikeren N 15.+26.11. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Vestfosselva i Vestfossen 25.11. (Eli Bondlid).

Gjerdsmett *Troglodytes troglodytes* (34 ± 22) 25 obs. 0 12.01.-27.10.

92 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Fiskum og Hokksund og i skogsområdene på Vestsida, hyppigst vår (april-mai) og høst (september-oktober). Vinterfunn: 1 ind. Sandøra, Hokksund 12.1. (Bjørn Harald Larsen). Første vårfunn: 1 ind. Furua 8.4. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 4.4. ± 14 dager (21 år). Ingen registrerte hekkefunn i 2018. 1 ind. diverse lokaliteter ultimo september-oktober, maks. 6 ind. Flesaker 23.9. og 10 ind. Flesaker 29.9. (Jon Ludvig Hals). Seinst 11 ind. Flesaker 27.10. (Jon Ludvig Hals).

Jernspurv *Prunella modularis* (28 ± 11) 13 obs. 0 13.04.-29.09.

1 ind. jevnlig i april, 1-4 ind. mer sporadisk i september, maks. 10 ind. Fiskumvannet 15.9. (Lars Dolmen) og 15 ind. Flesaker 23.9. (Jon Ludvig Hals). Første vårobservasjon: 1 ind. Bakken, Dramdal 13.4. (Nina Sæther Vikøren), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 8.4. ± 10 dager (32 år). Seinst 3 ind. Flesaker 29.9. (Jon Ludvig Hals). Svakt år i 2018.

Rødstrupe *Erithacus rubecula* (103 ± 27) 58 obs. (-) 12.01.-16.11.

Jevnlig fra april til oktober, hyppigst om våren i april-mai, normalt bare 1-3 ind. sammen. Vinterfunn: 1 ind. Bakkerud, Darbu 12.1. (Eirik Kristoffersen). Første vårobservasjon 4 ind. Hals 7.4. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 28.3. ± 10 dager (33 år). Jevnlig 1-5 ind. september-oktober, maks. 6 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals). Seinst 1 ind. Fiskumvannet 16.11. (Arild Gautepluss, Hege Kvarstein Gautepluss), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 4.11. ± 22 dager (30 år). Få observasjoner med bunnår i 2018.

Nattergal *Luscinia luscinia* (7 ± 7) 9 obs. 0 15.05.-10.06.

Ni observasjoner av antatt samme individ ved Vestfosselva: 1 ind. sang Vestfosselva v/Berg-Sørby 15.-17.5. (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang Bomenga 25.-31.5. (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang Bergsvingen 7.-10.6. (Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen, Morten Jagdum). Gjennomsnittlig ankomstdato: 16.5. ± 8 dager (30 år). Ikke observert i 2017.

Blåstrupe *Luscinia svecica* (3 ± 2) 3 obs. 0 28.08.-08.09.

2 ind. Hals 28.8. (Anders Hals). 2 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Flesaker 8.9. (Jon Ludvig Hals), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 3.9. ± 9 dager (24 år).

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros* Ikke observert i 2018.

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus* (5 ± 2) 2 obs. (-) 24.05.-23.09.

1 ind. sang Sirikjerke 24.5. (Bjørn Lauritzen). 1 hunnf. Flesaker 23.9. (Jon Ludvig Hals), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 13.9. ± 11 dager (17 år).

Buskskvett *Saxicola rubetra* (64 ± 22) 85 obs. + 05.05.-08.09.

Jevnlig i perioden mai-primò september, hyppigst i mai. Alle observasjoner unntatt en er gjort i kulturlandskapet mellom Råen og Hokksund. Første observasjon: flere ind. Fiskumvannet og Bergsvingen 5.5. (Jorunn Villand), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 1.5. ± 4 dager (30 år). Jevnlig 1-5 ind. Fiskumvannet mai-juni. Minst 1 kull Hegstad beitemark i juli. Jevnlig 1-7 ind. Fiskumvannet august-primò september. 2 ind. Gunhildrud 21.8. (Bjørn Lauritzen). Seinst 2 ind. Flesaker 8.9. (Jon Ludvig Hals), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 14.9. ± 8 dager (26 år).

Svartstrupe *Saxicola torquatus* (5 ± 10) 2 obs. 0 09.04.

1 hann Bergsvingen 9.4. (Hans Jørgen Nilsen, Magne Sjøblom), jf. gjennomsnittlig ankomstdato i Buskerud: 31.3. ± 18 dager (9 år).

- Steinskvett *Oenanthe oenanthe*** (36 ± 16) 66 obs. + 07.04.-14.10.
 Jevnlig på vårtrekket (april-primo mai) og høsttrekket (medio august-primo oktober). Alle observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Råen og Sem. Første observasjon: 1 ind. Bergsvingen 7.4. (Jorunn Villand mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 16.4. ± 9 dager (29 år). Jevnlig 1-3 ind. i april-primo mai, maks. 20 ind. Råen 5.5. (Jorunn Villand). Jevnlig 1-6 ind. fra ultimo august til primo oktober, maks. 22 ind. Flesaker 8.9. (Jon Ludvig Hals) og 15 ind. Fiskumvannet 9.+15.9. (Steinar Stueflotten mfl.). Seinest 1 ind. Sem 14.10. (Jens Erik Nygård, Peter Boysen). Positiv trend med gjennomsnittlig økning på 11 % pa. 2009-2018.
- Ringtrost *Turdus torquatus*** (7 ± 7) 11 obs. 0 08.04.-21.04.
 Bare observert på vårtrekket i april. 8 av 11 observasjoner er gjort i Bergsvingen. Første observasjon: 1-5 ind. Hegstad og Bergsvingen 8.4. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 12.4. ± 7 dager (26 år). Jevnlig 1-3 ind. i april. 1 ind. Skjoldhorne 21.4. (Bjørn Lauritzen).
- Svarttrost *Turdus merula*** (113 ± 43) 70 obs. - 20.03.-28.10.
 Jevnlig i perioden ultimo mars-oktober. Ingen vinterfunn i 2018. Første observasjon: 1 hann Halshaugen 20.3. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 18.3. ± 8 dager (33 år). Jevnlig 1-6 ind. ultimo mars-april, maks. 15 ind. Bakken, Dramdal (Nina Sæther Vikøren), 1-2 ind. i mai-juli. Jevnlig 1-5 ind. på høsttrekket medio september-oktober, maks. 10 ind. Drammenstjern, Finnemarka 30.9. (Jon Ludvig Hals), seinest 3 ind. Fiskumvannet 28.10. (Steinar Stueflotten), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 6.11. ± 22 dager (34 år).
- Gråtrost *Turdus pilaris*** (158 ± 31) 140 obs. 0 02.01.-12.12.
 Jevnlig gjennom det meste av året, hyppigst vår (april-mai) og høst (september-oktober). Sporadisk vintergjest: 1-4 ind. i området Vestfossen-Hals-Hokksund i januar, 1 ind. Fiskumvannet 4.12. og 1 ind. Horgen 12.12. (Arild Gauteplass mfl.). Jevnlig opptil 10-30 ind. på vårtrekket i april-mai, maks. 60 ind. Bergsvingen 24.4. (Ken Adelsten Jensen). 1-15 ind. juni-juli. Jevnlig opptil 20-100 ind. på høsttrekket i september-oktober, maks. 200 ind. Bingen + 300 ind. ptS Holtefjell 6.10. (Eirik Kristoffersen) og 400 ind. Skarrud V + 300 ind. Besseberg 7.10. (Steinar Stueflotten).
- Måltrost *Turdus philomelos*** (53 ± 17) 36 obs. 0 07.04.-20.10.
 Vanlig på vårtrekket april-mai, mer sporadisk/sjelden på høsttrekket i oktober. Vanlig hekkefugl, men ingen registrerte reirfunn i 2018. Første observasjon: 1 ind. Bergsvingen 7.4. (Hans Jørgen Nilsen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 8.4. ± 9 dager (34 år). Jevnlig 1-4 ind. på vårtrekket i april. 1 ind. Fiskumvannet 7.-9.10. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.). Seinest 1 ind. Vestfossen 20.10. (Jan Olav Nybo), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 5.10. ± 19 dager (29 år).
- Rødvingetrost *Turdus iliacus*** (79 ± 24) 68 obs. 0 8.04.-03.11.
 Jevnlig på vårtrekket (april-mai) og høsttrekket (ultimo september-oktober). Vanlig hekkefugl, men ingen reirfunn rapportert i 2018. Første observasjon: 1 ind. Bergsvingen 8.4. (Steinar Stueflotten mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 4.4. ± 8 dager (33 år). Jevnlig 1-5 ind. på vårtrekket i april, maks. 20 ind. Bergsvingen 14.4. (Lars Dolmen). Jevnlig 1-10 ind. på høsttrekket oktober, maks. 100 ind. Holtefjell 6.10. (Eirik Kristoffersen). Seinest 2 ind. Hegstadmyra 3.11. (Jorunn Villand), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 4.11. ± 16 dager (34 år).
- Duetrost *Turdus viscivorus*** (17 ± 7) 25 obs. 0 07.04.-01.12.
 Fåttallig på vårtrekket i april, heller sjeldent ellers. Fåttallig hekkefugl, men ingen reirfunn rapportert i 2018. Første observasjon: 1 ind. Bergsvingen + 2 ind. Hegstad 7.4. (Jorunn Villand mfl.), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 3.4. ± 10 dager (28 år). Jevnlig 1-8 ind. i april, de fleste i Bergsvingen, maks. 10 ind. Fiskumvannet 9.4. (Rolf Jørn Fjærbu). 1 ind. Hegstad 12.-13.10. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals), seinest 1 ind. Gunhildrud 1.12. (Johs Edvardsen), et sjeldent vinterfunn i Øvre Eiker, jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 14.10. ± 23 dager (20 år).
- Gresshoppesanger *Locustella naevia*** Ikke observert i 2018.
- Gulsanger *Hippolais icterina*** (17 ± 4) 7 obs. - 17.05.-10.06.
 2 ind. Klunderud 17.-20.5. (Per Øystein Klunderud), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 15.5. ± 5 dager (28 år). 1 ind. sang Røkeberg 19.5. (Finn Michelsen). 1-2 ind. Fiskumvannet 26.5.-10.6. (Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen mfl.). Få observasjoner med bunnår i 2018 og negativ trend med en gjennomsnittlig nedgang på -6 % pa. i 2009-2018.
- Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*** (3 ± 3) 1 obs. 0 01.09.
 3 ind. Flesaker, Fiskumvannet 1.9. (Jon Ludvig Hals). Normalt hyppigst forekommende i mai-juni.
- Busksanger *Acrocephalus dumetorum*** Ikke observert i 2018.

- Myrsanger *Acrocephalus palustris*** (31 ± 15) 24 obs. 0 25.05.-18.08.
1 ind. sang Elektroveien, Prestaker 25.5. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 27.5. ± 6 dager (29 år).
2 ind. sang Fiskumvannet N 28.5.-16.6. (Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals mfl.). 1 ind. sang Vestfosselva v/Berg-Sørby 29.5.-27.6. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.). 3 ind. sang Råen 7.6. (Jon Ludvig Hals),
1 ind. sang Råen 10.6.-2.7. (Morten Jagdum, Steinar Stueflotten). 1 1K Måsnesmyra 18.8. (Jon Ludvig Hals).
- Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*** (27 ± 8) 22 obs. 0 17.05.-23.09.
Regelmessig ved Fiskumvannet fra medio mai til primo juli, sporadisk i september. Første observasjon: 1 ind. Fiskumvannet 17.5. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 14.5. ± 6 dager (30 år). Jevnlig 1-3 ind. Fiskumvannet medio mai-primo juli. 2 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals), seinest 1 ind. Flesaker 23.9. (Jon Ludvig Hals) som er blant de seineste observasjonene i Øvre Eiker, jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 31.8. ± 20 dager (24 år).
- Møller *Sylvia curruca*** (8 ± 5) 3 obs. 0 18.06.-01.09.
1 ind. m/mat til unger Bergsvingen 18.6. (Melvin Åsum). 1 ind. Hegstad 15.8. (Steinar Stueflotten). 2 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 13.9. ± 18 dager (24 år).
- Tornsanger *Sylvia communis*** (30 ± 10) 25 obs. 0 10.05.-01.09.
Jevnlig mai-juni, sporadisk juli-august. Alle observasjoner er gjort i kulturlandskapet mellom Fiskum og Hokksund, de fleste ved Fiskumvannet. Første observasjon: 1 ind. på tre lokaliteter 10.5., jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 12.5. ± 7 dager (31 år). Jevnlig 1-2 ind. Fiskumvannet og Bergsvingen mai-juli. 1 ind. varslende Hegstad 14.6. (Rune Voie). 2 ad m/mat til unger Råen 16.6. (Jorunn Villand). 4 ind. Måsnesmyra 18.8. (Jon Ludvig Hals), seinest 1 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals, Steinar Stueflotten), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 1.9. ± 8 dager (27 år).
- Hagesanger *Sylvia borin*** (37 ± 10) 32 obs. 0 10.05.-01.09.
Jevnlig i perioden medio mai-juni, mer sporadisk juli-august. 81 % av observasjonene er gjort ved Fiskumvannet. Første observasjon: 1 ind. Bergsvingen 10.5. (Eirik Kristoffersen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 14.5. ± 6 dager (31 år). Jevnlig 1-3 ind. Fiskumvannet mai-juli. 3 ind. sang Brekke 9.6. (Jorunn Villand). 2 ind. Måsnesmyra 18.8. (Jon Ludvig Hals). Seinest 4 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 1.9. ± 18 dager (26 år).
- Munk *Sylvia atricapilla*** (48 ± 16) 26 obs. (-) 21.04.-01.09.
Jevnlig fra mai til primo juli, hyppigst om våren primo mai. 81 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund, flest ved Fiskumvannet. Første observasjon: 1 hann Rudstøa 21.4. (Steinar Stueflotten), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 1.5. ± 7 dager (28 år). Jevnlig 1-2 ind. mai-juli. Seinest 4 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 10.10. ± 28 dager (34 år). 2018 dårligste år til nå i perioden 2009-2018.
- Bøksanger *Phylloscopus sibilatrix*** (2 ± 1) 3 obs. 0 22.05.-13.06.
1 ind. Krambudalen øvre 22.5. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Råen NR 4.6. (Bjørn Harald Larsen). 1 ind. Svartskurden 13.6. (Anders Hals). Gjennomsnittlig ankomstdato: 13.5. ± 6 dager (23 år).
- Gransanger *Phylloscopus collybita*** (56 ± 13) 50 obs. 0 14.04.-07.10.
Jevnlig i perioden april-primo oktober, hyppigst om våren i april-mai og på høsttrekket i september. Første observasjon: 1 ind. Sandsbukta 14.4. (Bjørn Lauritzen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 10.4. ± 8 dager (35 år). Jevnlig 1-3 ind. diverse lokaliteter april-juli. Jevnlig 1-6 ind. på høsttrekket september-primo oktober, maks. 10 ind. Fiskumvannet 15.9. (Lars Dolmen mfl.). Seinest 1 ind. Fiskumvannet 7.10. (Steinar Stueflotten, Jan Trygve Bollerud mfl.), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 11.10. ± 13 dager (36 år).
- Løvsanger *Phylloscopus trochilus*** (94 ± 18) 92 obs. 0 21.04.-04.10.
Jevnlig i perioden ultimo april-september, hyppigst på vårtrekket i mai. Første observasjon: 1 ind. sang Rudstøa, Fiskumvannet og Sandøra, Hokksund 21.4. (Steinar Stueflotten, Finn Michelsen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 25.4. ± 5 dager (33 år). Jevnlig 1-5 ind. diverse lokaliteter i ultimo april-juni, maks. 25 ind. Fiskumvannet 1.5. (Anders Hals). Vanlig hekkefugl, 1 ad m/mat til unger Fiskumvannet 6.7. (Steinar Stueflotten). Jevnlig 1-10 ind. Fiskumvannet juli-september, maks. 25 ind. 18.8. og 30 ind. 1.9. (Jon Ludvig Hals). Seinest 1 ind. Fiskumvannet 4.10. (Lars Støen Jacobsen), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 28.9. ± 12 dager (31 år).
- Fuglekonge *Regulus regulus*** (13 ± 4) 6 obs. 0 22.03.-06.10.
2 ind. Halshaugen 22.3. (Anders Hals). 1 ind. Ormetjern, Hoensvannet 29.4. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Spærensetra 30.4. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Krambudalen øvre 22.5. (Steinar Stueflotten). 2 ind. Øvrevollen 26.8. (Hans Jørgen Nilsen). 1 ind. Øvre Myrsetertjern, Holtefjell 6.10. (Eirik Kristoffersen). Svakt år i 2018.

Gråfluesnapper <i>Muscicapa striata</i>	(20 ± 9)	6 obs.	0	09.06.-01.09.
1 ind. Hegstad beitemark 9.6. (Jorunn Villand). 2 ind. Brekke 18.7. (Jorunn Villand). 1 ind. Fiskumvannet 30.7. (Lars Dolmen). 1 ind. Bergsvingen 28.8. (Jorunn Villand). 1 ind. Fiskumvannet 29.8. (Eli Gates). 4 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals). Få observasjoner med bunnår i 2018.				
Svarthvit fluesnapper <i>Fic. hypoleuca</i>	(29 ± 12)	27 obs.	0	30.04.-19.07.
Jevnlig mai-juli, hyppigst i mai. 74 % av observasjonene er gjort ved Fiskumvannet. Første observasjon: 1 hann Fjerdingsstad 30.4. (Svein Tangen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 2.5. ± 6 dager (32 år). Jevnlig 1-2 ind. diverse lokaliteter i mai-juni, seinest 1 ind. Fiskumvannet 19.7. (Lars Dolmen).				
Skjeggmeis <i>Panurus biarmicus</i>	(1 ± 2)	4 obs.	0	13.10.-21.10.
2-17 ind. Fiskumvannet 13.-21.10. (*Jon Ludvig Hals, Steinar Stueflotten mfl.), maks. 17 ind. 13.10., 12 ind. 18.10. og minst 2 ind. 21.10. Dette er det 6. funnet i Øvre Eiker, sist observert samme sted 17.10.2017.				
Stjertmeis <i>Aegithalos caudatus</i>	(9 ± 7)	15 obs.	+	02.01.-09.12.
Bare tre observasjoner i 1. kvartal: 1 ind. v/Hokksund 2.1. (Anders Hals), 1 ind. Hokksund 20.1. (Steinar Stueflotten) og 4+ ind. Bakken, Dramdal 22.3. (Nina Sæther Vikøren). Jevnlig 2-12 ind. Fiskumvannet 7.10.-4.12. (Steinar Stueflotten mfl.). 3 ind. Spærensetra 20.10. (Eirik Kristoffersen). Seinest 5 ind. Øvrevollen, Finnemarka 9.12. (Jon Ludvig Hals). Mange observasjoner de tre siste årene.				
Blåmeis <i>Cyanistes caeruleus</i>	(165 ± 43)	147 obs.	0	07.01.-29.12.
Vanlig gjennom hele året, sjelden mer enn 10 ind. sammen. Hyppigst vår og høst. De fleste observasjoner er gjort i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund. Vanlig hekkefugl. Maks. 30 ind. Sundhaugen 24.2. (Jorunn Villand), 25 ind. Drammenstjern, Finnemarka 28.10. (Jon Ludvig Hals).				
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	(177 ± 51)	136 obs.	(-)	02.01.-29.12.
Vanlig gjennom hele året, sjelden mer enn 10 ind. sammen. Hyppigst vår og høst. De fleste observasjoner er gjort i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund. Vanlig hekkefugl. Maks. 15 ind. Drammenstjern, Finnemarka 7.1. (Jon Ludvig Hals).				
Svartmeis <i>Periparus ater</i>	(26 ± 10)	19 obs.	-	07.01.-29.12.
Sporadisk gjennom hele året, normalt bare 1-2 ind. sammen. Maks. 15-17 ind. Drammenstjern, Finnemarka 7.-27.1. (Jon Ludvig Hals). 6 pulli ringmerket Svartskurden 13.6. (Anders Hals). Nedgang på -10 % pa. i perioden 2009-2018.				
Toppmeis <i>Lophophanes cristatus</i>	(18 ± 8)	14 obs.	-	07.01.-01.12.
1-2 ind. sporadisk i vinterhalvåret september-april. 6-8 ind. Drammenstjern, Finnemarka 7.1.-17.2. (Jon Ludvig Hals). Maks. 10 ind. Drammenstjern 28.10. og 7 ind. 1.12. (Jon Ludvig Hals). Nedgang på -11 % pa. i perioden 2009-2018.				
Løvmeis <i>Poecile palustris</i>	(5 ± 4)	1 obs.	(-)	12.11.
1 ind. Hals 12.11. (Anders Hals). Få tallig og heller sjelden art i Øvre Eiker.				
Granmeis <i>Poecile montanus</i>	(37 ± 15)	30 obs.	-	07.01.-29.12.
1-4 ind. sporadisk gjennom hele året, flest observasjoner i 2. halvår. Maks. 10-15 ind. Drammenstjern, Finnemarka 7.1.-17.2. (Jon Ludvig Hals). Negativ trend med en nedgang på -11 % pa. i perioden 2009-2018.				
Spettmeis <i>Sitta europaea</i>	(52 ± 28)	58 obs.	(-)	07.01.-25.12.
1-2 ind. jevnlig diverse lokaliteter gjennom hele året, hyppigst i september-november. Maks. 4 ind. Drammenstjern, Finnemarka i januar og 7 ind. 28.10. (Jon Ludvig Hals). Svak oppgang igjen de siste årene.				
Trekryper <i>Certhia familiaris</i>	(12 ± 4)	10 obs.	0	07.01.-01.12.
1-3 ind. sporadisk gjennom vinterhalvåret. Ingen rapporterte hekkefunn i 2018.				
Tornskate <i>Lanius collurio</i>	(13 ± 6)	12 obs.	0	25.05.-04.09.
1 hann Råen 25.5. (Jorunn Villand), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 20.5. ± 8 dager (26 år). 1 par m/2 juv Fiskumvannet 19.-30.7. (Lars Dolmen mfl.). Seinest 1 ind. Hegstadmyra 4.9. (Jorunn Villand), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 25.8. ± 13 dager (24 år).				

Varsler <i>Lanius excubitor</i>	(36 ± 24)	37 obs.	+	19.02.-26.12.
Jevnlig i vinterhalvåret fra september til medio april. De fleste observasjoner ved Fiskumvannet. 1 ind. Klommestein 19.2. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Hegstad 8.-10.4. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten). 1-3 ind. Fiskumvannet 16.9.-26.12. (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals mfl.). 1 ind. Drammenstjern, Finnemarka 29.9. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Bergsvingen 14.10. (Jens Erik Nygård, Peter Boysen). 1 ind. Klommestein 8.11. (Eirik Kristoffersen). Positiv trend med gjennomsnittlig økning på 15 % pa. i 2009-2018, men nedgang igjen i 2018.				
Nøtteskrike <i>Garrulus glandarius</i>	(63 ± 23)	50 obs.	-	07.01.-26.12.
Flest observasjoner i vinterhalvåret, hyppigst og mest tallrikt om høsten. Normalt 1-5 ind. sammen, maks. 8 ind. Drammenstjern, Finnemarka 30.9. (Jon Ludvig Hals). Negativ trend med en nedgang på -9 % pa. i perioden 2009-2018.				
Lavskrike <i>Perisoreus infaustus</i>	Ikke observert i 2018.			
Skjære <i>Pica pica</i>	(158 ± 50)	111 obs.	-	08.01.-28.12.
Jevnlig gjennom hele året, de fleste observasjoner i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund, kun sporadisk ellers. Jevnlig 1-5 ind., sjelden mer enn 10 ind. sammen. Eksempler på noen store flokker: 40 ind. Bergsvingen 17.2. og 20 ind. 22.2. (Steinar Stueflotten). 18 ind. Bingen 6.10. (Eirik Kristoffersen). 16 ind. Hals 8.11. (Anders Hals). Negativ trend med en nedgang på -8 % pa. i perioden 2009-2018.				
Nøttekråke <i>Nucifraga caryocatactes</i>	(9 ± 4)	6 obs.	0	23.07.-14.10.
1 ind. Hals 23.-26.7. (Anders Hals). 1 ind. Hegstad 3.8. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Flesaker 8.9. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Baksteval 29.9. (Bjørn Lauritzen). 1 ind. Sundhaugen 14.10. (Morten Hunn).				
Kaie <i>Corvus monedula</i>	(63 ± 12)	63 obs.	0	02.01.-28.12.
Jevnlig gjennom hele året i kulturlandskapet mellom Fiskum og Hokksund, hyppigst i oktober. Ofte i småflokker på 10-20 ind., sjelden mer enn 50-100 ind., maks. 200-250 ind. i et par flokker overflygende Fiskumvannet 7.10. (Steinar Stueflotten mfl.), 150 ind. Fossholm 2.1. (Jorunn Villand). Ingen rapporterte hekkefunn i 2018.				
Kornkråke <i>Corvus frugilegus</i>	(8 ± 5)	5 obs.	0	15.04.-07.10.
2 ind. Bergsvingen 15.4. (Hans Jørgen Nilsen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 3.4. ± 16 dager (29 år). 6 ind. Verpsletta 4.10. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Spæren 7.10. (Steinar Stueflotten). 2 ind. Flesaker 7.10. (Steinar Stueflotten).				
Kråke <i>Corvus cornix</i>	(191 ± 46)	218 obs.	0	02.01.-28.12.
Jevnlig gjennom hele året, mest tallrikt i vinterhalvåret. 97 % av alle observasjoner er gjort i kulturlandskapet mellom Fiskum og Hokksund. Normalt 1-20 ind., sjelden mer enn 50 ind. Noen større flokker: 200 ind. Fossholm 2.1. (Jorunn Villand). 100 ind. Fiskumvannet 29.8. (Eli Gates). 100 ind. Spæren 13.10. (Steinar Stueflotten). 120 ind. Hals 8.11. (Anders Hals). Maks. 200 ind. Fossholm 2.-12.12. (Jorunn Villand).				
Ravn <i>Corvus corax</i>	(69 ± 21)	62 obs.	0	22.01.-26.12.
1-4 ind. jevnlig gjennom hele året, hyppigst vår og høst, sjelden mer enn 5 ind. sammen. Største flokker: 35 ind. Bergsvingen 8.4. (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten mfl.). 12 ind. Fiskumvannet 29.8. (Eli Gates). 40+ ind. overflygende Åssideveien 28.10. (Per Øystein Klunderud).				
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	(77 ± 18)	63 obs.	0	24.03.-03.11.
Jevnlig i perioden ultimo mars-oktober, hyppigst om våren i april, mest tallrikt om høsten. 90 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Krekling og Hokksund. Første observasjon: 1 ind. Darbu 24.3. (Fredrik Stige), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 13.3. ± 13 dager (37 år). Jevnlig 5-50 ind. i april, maks. 80 ind. Bergsvingen 7.4. (Jorunn Villand) og 100 ind. Bergsvingen 14.4. (Lars Dolmen). Jevnlig 10-50 ind. juli-oktober, maks. 250 ind. Bomenga 27.7. (Jorunn Villand), 200 ind. Bergsvingen 16.9. (Jorunn Villand), 100 ind. Grindaveien 19.9. (Steinar Stueflotten), 250 ind. Spæren 23.9. (Jorunn Villand). Seinst 70 ind. Langebru 3.11. (Jorunn Villand), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 29.10. ± 21 dager (32 år).				
Gråspurv <i>Passer domesticus</i>	(21 ± 16)	19 obs.	(-)	12.01.-26.10.
Kun sporadiske observasjoner av 1-6 ind. i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund, maks. 10 ind. Grindaveien 13.3. (Steinar Stueflotten). Svak negativ trend i perioden 2009-2018.				

Pilfink <i>Passer montanus</i>	(97 ± 48)	59 obs.	-	12.01.-25.11.
Jevnlig gjennom hele året, mest tallrikt om høsten (medio august-oktober). 97 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund. Jevnlig 2-12 ind. på diverse lokaliteter januar-juni. Mer tallrikt juli-november med jevnlig opptil 20-50 ind. Hegstad og Bergsvingen, maks. 100 ind. Fiskumvannet 15.9. (Lars Dolmen), 70 ind. Flesaker 23.9. (Jon Ludvig Hals) og 70 ind. Bergsvingen 26.10. (Jorunn Villand). Negativ trend med en nedgang på -12 % pa. i perioden 2009-2018.				
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	(169 ± 38)	141 obs.	-	28.01.-14.10.
Jevnlig i perioden april - medio oktober, hyppigst på vårtrekket i april-mai. Sjelden vintergjest: 2 hanner Halshaugen 28.1. (Anders Hals). 1 hann Sundhaugen 24.2. (Jorunn Villand). Første vårobservasjon 1 hann Bakken, Dramdal 22.3. (Nina Sæther Vikøren), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 21.3. ± 10 dager (36 år). Jevnlig 2-50 ind. i april, maks. 85 ind. Bergsvingen 7.4. (Eirik Kristoffersen). Jevnlig 1-6 ind. mai-juni og opptil 10-15 ind. på høsttrekket i august-primo oktober, maks. 100 ind. Hegstad 25.9. (Jorunn Villand). Seinest 2 ind. Furua og Baksteval 14.10. (Bjørn Lauritzen), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 28.10. ± 25 dager (30 år). Negativ trend på -5 % pa. i perioden 2009-2018.				
Bjørkefink <i>Fringilla montifringilla</i>	(43 ± 14)	30 obs.	0	28.01.-11.10.
Jevnlig på vårtrekket (april) og på høsttrekket (september-medio oktober). 90 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Fiskumvannet og Sem. Sjelden vintergjest: 3 ind. Halshaugen 28.1. (Anders Hals). Første vårobservasjon: 4 ind. Halshaugen 24.3. (Anders Hals), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 1.4. ± 17 dager (25 år). Jevnlig 1-10 ind. i april. 22 ind. ringmerket Hals 30.4.-6.5. (Anders Hals). Jevnlig 5-50 ind. september-primo oktober, maks. 150 ind. ptS Fiskumvannet 3.10. (Steinar Stueflotten), 400 ind. Bingen 6.10. (Eirik Kristoffersen). Seinest 2 ind. Fiskumvannet 11.10. (Steinar Stueflotten), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 30.10. ± 24 dager (34 år).				
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>	(116 ± 63)	63 obs.	-	13.01.-12.12.
Observert gjennom det meste av året, hyppigst vår (april) og høst (oktober). 92 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Darbu og Hokksund. Jevnlig 1-12 ind. januar-april, maks. 50 ind. Sundhaugen 24.2. (Jorunn Villand). Jevnlig 1-11 ind. september-november, maks. 30 ind. Fiskumvannet 9.9. (Rolf E. Andersen, Svein Dale). Negativ trend med en nedgang på -16 % pa. i perioden 2009-2018.				
Stillits <i>Carduelis carduelis</i>	(60 ± 17)	32 obs.	0	13.01.-12.12.
Jevnlig hele året, hyppigst i april. 78 % av observasjonene er gjort i kulturlandskapet mellom Fiskumvannet og Hokksund. Normalt bare 1-8 ind., sjelden mer enn 10 ind. sammen. Maks. 14 ind. Fjerdingsstad 5.2. (Svein Tangen), 20 ind. Hals 26.8. (Anders Hals). 9 ind. Bomenga 2.12. (Jorunn Villand).				
Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>	(88 ± 34)	50 obs.	0	14.02.-10.11.
Jevnlig fra ultimo mars til medio november, mest tallrikt om høsten fra august til oktober. Art som varierer mye i antall fra år til år, svakt år i 2018. Vinterfunn: 1 ind. Bakkerud, Darbu 14.2. (Eirik Kristoffersen). Første vårobservasjon: 1 ind. Bakken, Dramdal 28.3. (Nina Sæther Vikøren). Jevnlig 1-5 ind. april-mai, maks. 10 ind. Fiskumvannet 1.5. (Anders Hals). Jevnlig 5-10 ind. i september-oktober, maks. 40 ind. Fiskumvannet 25.8. (Lars Dolmen). Seinest 2 ind. Fiskumvannet 10.11. (Lars Dolmen).				
Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>	(22 ± 11)	17 obs.	0	01.04.-29.09.
Jevnlig 1-6 ind. i april-mai, sporadisk sommer og høst. Første observasjon 1 hunn Fiskum 1.4. (Jorunn Villand), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 13.4. ± 14 dager (28 år). Sporadisk 1-5 ind. diverse lokaliteter april-juli, maks. 6 ind. Gunhildrud 10.4. (Steinar Stueflotten). 1 par reirbygging Hegstad beitemark 6.-9.5. (Bent Ellingsen, Jorunn Villand). Seinest 100 ind. Flesaker 29.9. (Lars Dolmen), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 26.9. ± 10 dager (20 år).				
Bergirisk <i>Carduelis flavirostris</i>	(9 ± 4)	16 obs.	0	02.04.-15.10.
De fleste observasjoner er gjort på vårtrekket i april. Første observasjon: 1 ind. Bergsvingen 2.4. (Eirik Kristoffersen), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 2.4. ± 12 dager (19 år). Jevnlig opptil 10-30 ind. Bergsvingen i april, maks. 40-50 ind. 11.4. (Morten Jagdum, Hans Jørgen Nilsen). 1 ind. Hegstad 21.4. (Lars Dolmen). 100 ind. Fiskumvannet 12.10. (Jorunn Villand). 15 ind. Fiskumvannet 13.10. (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals mfl.). 40 ind. Fiskumvannet 15.10. (Jorunn Villand), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 17.10. ± 16 dager (10 år).				
Gråsisik <i>Carduelis flammea</i>	(42 ± 18)	37 obs.	0	07.01.-29.12.
Jevnlig 1-20 ind. diverse lokaliteter gjennom det meste av året, maks. 26 ind. Drammenstjern, Finnemarka 27.1. (Jon Ludvig Hals), 50 ind. Bergsvingen 24.3. (Jorunn Villand) og 100 ind. Ormåsen V 12.12. (Steinar Stueflotten).				

Brunsisik <i>Carduelis cabaret</i>	(12 ± 13)	1 obs.	0	09.10.
Svakt år med kun en rapportert observasjon i 2018: 2 ind. Fiskumvannet 9.10. (Jorunn Villand).				
Polarsisik <i>Carduelis hornemanni</i>	(0,4 ± 1,0)	3 obs.	(+)	07.01.-23.12.
1 ind. Drammenstjern, Finnemarka 7.1. (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Ormåsen V 12.12. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Drammenstjern, Finnemarka 23.12. (Jon Ludvig Hals). Sjelden art i Øvre Eiker, sist observert 26.1.2014.				
Båndkorsnebb <i>Loxia leucoptera</i>	(0,2 ± 0,4)	1 obs.	++	11.07.
1 hunnf. Drammenstjern, Finnemarka 11.7. (Jon Ludvig Hals). 3. funn i Øvre Eiker, sist observert på samme lokalitet 25.7.2016.				
Grankorsnebb <i>Loxia curvirostra</i>	(14 ± 10)	4 obs.	0	05.03.-20.10.
Art som kan variere mye i antall fra år til år. Svake år for arten både i 2017 og 2018. 6 ind. Hals 5.3. (Anders Hals). 1 ind. Hønegassen 14.4. (Eirik Kristoffersen). 1 hann Fiskumvannet 3.10. (Steinar Stueflotten). 2 ind. Spærensetra 20.10. (Eirik Kristoffersen).				
Furukorsnebb <i>Loxia pytyopsittacus</i>	(2 ± 2)	3 obs.	0	30.06.-22.12.
Art som kan variere en del i antall fra år til år. 4 ind. Korvaldskogen V 30.6. (Steinar Stueflotten). 12 ind. Smedmoen 1.12. (Johs Edvardsen). 14 ind. Fjerdingstad 22.12. (Svein Tangen).				
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	(45 ± 15)	49 obs.	+	14.05.-27.07.
Jevnlig 1-3 ind. sang Fiskumvannet N 14.5.-27.7. (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen, Jorunn Villand mfl.), maks. 4 ind. 19.5. (Lars Dolmen mfl.). 2 ind. sang Rud, Fiskumvannet 19.5. (Jorunn Villand). 1-2 hann sang Råen, Fiskumvannet 22.5.-18.7. (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.). Gjennomsnittlig ankomstdato: 20.5. ± 5 dager (34 år). Siste observasjon i gjennomsnitt: 22.7. ± 10 dager (21 år). Relativt stabil forekomst de siste seks årene.				
Konglebit <i>Pinicola enucleator</i>		Ikke observert i 2018.		
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	(68 ± 38)	35 obs.	-	07.01.-29.12.
Jevnlig i vinterhalvåret, mer sporadisk ellers. Jevnlig 1-6 ind. januar-april, maks. 20 ind. Drammenstjern, Finnemarka 7.1. og 19 ind. 27.1. (Jon Ludvig Hals). Sporadisk 1-11 ind. oktober-desember, maks. 14 ind. Råen 25.11. (Jorunn Villand), 20 ind. Drammenstjern, Finnemarka 1.12. (Jon Ludvig Hals). Negativ trend med en nedgang på -15 % pa. i perioden 2009-2018.				
Kjernebiter <i>Cocc. coccothraustes</i>	(25 ± 12)	14 obs.	(-)	28.01.-26.11.
2 ind. Halshaugen 28.1. (Anders Hals). 1-3 ind. Bakken, Dramdal 30.3.-8.4. (Nina Sæther Vikøren). 1 ind. Bergsvingen 9.4. (Hans Jørgen Nilsen). 2 ind. Skjoldhorne 21.4. (Bjørn Lauritzen). 21 ind. ringmerket Halshaugen-Hals 21.4.-6.5. (Anders Hals). 1 ind. sang Darbu 4.6. (Arne Thomas Glåmseter). 1 ind. Darbu 29.6. (Morten Jagdum). 1 1K Vf Iglestjern 30.6. (Steinar Stueflotten). 1 ind. Bergsvingen 10.8. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Vestfossen 26.11. (Steinar Stueflotten).				
Lappspurv <i>Calcarius lapponicus</i>	(1 ± 1)	3 obs.	0	14.04.-01.09.
1 hunn Bergsvingen 14.4. (Lars Dolmen). 1 hann Hegstad beitemark 17.4. (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Flesaker 1.9. (Jon Ludvig Hals). Sjelden art på trekket i Øvre Eiker, sist observert 1 ind. Fiskumvannet 1.10.2017. Gjennomsnittlig ankomstdato: 29.4. ± 9 dager (16 år). 14. april er tidligste registrerte ankomstdato i Øvre Eiker til nå.				
Snøspurv <i>Plectrophenax nivalis</i>	(4 ± 4)	14 obs.	0	05.04.-02.05.
2-4 ind. Hals 5-7.4. (Anders Hals). 2 ind. Bomenga 7.4. (Jorunn Villand). 1-30 ind. Bergsvingen 7.-12.4. (Jorunn Villand, Hans Jørgen Nilsen, Morten Jagdum mfl.), maks. 30 ind. 11.4. 1 hunn død – ukjent dødsårsak E134 v/Hegstad 2.5. (Anders Hals). Gjennomsnittlig ankomstdato: 21.3. ± 14 dager (29 år). Mange observasjoner i Bergsvingen i 2018.				
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	(145 ± 30)	97 obs.	-	22.01.-29.12.
Jevnlig gjennom det meste av året, hyppigst om våren (april). 90 % av alle observasjoner er gjort i kulturlandskapet mellom Darbu og Sem. 18 ind. Vestfossen 22.1. (Bjørn Lauritzen). Jevnlig 1-6 ind. mars-april, maks. 26 ind. Fiskum 1.4. (Jorunn Villand). Jevnlig 1-2 ind. mai-august, 1-5 ind. september-oktober, opptil 10-20 ind. et par ganger i november, maks. 30 ind. Bergsvingen 25.11. (Jorunn Villand). Seinest 2 ind. Dunserudhagan 29.12. (Bjørn Lauritzen). Negativ trend med en nedgang på -5 % pa. i perioden 2009-2018.				

Sivspurv *Emberiza schoeniclus* (108 ± 41) 120 obs. + 01.04.-18.10.

Jevnlig i perioden april - oktober, hyppigst i trekketidene vår og høst. 92 % av observasjonene er gjort ved Fiskumvannet, resten i Bergsvingen. Første observasjon: 1 hann Hegstad beitemark + 1 hann Fiskum 1.4. (Jorunn Villand), jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 28.3. ± 9 dager (36 år). Jevnlig 1-5 ind. Fiskumvannet april-juli, maks. 8 ind. 28.4. (Øyvind Stickler mfl.) og 10 ind. 23.6. (Lars Dolmen). 1 hann m/mat til unger Hegstad beitemark 6.7. (Steinar Stueflotten). Opptil 10-25 ind. Fiskumvannet i september-primio oktober, maks. 40 ind. 1.+15.9. (Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen, Steinar Stueflotten mfl.), maks. 20 ind. Bergsvingen 3.10. (Steinar Stueflotten). Seinest 1 ind. Fiskumvannet 18.10. (Steinar Stueflotten), jf. siste observasjon i gjennomsnitt: 19.10. ± 10 dager (32 år).

Lappspurv hunn, Bergsvingen 14.04.18. Foto: Lars Dolmen

**Observatører rangert etter antall registrerte observasjoner i Øvre Eiker
på Artsobservasjoner i 2018
(Navn, bosted, antall observasjoner)**

1.	Steinar Stueflotten, Drammen 2 298	51.	Bjørn Penk, Lier 9
2.	Jorunn Villand, Lier 1 510	52.	Michael Wam Hansson, Krokstadelva 9
3.	Lars Dolmen, Kongsberg 1 016	53.	Kjell Morten Jekteberg, Hafrsfjord 9
4.	Melvin Åsum, Krokstadelva 510	54.	Peter Boysen, Vestfossen 9
5.	Eirik Kristoffersen, Vikersund 427	55.	Rolf Jørn Fjærbu, Grimstad 8
6.	Bjørn Lauritzen, Kongsberg 361	56.	Øystein Eide, Kongsberg 8
7.	Anders Hals, Vestfossen 263	57.	Finn Michelsen, Krokstadelva 7
8.	Jon Ludvig Hals, Geithus 234	58.	Morten Hunn, Kongsberg 7
9.	Jan Olav Nybo, Oslo 110	59.	Stian Sannes, Gol 7
10.	Bent Ellingsen, Drammen 106	60.	Didrik Løstegård Kristensen, Hønefoss 7
11.	Trygve Tjønnås, Færder 105	61.	Terje Pettersen, Røyse 7
12.	Morten Jagdum, Kongsberg 101	62.	Bjørn Harald Larsen, Eina 6
13.	Eli Gates, Klokkarstua 85	63.	Jens Tøndel Fossum, Hønefoss 4
14.	Øyvind Stickler, Sandefjord 79	64.	Kevin Wam Hansson, Solbergmoen 4
15.	Hans Jørgen Nilsen, Krokstadelva 78	65.	Per Morten Selle, Ålgård 4
16.	Knut Bever Freng, Stavern 70	66.	Terje Bråthen, Sande i Vestfold 4
17.	Ken Adelsten Jensen, Skedsmokorset 55	67.	Aleksander Solberg, Skollenborg 4
18.	Jan Christian Naas Olsen, Kristiansund 49	68.	Borgar Kolstad, Åmot 3
19.	John Apeland, Lillehammer 41	69.	Magne Sjøblom, Hokksund 2
20.	Nina Sæther Vikøren, Skotselv 40	70.	Per Marstad, Tønsberg 2
21.	Rolf Kristoffersen, Porsgrunn 39	71.	Øivind Wathne Johannessen, Langesund 2
22.	Jens Erik Nygård, Gullaug 37	72.	Per Olav Skaaret, Hamar 2
23.	Stig Torp Olsen, Tønsberg 34	73.	Turid Nakling Kristiansen, Nøtterøy 2
24.	Rolf E. Andersen, Tranby 30	74.	Johs Edvardsen, Skien 2
25.	Svein Dale, Spikkestad 30	75.	Anders T. Hangård, Færder 2
26.	Rune Voie, Odda 28	76.	Agnes Hangård, Nøtterøy 2
27.	Eli Bondlid, Tyristrand 28	77.	Audun Jahren, Åmot 2
28.	Lars Støen Jacobsen, Kongsberg 26	78.	Hans Petter Rømme, Reistad 2
29.	Sven Inge Marcussen, Tvedestrand 25	79.	Lars Petter Marthinsen, Oslo 2
30.	Leif Fage, Borøy 25	80.	Knut Grytnes, Horten 2
31.	Random Person, City 23	81.	Gustav Aagenes Ersdal, Drammen 2
32.	Rune Zakariassen, Lommedalen 23	82.	Jens Magnussen, Drammen 2
33.	Jostein Myre, Asker 22	83.	Ellen Askum, Oslo 2
34.	Jostein Bærø Engdal, Sætre 22	84.	Jan Alsvik, Hafrsfjord 2
35.	Fredrik Stige, Kongsberg 21	85.	Thomas Nielsen, Oslo 2
36.	Hege Kvarstein Gauteplass, Geilo 19	86.	Tom Schandy, Ormåsen 1
37.	Arild Gauteplass, Geilo 19	87.	Jan Höper, Tromsø 1
38.	Arvid Sørby, Husøysund 19		
39.	Anne Stine Zakariassen, Lommedalen 19		
40.	Lennart Wam Hansson, Solbergmoen 18		
41.	Arne Thomas Glåmseter, Oslo 18		
42.	Jan Trygve Bollerud, Fiskum 15		
43.	Gunn Olaus Røiland, Søgne 15		
44.	Mette Myhrer, Minnesund 14		
45.	Andreas Hessvik-Trøite, Krokstadelva 13		
46.	Ole Martin Olsen, Vesterøy 12		
47.	Elin Henriette Olsen, Vesterøy 12		
48.	Vidar Øverbye, Sundbyfoss 11		
49.	Svein Tangen, Skotselv 11		
50.	Per Øystein Klunderud, Fiskum 11		

Totalt 7023 registrert observasjoner

Ringmerking 01.01.1983 - 31.12.2018

Av Anders Hals

ART	T.o.m. 2017	2018		Total 2018	T.o.m. 2018
		Pull.	Ad/juv		
Flaggspett <i>Dendrocopos major</i>	183		3	3	186
Trepplerke <i>Anthus trivialis</i>	147	6		6	153
Linerle <i>Motacila alba alba</i>	291	7	1	8	299
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	2 283		9	9	2 292
Rødstjert <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	83	5		5	88
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	897		1	1	898
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	1 078		1	1	1 079
Måltrost <i>Turdus philomelos</i>	457		1	1	458
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	1 419		2	2	1 421
Gransanger <i>Phylloscopus collybita</i>	383		2	2	385
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	2 585		2	2	2 587
S/H fluesnapper <i>Ficedula hypoleuca</i>	6 322	64	4	68	6 390
Svartmeis <i>Periparus ater</i>	708	24	1	25	733
Blåmeis <i>Cyanistes caeruleus</i>	7 573	141	14	155	7 728
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	11 462	141	14	155	11 617
Spettmeis <i>Sitta europaea</i>	290		2	2	292
Skjære <i>Pica pica</i>	219		4	4	223
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	1 361		2	2	1 363
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	4 810		7	7	4 817
Bjørkefink <i>Fringilla montifringilla</i>	3 477		32	32	3 509
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>	13 794		26	26	13 820
Stillits <i>Carduelis carduelis</i>	174		2	2	176
Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>	5 285		2	2	5 287
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	2 505		9	9	2 514
Kjernebiter <i>Coccothraux coccothraustes</i>	497		20	20	517
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	1 302		3	3	1 305
	69 585	388	164	552	70 137
Andre	7 990				7 990
Sum pr. 31.12.2018 (94 arter)	77 575	388	164	552	78 127

I 2018 ble det ringmerket 552 ind. av 26 arter jamført 1138 ind. av 43 arter i 2017.

Tilbakerapportert i 2018

Forkortelser/symbolbruk (gjelder både gjenfunn og kontroller):

- M** = hann
F = hunn
X = kjønn ukjent
pull. = reirunge
1K = fugl i første kalenderår (og tilsvarende for 2K, 3K osv.)
1K+ = fugl i første kalenderår eller eldre (og tilsvarende for 2K+, 3K+ osv.)
x i parentes etter funnsted = fugl funnet død (vindu, trafikk o.a.)
v i parentes etter funnsted = fugl kontrollert og sluppet med samme ring
+ i parentes etter funnsted = fugl skutt/drept av menneske på annen måte
i parentes etter funnsted = fugl drept av rovvilt (hauk, katt osv.)

Gjenfunn

Art	R.nr.	Kj./Al.	Merkested	Dato	Funnsted	Land	Dato	Km
Knoppsvane	11 11 52	X 2K+	Vestfossen	30.12.08	Skiphelle, Frogn (x)	Norge	17.10.18	46 Ø
Storskarv	BA 32572	Pull.	Saltskjæret	15.06.11	Étang de la Bataillerie (v)	Frankrike	15.12.17	1567 SVS
Hettemåke	622 30 62	Pull.	Bekkeskjæret	17.06.10	Oslo (x)	Norge	16.06.18	55 NØ
Flaggspett	76 10 619	1 K	Ringåsen, R.rike	25.08.17	Sollihøgda (x)	Norge	05.04.18	6 SØ
Rødstrupe	EK 16 655	X 1K+	Ringåsen, R.rike	08.08.17	Compiègne, Oise (v)	Frankrike	14.03.18	1283 S
Rødstrupe	EM19830	X 1K	Hals	01.08.17	Oorderen, Antwerp. (v)	Belgia	25.09.17	1000 S
Munk	2E 14 151	F 2K+	Hals	24.06.02	Lista Fyr (v)	Norge	09.05.04	263 SV
Kjøttmeis	EJ52757	Pullus	Hals	29.05.18	Vestfossen (x)	Norge	19.06.18	2 Ø
Kjernebiter	CB 56 726	M 2K+	Hals	17.04.16	Jonsvannet, T.heim (v)	Norge	28.12.17	407 N

Fremmedkontroller

Art	Inst./R.nr.	Kj./Al.	Merkested	Land	M.dato	Funnsted	Dato	Km
Svarttrost	DEW 79 11 235	F 3K+	Helgoland	Tyskland	24.03.16	Kongsberg (x)	09.10.17	620 N

Vandrefalk i Buskerud 2017-18

Utbredelse og hekkestatus

Tore Gunnarsen

Foto: Jan-Erik Nyhuus (©)

Februar 2019

 **NATURVERNFORBUNDET
I BUSKERUD**

Sammendrag

Rapporten sammenfatter resultatene fra arbeidet til *Naturvernforbundet i Buskerud* med vandrefalk (*Falco peregrinus*) i 2017 og 2018.

Det ble i 2017 funnet 43 territorielle par i fylket, en tilbakegang på fire par (9,5 %) fra året før. I 2018 var det ytterligere en tilbakegang med to par (5 %) til 41. Fra toppåret 2015 er det nå en samlet tilbakegang på 15 % i fylket.

Det ble funnet en ny hekkelokalitet hvert av de to årene. Mer overraskende var at det i 2017 var hele seks lokaliteter som plutselig sto helt tomme mens dette var tilfelle for ytterligere to lokaliteter i 2018. Noen gamle lokaliteter ble også fylt opp med nye fugler, men typisk var det at i begge disse to årene satt det hele seks enslige revirhevdende fugler på tidligere paretablerte lokaliteter.

Bestanden av vandrefalk i Buskerud ble i 2016 vurdert til å være i størrelsesområdet 48-51 par. Dette nedvurderes nå i 2018 til å være i størrelsesområdet 42-45 par.

Det kom 63 unger på vingene i 2017, mens det tilsvarende tallet var 78 året etter. Reproduksjonen i 2017 viste en markant nedgang, mens ungeproduksjonen i 2018 var over forventet.

Det ble i 2017 og 2018 produsert henholdsvis 1,47 og 1,90 unger pr. territorielt par (N=43 og N=41), 1,85/2,11 unger pr. konstatert hekkforsøk (N=34/N=37) og 2,17/2,52 unger pr. vellykket hekking (N=29/N=31).

Dårlig reproduksjonen på hekkeplassene ser ikke ut til å være årsaken til bestandsnedgangen i fylket. Økt mortalitet for både unger og voksne i vinterhalvåret ser derimot ut til å være hovedårsaken til reduksjonen.

Forside: En vaktstom vandrefalk hunn fotografert ved en hekkelokalitet i Lier.

Foto: Jan-Erik Nyhuus (©)

Forfatter:

Tore Gunnarsen,
Fjordsvingen 22,
3427 Gullaug

e-post: tore@storeferder.no

Tlf.: 905 45 285 (m)

1. Innledning

Det har i en årrekke blitt gjennomført omfattende og grundige undersøkelser av forekomst og hekking av vandrefalk (*Falco peregrinus*) i Buskerud. Fra oppstarten midt på 1980-tallet ble dette organisert av *Prosjekt Vandrefalk Sørøst-Norge*, mens arbeidet etter 2008 har i hovedsak blitt utført i regi av *Naturvernforbundet i Buskerud*.

Også i 2017 og 2018 har dette arbeidet blitt videreført av *Naturvernforbundet* i fylket. Bestanden av vandrefalk betegnes nasjonalt nå som «livskraftig» (LC) og er ikke lenger rødlistet ([Henriksen og Hilmo 2015](#)), men det er likevel en sårbar art hvor bestandsutviklingen bør følges tett.

Naturvernforbundet i Buskerud søkte våren 2018 *Fylkesmannen i Buskerud* om midler til fortsatte undersøkelser av artens forekomst og hekkesuksess. Det ble innvilget et tilskudd på 30.000 kr. til arbeidet med en samlerapport for årene 2017-18.

2. Materiale og metoder

I Buskerud er vandrefalk en art som kun hekker i bergvegger av varierende størrelse. Oftest er veggene store og imponerende, men i de siste årene har en konstateret at arten også kan hekke i små vegger dersom det er god byttedyrtilgang i området og fuglene ikke forstyrres.

Det at arten hekker i oversiktlige bergvegger gjør at en kan ha en relativt god kontroll på bestandsstørrelsen. Ved gjentatte besøk ved både kjente hekkeberg, og ikke minst ved å kontrollere tidligere ubenyttede, men potensielle bergvegger, har en hatt en rimelig god kontroll på bestandsutviklingen. Også i 2017-18 har både tidligere kjente og mange potensielle vegger blitt besøkt en rekke ganger.

Figur 1.

*En gammel vandrefalk hann som har kommet inn med en rødvingetros (*Turdus iliacus*). Byttet er her i ferd med å bli ribbet. Foto: Thor Østbye.*

De fleste parene etablerer seg i hekkebergene i siste halvdel av mars. Dette kan variere noe fra år til år, men tidligere har vi sett at de fleste parene er etablerte omkring 20. mars. Både 2017 og 2018 ble kjennetegnet ved at mange par først var ferdigetablerte på et litt senere tidspunkt. I mange vegger ble enkeltfugler sittende alene en uke eller to etter vanlig ankomsttid, noe som kan tyde på store utskiftninger eller vanskelige vær- og ernæringsforhold i etableringsperioden.

Tidsperioden fram til rugestart som vanligvis skjer i slutten av april, har som tidligere år blitt fulgt spesielt godt opp. Dette er svært viktig både for å oppdage paretableringer, nye lokaliteter og ikke minst for å forstå eventuelle årsaksforhold til at ganske mange par avbryter hekkingen.

Figur 2.

En ny lokalitet med hekkende vandrefalk ble i 2018 funnet i et lite berg nær vannflaten i Tyriffjorden. Fuglene ble sett på stedet allerede året før, men det ble ikke konstatert om de også hekket det året.

Foto: Morten Brandt.

Gjennom rugeperioden som normalt er på 28-33 dager, opptrer fuglene oftest svært anonymt. Etter klekking blir de langt mer aktive og kan lettere oppdages i veggen. Hunnen vil ofte sitte godt eksponert i et tre eller på et fjellutspring og holder øye med ungene på reirhylla.

Hanner blir flyvedyktige ca. 38 dager gamle, mens de litt større hunnene blir flyvedyktige ca. 42 dager gamle. Dette medfører at ungene normalt kommer på vingene en drøy ukes tid inn i juli, men med de tidsmessige variasjonene beskrevet for eggleggingstidspunktet. Ungene forblir i området de neste ukene og kan ofte sees på stedet til et stykke ut i august.

Ingen av selve hekkehyllene har i denne undersøkelsen blitt besøkt i hekketiden. Dette krever bruk av fjellklatrer og har av praktiske årsaker blitt nedprioritert. Antall lagte egg er derfor ikke undersøkt, men unger

som har eksponert seg på selve hylla er talt opp. Alle stedene har også blitt besøkt en eller flere ganger rett etter at ungene har kommet på vingene. Faktorer som oversiktighet på lokaliteten og allerede kjent hekkesituasjon avgjør hvor mange supplerende besøk som har vært nødvendig.

For en langt mer utfyllende beskrivelse av historikk og metodebruk, henvises til tidligere års rapporter (f. eks. [Gunnarsen 2010](#)).

Buskerud fylke har et areal på 14 930 km² og vandrefalken er spredt over mesteparten av fylket. For å kunne dekke dette store området har det blitt gjennomført en utstrakt reisevirksomhet og totalt har det disse to årene blitt registrert henholdsvis ca. 16 100 km og 14 400 km med bilkjøring. Antall felttimer er bokført til nærmere 621 timer i 2017 og 527 timer i 2018. I tillegg kommer også bidrag med feltarbeid av andre enn artikkelforfatteren, men dette har ikke blitt registrert systematisk.

Etter reetableringen i Buskerud midt på 1980-tallet kjennes det nå til 76 lokaliteter for vandrefalk og alle disse har blitt kontrollert. Lokalitetene har blitt besøkt en rekke ganger gjennom hekkesesongen, men vegger med en eller to fugler har ganske naturlig fått størst fokus. I snitt ble disse lokalitetene besøkt henholdsvis 6,6 og 6,1 ganger gjennom hekkesesongen de to årene. Tidligere kjente, men nå tomme hekkeberg, har blitt besøkt henholdsvis 3,6 og 3,2 ganger i snitt. I tillegg kommer alle besøk fra andre rapporterende ornitologer. Totalt sett er dette en besøksfrekvens som faglig sett er meget tilfredsstillende.

Feltarbeidet i denne rapporten har hovedsakelig blitt utført av artikkelforfatteren, men det er også gitt viktig supplerende informasjon fra Morten Brandt, Ole Jan Berg, Roald Bjørnstad, Bent Fjeldheim, Vegard Bang Fjeldheim, Christer Gustafsson, Barbro Wilson Hagen, Emilie Husvik, Audun Jahren, Thor Erik Jelstad, Kenneth Larsen, Martin Lindal, Thomas Mørch, Bjørn Roar Skullestad, Steinar Stueflotten og Jan Wessel-Berg.

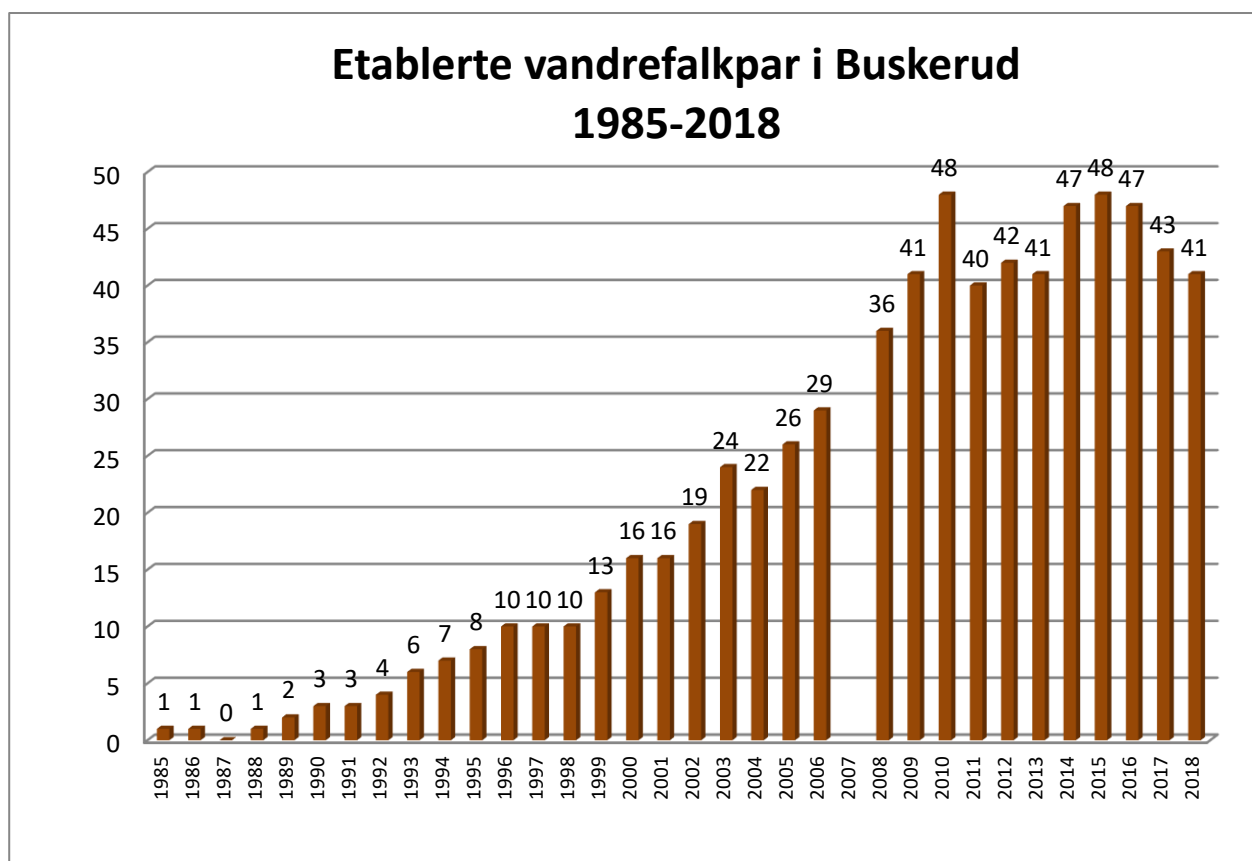
3. Resultater

a. Bestand og bestandsutvikling

Det skulle vise seg at begge de to undersøkte årene viste en litt negativ trend når det gjelder artens bestandsutvikling i fylket. I 2017 ble det påvist 43 par i Buskerud mot 47 par i 2016 (*Figur 3*). Dette er en nedgang på hele 8,5 % fra året før. I tillegg til de 43 etablerte parene i 2017, satt det hele seks enslige fugler på gamle hekkeplasser, men hvor det ikke dukket opp partner. Året før var det kun tre slike enslige, men revirhevdende individer.

I 2018 falt antallet par videre ned til 41, også dette året med seks enslige fugler i tillegg. Dette er et fall på 5 % fra året før og med en total bestandsreduksjon på hele 15 % dersom en ser det opp mot toppåret 2015.

Totalbestanden av vandrefalk i Buskerud er lav og en relativt liten tilbakegang i antall kan derfor fort virke høy når det angis i prosent. Likevel gir det en viss usikkerhet at denne tilbakegangen har skjedd tre år på rad. En videre nedgang også de neste årene vil kunne være direkte bekymringsfullt.

Figur 3.

Antall territoriale par av vandrefalk i Buskerud i perioden 1985-2018. Resultater fra tidligere år er hentet fra rapporten til Naturvernforbundet i Buskerud for 2016 (Gunnarsen 2017).

Det ble i 2018 registrert to nye hekkelokaliteter for arten i fylket. Den første lokaliteten ligger i Hole kommune, nærmere beskrevet som en ny lokalitet i selve Tyrifjorden. Dette er det andre paret nede på selve fjorden (Figur 2) og lå som en lokalitet funnet i 2015 i en liten vegg lavt over vannflaten. Fuglene ble første gang funnet hekkende i 2018 (Morten Brandt pers. med.), men paret skal ha blitt observert der allerede året før (Barbro Wilson Hagen pers. med.). Det er likevel ukjent om de gikk til hekking det året.

Det andre paret som ble funnet har tilhold i Kongsberg kommune.

Selv om det fremdeles oppdages nye lokaliteter i Buskerud, består bestandsreduksjonen i at enten en eller begge fuglene ikke dukker opp på allerede kjente hekkelokaliteter. Karakteristisk for begge disse årene er at fuglene fylte opp hekkeplassene påfallende seint om våren. Ofte kunne enslige fugler sitte overraskende lenge alene før en partner dukket opp. Dette kan være en klar indikasjon på at det er nye individer, oftest førstegangshekkere eller fugler i sitt tredje kalenderår, som fyller opp ledige plasser i bergene.

I 2017 var det hele seks lokaliteter hvor fuglene hekket året før, men hvor begge fuglene nå uteble. I 2018 var dette kun tilfelle på to nye steder. Samtidig som enkeltpar forsvant, var det også et fåtall tomme lokaliteter hvor to nye fugler dukket opp med en reetablering eller steder hvor enkeltindivider kunne komme til eller falle fra. Summen av alle disse endringene er likevel en klar indikasjon på at arten nå har en relativt mettet populasjon eller i verste fall er inne i en resesjon. Med tanke på det siste scenariet vil det være viktig at det senere år også blir foretatt en oppfølging av disse undersøkelsene.

Bestanden i Buskerud ble i regi av *Norsk Ornitologisk Forening* ([Heggøy & Øien 2014](#)) estimert til å være mellom 51 og 63 par, men som påpekt i rapporten for 2016 ([Gunnarsen 2017](#)) er dette dessverre et for optimistisk overslag. Rapporten til *NOF* har i for stor grad er tatt hensyn til i hvor mange vegger som det tidligere er registrert falker i, og ikke i hvilke som reelt er besatte. I 2016-rapporten ble bestanden estimert til å være 48-51 par. Etter undersøkelsene i 2017-18 er det grunnlag for ytterligere å redusere bestandsestimatet. En hekkebestand på 42-45 par er mer realistisk på nåværende tidspunkt.

Figur 4.

To nesten nyfødte unger av vandrefalk fotografert i reirgropa. Byttedyrrester fra fjorårets hekking ligger fremdeles i reiret.

Foto: Terje Johannessen.

Det er ennå for tidlig å si om denne reduksjonen er en naturlig konsekvens av at arten har vært i stadig vekst i en reetableringsfase og nå har nådd sitt naturlige metningspunkt bestandsmessig eller om det kan være en indikasjon på at arten igjen kan ha problemer på grunn av en eller flere ukjente miljøårsaker.

b. Reproduksjon

i. Hekkeforsøk

I 2017 ble med sikkerhet 34 av de totalt 43 parene konstatert hekkende (*Figur 6*). I tillegg ble tre par betegnet som «sannsynlig hekkende» og seks par som «mulig hekkende».

Med «konstatert hekkende» menes par hvor ruging, egg eller unger har blitt sett, «sannsynlig hekking» at kun parring, arbeid med reirgrop etc. har blitt sett og «mulig hekking» der paret har vært sett etablert i veggen, men noen klare indikasjoner på hekkeforsøk aldri har blitt konstatert.

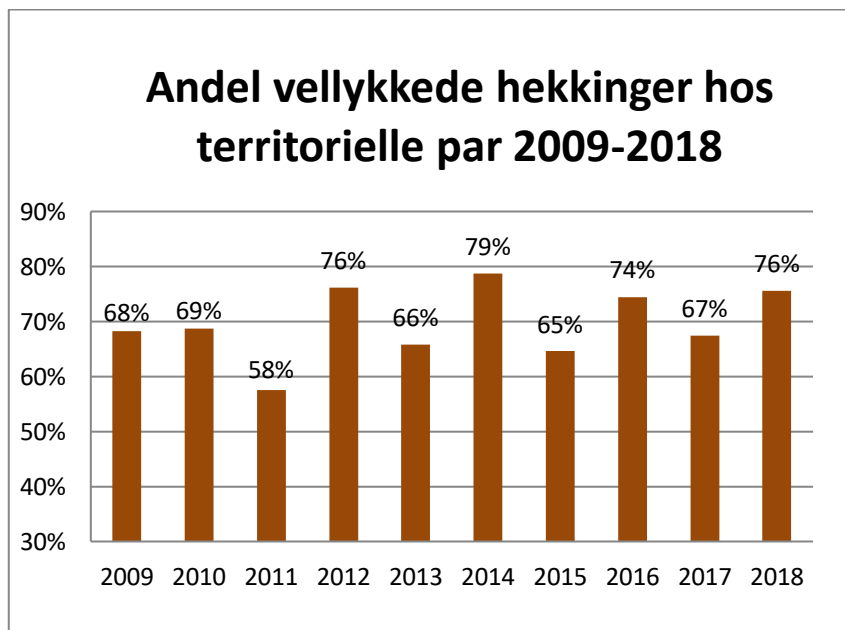
I 2018 ble 37 av 41 par konstatert hekkende, to par «sannsynlig hekkende» og to par «mulig hekkende».

Figur 5.

Tre unger av vandrefalk på en hekkelokalitet i Lier. Ungene er tiggende etter mat fra en av de voksne og kjemper intenst seg i mellom om å få tak i byttet. Lengdestripene i brystet viser at alle de tre fuglene på bildet er årsunger. Foto: Jan-Erik Nyhuus.

Av de totalt 43 parene i 2017 fikk 29 par (67 %) unger på vingene. I 2018 var de tilsvarende tallene 31 av 41 par (76 %). Andelen vellykkede hekkinger avviker ikke mye fra snittet på 69,7 % dersom en ser på snittet av reproduksjonen de siste 10 årene (Figur 6).

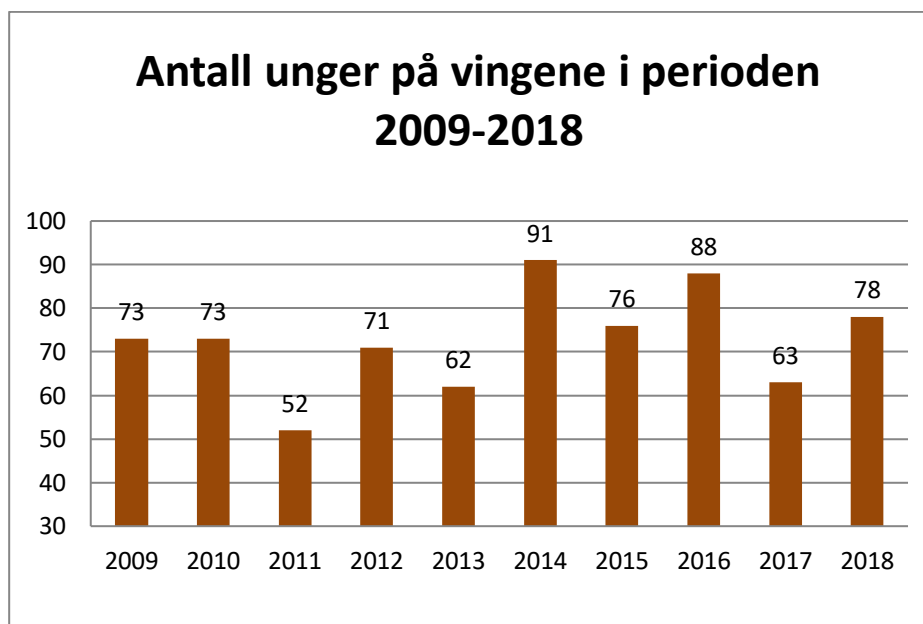

Figur 6. Andel vellykkede hekkinger hos etablerte par av vandrefalk i Buskerud i perioden 2009-2018. Snittet for denne 10-årsperioden er 69,7 %

Det relativt store antall «mulig hekkende» (6 par) i 2017 mot kun to par i 2018 skyldes ikke dårligere oppfølging det første året, men sannsynligvis fordi det var langt dårligere værforhold tidlig i rugeperioden. Overvann på reirhylla er vanskelig å oppdage visuelt ved tilfeldige besøk. At fuglene da kanskje fysiologisk ikke er i stand til å legge nye egg, men bare har sluttet å ruge, er vanskelig å oppdage eller forstå i etterkant.

ii. Ungeproduksjon

Antall kjente unger som kom på vingene disse to årene var henholdsvis 63 og 78 (Figur 7). Snittet for perioden 2009-18 ligger på 73 unger. Reproduksjonen i 2017 ligger under dette snittet, men er likevel ikke sterkt avvikende. Årene 2014-2017 hadde rekordproduksjon av unger, men dette har ikke gitt seg utslag i økt hekkebestand i etterkant, snarere tvert imot når en ser reduksjonen i antall territorielle par (Figur 3).

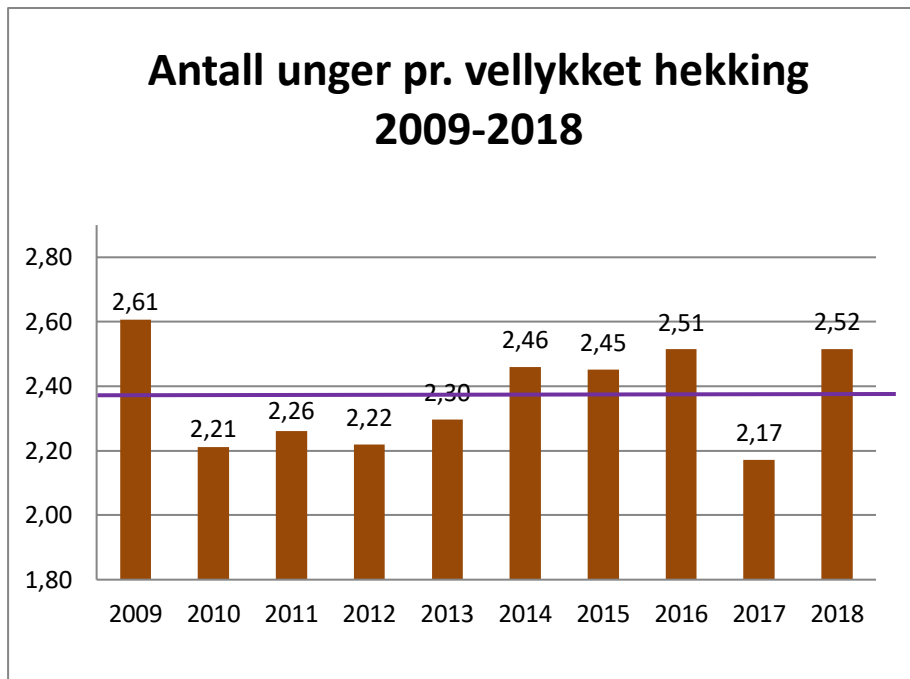

Figur 7. Antall flyvedyktige unger av vandrefalk i Buskerud i perioden 2009-2018.

Ser en på antall unger i kullene hvor det har vært vellykket hekking (Figur 8), ligger snittet på 2,17 flyvedyktige unger i 2017 og 2,52 året etter. Reduksjonen i 2017 er markant og det kan være flere årsaker til dette. En relativt stor nedgang i etablerte par i 2017 kan indikere at fuglene har hatt en vanskelig vinter og at fuglenes kondisjon kan være dårlig ved hekkestart. Også byttedyrtilgangen kan i 2017 ha vært en viktig faktor. En rekke byttedyrsarter som trostefugl hadde en dårlig ungeproduksjon.

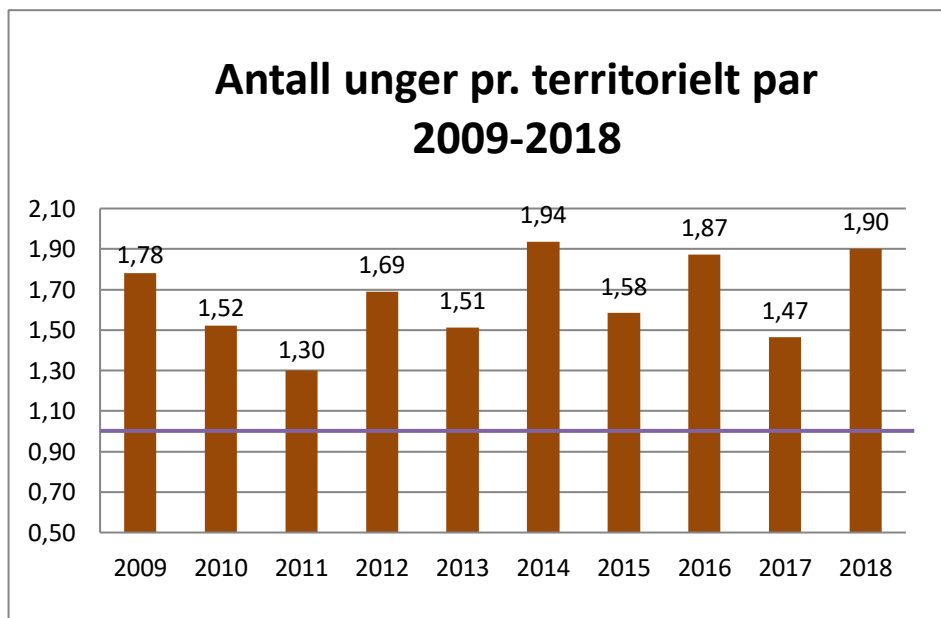
Det har ved fuglestasjonene på Jomfruland og Lista i en årrekke blitt foretatt bestandsovervåkning av en rekke trekkfuglarter. Standardiserte fangstmetoder gjør at en kan se årsvariasjoner hos enkeltarter og ikke minst langtidstrender. Selv om mange av disse artene ikke hører hjemme i vandrefalkens daglige byttedyr - repertoar, er de ofte en god indikator på overlevelse i vinterhalvåret og reproduksjonsforhold om sommeren. I rapporten for 2017 (López et al. 2017) er det for Lista angitt en reduksjon på vårfangsten på 8,7 % og ved Jomfruland på 14,9 %. Også høsten viste lave fangsttall med nedganger på hhv 15,2 % og 14,7 % i forhold til et normalår. De lave tallene på høsten er i stor grad et resultat av mye nedbør og lave temperaturer i april og mai, et tidspunkt som også vandrefalken reproduksjonsmessig er følsom for dårlige værforhold.

I 2018 var værforholdene svært mye bedre med tanke på reproduksjonsforhold i april og mai.

Figur 7. Antall unger i snitt pr. vellykket hekking. Gjennomsnittet (2,37) for 10-årsperioden er markert med horisontal linje.

For bedre å kunne vurdere en arts bestandsutvikling er det mer vanlig å se på antall unger produsert pr. etablert par. Kjenner en til årlig dødelighet for arten, kan en da beregne nødvendig reproduksjon for å opprettholde bestandsstørrelsen.

Figur 8. Antall unger pr. territorielt par av vandrefalk i Buskerud i perioden 2009-18. Blå strek markerer faregrensen (1,0) brukt av nordamerikanske overvåkningsprogram av arten (U.S. Fish and Wildlife Service 2003).

Dødeligheten hos unge fugler kan variere mye fra år til år og ikke minst innen artens utbredelsesområde.

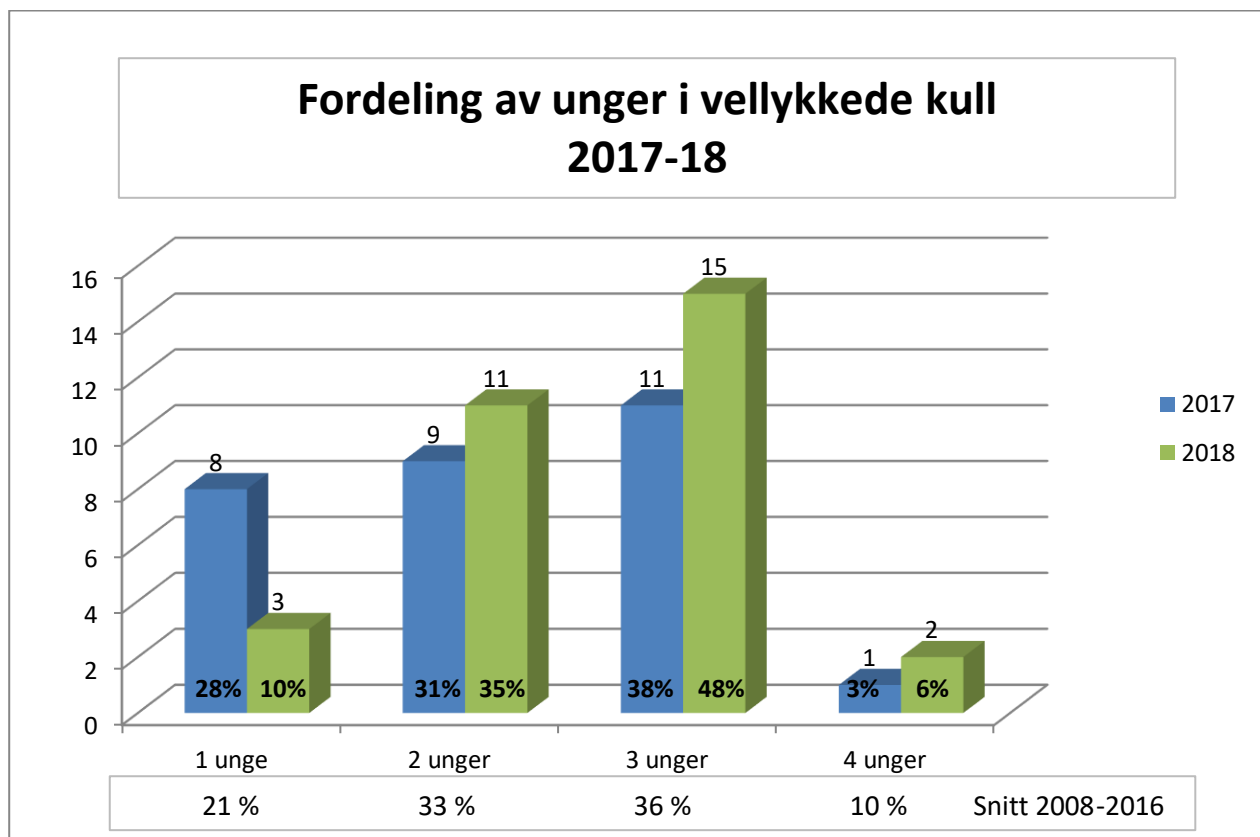
For å opprettholde en stabil bestand hos vandrefalk har Ratcliff (1993) på de Britiske øyer beregnet dette til å ligge på 0,8 unger/territorielt par. Mortaliteten for årsunger er da beregnet til å være ca. 40 % og i størrelsesområdet 20-25 % for fugler i alderen 1-6 år.

Reproduksjonsverdiene for Buskerud (Figur 8) ligger godt over verdien Ratcliff (op. cit.) angir som et balansepunkt. Det kan i utgangspunktet være en indikasjon på at arten fremdeles har et vekstpotensial i Buskerud, men bestandsutviklingen (Figur 3) tyder på veksten her er i ferd med å flate ut eller til og med kan være inne i en regresjonsfase.

Det virker som om selve reproduksjonen er god i Buskerud, men tilbakegangen spesielt de siste par årene kan tyde på at bestandsreduksjonen først og fremst har oppstått i overvintringsområdene og dermed slår ut i artens årsmortalitet.

Dødeligheten hos årsunger kan som sagt variere mye, og Lindberg (1977) nevner f.eks. at mortalitetsraten for svenske vandrefalkunger på 1970-tallet var helt oppe i 59 %. Dette var da i en periode hvor de svenske fuglene var som mest belastet av miljøgifter.

Hunt (1998) mener at om en vandrefalkpopulasjon skal være stabil eller øke, kreves at produktiviteten ligger mellom 1,0 og 2,0 unger/par og att dødeligheten for eldre fugler er lavere enn 15 % samt for ungfugler lavere enn 70 %.

Figur 9.

Fordeling av kullstørrelse hos vandrefalk i vellykkede kull i Buskerud i snitt for de to årene 2017 og 2018. Gjennomsnittet for perioden 2008 til 2016 er vist nederst i grafen.

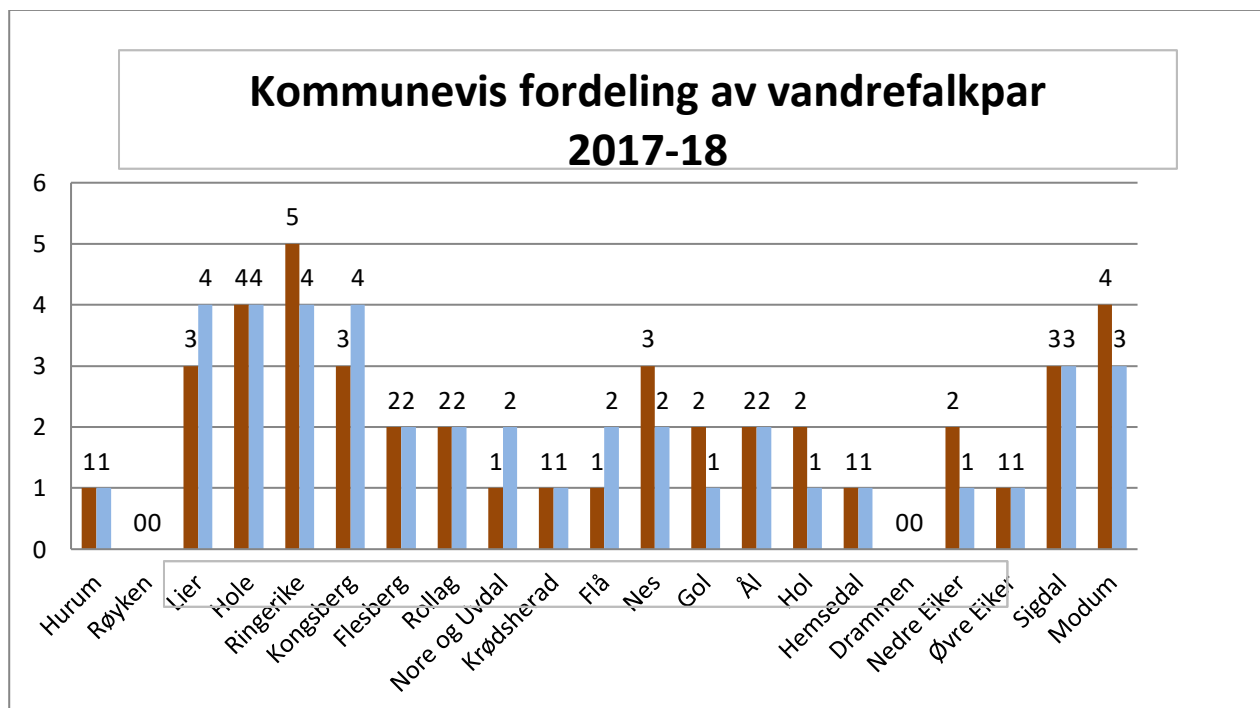
Ser en på reproduksjonen pr. territorielle par i Buskerud (Figur 8), virker det ikke som arten lokalt har problemer. Det har etter hvert blitt gode bestander av arten både i Skandinavia, Tyskland, Frankrike og De Britiske Øyer. Dette vil uunngåelig gjøre at arten etter hvert også påvirkes negativ av sin egen bestandsstørrelse og medfølgende predasjon på de viktigste byttedyrene. Mangeårige trekkfuglundersøkelser ved Lista og Jomfruland (López et al. 2017) har påpekt at bestanden av hettemåke har gått ned markant i løpet av de siste tiårene. Hettemåke har en reduksjon på nærmere 80 % i Oslofjordområdet og Myklebust (2012) angir en reduksjon på ca. 76 % på nasjonalt nivå fra midten på 1990-tallet.

Også fiskemåke har tilsvarende store bestandsreduksjoner, begge arter som har vært viktige byttedyr for vandrefalk i reetableringsfasen i Norge. Dette gjelder både i hekketiden og i overvintringsområdene. Vandrefalk er en tilpasningsdyktig rovfugl og vil tilpasse jakten etter tilgjengelige byttedyr. Det er nettopp det som har gjort den til en tilnærmet kosmopolitt, men lokalt vil den likevel kunne møte et metningspunkt på grunn av stressfaktorer som matmangel, kamp om overvintringsrevirer, sykdom etc.

Ser en på fordelingen av kullstørrelsene i 2017 og 18 (Figur 9), er det en iøynefallende forskjell på kull med kun en unge disse to årene. I 2017 var det hele 28 % som kun fikk en unge på vingene, mens det året etter bare forekom hos kun 10 % av parene. Det kan være mange årsaker til forholdet i 2017. Kombinasjonen av viktige faktorer som fuglenes fysiologiske tilstand ved ankomst, meteorologiske forhold i rugetiden og ikke minst den første kritiske ungetiden, næringstilgang, etc.

c. Spredning og lokale variasjoner i Buskerud

Spredningen av arten i Buskerud viser som ved tidligere år en jamn fordeling ut over alle kommunene (Figur 10). Kommunene Lier, Hole, Ringerike og Kongsberg har alle fire par. Ringerike kommune har tidligere toppet denne listen alene med hele åtte par, men denne tilbakegangen har skjedd i løpet av bare tre år. De fleste frafallene i kommunen har skjedd i området lang Sperillen. Kommunene Drammen og Røyken er fremdeles de eneste kommunene hvor arten ennå ikke er etablert.

Figur 10. Kommunevis fordeling av vandrefalkparene i Buskerud årene 2017-18.

Det har de siste årene vist seg at det kan være relativt store regionale forskjeller i ungeproduksjonen i fylket. Dette skyldes i hovedsak lokale meteorologiske forhold. Definisjonen av en nordlig region omfatter i denne sammenheng Hallingdal fra nordenden av Krøderen og opp til Hemsedal, videre vestover mot Geilo og så sydover mot Numedal til Veggli. Det sydlige området består av de resterende områder av fylket. Sammenligner man hhv temperatur og nedbør for de to månedene april/mai på Ål og i Drammen, var det helt ubetydelige forskjeller mot normalen på de to stedene begge årene. Likevel viser Tabell 1 at det i 2017 var en klart lavere produksjon pr territorielt par i syd enn i nord. Det er litt vanskelig å forklare denne forskjellen annet enn med at det statistiske materialet er for begrenset eller at nedbøren kan ha kommet over i en mer konsentrert og mer ødeleggende periode i syd. På en månedsstatistikk for nedbør vil ikke slike forskjeller nødvendigvis komme til syne.

Det statiske materialet er begrenset, men det kan likevel se ut til at reduksjonen etter toppåret i 2015 ser ut til å gi prosentmessig større nedgang i nord enn i syd. Dette vil en også logisk måtte forvente da de sydligere har en rikere og mer optimal byttedyrtilgang enn i nord.

	Nordfylket						Sydfylket					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antall par	11	15	14	14	11	10	30	32	34	33	32	31
Enslige fugler	1				1	2	1	2			5	4
1.årige fugler i parene							1				1	
Antall unger på vingene	8	30	22	26	21	19	54	61	54	62	42	59
Unger pr. territorielt par	0,73	2,00	1,57	1,86	1,91	1,90	1,80	1,91	1,59	1,88	1,31	1,90

Tabell 1. En sammenlikning mellom variasjon av antall par og ungeproduksjon i årene 2013-18 for nordlige og sørlige områder av Buskerud.

Figur 11. Tre nær flyvedyktige vandrefalkunger ved Tyrifjorden i 2018. Foto: Morten Brandt.

4. Takk

Jeg vil takke Morten Brandt, Ole Jan Berg, Roald Bjørnstad, Bent Fjeldheim, Vegard Bang Fjeldheim, Barbro Wilson Hagen, Christer Gustafsson, Emilie Husvik, Audun Jahren, Thor Erik Jelstad, Terje Johannessen, Kenneth Larsen, Martin Lindal, Thomas Mørch, Jan-Erik Nyhuus, Bjørn Roar Skullestad, Steinar Stueflotten og Jan Wessel-Berg og Thor Østbye for bidrag med observasjoner, tips eller har stilt bilder til disposisjon.

Det må også takkes spesielt for prosjektmidler gitt fra Fylkesmannen i Buskerud. Selv om midlene på ingen måte dekker de faktiske utgiftene i dette geografisk omfattende og tidkrevende prosjektet, er det et likevel et viktig økonomisk bidrag til driftsutgiftene.

En ekstra takk til Thor Erik Jelstad for å ha tatt seg tid til å lese gjennom rapporten og for å ha gitt konstruktive tilbakespill.

Litteraturliste:

Gunnarsen, T. 2010. *Vandrefalk i Buskerud 2009*. Utbredelse og hekkestatus. Rapport fra Naturvernforbundet i Buskerud, 15 pp., *Buskskvetten 26*.

<http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2010/Vandrefalk%20i%20Buskerud%202009.pdf>

Gunnarsen, T. 2017. *Vandrefalk i Buskerud 2016*. Utbredelse og hekkestatus. Rapport fra Naturvernforbundet i Buskerud, 14 pp., *Buskskvetten 33*.

<http://www.nofbuskerud.net/Buskskvetten/Arkiv/2016/Vandrefalk-i-Buskerud-2015.pdf>

Heggøy, O. & Øien, I. J. (2014) Conservation status of birds of prey and owls in Norway. NOF/BirdLife Norway - Report 1-2014. 129 pp.

http://www.birdlife.no/prosjekter/rapporter/2014_01_NOF.pdf

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. *Norsk rødliste for arter 2015*. Artsdatabanken, Norge

<http://beta.artsdatabanken.no/File/2308/Norsk%20rødliste%20for%20arter2015>

Hunt, W.G. 1988. The natural regulation of peregrine falcon populations. I: Cade, T.J., Endersson, J.H., Thelander, C.G. & White C.M. (eds). *Peregrine Falcon Populations. Their Management and Recovery*. The Peregrine Fund, Inc., Boise, Idaho. sid. 667–676.

Lindberg, P. 1977. Ringmärkning av pilgrimsfalk i Sverige. Pp.39-42 in *Pilgrimsfalk*. Report from a Peregrine conference held at Grimsö Wildlife Research Station, Sweden, 1-2 April 1977, ed. Peter Lindberg. Swedish Society for the Conservation of Nature, Stockholm.

López, A., Heggøy, O., Røer, J. E. & Nordsteien, O. 2017. Bestandsovervåking ved Jomfruland og Lista fuglestasjoner i 2017. NOF-rapport 2018-3. 48s.

http://www.birdlife.no/prosjekter/rapporter/2018_03_NOF.pdf

Myklebust, M. 2012. Det blir stadig færre hettemåker i Norge. Tilgjengelig fra:

<http://www.birdlife.no/fuglekunnskap/nyheter/?id=1090>

Ratcliffe, D. 1993. *The Peregrine Falcon*. 2:nd edition. T & AD Poyser. London

U. S. Fish and Wildlife Service. 2003. *Monitoring Plan for the American Peregrine Falcon, A Species Recovered Under the Endangered Species Act*. U. S. Fish and Wildlife Service, Divisions of Endangered Species and Migratory Birds and State Programs, Pacific Region, Portland, OR 55 s

Sjeldne fugler i Buskerud 2018

Rapport fra den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) i Buskerud

av Steinar Stueflotten

Året 2018 ble et bra år hva gjelder funn av sjeldne fugler i Buskerud. Det ble registrert to nye arter for fylket: tartarpiplerke og svartstrupetrost og en ny hybrid: svartryggerle x linerle. De første hekkefunnene av lappugle ble gjort på Ringerike i 2017 og 2018. I tillegg kan funn av følgende sjeldne arter nevnes: grålire, steppehauk, fjellmyrløper, lunde, hvitryggspett, lappiplerke, østsanger, gulbrynsanger og dvergfluesnapper.

Saksbehandling

Denne rapporten er basert på 959 registrerte funn av 115 arter, 2 underarter og 2 hybrider fra rapporteringsåret 2018. Dette er 23 % færre registreringer og 5 færre arter enn i 2017. En del av rapporteringsnedgangen skyldes endringer i rapporteringslista for 2018. Rapporten inneholder i tillegg 5 etterrapporteringer fra år før 2018: 2 fra 2017, 2 fra 2016 og 1 fra 1981.

LRSK har i forbindelse med denne rapporten ferdigbehandlet 118 godkjenningssaker av 32 arter/underarter/hybrider (flere av disse sakene gjelder de samme funnene). Dette er 7 flere saker (+6 %) enn i 2017. Kun en sak (0,8 %) ble underkjent, i tillegg ble en mulig observasjon av polarsisik ikke godkjent pga. ufullstendig rapportering. LRSK har i 2018 oversendt ett funn av svartstrupetrost og tre observasjoner av østsanger til NSKF. Disse funnene ble godkjent. En observasjon av en mulig svartbrynalbatross utenfor Hurum i 2016 ble ikke godkjent av NSKF.

LRSK har i 2018 bestått av: Steinar Stueflotten (sekretær), Torgrim Breiehagen, Frode Nordang Bye og Anders Hals. LRSKs oppgave er å kvalitetssikre observasjoner av sjeldne og uvanlige fuglearter i Buskerud og publisere oversikter over alle godkjente funn i årlige rapporter. All saksbehandling i komiteén skjer nå fortløpende på AO med supplerende diskusjoner via e-post om nødvendig. Derfor er det viktig at også alle observatører fortløpende rapporterer sine funn på AO og ikke venter for lenge med å sende inn sjeldenhetsrapporter til LRSK på arter som krever beskrivelse/dokumentasjon for å bli godkjent. Dette gjøres direkte i systemet fra valideringslista di som du finner ute til venstre på «Min startside». En oversikt over hvilke arter dette gjelder, finner du bakerst i denne rapporten. Du får også en direkte påminnelse om dette i form av en gul varseltrekant når du registrerer funn av arter som krever innsendelse av sjeldenhetsrapport til LRSK. Underkjente funn og funn av beskrivelsesarter med ufullstendig rapportering blir fjernet fra alle offisielle lister og allmenn visning på AO.

Det er godt å se at rapporteringen av både sjeldne og vanlige arter fortsatt holder seg høyt på AO. Totalt registrerte 430 personer 47.913 observasjoner av 233 fuglearter i Buskerud på Artsobservasjoner i 2018. Dette er 50 færre personer (-10 %) og ca. 8000 færre observasjoner (-14 %) enn i 2017, men med samme antallet observerte arter. Rapporteringsmengden på AO fra Buskerud har gått litt ned de siste par årene etter toppår i 2014 og 2015. LRSK takker alle rapportører som har bidratt til å holde kunnskapen om sjeldne fuglers forekomst i fylket oppdatert.

Noen hovedtrekk fra fugleåret 2018

Fugleåret 2018 ble et bra år hva gjelder forekomsten av sjeldne fugler i Buskerud. Dette til tross for en liten nedgang antall observatører og rapporteringer på AO generelt. Det ble observert to nye arter for fylket: tartarpiplerke og svartstrupetrost, noe som innebærer at antall godkjente arter økte til 305 per 2018. I tillegg kommer 14 arter som ikke regnes som spontant forekommende i fylket som f.eks. snøgås og rapphøne (såkalte kategori D og E arter). Det ble observert en ny hybrid for fylket: **svarttryggerle x linerle**. Andre observerte sjeldheter som bør nevnes, er: **snøgås** (funn nr. 6), **ringgås ua. bernicla** (funn nr. 4), **grålire** (funn nr. 4), **steppehauk** (funn nr. 8), **fjellmyrløper** (funn nr. 5), **lunde** (funn nr. 6), **hvitryggspett** (funn nr. 5 etter 2000), **lappiplerke** (funn nr. 9), **østsanger** (funn nr. 2), **gulbrynsanger** (funn nr. 7 og 8) og **dvergfluesnapper** (funn nr. 2). For østsanger var det nå gått 40 år siden første-funnet av arten sommeren 1978, og for dvergfluesnapper 41,5 år siden første-funnet i november 1976. Verdt å nevne er også nye funn (antall funn i parentes) av sædgås (3), mandarinand (3), havhest (5), havsule (6), egretthege (1), glente (2), svarthalespove (2), lappspove (2), steinvender (2), polarsnipe (1), storjo (3), dvergmåke (2), polarmåke (1), turteldue (1), lappugle (5), hærflue (2), trelerke (1), svartrødstjert (4), svartstrupe (2), busksanger (1), skjeggmeis (2), polarsisik (15), båndkorsnebb (1) og konglebit (5). De første hekkefunnene av lappugle i Buskerud ble gjort på Ringerike i 2017 og 2018 som også var rekordår for lappugla i artens kjerneområde i Hedmark (Berg mfl. 2019). Det ble også gjort rekordmange hekkefunn (10) av haukugle i 2018. Verdt å nevne er også hekkefunn av gravand og skjærpiplerke samt vinterfunn av kortnebbgås, stjertand, smålom, toppdykker, musvåk, dvergfalk, sivhøne, jordugle, linerle, isfugl, duetrost, munk og bergirisk.

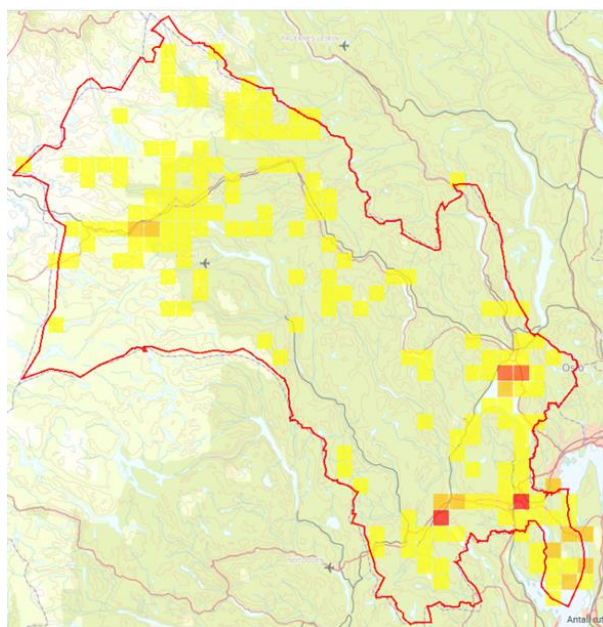
Året 2018 var som helhet varmere enn normalt med en årsmiddeltemperatur i sørlige deler av fylket på hele 1,9 grader over normalen, noe mindre i nordfylket. Starten på året ble svært snørik med over 1 meter snødybde flere steder i februar. Til forskjell fra foregående år ble ettervinteren svært kald med rundt 3 grader under normal middel-temperatur for mars, men stort sett med fint vær og lite nedbør. Våren startet derfor seint, men kom brått med høye temperaturer

fra midten av april. Perioden fra mai til juli var ekstremt varm og tørr med månedsmiddeltemperaturer som lå hele 3-5 grader over normalen og med under halvparten av normal nedbør. Også været i august var varmere enn normalt. Den ekstreme sommeren kan ha ført til dårlig ungeproduksjon hos flere fuglearter (López mfl. 1019). Høsten ble også mild og fin med 1,5-2 grader over normalen i september, 1-1,5 grader i oktober og med opp til 3 grader over normalen i november. Nedbøren var ganske normal denne høsten. Også desember var relativt mild med 1-2 grader over normalen og med lite snø fram til jul. Vi hadde ingen kraftige høststormer eller ekstremvær i Buskerud dette året, kun noen vindfulle dager i slutten av september (ref. ekstremværet Knud 21-22.09.) og medio oktober med SV-kuling i Oslofjorden. Dette resulterte i et visst innsig av krykkjer, alkefugl, havhester og havsuler, samt en grålire 13.10.

Kommuneoversikten nedenfor viser antall funn av sjeldne arter registrert på Artsobservasjoner per kommune de tre siste årene. Tallene for 2016 og 2017 er oppdatert med noen mindre korrigeringer av funnmengden disse årene. Også i 2018 er det Hurum og Øvre Eiker som topper lista med Hol på en god tredjeplass. Kartet nedenfor viser hvor i fylket det i denne rapporten er gjort funn av sjeldne arter. Som tidligere er det færrest funn i kommunene i midt fylket. Totalt er det 19 % færre 5x5 km ruter med slike funn i 2018 enn i 2017, noe som samsvarer med den generelle nedgangen i antall rapporterte funn av sjeldne arter i 2018. «Hot spots» finner vi som tidligere i områdene Fiskumvannet, Linnestranda og Nordre Tyrifjorden.

Tabell 1: Funnstatistikk per kommune (antall godkjente funn av sjeldne arter på Artsobservasjoner).

Kommune	2016	2017	2018
Drammen	20	16	12
Flesberg	13	9	5
Flå	14	9	11
Gol	17	29	32
Hemsedal	34	75	42
Hol	125	163	116
Hole	105	107	104
Hurum	132	176	131
Kongsberg	41	37	25
Krødsherad	10	11	5
Lier	135	107	94
Modum	22	24	25
Nedre Eiker	25	32	18
Nes	17	20	11
Nore og Uvdal	20	19	22
Ringerike	116	106	99
Rollag	8	5	0
Røyken	43	46	23
Sigdal	10	10	7
Øvre Eiker	189	178	130
Ål	41	70	47
Sum Buskerud	1137	1249	959

5x5 km ruter kodet etter antall sjeldne arter rapportert på Artsobservasjoner i 2018.

Endringer i rapporteringslista

De nye artene tartarpiplerke og svartstrupetrost er lagt til rapporteringslista. Hekkefunn til tyrkerdue er tilføyd lista i samsvar med gjeldende rapporteringspraksis.

Oppbygging av rapporten

Denne årsrapporten er bygd opp etter samme systematikk som tidligere. Listen over godkjente funn per art er generert direkte fra Artsobservasjoner. Opplysningene i artsomtalen er satt opp på følgende vis: (1) fuglens norske navn, (2) vitenskapelig navn, (3) * funnkategori som inngår i rapporten, f.eks. alle funn, hekkefunn eller vinterfunn, (4) antall registrerte funn i parentes med angivelse av antall akkumulerte funn/individer før rapportåret, hvis kjent, etterfulgt av antall funn/individer i rapportåret. LRSK til slutt betyr at arten er en beskrivelsesart godkjent av LRSK og NSKF en beskrivelsesart godkjent av NSKF, (5) nyregistrerte etterrapporteringer fra tidligere år, (6) antall observerte individer i rapportåret med kjønn og alder hvis bestemt, (7) funntype hvis registrert, (8) lokalitet, (9) kommune, (10) observasjonsdato(er), (11) * bak dato angir et positivt belegg med beleggstype i parentes (F - fotografi, V - video/filmopptak, L - lydopptak og D - drept eller funnet død hvis fuglen er innsamlet og skinnlagt/utstoppet), (12) navn på den/de som observerte fuglen (med * foran navnet til den som oppdaget fuglen, hvis kjent), (13) kommentarer til observasjonen(e). Et funn kan bestå av en eller flere observasjoner av samme fugl(er).

Antall oppgitte funn/individer gjelder bare funn som er rapportert på AO og godkjent av LRSK. Artsnavn i hakeparentes angir ikke-spontant forekommende arter, dvs. arter som antas å ha rømt fra fangenskap (D- og E-arter).

Rapporterte og godkjente funn

Sangsvane (*Cygnus cygnus*):

* hekkefunn (4), sommerfunn (8)

Hekkefunn 2018: 1 ind. rugende Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.4-22.5 (Steinar Stueflotten). 1 par reirbygging Brennoddvikji, Tingvollfjorden, Ål 8.5 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. rugende Flatsjø, Hemsedal 20.5 (Olav Aga). 1 hekking (3 pulli) Søre Todalsvatnet S, Todalen, Nes 3.6 (Atle Svantevoll). 1 par rugende Muren, Murmyrene, Hemsedal 8.6 (Bent Ellingsen). 1 par m/4 juv Fiskumvannet, Øvre Eiker 11.8 (Lars Dolmen).

Sommerfunn 2018: 1 ind. Pålgardvatnet, Hol 3.6 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 par i passende hekkebiotop Krusetjern, Gol 3.6 (Atle Svantevoll). 2 ind. overflygende Briskerudtjønne, Nore, Nore og Uvdal 25.6 (Ole-Anton Gunnerød). 2 ind. Lyseren NR, Gol 12.7 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 2 1K Tryteholone, Hemsedal 22.7 (Morten Bergan). 1 ind. Steinsfjorden, Hole 26.7 (Marius von Glahn). 2 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 30.7-25.8 (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten, Jorunn Villand). 1 adult Karlsrudtangen, Ringerike 11.8 (Kendt Myrmo, Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten, Terje Pettersen).

Arten hekker fast på noen få lokaliteter i fylket, bl.a. i Nes, Gol og Hemsedal kommuner, og har hekket på Fiskumvannet i Øvre Eiker de 5 siste årene. Flere mislykkede hekkeforsøk er gjort i Tingvollfjorden, Ål trolig pga. flom. Det kan ofte være vanskelig å påvise vellykket hekking hos sangsvaner da paret kan forsvinne raskt fra reirområdet med de nyklekte ungene. På Fiskumvannet dukket paret først opp igjen med 4 ganske store unger 11.8.

Sædgås (*Anser fabalis*):

* alle funn (64/261 - 3/3)

2018: 1 ind. næringsøkende Mælingen, Ringerike 31.3-22.4 (Marius von Glahn, Steinar Stueflotten, Terje Pettersen, Eli Bondlid mfl.). 1 ind. (ua. *fabalis*) rastende Bergsvingen, Øvre Eiker 24.4 *(F) (Steinar Stueflotten, Ken Adelsten Jensen). 1 ind. rastende Fiskumvannet, Øvre Eiker 22.11 (Jorunn Villand mfl.).

Arten observeres fåtallig i trekktidene vår (mars-mai) og høst (september-november). Sædgåsa i Bergsvingen 24.4. ble underartsbestemt til ua. *fabalis*.

sædgås, underarten *fabalis* (*Anser fabalis fabalis*):

* alle underartsbestemte funn (9/21- 1/1) LRSK

2018: 1 ind. rastende Bergsvingen, Øvre Eiker 24.4 *(F) (Steinar Stueflotten, Ken Adelsten Jensen).

Kortnebbgås (*Anser brachyrhynchus*):

* vinterfunn (1), store antall ≥ 1000 ind.

Vinterfunn 2018: 1 ind. rastende Hjarnes, Kongsberg 1.12 (Helge Midtgard, Jan Trygve Bollerud).

Store antall 2018: 1760 ind. ptN Engersand, Lier 7.4 (Tore Gunnarsen). Opptil 1800 ind. rastende Sandtangen, Onsaker, Hole 7.4 (Marius von Glahn, Steinar Stueflotten, Didrik Løstegård Kristensen mfl.). 1100 ind. næringsøkende Mosenga, Bønsnes, Hole 9.4 (Marius von Glahn). 1000 ind. Hundstad, Røyse, Hole 9.4 (Jens Tøndel Fossum). Opptil 2700 ind. rastende Linnestranda, Lier 9.4 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten). 1000 ind. ptN Bakkeløkka, Hurum 10.4 (Eli Gates). 6680 ind. ptN Engersand, Lier 15.4 (Tore Gunnarsen). 1900 ind. rastende Sandtangen, Onsaker, Hole 15.4 (Marius von Glahn). 3400 ind. ptN Bakkeløkka, Hurum 15.4 (Eli Gates). 4000 ind. ptN Linnestranda, Lier 15.4 (Jens Erik Nygård, Peter Boysen, Tor Gunnar Værnes).

Vårtrekket startet 31.3. jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 1.4. \pm 8 dager (22 år). Vårtrekket varte til 28.4. Det ble registrert til sammen minst 27.000 ind. ptN gjennom Buskerud denne våren, med topp trekkdager 7-9.4. (>12.700 ind.) og 15.4. (>6.700 ind.). Antall registrerte individer på vårtrekket var mer normalt igjen i 2018, jamført det svake og avvikende året i 2017 med totalt bare 16.000 ind. Høsttrekket startet 9.9. og varte til 3.11. Det ble til sammen registrert ca. 2.250 ind ptS gjennom Buskerud denne høsten som er omtrent det samme som i 2017. Dette er bare halvparten av hva som har vært normalt på høsttrekket gjennom fylket tidligere år.

Grågås x kanadagås (*Anser anser x Branta canadensis*):

* alle fotodokumenterte funn (20/21- 3/6) LRSK

2016: 1 ind. Vik, Steinsfjorden, Hole 15.9. (Jan Olav Nybo, Jan Erik Haugen).

2017: 2 ind. Vik, Steinsfjorden, Hole 24.-25.11. (Rune Solvang).

2018: 4 ind. overflygende Mælingen, Ringerike 31.3 *(F) (Marius von Glahn). 1 ind. Hungerholt, Steinsletta, Hole 25.5 *(F) (Terje Pettersen). 1 ind. næringsøkende Onsaker, Hole *(F) 23.9 (Jens Erik Nygård). 1 ind. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole *(F) 25.9 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Synneren, Ringerike *(F) 1.10 (Marius von Glahn).

En hybrid grågås x kanadagås har hatt fast tilhold i Nordre Tyrifjorden de siste årene. Bildene tyder på at det var denne gåsa som ble observert 25.5. og 25.9., mens individet observert 23.9. og 1.10. er en annen hybridgås. De 4 individene som ble sett over Mælingen 31.3. og på Averøya et par dager seinere (udokumentert), dreier seg trolig om andre individer enn de som har vært stasjonære i Tyrifjords-området de siste årene. Det foreligger flere observasjoner av hybride gjess i dette området enn de fotodokumenterte funnene som er referert ovenfor. Funnene fra 2016 og 2017 dreier seg om de samme individene som er rapportert fra Steinsfjorden og Steinsletta tidligere.

[Snøgås] (*Chen caerulescens*):

* alle funn (5/6 - 1/1)

2018: 1 ind. på trekk Linnestranda, Lier 7.4 (Rolf E. Andersen). 1 ind. rastende Sandtangen, Onsaker, Hole 7.4 (Steinar Stueflotten, Didrik Løstegård Kristensen, Aksel Olsson).

Arten sees av og til sammen med kortnebbgjess på vårtrekket. Denne snøgås ble først sett ptN i en flokk med kortnebbgjess forbi Linnestranda, Lier på formiddagen 7.4. Seinere på dagen (kl.13) ble den gjenfunnet i en stor flokk på over 1000 kortnebbgjess som rastet på Sandtangen i Nordfjorden utenfor Onsaker, Hole. Funn av snøggjess er plassert i kategori D (arter hvor det er vanskelig eller umulig å bedømme om fuglen er en rømling eller har nådd landet ved egen hjelp fra artens naturlige utbredelsesområder). Arten ble sist observert i Buskerud på Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.4.2008.

Hvitkinngås (*Branta leucopsis*):

* hekkefunn (1/2+ par), vinterfunn (6 - 0)

Hekkefunn 2018: 1 par m/3 pulli/nylig utfløyne unger + 1 par rugende + 3 ad på Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 26.5 (Steinar Stueflotten).

Flere par hekker på øyer og holmer i Røyken og Hurum. Sjøfugtellingene som utføres annethvert år fanger opp de fleste av disse, f.eks. 22 hekkende par i 2015 og 36 par i 2017. Det var ingen sjøfugtelling i 2018, derfor ble det bare gjort ett tilfeldig hekkefunn dette året. I tillegg ble det observert par i passende hekkebiotop på Storskjær, Saltskjær og Vealøs i Hurum. Verdt å nevne er også en flokk på 40+ ind. som oppholdt seg i Steinsfjorden, Hole primo september. Trolig var det samme flokken på 45 ind. som ble sett ptSØ forbi Engersand, Lier 16.9.

Ringgås, underarten *bernicla* (*Branta bernicla bernicla*):

* alle funn av underarten (3/7 - 1/1) LRSK

2018: 1 ind. næringssøkende Steinsvika-Hungerholt, Steinsfjorden, Hole 24.-25.5 *(F) (Marius von Glahn, Didrik Løstegård Kristensen, Terje Pettersen, Jerry Skogbeck).

Den mørkbukete, østlige underarten *bernicla*, sees bare fåtallig og sjeldent på vår- og høsttrekket i Buskerud. Den lysbukete underarten *hrota*, som hekker på Svalbard, kan derimot enkelte år observeres i store flokker på flere hundre individer på vei inn Oslofjorden i månedsskiftet mai/juni. Noen av disse flokkene kan trekke over innlandet på vei nordover, men de fleste snur for å trekke nordover langs kysten.

Ringgås ua. *bernicla* Hungerholt, Hole 25.05.18. Foto: Terje Pettersen

Gravand (*Tadorna tadorna*):

* hekkefunn (1), vinterfunn (0)

Hekkefunn 2018: 1 par m/4 pulli/nylig utfløyne unger Verket, Hurum 25.6 (Eli Gates).

Sjelden hekkefugl i kyststrøkene i Buskerud. Par med unger blir ikke observert hvert år i fylket. Siste kjente vellykkede hekking var 1 par m/9 pulli på Linnestranda, Lier i 2009. Også vinterfunn er sjeldne og dreier seg da stort sett om tidlig ankomne individer i slutten av februar.

[Moskusand] (*Cairina moschata domestica*):

* alle funn (7/11 - 3/10)

2018: 1 ind. stasjonær Verket og Bogen, Hurum 26.1-16.4 (Eli Gates, Steinar Stueflotten). 1 ind. stasjonær Muusøya, Drammen 28.10 (Steinar Stueflotten). 8 ind. næringssøkende Berg, Bergsvingen, Øvre Eiker 2.12 (Jorunn Villand).

Moskusand (*Cairina moschata domestica*) er tamformen av arten knoppand. Angitt funnmengde gjelder observasjoner registrert både som knoppand og moskusand. Knoppanda stammer opprinnelig fra Mellom- og Sør-Amerika. Arten er en vanlig holdt pryddand/tamand i Norge, og rømte/frittgående moskusender blir sett sporadisk. Slike observasjoner er derfor plassert i kategori E (ikke spontan). En flokk på hele 8 ind. i Bergsvingen 2.12. er det høyeste antallet individer som er sett samtidig i Buskerud.

Mandarinand (*Aix galericulata*):

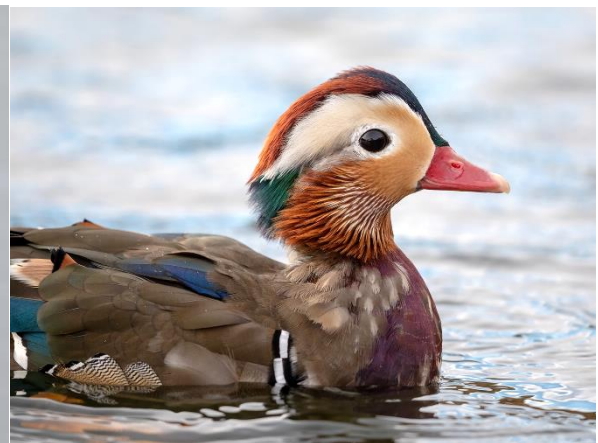
* alle funn (21/22- 3/3)

2018: 1 hann Brennoddvikji, Tingvollfjorden, Ål 1.-3.5 (Birger Bolstad, Mildrid Erdal). 1 hann Mælingen, Ringerike 20.-22.5 (*Terje Pettersen, Steinar Stueflotten, Marius von Glahn mfl.). 1 hann stasjonær Vestfosselva i Vestfossen, Øvre Eiker 30.9-22.10 (*Svein Reberg, Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård, Melvin Åsum mfl.).

Funn av mandarinand er plassert i kategori C (forvillede arter som reproducerer i vill tilstand). Funn av påvist rømte pryddender skal derimot registreres som ikke spontane. Arten observeres stort sett bare vår og høst i Buskerud og da nesten alltid som enslige hanner. Tre funn på ett år er rekord så langt i fylket. Hannen som oppholdt seg i Vestfossen høsten 2018, var i eklipsdrakt da den ble oppdaget i slutten av september. Den kunne følges i tre uker mens den mytete over i praktdrakt. Dessverre forsvant den før den var ferdig mytt til full praktdrakt.

Mandarinand hann i eklipsdrakt Vestfossen, Øvre Eiker 02.10.18. Foto: Eli Bondlid

Samme mandarinand hann Vestfossen, Øvre Eiker 21.10.18. Foto: Jens Erik Nygård

Brunnakke (*Anas penelope*):

* hekkefunn (1)

Hekkefunn 2018: 1 hunn m/7 pulli/nylig utfløyne unger Pålgardvatnet, Hol 24.6 (Steinar Stueflotten).

Fåtallig og heller sjelden hekkefugl i Buskerud. Det er gjort flere observasjoner i hekketida i passende hekkebiotop, men uten at flere hekkinger er påvist.

Snadderand (*Anas strepera*):

* alle funn (78/139 - 1/2)

2018: 1 par Synneren, Ringerike 24.-25.4 (Jens Tøndel Fossum, Didrik Løstegård Kristensen, Eli Bondlid). 1 par Svendsrudvika, Sælabonn, Hole 1.-2.5 (Kendt Myrmo, Marius von Glahn, Didrik Løstegård Kristensen). 1 hann Juveren, Ringerike 2.-4.5 (Aksel Olsson, Terje Pettersen, Kendt Myrmo).

Arten er i seinere år observert årlig på vårtrekket (april-mai), gjennomsnittlig ankomstdato: 22.4. ± 12 dager (23 år), noe sjeldnere sommer og høst. De tre observasjonene i Nordre Tyrifjorden overlapper ikke i tid og dreier seg trolig om de samme individene. Arten ble verken observert på Linnestranda, Lier eller Fiskumvannet, Øvre Eiker i 2018, noe som er uvanlig, og det ble gjort få funn i 2018 sammenlignet med de to foregående årene.

Stjertand (*Anas acuta*):

* hekkefunn (1), vinterfunn (10/10 - 1/1)

Hekkefunn 2018: 1 hunn m/4+ pulli/nylig utfløyne unger Raudbekktjernet, Brennflæi NR, Gol 15.7 (Per Furuset).

Vinterfunn 2018: 1 hann Fjordparken, Drammen By, Drammen 3.-16.12 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand).

Fåtallig hekkefugl i nordfylket. Kun ett påvist hekkefunn i Raudbekktjernet i 2018. Et par ble observert her allerede 12.5. (Christian Steel, Morten Erichsen). Fåtallig, men regelmessig på vårtrekket (april-mai) og høsttrekket (medio august-medio november), sjelden vintergjest. En 2K hann dukket opp i Fjordparken, Drammen i slutten av august og oppholdt seg der sammen med stokkender hele høsten og vinteren 2018/2019. Den mytte over til praktdrakt i løpet av september-oktober. Hannen, som virket "halvtam", hadde en lys blågrå plastring på venstre fot, noe som kan tyde på den hadde rømt fra fangenskap.

Stjertand hann Fjordparken, Drammen 28.10.18.

Merk plastringen på venstre fot. Foto: Jens E. Nygård

Knekkand (*Anas querquedula*):

* alle funn (- 7/12)

2018: 1 par Linnestranda, Lier 30.4-2.5 (*Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Jostein Myre). 1 par Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 2.5 (Marius von Glahn). 1 hann Hovsfjorden, Hol 2.5 (Per Furuset, Hege Kvarstein Gauteplass, Arild Gauteplass). 2 ind. Fjellheim våtmark, Vatsfjorden, Ål 6.5 (Carl-Ludvig Thorsen). 1 hann Mælingen, Ringerike 18.5 (*Terje Pettersen, Kendt Myrmo). 1 hann Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 20.5 (Kendt Myrmo). 2 hanner +1 hunn Linnestranda, Lier 7.6 (Steinar Stueflotten).

Arten observeres fåtallig, men regelmessig i sommerhalvåret, hyppigst om våren (april-mai). Gjennomsnittlig ankomstdato: 24.4. ± 9 dager (38 år). Litt overraskende ble det ikke gjort noen observasjoner av knekkand på Fiskumvannet, Øvre Eiker i 2018.

Skjeand (*Anas clypeata*):

* alle funn (- 10/19)

2018: 1 par Linnestranda, Lier 17.4-1.5 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Terje Pettersen, Jens Erik Nygård mfl.). 3 ind. (1 par + 1 hann) Linnestranda, Lier 21.4 (Jens Erik Nygård, Rolf E. Andersen). 1 hann Juveren, Ringerike 28.4 (Didrik Løstegård Kristensen, Kendt Myrmo). 1 par Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 1.-23.5 (Kendt Myrmo, Marius von Glahn, Terje Pettersen mfl.). 2 par Linnestranda, Lier 3.5 (Jorunn Villand). 1 par Flåmyri, Hemsedal 10.5 (Bent Fjeldheim, Stian Sannes). 2 hann Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 24.5 (Terje Pettersen). 1 par Domholteveja, Hole 24.5 (Vegard Bunes, Terje Pettersen). 2 ind. Helgelandsmoen, Hole 24.5 (Jens Tøndel Fossum). 3 ind. (1 par + 1 hann) Steinsvika, Hole 24.5 (Marius von Glahn). 1 par Hungerholt, Steinsletta, Hole 25.5 (Terje Pettersen). 1 ind. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 29.5 (Aksel Olsson). 1 par Linnestranda, Lier 30.5 (Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård). 1 adult hunn Linnestranda, Lier 4.8 (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten). 1 hunnf. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 17.8 (Kendt Myrmo). 1 ind. Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 12.9 (Steinar Stueflotten).

Arten observeres fåtallig, men regelmessig, spesielt i trekketidene vår (medio april – mai) og høst (medio august-oktober), gjennomsnittlig ankomstdato: 24.4. ± 10 dager (35 år). Flere av individene på Linnestranda i april-primo mai kan dreie seg om de samme fuglene. Det samme gjelder observerte individer i området Steinsvika-Hungerholt og Domholt-Helgelandsmoen i slutten av mai. Observasjoner i nordfylket som det på Flåmyri i Hemsedal 10.5., er relativt sjeldne. Bare ett høstfunn på Fiskumvannet er uvanlig.

Taffeland (*Aythya ferina*):

* alle funn (- 3/3)

2018: 1 hunn næringsøkende Hegstad, Fiskumvannet, Øvre Eiker 21.4-2.5 (Jorunn Villand, Lars Dolmen, Steinar Stueflotten, Melvin Åsum mfl.). 1 hunn Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 28.4-2.5 (Kendt Myrmo, Didrik Løstegård Kristensen). 1 hunn Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.4 (Steinar Stueflotten). 1 hunn Synneren, Ringerike 19.-20.11 (Terje Pettersen, Aksel Olsson).

Arten observeres årlig i lite antall på Fiskumvannet og i Nordre Tyrifjorden vår (april – mai) og høst (september – medio november), sjeldent ellers. Gjennomsnittlig ankomstdato: 17.4. ± 15 dager (30 år). Hunnen observert på Fiskumvannet 29.4. er den samme som oppholdt seg i flomdammen Nf jernbana på Hegstad i nesten to uker.

Bergand (*Aythya marila*):

* hekkefunn (1), vinterfunn (0)

Hekkefunn 2018: 1 ad. m/8 pulli/nylig utfløyne unger Tunnetjern, Golsfjellet, Gol 12.-13.7 (Jan Alsvik).

Sparsom hekkefugl i øvre deler av fylket. Sees ellers årlig på vår- og høsttrekket. Vinterfunn er sjeldne.

Havelle (*Clangula hyemalis*):

* alle funn (- 6/9)

2018: 1 ind. Mosarud, Ål 7.5 (Jens Romslo). 1 hunnf. Sæterdalen, Dagali, Hol 28.6 (Trygve Tjønnås, Stig Torp Olsen). 1 hunnf. Fiskumvannet, Øvre Eiker 15.-23.9 (Melvin Åsum, Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen). 1 hunnf. Bjørkerud, Krødsherad 7.10 (Eirik Kristoffersen). 1 1K Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 20.10 (Didrik Løstegård Kristensen, Christian Dalen). Jevnlig 2-4 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 2.-21.11 (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen, Jorunn Villand mfl.). 1 hunnf. Fiskumvannet, Øvre Eiker 22.11-4.12 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Anders Hals, Eirik Kristoffersen).

Sjelden hekkefugl i indre fjellstrøk, men ingen bekreftede hekkefunn i 2018, ellers fåtallig og kun sporadisk observert i lavlandet vår (april-mai) og høst (oktober-november). Gjennomsnittlig ankomstdato: 3.5. ± 12 dager (22 år). Seineste observasjon i gjennomsnitt: 12.11. ± 18 dager (22 år), sjelden vintergjest.

Svartand (*Melanitta nigra*):

* hekkefunn (2), funn ≥ 20 ind.

Hekkefunn 2018: 7 pulli/nylig utfløyne unger Bjordalshøgden, Hol 14.7 (Asgeir Askeland). 2 kull (3+1 pulli) Holværvatnet, Hol 6.8 (Asgeir Askeland).

Fåtallig hekkefugl i fjellet i nordfylket. Årvisst vintergjest, hyppigst observert rundt Hurumlandet. Større flokker på ≥ 20 ind. er mer sjeldne (ingen slike observert i 2018).

Sjørre (*Melanitta fusca*):

* hekkefunn (0), funn ≥ 20 ind.

Større flokker 2018: 45 ind. Neset, Drøbaksundet (Bu), Hurum 17.1 (Simon Rix). 29 ind. Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 13.-14.2 (Jostein Bærø Engdal, Steinar Stueflotten). Maks. 31 ind. Verket, Hurum 24.4-1.5 (Eli Gates). 20 ind. Verket, Hurum 13.5 (Eli Gates). 20 ind. Verket, Hurum 4.9 (Eli Gates). 26 ind. Verket, Hurum 16.10 (Eli Gates). 20 ind. Verket, Hurum 6.11 (Eli Gates). 20 ind. Drøbaksundet (Bu), Hurum 13.12 (Eli Gates, John Apeland). 20 ind. Drøbaksundet (Bu), Hurum 26.12 (Eirik Kristoffersen mfl.).

Sjørren hekker spredt i indre fjellstrøk (ingen kjente hekkefunn i 2018), og sees sporadisk i lavlandet utenom hekketida og langs kysten i vinterhalvåret. Normalt fåtallig, men regelmessig langs Hurumlandet om vinteren, men sjelden >10 ind. sammen.

Lappfiskand (*Mergellus albellus*):

* alle funn (174 - 5/6)

2018: 1 hann Fekjagranden, Ustedalsfjorden, Hol 11.5 (Trond Bølstad). 1 hunnf. Tangevika, Strandafjorden, Ål 12.-14.5 (Torgrim Breiehagen, Arild Gautepluss, Hege Kvarstein Gautepluss). 1 2K hann Tangevika, Strandafjorden, Ål 13.-20.5 (Torgrim Breiehagen, Simon Rix). 1 hunnf. Strandafjorden, Ål 21.5 (Marius von Glahn). 1 hunnf. Fiskumvannet, Øvre Eiker 11.10 (Steinar Stueflotten). 1 hunnf. Linnestranda, Lier 29.10 (*Jorunn Villand, Steinar Stueflotten). 1 hunnf. Juveren, Ringerike 31.10-15.11 (Terje Pettersen, Marius von Glahn, Kendt Myrmo, Eli Bondlid mfl.).

Lappfiskand hunnf. Juveren, Ringerike. Foto: Terje Pettersen

Arten opptrer årvisst i Buskerud i vinterhalvåret oktober – april. Hyppigst på vårtrekket ultimo mars - medio mai og på høsttrekket i oktober-november. Antall funn varierer mye fra år til år. 2017 var et svakt år med bare ett funn, men med noen flere funn igjen i 2018. Observasjonene i Strandafjorden i mai regnes som 1 funn av 2 ind.

Vaktel (*Coturnix coturnix*):

* alle funn (- 14/16)

2016: 1 ind. sang/spill Ølstad, Røyken 8.6. (Ole Bjørn Braathen).

2018: 1 ind. sang/spill Øvre Børdalen, Bromma, Nes 4.-6.6 (Amund Smette). 1 ind. sang/spill Søre Finset, Hemsedal 4.-7.6 (Bent Fjeldheim, Magnhild Finset Fjeldheim). 1 ind. sang/spill Mo gård, Steinsletta, Hole 4.-7.6 (Marius von Glahn, Terje Pettersen). 1 ind. sang/spill Djup, Ål 5.-6.6 (Jan Erik Røer). 1 ind. sang/spill Lio, Hemsedal 10.6 (Olav Huso). 1 ind. sang/spill Vålen, Vestfossen, Øvre Eiker 23.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Sørby, Bergsvingen, Øvre Eiker 23.6 (Steinar Stueflotten). 2 ind. sang/spill Nedberg, Nedre Eiker 24.6 (Hans Petter Rømme, Thomas Nielsen). 1 ind. sang/spill Hegstad, Fiskumvannet, Øvre Eiker 26.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Bryn, Hokksund, Øvre Eiker 27.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Sem, Øvre Eiker 27.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Lyservollen-Saravollen, Lyseren NR, Gol 4.7 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. sang/spill Bråtan flomdam, Hole 18.-20.7 (Terje Pettersen). 2 ind. sang/spill Frøyshov, Røyse, Hole 24.-25.7 (Terje Pettersen).

Arten observeres årlig i nedre deler av fylket fra ultimo mai til ultimo august, mer sjeldent i øvre deler av fylket. Overraskende mange funn i nordfylket i 2018, noe som kan skyldes den ekstremt varme sommeren dette året. Gjennomsnittlig ankomstdato: 29.5. ± 10 dager (25 år). Noen av observasjonene i Øvre Eiker ultimo juni kan dreie seg om de samme individene. Observasjonen på Ølstad i Røyken i 2016, er det første og eneste kjente funnet av vaktel i kommunen. Den skal ha blitt hørt på lokaliteten ut juni måned.

Smålom (*Gavia stellata*):

* hekkefunn (3), vinterfunn (1)

Hekkefunn 2018: 1 ind. rugende skjermet lok. Gulsvik, Flå 24.5 (Tore Gunnarsen). 1 ind. rugende skjermet lok. Ål 20.6 (Torgrim Breiehagen). 1 par m/2 pulli/nylig utfløyne unger skjermet lok. Skurdalen, Hol 31.7 (Jostein Myre).

Vinterfunn 2018: 1 ind. Steinvik, Hurum 26.12 (Eirik Kristoffersen).

Arten hekker spredt i nord- og midtfylket og sees regelmessig på vårtrekket i Tyrifjorden, Drammensfjorden og langs kysten av Hurumlandet, mer sporadisk i lavlandet ellers i nedre deler av fylket. Nøyaktige hekke lokaliteter er skjermet til 5x5 km ifølge regler fra Artsdatabanken. Første vårobservasjon i 2018: 7.4., jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 13.4. ± 10 dager (22 år). Sjelden vintergjest.

Storlom (*Gavia arctica*):

* hekkefunn (1), vinterfunn (0)

Hekkefunn 2018: 1 par m/1 pull/nylig utfløyet unge Solheimstøltjønne, Solheimstulen, Nore og Uvdal 6.-30.7 (Bjørn Lauritzen).

Vanlig, men spredt og heller fåtallig hekkefugl over det meste av fylket. Arten er observert på flere lokaliteter i passende hekkebiotop, men bare ett hekkefunn er bekreftet i 2018. LRSK ønsker innrapportert flere hekkefunn av denne rødlistearten. Meget sjelden vintergjest i Buskerud.

Dvergdykker (*Tachybaptus ruficollis*):

* alle funn (- 24/37)

2018: 2-3 ind. Hovsenga, Ringerike 1.-12.1 (Eli Bondlid, Didrik Løstegård Kristensen, Kendt Myrmo). 1 ind. Langebru, Hokksund, Øvre Eiker 2.1-24.2 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Bjørn Harald Larsen, Eli Bondlid mfl.). 1 ind. Bergsvingen, Øvre Eiker 5.1 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Bergsjø, Modum 12.1 (Bjørn Harald Larsen). 1 ind. Viul nord, Ringerike 12.1 (Kendt Myrmo). 1 ind. Hokksundsbrua, Hokksund, Øvre Eiker 13.1 (Lars Dolmen). 1 ind. Tangane og Kleivi, Ål 18.2-9.3 (Torgrim Breiehagen, Per Furuseth, Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Vestfosselva (Smørgrav-Berg), Øvre Eiker 24.-25.2 (Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten). 1 ind. Hallingdalselva ved Nesbyen, Nesbyen Sentrum, Nes (Bu) 27.2 (Didrik Løstegård Kristensen). 2 ind. Bergsvingen, Øvre Eiker 12.3 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Viul, Ringerike 24.3 (Eli Bondlid). 1 ind. Langebru, Hokksund, Øvre Eiker 28.3 (Jorunn Villand). 1 ind. Bergsvingen, Øvre Eiker 7.4 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Miletjern, Nedre Eiker 10.9 (Steinar Stueflotten). 1-2 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 12.9-7.11 (Steinar Stueflotten, Melvin Åsum, Lars Dolmen, Jorunn Villand mfl.). 1 ind. Dynodammen, Linnestranda, Lier 14.9 (Jorunn Villand). 1 ind. Miletjern, Nedre Eiker 22.9 (Eli Bondlid). 1 ind. Strandafjorden Øvre, Ål 6.10 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. Linnestranda, Lier 7.10 (Jens Erik Nygård, Rolf E. Andersen, Bent Ellingsen, Peter Boysen). 2 ind. Miletjern, Nedre Eiker 16.10 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Linnestranda, Lier 24.10 (Jorunn Villand). 1 ind. Bragernesløpet, Drammen 28.10 (Jens Erik Nygård). 1-4 ind. Hovsenga, Ringerike 8.11-16.12 (Marius von Glahn, Terje Pettersen, Eli Bondlid mfl.). 1 ind. Vestfosselva (Smørgrav-Berg), Øvre Eiker 19.11 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Langebru, Hokksund, Øvre Eiker 22.11-26.12 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand). 2 ind. Kleivi kanal og Strandafjorden øvre, Ål 27.-29.11 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. Storelva ved Busund, Ringerike 9.-16.12 (Terje Pettersen, Marius von Glahn). 4 ind. Langebru, Hokksund, Øvre Eiker 25.12 (Lars Dolmen). 2 ind. Bergsvingen, Øvre Eiker 25.12 (Eirik Kristoffersen).

Regelmessig overvintrende i lite antall i nedre Buskerud, mer sporadisk i øvre deler av fylket som i Strandafjorden, Ål og Myrefjorden ved Nesbyen, Nes. Stabil forekomst de siste par årene. Noen av observasjonene bl.a. i Øvre Eiker, dreier seg trolig om de samme individene.

Toppdykker (*Podiceps cristatus*):

* hekkefunn (5/10+ kull), vinterfunn (2+8)

Hekkefunn 2018: 1 par reirbygging Juveren, Ringerike 8.5 (Steinar Stueflotten). 2 ind. reir i bruk Steinsvika beitemark, Hole 14.5 (Marius von Glahn). 1 ind. rugende Fiskumvannet, Øvre Eiker 3.6 (Lars Dolmen mfl.). 2 par rugende Fiskumvannet, Øvre Eiker 8.6 (Eirik Kristoffersen). 1 par m/2 pulli + 1 par m/3 pulli Damtjern N, Lier 22.-29.6 (Jorunn Villand). 1 par rugende + 2 ad. Fiskumvannet, Øvre Eiker 6.7 (Steinar Stueflotten). Maks. 4 kull (8 pulli) Fiskumvannet, Øvre Eiker 19.7-29.8 (Lars Dolmen, Steinar Stueflotten mfl.). 1 par m/4 pulli Juveren, Ringerike 24.7 (Terje Pettersen). 1 par m/3 store dununger Damtjern N, Lier 26.7 (Jorunn Villand). 1 par m/1 pull Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 3.-15.8 (Steinar Stueflotten). 1 kull m/2 store pulli + 6 juv. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 26.8 (Steinar Stueflotten).

Vinterfunn 2018: 2 ind. Storøysundet, Hole 1.1 (Marius von Glahn). 1 ind. Tyrifjord mellom Lille Svartøya og Storøya, Storøysundet, Hole 1.1 (Marius von Glahn). 1 ind. Sundhaugen, Eikeren N, Øvre Eiker 30.1 (Jorunn Villand). 3 ind. Bjørsrudvika, Steinsfjorden, Hole 3.12 (Terje Pettersen). 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 4.12 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Bergsjø, Modum 4.12 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Vik, Steinsfjorden, Hole 5.-11.12 (Terje Pettersen, Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 3 ind. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 10.12 (Terje Pettersen). 1 ind. Frognøya, Tyrifjorden, Hole 12.-17.12 (Terje Pettersen). 1 ind. Steinsfjorden N, Åsa, Ringerike 24.12 (Marius von Glahn). 1 ind. Vikersund, Modum 25.12 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Sandsbukta, Eikeren N, Øvre Eiker 25.12 (Jorunn Villand, Lars Dolmen). 2 ind. Frognøya Ø, Tyrifjorden, Hole 29.12 (Terje Pettersen).

Hekket i 2018 på de faste lokalitetene: Damtjern (Lier), Fiskumvannet (Øvre Eiker), Vik og Steinsvika, Steinsfjorden (Hole). I tillegg en vellykket hekking i Juveren (Ringerike). Opptil 75 ind. i Steinsfjorden primo mai (7.5.). Jevnlig opptil 40-60 ind. i Nordfjorden (Ringerike) høsten 2018, maks. 84 ind. 20.10. Mange vinterfunn i desember.

Horndykker (*Podiceps auritus*):

* alle funn (- 24/41), derav 6 hekkefunn (minst 4 kull m/10 unger)

2018: 1 ind. Verket, Hurum 18.4 (Eli Gates). 2 ind. Linnestranda, Lier 18.4 (*Steinar Stueflotten, Melvin Åsum). 3 ind. Strandafjorden, Ål 27.4-8.5 (Terje Spolen Nilsen, Per Furuseth, Torgrim Breiehagen mfl.). 2 ind. Nordfjorden, Ringerike 28.4-8.5 (Kendt Myrmo, Jan Olav Nybo, Steinar Stueflotten). 7 ind. Nordfjorden Ø, Hole 28.4-2.5 (Kendt Myrmo, Lars Dolmen, Didrik Løstegård Kristensen mfl.). 3 ind. Frognøya, Tyrifjorden, Hole 28.4-4.5 (Kendt Myrmo). 1 ind. Myrefjorden, Nesbyen, Nes (Bu) 3.5 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 par Gautetjernet, Gol 12.5 (Christian Steel, Morten Erichsen). 1 par Vf Metubba, Gol 12.5 (Christian Steel, Morten Erichsen). 1 ind. Tubbetjernet, Gol 12.5 (Christian Steel, Morten Erichsen). 4 ind. Kittilsviki, Gulsvik, Flå 21.5 (Marius von Glahn). 2 adult Lite tjern ved Fv51, Golsfjellet, Gol 3.-14.7 (Arild Gauteplass, Torgrim Breiehagen, Per Furuseth mfl.). 1 par Tjern 830 moh Vf Fosshaug, Golsfjellet, Gol 4.7 (Torgrim Breiehagen). 2 adult Fosshaug-Kvannhøgd, Gol 14.7 (Per Furuseth). 1 ind. Kittilsviki, Gulsvik, Flå 13.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 26.8-1.9 (Steinar Stueflotten, Jan Olav Nybo, Kendt Myrmo mfl.). 1 ind. Nordfjorden, Ringerike 4.9 (Rune Zakariassen). 1 1K Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.-30.9 (Lars Dolmen, Jorunn Villand mfl.). 1 ind. Linnestranda, Lier 6.10 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Nordfjorden, Ringerike 7.10 (Marius von Glahn, Eirik Kristoffersen).

Hekkefunn 2018: 1 par paring Tjern Nf Rekkjesetkyrkja, Gol 12.5 (Christian Steel, Morten Erichsen). 1 par rugende Raudbekktjernet, Brennflæi NR, Gol 12.5-2.6 (Christian Steel, Morten Erichsen, Agnar Målsnes mfl.). 1 par reirbesøk? Tingvollfjorden, Ål 29.5-5.6 (Torgrim Breiehagen). 1 hekking (3 pulli) Torkjellsettjørni, Ål 19.6-12.7 (Torgrim Breiehagen). 1 par m/4 pulli Fiskedammen, Gol 4.-29.7 (Torgrim Breiehagen, Jan Alsvik, Per Furuseth, Per Kristensen mfl.). 1 par m/1 pull Raudbekktjernet, Brennflæi NR, Gol 4.-15.7 (Torgrim Breiehagen, Per Furuseth). 1 par m/2 pulli Drammedalshølen, Golsfjellet, Gol 14.7 (Per Furuseth). 1 ad. m/2 juv. Torkjellsettjørni, Ål 7.8 (Torgrim Breiehagen).

Arten sees regelmessig i sørfylket på vårtrekket (medio april - mai) og høsttrekket (august - oktober). Gjennomsnittlig ankomstdato: 20.4 ± 13 dager (30 år). 5-6 par hekker nå årvisst i fylket, de fleste på Golsfjellet (Breiehagen og Furuseth 2019). Bestanden synes å være stabil.

Havhest (*Fulmarus glacialis*):

* alle funn (51/97 - 5/37)

2018: 1 ind. ptNØ Tofte, Hurum 20.9 (Steinar Stueflotten). 1-7 ind. Filtvet brygge, Hurum 20.-22.9 (Jostein Bærø Engdal, Steinar Stueflotten, Svein Dale mfl.), maks. 30 ind. her 21.9 (Kjetil Johannessen). 1 ind. ptN Slottet, Drøbak-sundet (Bu), Hurum 26.9 (Eli Gates). 1 ind. Skjæra, Tofte, Hurum 9.10 (Odd Rygh). 1 ind. ptS Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 10.10 (Eirik Kristoffersen). 4 ind. Drøbaksundet (Bu), Hurum 10.10 (Steinar Stueflotten). 1-2

ind. trekkende Filtvet, Hurum 10.-14.10 (Steinar Stueflotten, Hans Petter Rømme, Eli Gates, John Apeland). 1 ind. Østnestangen, Hurum 14.10 (Bård Kyrkjedelen). 1 ind. død - ukjent dødsårsak Skjæra, Tofte, Hurum 9.11 (Eli Gates).

Normalt årvisst gjest i Oslofjorden om høsten, mer sporadisk til andre årstider. Sjelden i sommerhalvåret. 30 ind. utenfor Filtvet 21.9. er høyeste antall som er observert i Buskerud på en dag. Mange individer ble også observert andre steder i Oslofjorden denne dagen. Flere av havhestene i perioden 20.9.-14.10. kan ha vært de samme individene.

Grålire (*Puffinus griseus*):

* alle funn (3/3 - 1/1) LRSK

2018: 1 ind. trekkende mot Ø Ekrebukta, Filtvet, Hurum 13.10 (Eli Gates, John Apeland).

Sjelden gjest i Oslofjorden som bare er observert tre ganger tidligere i Buskerud, siste gang også utenfor Filtvet 17.1.2015.

Havsule (*Morus bassanus*):

* alle funn (30/75 - 6/65)

2018: 1 adult ptS Farvann SØf Tofte, Hurum 10.8 (Rune Zakariassen). 1 ind. ptN Storsand, Drøbaksundet (Bu), Hurum 20.9 (Svein Dale). 1 ind. ptSV Breiangen, Hurum 20.9 (Jostein Bærø Engdal). 1-3 ind. Filtvet brygge, Hurum 20.-22.9 (Svein Dale, Jostein Bærø Engdal). Til sammen 60 ind. Filtvet brygge, Hurum 21.9 (Kjetil Johannessen). 1 1K Filtvet og Tofte, Hurum 26.9 (Eli Gates, Jorunn Villand, Jostein Myre). 1 ind. rastende Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 10.10 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. død - ukjent dødsårsak Tofte, Hurum 12.10 (Ole-Jørgen Røyert).

Sjelden gjest i Buskerud som regel observeres i forbindelse med høststormer på kysten. Flest observasjoner blir derfor gjort i september - november, men havsuler kan også besøke indre Oslofjord om vinteren (desember - januar). Til sammen 60 ind. utenfor Filtvet 21.9. er det høyeste antallet som er observert i Buskerud på en dag. Tilsvarende antall ble også sett fra Krokstrand (Ak) samme dag.

Havsule 1K Filtvet, Hurum 26.09.18. Foto: Jostein Myre

© Jostein Myre

Storskarv (*Phalacrocorax carbo*):

* hekkefunn (2)

Hekkefunn 2018: 10-12 reir i bruk (25 ind.) Saltskjær, Hurum 8.4-31.8 (Frode Nordang Bye, Steinar Stueflotten, Eli Gates, Kjell Isaksen). 20 ind. reirbesøk? Vealøs, Hurum 4.5 (Kjetil Johannessen).

Storskarv (underarten *sinensis* - mellomskarv) ble første gang påvist hekkende på Saltskjær i Hurum i 2008 og har hekket der siden. Kolonien økte i antall til en topp på over 30 par i 2017, men høsten 2017 ble kolonien trolig forsøkt fjernet da alle reirene ble revet ned, noe som førte til færre hekkende par i 2018. Noen par kan da ha flyttet over til den nyetablerte kolonien på Vealøs. Denne har økt i antall fra 2017 til 2018. Den 30.7. ble det observert hele 60 ind. her, trolig både adulte og juvenile skarver.

Egretthege (*Egretta alba*):

* alle funn (18/18 - 1/1) LRSK

2018: 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 9.9 *(F) (*Rolf E. Andersen, *Svein Dale, Eli Bondlid, Jostein Myre, Steinar Stueflotten).

Egretthege er blitt observert årlig i Buskerud de siste fem årene. Arten blir hyppigst observert i perioden ultimo april til juni, mer sjeldent fra ultimo august til primo september. 9.9. er seineste funn i Buskerud til nå. De fleste funnene er gjort i Nordre Tyrifjorden våtmarkssystem, på Linnestranda og Fiskumvannet.

Egretthege Fiskumvannet. Øvre Eiker 09.09.18. Foto: Eli Bondlid

Glente (*Milvus milvus*):

* alle funn (13/13 - 2/2) LRSK

2018: 1 ind. overflygende Buinlia, Sigdal 10.5 (Eystein Christensen, Nina Johansen). 1 ind. Søre Toen, Toåsen, Nes 22.8 *(F) (Kjell Bjørnsen).

Sjelden gjest som oftest blir observert på vårtrekket i april. Glenter blir nå observert stadig hyppigere i Norge, så også i Buskerud. Glenta på Toåsen satt trolig i grusveien da Kjell Bjørnsen kom kjørende. Han fikk tatt to bilder av fuglen idet den fløy opp og forsvant. I tillegg til LRSK har flere norske og nordiske rovfuglekspertur vurdert disse bildene og konkludert med at det var en glente, trolig en ungfugl som ble observert.

Havørn (*Haliaeetus albicilla*):

* alle funn (193/212 - 30/32)

2018: 1 ind. Bakkeløkka, Hurum 12.1 (Eli Gates). 1 adult Sandungen S, Hurum 25.1 (Steinar Stueflotten). 1 adult Bogen, Hurum 3.2 (Eli Gates). 1 ind. Krokstadelva, Nedre Eiker 16.2 (Eirik Kristoffersen). 2 ind. Engene, Hurum 20.2 (Richard Gjersøe). 1 adult Engene, Sætre, Hurum 26.2 (Patric Gullström). 2 ind. Sundbyveien, Røyken 26.2 (Kjersti Marielle Wischmann Sæbø). 1 3K- Engersand, Lier 30.3 (Tore Gunnarsen). 1 adult Kongsdelene, Sætre, Hurum 30.3 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. Verket, Hurum 11.4 (Eli Gates). 1 adult Skinessund, Krødsherad 15.4 (Eirik Kristoffersen, Elisabeth Josefine Sommer). 1 adult Engersand, Lier 16.4 (Tore Gunnarsen). 1 adult Langseth, Sætre, Hurum 18.4 (Jostein Bærø Engdal, Kari Mathilde Engdal). 1 adult Langseth, Sætre, Hurum 26.4 (Jostein Bærø Engdal). 1 2K+ Linnestranda, Lier 5.5 (Jens Erik Nygård, Peter Boysen). 1 4K+ Djup, Ål 5.-6.6 (Jan Erik Røer). 1 adult Langseth, Sætre, Hurum 10.7 (Kari Mathilde Engdal). 1 ind. Sør-Hydalen, Hemsedal 29.7 (Vegard Bang Fjeldheim, Bent Fjeldheim, Magnhild Finset Fjeldheim, Stine Bang Fjeldheim). 1 4K+ Karlsrudtangen, Røsholmen, Juveren og Synneren, Ringerike 8.8-20.9 (Terje Pettersen, Marius von Glahn). 1 adult Strandafjorden øvre, Ål 20.8-7.9 (Torgrim Breiehagen, Anne Mette Monclair, Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 adult Gråøya, Røyken 8.9 (Kristoffer Bøhn, Håkan Billing, Bård Bredesen mfl.). 1 adult Småøyene, Steinsfjorden, Hole 18.9 (Marius von Glahn). 1 ind. Langseth, Hurum 1.10 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. Sundvollstranda, Hole 3.10 (Aksel Olsson). 1 adult Bergli, Hol 4.10 (Frode Nordang Bye). 1 ind. Grandane, Strandafjorden, Ål 10.10 (Torgrim Breiehagen). 1 2K hunn Aklangveien, Aklangen, Ringerike 17.10 (Terje Pettersen). 1 adult Kråkeneshølen, Hallingdalselva, Flå 11.12 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Verket, Hurum 24.12 (Eli Gates). 1 adult Mølen, Hurum 30.12 (Terje Tømmerstigen).

Antall observasjoner har økt en god del de siste årene. Flest observasjoner er gjort i fjordstrøka og langs hovedvassdragene i sørlige deler av fylket. 5 av 30 funn i 2018 er gjort i nordfylket. 16 funn er gjort i 1. halvår og 14 funn i 2. halvår. Flere av observasjonene i Røyken og Hurum antas å være fugler fra paret som hekker på Håøya i Akershus. Også flere andre observasjoner kan dreie seg om samme individer.

Sivhauk (*Circus aeruginosus*):

* alle funn (- 30/36)

2018: DRAMMEN: 1 3K hann Nedre Gulliksrud, Skoger 15.4 (Jan Olav Nybo, Jan Erik Haugen). FLESBERG: 1 hunn Krakmyra 20.5 (Henning Anker Johansen). HOLE: 1 ind. Svendsrudvika, Sælabonn 28.4 (Terje Pettersen). 1 hunn Steinsvika, Steinsfjorden 8.5 (Steinar Stueflotten). 1 hunn Svendsrudvika, Sælabonn 14.5 (Marius von Glahn). 1 hunn Steinsletta og Steinsvika 28.5-30.6 (Didrik Løstegård Kristensen, Vegard Bunes, Steinar Stueflotten, Kendt Myrmo). 1 ind. Frøyshov, Røyse 9.7 (Terje Pettersen). 1 hunnf. Røyse og Steinsletta 15.-29.7 (Terje Pettersen, Marius von Glahn). 2 hunnf. Steinsvika, Steinsfjorden 13.8 (Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Røysetoppen, Røyse 13.8 (Terje Pettersen). 1 ind. Selte, Steinsletta 14.8 (Marius von Glahn). 1 ind. Mo gård, Steinsletta 16.8 (Terje Pettersen). 1 ind. Hafnor 18.8 (Jens Tøndel Fossum). 1 1K Helgeland, Hole kirke 24.8 (Terje Pettersen). 1 hunn Steinsletta 26.-27.8 (Jan Olav Nybo, Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Bjørketangen 27.8 (Aksel Olsson). 1 1K Frøyshov, Røyse 2.9 (Vegard Bunes). HURUM: 1 hunn Bakkeløkka 8.5 (Eli Gates). LIER: 1 hunn Linnestranda 16.4 (Jorunn Villand). 1 adult hunn Linnestranda 22.4 (Jens Erik Nygård, Rolf E. Andersen, Steinar Stueflotten mfl.). 1 hunn Linnestranda 11.5 (Jorunn Villand). 1 adult hunn Linnestranda 13.5 (Jens Erik Nygård, Jorunn Villand). 1 hunn Linnestranda 13.6 (Jorunn Villand). 1 hunnf. Engersand 9.8 (Tore Gunnarsen). RINGERIKE: 1 ind. Åsa 5.5 (Terje Pettersen mfl.). 1 ind. Bjørke, Ask 22.5 (Terje Pettersen). 2 ind. Juveren, Røsholmen og Averøya 27.7-7.8 (Terje Pettersen). 3 ind. Karlsrudtangen, Røsholmstranda og Røsholmen 12.-20.8 (Marius von Glahn, Terje Pettersen mfl.). 1 ind. Busund bru 13.8 (Terje Pettersen). 1 1K Averøya og Karlsrudtangen 29.8-2.9 (Terje Pettersen, Steinar Stueflotten). 1 ind. Juveren 9.9 (Terje Pettersen). 1 ind. Karlsrudtangen, Nordfjorden 10.9 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hunnf. Ask 11.9 (Marius von Glahn). ØVRE EIKER: 1 hunn Fiskumvannet 21.4-9.5 (Jorunn Villand, Lars Dolmen, Steinar Stueflotten mfl.). 1 2K+ hann Fiskumvannet 11.-20.5 (Hans Jørgen Nilsen, Jorunn Villand, Lars Dolmen mfl.). 1 ind. Hegstad, Fiskumvannet 20.5 (Terje Pettersen). 1 3K+ hunn Tårnet, Fiskumvannet 26.5 (Jon Ludvig Hals). 1 adult hunn Fiskumvannet 16.6 (Jorunn Villand, Bent Ellingsen). 1 ind. Fiskumvannet 23.6 (Lars Dolmen). 1 hunn Råen, Fiskumvannet 8.7 (Jorunn Villand). 1 hunn Hals 18.7 (Anders Hals). 1 adult hunn Fiskumvannet 27.7-18.8 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Lars Dolmen, Jon Ludvig Hals mfl.). 1 1K Fiskumvannet 9.8 (Steinar Stueflotten). 1 adult hunn Skjelbred 12.8 (Jorunn Villand). 3 ind. Fiskumvannet 15.8 (Steinar Stueflotten). 2 1K Fiskumvannet 20.8-18.9 (Jorunn Villand, Melvin Åsum, Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.).

Årvisst på vår- og høsttrekket ved Fiskumvannet og i Nordre Tyrifjorden, mer sporadisk ellers. 80 % av alle observasjoner i 2018 er gjort i kommunene Hole, Ringerike og Øvre Eiker. Første observasjon i 2018: 15.4., jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 23.4. ± 12 dager (30 år). Flere av observasjonene i 2018 dreier seg trolig om de samme individene. For å bedre oversikten, er observasjonene ovenfor gruppert kommunevis.

Myrhauk (*Circus cyaneus*):

* alle funn (- 33/38) derav 1 mulig hekkefunn

2018 (sørfylket): 1 hunnf. Sandtangen, Onsaker, Hole 6.4 (Marius von Glahn). 1 hann Onsaker og Røyse, Hole og Ringerike 8.-10.4 (Eli Bondlid, Terje Pettersen, Marius von Glahn, Aksel Olsson). 1 hann Snyta og Bjørke, Ringerike 11.-14.4 (Didrik Løstegård Kristensen, Terje Pettersen, Ketil Wardenær). 1 ind. Mo gård, Steinsletta, Hole 12.4 (Tore Westgård). 1 hunn Domholt, Hole 14.4 (Tosten Tøfte, Even Raassum). 1 hunn Averøya, Ringerike 15.4 (Marius von Glahn). 1 hunn Mo gård, Steinsletta, Hole 19.4 (Jens Tøndel Fossum). 1 ind. Røysetoppen, Røyse, Hole 21.4 (Terje Pettersen). 1 hunnf. Bensinstasjonen, Klokkarstua, Hurum 20.8 (Eli Gates). 1 hunnf. Karlsrudtangen, Ringerike 5.9 (Marius von Glahn). 2 ind. Røsholmen, Ringerike 16.9 (Terje Pettersen, Eli Bondlid). 1 1K Hjarnes, Passebekk, Kongsberg 17.9 (Odd Frydenlund Steen). 1 hunnf. Tårnet, Fiskumvannet, Øvre Eiker 25.9 (Jostein Myre). 1 ind. Hungerholt, Steinsletta, Hole 28.9 (Terje Pettersen). 1 1K hunnf. Skinnillveien 77, Røyse, Hole 2.10 (Terje Pettersen). 1 ind. Hungerholt, Hole 3.10 (Aksel Olsson). 1 adult hunn ptSV Fiskumvannet, Øvre Eiker 7.10 (*Jan Trygve Bollerud, Steinar Stueflotten, Lars Dolmen, Melvin Åsum). 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 12.10 (Jorunn Villand). 2018 (nordfylket): 1 hunn Fjellberg, Haugastøl, Hol 13.4 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hann Eimå v.b, Hol 29.4 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Bergsmoen, Vats, Ål 8.5 (Carl-Ludvig Thorsen). 2 hanner sør Skurdalen, Hol 17.5 (Rolf E. Andersen). 1 hunn Krokthjørne, Ål 21.5 (Marius von Glahn). 1 hann Budalsvegen, Hol 26.5 (Asgeir Askeland). 1 hann Tvist, Ål 9.6 (Tore Gunnarsen). 1 hann Syningstøltjørni, Hol 21.6 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Fjellset, Hol 21.6 (Jostein Myre). 1 adult hunn i passende hekkebiotop skjermet lok. Ål 29.6 (Frode Nordang Bye). 1 hann Nyset, Hol 2.-4.7 (Asgeir Askeland). 1 hunnf. Nyset, Hol 3.7 (Asgeir Askeland). 1 par i passende hekkebiotop skjermet lok. Ustaoset, Hol 7.-17.7 (Hans Petter Rømme, Geir Klaveness). 2 hunnf. Holværvatnet, Hol 6.8 (Asgeir Askeland). 1 hunnf. Storestølen, Strandavatnet, Hol 14.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 hunn Skarvåtjørnan, Hol 19.8 (Hilmar Røthing). 1 ind. Hydalen, Hemsedal 30.8 (Vegard Bang Fjeldheim). 1 hann Klanten, Golsfjellet Syd, Gol 12.9 (Anders Thylen). 1 hunnf. Fjellberg, Haugastøl, Hol 28.10 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass).

Arten hekker fåtallig i nordlige deler av fylket, men få indikasjoner på hekking i 2018. Funn i juni-juli med hekkekode er skjermet på AO. For disse angis lokalitet bare med et større fjellområde. I nedre deler av fylket observeres arten fåtallig, men regelmessig på vårtrekket (april – mai) og høsttrekket (ultimo august – oktober). Gjennomsnittlig ankomstdato: 19.4. ± 12 dager (39 år).

Steppehauk (*Circus macrourus*):

* alle funn (7/7 - 1/1) LRSK

2018: 1 1K Fiskumvannet, Øvre Eiker 8.9 *(F) (Lars Dolmen).

Sjelden gjest i Buskerud. Arten er blitt stadig vanligere å se i Norge i seinere år, så også i Buskerud der arten er observert årlig de fire siste årene. Dette er funn nr.2 i Øvre Eiker. Det første var en 2K hann som ble skutt ved Hokksund 10.5.1939. I Norge observeres arten hyppigst på høsttrekket medio august - september og på vårtrekket ultimo april - mai.

Steppehauk 1K Fiskumvannet, Øvre Eiker 08.09.18. Foto: Lars Dolmen

Musvåk (*Buteo buteo*):

* vinterfunn (18/18 - 3/3)

Vinterfunn 2018: 1 ind. Linnestranda, Lier 5.-12.1 (Jorunn Villand, Jens Erik Nygård). 1 ind. Hals, Øvre Eiker 2.12 (Anders Hals). 1 ind. næringssøkende Gullaug, Lier 4.12 (Jorunn Villand).

Sjelden vintergjest som er observert alle de fire siste vintrene i nedre deler av fylket.

Kongeørn (*Aquila chrysaetos*):

* funn i nedre Buskerud (153 - 10/11)

2018: 2 ind. Gunhildrud, Øvre Eiker 2.2 (Bjørn Lauritzen). 1 ind. overflygende Jensvoll, Lier 17.2 (Jan-Erik Nyhuus). 1 ind. overflygende Sollihøgda, Hole 16.3 (J. Johnsen). 1 adult overflygende Langseth, Sætre, Hurum 20.4 (Jostein Bærø Engdal). 1 adult overflygende Follestad, Røyken 4.8 (Ole Martin Bjurstedt). 1 ind. overflygende Hjarnes, Passebekk, Kongsberg 30.9-21.10 (Helge Midtgard, Odd Frydenlund Steen, Bjørn Roar Skullestad, Jan Trygve Bollerud). 1 ind. overflygende Beveråsen, Pikerfoss, Kongsberg 4.11 (Reidar Demmo). 1 1K overflygende Hegstad, Fiskumvannet, Øvre Eiker 18.11 (Jorunn Villand). 1 ind. overflygende Hjarnes, Kongsberg 18.11 (Bjørn Roar Skullestad). 1 ind. overflygende Hjarnes, Passebekk, Kongsberg 1.12 (Helge Midtgard, Jan Trygve Bollerud).

Kongeørna hekker spredt i høyreliggende deler av fylket og har i seinere år også etablert seg som hekkefugl i lavlandet i nedre deler av Buskerud. Slike konkrete hekkefunn/indikasjoner er ikke nevnt i denne rapporten.

Fiskeørn (*Pandion haliaetus*):

* hekkefunn (4)

Hekkefunn 2018: 1 par besøker nytt reir NS05a, Nes 6.5 (Thomas Mørch). 2 pulli reir m/unger skjermet lok. KO07a, Kongsberg 2.7 (Per Nærbø). 1 adult besøker reir NS04a, Nes 5.-11.7 (Hege Kvarstein Gauteplass, Arild Gauteplass, Steinar Stueflotten). 1 adult permanent revir FÅ03a, Flå 11.7 (Steinar Stueflotten).

Få hekkefunn er rapportert på AO i 2018. Reiret i mobilmasta i Nes (NS04a), som ble revet av teleoperatøren i 2017, er bygd opp igjen, men det ble neppe gjennomført vellykket hekking her dette året selv om 1 adult ble sett på reiret primo juli. Seinere ble også det nye reiret fjernet og en plate montert på toppen av masta for å hindre fiskeørna i å bygge reiret opp igjen. Lokale fuglevenner har bygd en kunstig reirplattform nærmere Nesbyen. Dette alternative reiret (NS05a) ble besøkt av fiskeørnparet 6.5.2018, men usikkert om det ble gjennomført hekking her i 2018. Rivningen av reiret i mobilmasta i 2017 ble for øvrig politianmeldt. Heller ikke i reiret i mobilmasta i Flå (FÅ03a) så det ut til å bli vellykket hekking i 2018.

Dvergfalk (*Falco columbarius*):

* vinterfunn (16 - 1/1)

Vinterfunn 2018: 1 ind. Steinberg, Nedre Eiker 29.1 (Lennart Wam Hansson).

Sjelden vintergjest i Buskerud.

Lerkefalk (*Falco subbuteo*):

* alle funn (- 40/60), hekkefunn (1)

2018: DRAMMEN: 1 ind. Hamborgstrømskogen, Drammen By 12.5 (Kai Månsson). HOLE: 1 ind. Hårum, Steinsletta 25.5 (Terje Pettersen). 1 ind. Lamyra S, Lamoen 28.5 (Marius von Glahn). 1 ind. mat til unger Steinsfjorden 18.6 (Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Røysetoppen, Røyse 12.7 (Terje Pettersen). 1 ind. Fjell, Røyse 17.7 (Terje Pettersen). 1 ind. Hole kirke 18.7 (Terje Pettersen). 1 ind. Domholtevja 21.7 (Terje Pettersen, Marius von Glahn). 1 adult Rørvik 23.7 (Kristian Henriksen). 1 ind. Steinsfjorden 26.7 (Marius von Glahn). 1 ind. Røyse Skole 28.7 (Terje Pettersen). 1 ind. Limovnstangen 11.8 (Marius von Glahn). 1 ind. By 13.8 (Terje Pettersen). 1 ind. Viksåsen 23.8 (Didrik Løstegård Kristensen). 5 ind. Lemostangen (Limovnstangen) 26.8 (Aksel Olsson). 1 ind. Gomnes 29.8 (Marius von Glahn). 1 ind. Steinsvika 14.9 (Marius von Glahn). 3 ind. Svendsrudvika, Sælabonn 18.9 (Aksel Olsson). HURUM: 1 ind. Storsandtoppen 4.8 (Hans Christian Waaler). 3 ind. Nedre Inglingstad 26.8 (Eli Gates). KONGSBERG: 1 ind. Lyngås, Efteløt 17.5 (Bård Engelstad). 1 adult Labrofoss 1.7 (Finn Gregersen). 2 ind. Lyngås, Efteløt 12.8 (Bård Engelstad). 1-2 ind. Hjarnes, Passebekk 13.8-9.9 (Bjørn Roar Skullestad, Odd Frydenlund Steen, Helge Midtgard). KRØDSHERAD: 1 ind. Sf Skinessund 2.7 (*Finn Michelsen). LIER: 1 ind. Sørumsåsen 13.5 (Hans Petter Rømme). 1 ind. Reistad og Linnestranda 6.7 (Hans Petter Rømme, Tore Gunnarsen). 3 1K Engersand 23.8 (Tore Gunnarsen). 1 ind. Linnestranda 24.-27.8 (Jorunn Villand). 1 1K Linnestranda 31.8 (Steinar Stueflotten). RINGERIKE: 1 par Tyrifjorden 27.4 (Eli Bondlid). 1 ind. Fuglesangveien, Åsa 11.5 (Marius von Glahn). 1 ind. Breien 12.5 (Christian Dalen). 1 ind. Mælingen 8.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Prestmoen grustak 14.-15.7 (Terje Pettersen). 1 adult Øyangen 18.7 (Ole Martin Bjurstedt). 1-3 ind. Røsholmen 25.7-30.8 (Terje Pettersen). 1-2 ind. Karlsrudtangen 7.-25.8 (Terje Pettersen mfl.). 1 adult Vaker 10.8 (Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Juveren 1.9 (Marius von

Glahn). 1 ind. Røsholmstranda, Averøya og Muggerud 7.-9.9 (Marius von Glahn, Terje Pettersen). 1 ind. Norderhov 12.9 (Marius von Glahn). 1 ind. Røsholmen 18.-22.9 (Terje Pettersen). 1 ind. Muggerud, Nordfjorden 23.9 (Eirik Kristoffersen). ØVRE EIKER: 2 ind. Darbu 14.5 (Steinar Stueflotten). 1-2 ind. Fiskumvannet 20.-31.5 (Ole Martin Olsen, Elin Henriette Olsen, Melvin Åsum, Jorunn Villand mfl.). 1 ind. Hals 11.6 (Anders Hals). 1 adult Fiskumvannet 19.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Minde østre 2.7 (Jan Höper). 1-3 ind. Fiskumvannet 9.8-9.9 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Lars Dolmen mfl.). 1-2 ind. Fiskumvannet 11.9-3.10 (Jorunn Villand, Jon Ludvig Hals, Steinar Stueflotten, Melvin Åsum mfl.).

Arten er påvist hekkende på et tjuetalls lokaliteter i Buskerud og sees jevnlig i sommerhalvåret i nedre deler av fylket. Flere av observasjonene i bl.a. Kongsberg, Lier, Hole/Ringerike og Øvre Eiker dreier seg trolig om de samme individene. Bare ett sikkert påvist hekkefunn (Hole), men det ble sett kull med flygedyktige unger flere steder på seinsommeren. Gjennomsnittlig ankomstdato: 4.5. ± 9 dager (31 år).

Jaktfalk (*Falco rusticolus*):

* alle funn (- 4/6)

2018: 1 ind. næringssøkende Halnetunga, Hol 20.8 (Knut Olav Raen, Kari Hedvig Raen). 2 ind. Tempelseter, Sigdal 25.8 (Will Rook). 1 1K næringssøkende Ørterdalen, Hol 28.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 2 adult overflygende Bergsmultjørnan, Hol 16.10 (Trond Bølstad).

Jaktfalken hekker spredt i fjellet i øvre deler av fylket, og sees bare sjeldent på streif i lavlandet. Observasjoner i hekketiden i aktuelt/mulig hekkeområde blir skjermet til kommune eller et større fjellområde. Totalt få registrerte observasjoner i 2018.

Vandrefalk (*Falco peregrinus*):

* vinterfunn (40 - 3/3)

Vinterfunn 2018: 1 3K+ hunn rastende Engersand, Lier 22.2 (Tore Gunnarsen). 1 ind. stasjonær Linnestranda og Gullaug, Lier 1.-30.12 (Jens Erik Nygård, Jorunn Villand). 1 adult Røysetoppen, Røyse, Hole 25.12 (Terje Pettersen).

Minst 41 par hekket i Buskerud i 2018 (Gunnarsen 2019). Arten er heller sjelden å se i fylket om vinteren.

Vannrikse (*Rallus aquaticus*):

* alle funn (101/134 - 9/14)

2018: 1 ind. næringssøkende Hovsfjorden NR, Hol 24.4 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1-2 ind. lokkelyd, øvrige lyder Fiskumvannet, Øvre Eiker 19.5-13.6 (Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen mfl.). 1-2 ind. lokkelyd, øvrige lyder Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 24.5-6.6 (Steinar Stueflotten). 3 ind. lokkelyd, øvrige lyder Fiskumvannet, Øvre Eiker 23.6 (Hans Petter Rømme, Thomas Nielsen). 2 ind. observasjon i hekketid, passende biotop Måsnesmyra, Fiskumvannet, Øvre Eiker 6.7 (Steinar Stueflotten). 1-2 ind. lokkelyd, øvrige lyder Linnestranda, Lier 21.8-16.9 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård mfl.). 1 ind. Måsnesmyra, Fiskumvannet, Øvre Eiker 25.8 (Jostein Bærø Engdal, Lars Dolmen). 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 2.10 (Jorunn Villand). 1 ind. lokkelyd, øvrige lyder Linnestranda, Lier 7.10 (Jens Erik Nygård, Rolf E. Andersen, Bent Ellingsen, Peter Boysen). 1 ind. Miletjern, Nedre Eiker 16.10 (Steinar Stueflotten). 1-2 ind. Linnestranda, Lier 3.-19.11 (Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten, Jorunn Villand). 1 ind. lokkelyd, øvrige lyder Måsnesmyra, Fiskumvannet, Øvre Eiker 15.11 (Steinar Stueflotten).

Arten observeres årlig i perioden april – november, hyppigst på Linnestranda og Fiskumvannet. Gjennomsnittlig ankomstdato: 5.5. ± 19 dager (20 år). Arten hekket trolig ved Fiskumvannet også i 2018, totalt minst 4 ind. her i 2018. Observasjonen i Hovsfjorden NR 24.4. er første funn av arten i nordfylket.

Myrrikse (*Porzana porzana*):

* alle funn (56/64 - 2/2)

2018: 1 ind. sang/spill Hegstad beitemark, Fiskumvannet, Øvre Eiker 8.-10.6 (Lars Dolmen, Anders Hals, Morten Jagdum mfl.). 1 adult Linnestranda, Lier 4.-6.8 (Jens Erik Nygård).

Arten er blitt observert fåtallig (1-2 ind.) nesten årlig i perioden mai-juli i nedre deler av fylket, sjeldnere i perioden august-medio oktober. Gjennomsnittlig ankomstdato: 23.5. ± 11 dager (20 år).

Myrrikse Linnestranda, Lier 04.08.18. Foto: J.E.Nygård

Åkerrikse (*Crex crex*):

* alle funn (106 - 2/2)

2018: 1 ind. sang/spill Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 14.5-10.6 (Marius von Glahn, Terje Pettersen mfl.). 1 ind. sang/spill, ikke hekking Lio, Hemsedal 30.5 (Olav Huso).

Arten observeres fåtallig og årlig i nedre deler av fylket, mer sjeldent i øvre deler. Få funn i 2018. Arten ankommer normalt Buskerud i siste halvdel av mai, gjennomsnittlig ankomstdato: 26.5. ± 8 dager (21 år). 14.5. er blant de tidligst registrerte ankomstdatoer til nå.

Sivhøne (*Gallinula chloropus*):

* hekkefunn (3), vinterfunn (1)

Hekkefunn 2018: 1 hekking (2 1K) pulli/nylig utfløyne unger Kongsberg golfbane, Kongsberg 3.5-20.8 (Bjørn Lauritzen). 1 hekking (1 pull) Mellomdammen, Sætre, Hurum 21.5-2.8 (Jostein Bærø Engdal, Eli Gates, Odd Rygh mfl.). 1 hekking (5 1K) pulli/nylig utfløyne unger Miletjern, Nedre Eiker 6.8-14.9 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals mfl.).

Vinterfunn 2018: 1 ind. Linnestranda, Lier 5.12 (Jorunn Villand).

Hekking ble påvist på tre av de kjente hekkeplassene i fylket: Kongsberg golfbane (Kongsberg), Mellomdammen, Sætre (Hurum) og Miletjern (Nedre Eiker). Første observasjon i 2018: 3.5., jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 14.4. ± 11 dager (28 år). Sjelden vintergjest.

Trane (*Grus grus*):

* hekkefunn (1), vinterfunn (0)

Hekkefunn 2018: 2 ind. rugende Budalsvatnet, Geilo, Hol 1.6 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass).

Fåtallig hekkefugl i Buskerud, bestanden er trolig i vekst. Det er gjort flere observasjoner av traner på passende hekkebiotoper i 2018, men bare observasjonen ovenfor med bekreftet hekking.

Tjeld (*Haematopus ostralegus*):

* vinterfunn (1)

Vinterfunn 2018: 1 ind. Skjæra, Tofte, Hurum 24.2 (Steinar Stueflotten).

Tidlig ankomst ultimo februar tross kald og sein vår.

Vipe (*Vanellus vanellus*):

* hekkefunn (10 med >20 par), vinterfunn (0)

Hekkefunn 2018: 4-5 par rugende Jordhaugene, Linnestranda, Lier 14.4-13.5 (Jostein Bærø Engdal, Jens Erik Nygård, Jorunn Villand). 7 ind. reir i bruk Mælingen, Ringerike 25.4 (Rune Solvang). 3 ind. 2 reir i bruk Nordre Renskog, Lier 30.4 (Marius von Glahn). 4 ind. rugende (3 reir) Sørurum V, Steinsletta, Hole 8.5 (Steinar Stueflotten). 2 par rugende Hegstad Nf jernbana, Fiskumvannet, Øvre Eiker 15.5-5.6 (Steinar Stueflotten). Hekking (1 par m/4 unger) Hegstad beitemark, Fiskumvannet, Øvre Eiker 17.5-27.7 (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.). 1 par reirbesøk? Jorde Øf Thoengata, Ringerike 23.5 (Didrik Løstegård Kristensen). Hekking (3 par) reir i bruk Steinsvika, Steinsfjorden, Hole 23.5-19.6 (Marius von Glahn, Didrik Løstegård Kristensen, Aksel Olsson). 1 par m/3 pulli/nylig utfløyne unger Gilhusodden, Linnestranda, Lier 9.-23.6 (Jens Erik Nygård, Jorunn Villand). 1 adult varslende, engstelig Fjordheim, Geilo, Hol 2.7 (Trond Bølstad).

Viper er observert mange steder i egnede hekkebiotoper, men bare de nevnte med bekreftet hekking. Flere av reirene ble ødelagt sfa. jordbearbeiding etter påbegynt ruging. Kun få unger bekreftet til flygedyktig alder. På Renskog i Lier ble reirene merket på oppfordring fra grunneier som ønsket å ta vare på vipene på jordet sitt.

Boltit (*Charadrius morinellus*):

* alle funn (- 3/5)

2018: 1 ind. rastende Svarstadvika, Sælabonn, Hole 4.5 (Kendt Myrmo). 1 hann Halnekollen nord, Hol 31.5 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 3 ind. lokkelyd, øvrige lyder Halnekollen, Hol 10.6 (Jostein Myre).

Arten hekker spredt i høyfjellet i øvre deler av Buskerud, men hekkefunn blir sjelden rapportert. Sjelden art i lavlandet på vårtrekket i mai. Gjennomsnittlig ankomstdato: 15.5 ± 6 dager (15 år). 4.5. er tidligste registrerte ankomstdato til nå i Buskerud. Få funn i 2018.

Svarthalespove (*Limosa limosa*):

* alle funn (16/27 - 2/3) LRSK

2018: 1 ind. Flåmyri, Hemsedal 12.-14.5 *(F) (Bent Fjeldheim, Magnhild Finset Fjeldheim, Olav Huso, Per Furuseth, Vegard Bang Fjeldheim). 2 1K Fiskumvannet, Øvre Eiker 28.-29.8 *(F) (*Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Eli Gates).

Arten sees sporadisk i trekketidene vår (medio april - mai) og høst (august - medio september), hyppigst i Nordre Tyrifjorden og Fiskumvannet. Funnet på Flåmyri er det første i Hemsedal og kun det andre i nordfylket. Det første her ble gjort på Kleivi i Hol 29.4.2004. Gjennomsnittlig ankomstdato: 1.5 ± 12 dager (12 år). To funn samme år er sjeldent i Buskerud.

*Svarthalespover 1K Fiskumvannet, Øvre Eiker 28.08.18.
Foto: S.Stueflotten*

Lappspove (*Limosa lapponica*):

* alle funn (32 - 2/2) LRSK

2018: 1 ind. overflygende Linnestranda, Lier 16.4 *(F) (Jorunn Villand). 1 adult Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 9.8 *(F) (Terje Pettersen, Aksel Olsson, Didrik Løstegård Kristensen).

Arten er sjelden i Buskerud, men observeres nesten årlig i lite antall på vårtrekket i april-mai og høst-trekket i august-september. De fleste funn er gjort på Linnestranda, Fiskumvannet og i Nordre Tyrifjorden. Sommerfunn er sjeldne. Gjennomsnittlig ankomstdato: 29.4 ± 13 dager (15 år).

Steinvender (*Arenaria interpres*):

* alle funn (32 - 2/2)

2018: 1 ind. næringssøkende Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 25.-27.8 (Terje Pettersen, Steinar Stueflotten, Kendt Myrmo, Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. ptS Filtvet, Hurum 22.9 (Rolf E. Andersen).

Arten observeres kun sporadisk i Buskerud, hyppigst på vårtrekket i mai, men ikke årlig, sjeldnere på høsttrekket (ultimo juli - september). Flest observasjoner er gjort langs kysten av Hurumlandet og i Nordre Tyrifjorden. 22.9. er den seineste observasjonen som er gjort av steinvender i Buskerud.

Polarsnipe (*Calidris canutus*):

* alle funn (31 - 1/1)

2018: 1 ind. næringssøkende Vesle Ustevatnet, Ustaoset, Hol 22.5 (*Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass, Per Furuseth).

Arten opptrer normalt bare sporadisk og i lite antall på høsttrekket (ultimo juli – primo oktober), mens observasjoner på vårtrekket i mai er sjeldne. Gjennomsnittlig ankomstdato: 17.5 ± 6 dager (5 år). Funnet ved Ustaoset er det første kjente av polarsnipe i nordfylket.

Fjellmyrløper (*Calidris falcinellus*):

* alle funn (4/6 - 1/1) LRSK

2018: 1 1K næringssøkende Huseby, Lier 25.-27.8 *(F) (*Jostein Bærø Engdal, Steinar Stueflotten, Jostein Myre mfl.).

Sjelden art på trekket i Buskerud. De fleste funn er gjort på vårtrekket i siste halvdel av mai. Arten ble sist sett på Averøya og Karlsrudtangen (Ringerike) 17.-19.5.2017. Funnet på Huseby er kun det andre på høsttrekket. Det første ble gjort på Røsholmstranda (Ringerike) 7.8.1992. Den unge fjellmyrløperen på Huseby oppholdt seg sammen med

noen andre vadere i en liten sølepytt på et jorde i veikanten til Sankt Halvards vei. Den sjeldne vaderen kunne lett betraktes på kort hold mens man satt i bilen, og den ble derfor et populært fotoobjekt. 23 bilder av fuglen er publisert på Artsobservasjoner.

Fjellmyrløper 1K Huseby, Lier 26.08.18. Foto: Jens E. Nygård

Temmincksnipe (*Calidris temminckii*):

* alle funn (- 8/17)

2018: 4 ind. Mælingen, Ringerike 14.-23.5 (Marius von Glahn, Terje Pettersen, Didrik Løstegård Kristensen mfl.). 4 ind. Juveren, Ringerike 19.5 (Terje Pettersen). 3 ind. rastende Linnestranda, Lier 21.5 (Steinar Stueflotten, Bent Ellingsen). 1 ind. Vesle Ustevatnet, Ustaoset, Hol 24.5 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Hungerholt, Steinsletta, Hole 25.5 (Terje Pettersen). 1 ind. Linnestranda, Lier 27.5 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Linnestranda, Lier 28.7 (Jorunn Villand). 2 ind. Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 7.8-6.9 (Terje Pettersen). 1 ind. Averøya, Nordfjorden, Ringerike 7.9 (Marius von Glahn, Terje Pettersen).

Arten hekker sparsomt i øvre deler av Buskerud, og observeres regelmessig på trekket i nedre deler av fylket, hyppigst på vårtrekket (mai), mer sporadisk på høsttrekket (medio aug – sep). De fleste trekkobservasjoner er gjort på Linnestranda (Lier) og i Nordre Tyrifjorden (Ringerike/Hole). Gjennomsnittlig ankomstdato: 15.5. ± 6 dager (32 år).

Fjæreplytt (*Calidris maritima*):

* alle funn (- 5/19)

2018: 4-8 ind. Geitungholmen og Dyna, Røyken 6.1-7.2 (John Apeland, Eli Gates, Steinar Stueflotten, Jostein Myre mfl.). 7 ind. Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 17.4 (Sindre Molværsmyr). 2 ind. Bakkahelleren, Hol 20.7 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. trekkende Fiskumvannet, Øvre Eiker 7.11 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Dyna, Slemmestad, Røyken 9.12 (Steinar Stueflotten).

Arten hekker spredt i indre fjellstrøk, men få hekkefunn blir rapportert. Meget sjelden å se på trekket i nedre deler av fylket, jf. observasjonen på Fiskumvannet, Øvre Eiker 7.11. Arten overvintrer trolig regelmessig på holmer og skjær i Oslofjorden fra november til medio april, bl.a. utenfor Slemmestad.

Dvergsnipe (*Calidris minuta*):

* alle funn (- 3/8)

2018: 1 ind. Hungerholt, Steinsletta, Hole 25.5 (Terje Pettersen). 6 ind. rastende Storisøyne, Veslefjorden, Hol 6.9 (Trond Bølstad). 1 1K Linnestranda, Lier 6.-9.9 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jostein Bærø Engdal).

Arten observeres nesten årlig i lite antall på høsttrekket (august – september) i nedre deler av fylket, sjeldnere på vårtrekket (mai - primo juni). Gjennomsnittlig ankomstdato: 17.5. ± 11 dager (12 år). Nordfjorden (Ringerike) er sammen med Linnestranda (Lier) de beste trekklokalitetene for arten i Buskerud. Dvergsnipa blir sjelden observert på trekket i nordfylket, jf. 6 ind. i Veslefjorden på Geilo 6.9.

Svømmesnipe (*Phalaropus lobatus*):

* alle funn (- 4/5)

2018: 1 ind. Fjellheim våtmark, Vatsfjorden, Ål 20.-21.5 (Bård Kyrkjedelen, Marius von Glahn). 1-2 ind. (par) i passende hekkebiotop Syningstøltjørni, Hol 23.5-24.6 (Hege Kvarstein Gauteplass, Arild Gauteplass, Steinar Stueflotten). 1 ind. Grønødden, Hol 1.6 (Agnar Målsnes, Helge Søgnebotten, Ingunn Løyning, Ingvar Måge, Rune Voie, Solfrid Åsta Kvam, Gunn Mjelde, Kjetil Mandelid, Bjarne Kvalvåg Bu). 1 ind. Nyestølen, Hol 13.7 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass).

Arten hekker fåtallig flere steder i øvre deler av Buskerud, men sees sjeldent på trekket i lavlandet. Gjennomsnittlig ankomstdato: 23.5. ± 5 dager (23 år).

Sotsnipe (*Tringa erythropus*):

* alle funn (81- 1/1)

2018: 1 1K Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 31.8-5.9 (Terje Pettersen, Didrik Løstegård Kristensen, Eli Bondlid mfl.). 1 ind. Averøya, Ringerike 2.9 (Terje Pettersen). 1 ind. Sandtangen, Onsaker, Hole 7.9 (Marius von Glahn, Terje Pettersen).

Arten observeres tilnærmet årlig i Buskerud i lite antall på vårtrekket (ultimo april - mai) og ofte med en ny trekktopp i juni, og på høsttrekket i august-september. Gjennomsnittlig ankomstdato: 8.5. ± 7 dager (30 år). Ingen vårfunn i 2018. Sotsnipene som ble observert i Nordfjorden primo september, antas å dreie seg om samme individ.

Sotsnipe 1K Karlsrudtangen 02.09.18. Foto: S. Stueflotten

Kvartbekkasin (*Lymnocyptes minimus*):

* alle funn (- 3/16) LRSK

1 ind. næringssøkende Huseby, Lier 11.9 (Jostein Bærø Engdal). 2-14 ind. Hegstad beitemark, Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.-30.9 (Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen), maks. 14 ind. 29.9. *(F). 1 ind. Hegstad beitemark, Fiskumvannet, Øvre Eiker 3.10 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Hegstad beitemark, Fiskumvannet, Øvre Eiker 11.10 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Hegstad, Fiskumvannet, Øvre Eiker 17.11 (Jon Ludvig Hals).

Arten observeres hyppigst på høsttrekket fra medio september til medio november. Mer sjeldent på vårtrekket i siste halvdel av april. Fiskumvannet og Linnestranda er de beste trekklokalitetene for arten i fylket. 14 ind. skremt opp samtidig på Hegstad beitemark 29.9. er det høyeste antallet observert i Buskerud noensinne. 6 ind. på vårtrekket både i 2001 og 2012 var tidligere rekord. Det antas at kvartbekkasinene som ble observert på Hegstad beitemark primo oktober, trolig dreier seg om noen av de samme individene.

Rugde (*Scolopax rusticola*):

* vinterfunn (- 1/1)

2018: 1 ind. Hals, Øvre Eiker 2.12 (Anders Hals).

Vinterfunn av rugde er sjeldne i Buskerud. Lokaliteten på Hals har vist seg å være et godt sted for slike vinterfunn i seinere år.

Dobbeltbekkasin (*Gallinago media*):

* alle funn (- 3/3)

2018: 1 ind. sang/spill skjermet lok. Geilo, Hol 6.5 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 adult observasjon i hekketid, passende biotop skjermet lok. Ustaoset, Hol 17.7 (Geir Klaveness). 1 ind. Hegstad beitemark, Fiskumvannet, Øvre Eiker 11.9 (Jon Ludvig Hals).

Arten hekker spredt i øvre deler av Buskerud og ses sporadisk på vårtrekket (mai) og høsttrekket (ultimo august - primo oktober) i nedre deler av fylket. Gjennomsnittlig ankomstdato: 10.5. ± 8 dager (29 år). Få funn i 2018.

Storjo (*Stercorarius skua*):

* alle funn (14/19 - 3/4) LRSK

2018: 1 ind. Filtvet brygge, Hurum 26.9 *(F) (*Jorunn Villand, Jostein Myre, Jerry Skogbeck). 1-2 ind. ptS Slemmestad-Drøbaksundet-Filtvet 13.10 *(F) (Jan Erik Berglihn, Eli Gates, John Apeland, Hans Petter Rømme). 1 ind. ptS Filtvet brygge, Hurum 14.10 (Steinar Stueflotten).

Sjelden gjest i Buskerud som oftest blir observert i Oslofjorden om høsten fra september til primo november, mer sjeldent om vinteren og sommeren. Storjoen utenfor Filtvet brygge 26.9. angrep, drepte og lå lenge og spiste på en ung gråmåke ute på fjorden. Det antas at minst 2 ind. trolig 3 ind. trakk ut Oslofjorden 13.-14.10.

Dvergmåke (*Hydrocoloeus minutus*):

* alle funn (49/103 - 2/2) LRSK

2018: 1 1K ptS Filtvet, Hurum 26.9 (Eli Gates). 1 1K ptS Odden, Slemmestad, Røyken 9.10 (Kjetil Johannessen).

Arten er blitt observert årlig i lite antall de siste årene. De fleste funnene blir gjort om høsten i august - medio oktober, mer sporadisk om våren og sommeren. Vinterfunn er sjeldne.

Krykkje (*Rissa tridactyla*):

* alle funn (- 11/70)

2018: 1 2K Sagene, Hurum 14.6 (Odd Rygh). Minst 31 ind. ptN Filtvet, Hurum 26.9 (Eli Gates, Jorunn Villand, Jostein Myre). 2 1K Skjæra, Tofte, Hurum 9.10 (Odd Rygh). 6 ind. ptS Odden, Slemmestad, Røyken 9.10 (Kjetil Johannessen). 1 1K Filtvet brygge, Hurum 10.10 (Steinar Stueflotten). 6 ind. (4 ad + 2 1K) ptS Drøbaksundet (Bu), Hurum 10.10 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Skjæra, Tofte, Hurum 10.10 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten). 3 1K ptØ Drøbaksundet (Bu), Hurum 13.10 (Eli Gates, John Apeland). 1 1K ptS Slemmestad, Røyken 13.10 (Jan Erik Berglihn). Minst 12 ind. ptS Filtvet, Hurum 13.10 (Eli Gates, John Apeland, Jorunn Villand, Hans Petter Rømme). 2 ind. ptSV Skjæra, Tofte, Hurum 13.10 (John Apeland, Eli Gates). 1 1K Østnestangen, Hurum 14.10 (Bård Kyrkjedelen). 5 1K ptS Filtvet brygge, Hurum 14.10 (Steinar Stueflotten, John Apeland, Eli Gates). 1 1K Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 4.11 (Steinar Stueflotten). 3 1K ptS Filtvet brygge, Hurum 4.11 (Jostein Bærø Engdal, Steinar Stueflotten).

Arten forekommer relativt hyppig langs kysten av Hurumlandet i vinterhalvåret fra september til februar, spesielt i uværsperioder om høsten, sjelden ellers. Flere av de observerte krykkjene i oktober 2018 dreier seg trolig om de samme individene.

Hettemåke (*Chroicocephalus ridibundus*):

* hekkefunn (2)

Hekkefunn 2018: 3 ind. reir i bruk Østbråtaskjæret, Steinsfjorden, Ringerike 10.5 (Marius von Glahn). 120 adulte m/pulli/nylig ufløyne unger (ca. 50 par) Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 26.5 (Steinar Stueflotten).

Arten har vært i sterk tilbakegang, og LRSK ønsker at flest mulig hekkefunn blir rapportert på AO. Kolonien på Geitungholmen har økt betydelig fra 2017 (30+ ad). I tillegg til angitte hekkefunn hekker det trolig også flere par på andre holmer og skjær i Oslofjorden og Nordre Tyrifjorden, samt på hustak i Drammen by.

Fiskemåke (*Larus canus*):

* hekkefunn (8) inkl. kolonier

Hekkefunn 2018: 1 par besøker bebodd reir på industritak Gilhusodden, Linnestranda, Lier 13.5 (Jens Erik Nygård). 1 ind. reir, egg/unger Hønefoss By, Ringerike 23.5 (Olav Råd). Ca. 15 rugende par Geitungholmen, Slemmestad,

Røyken 26.5 (Steinar Stueflotten). 1 par m/2 unger Veslefjorden, Hol 27.5-7.7 (Trond Bølstad). 2 ind. rugende Væleren, Ringerike 15.6 (Olav Råd). Minst 1 par rugende Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 15.-21.6 (John Apeland, Eli Gates mfl.). 1 ind. varslende, engstelig Pålgardvatnet, Hol 24.6 (Steinar Stueflotten). 1 par m/3 pulli/nylig utfløyne unger Svartsteintjørne, Hol 24.6-17.7 (Steinar Stueflotten, Per Furuseth mfl.).

Arten har vært i tilbakegang i seinere år, og LRSK ønsker derfor at flest mulig hekkefunn blir rapportert på AO. Hekking er påvist på > 8 lokaliteter med til sammen minst 22 par i 2018. I tillegg hekker nok flere par på holmer og skjær i Røyken og Hurum, samt i Nordre Tyrifjorden og Drammen by.

Polarmåke (*Larus hyperboreus*):

* alle funn (12/12 - 1/1) LRSK

2018: 1 2K stasjonær Gilhusodden-Linnesstranda, Lier 24.2-22.4 *(F) (*Thomas Sæther, *Ann-Kristin Molværsmyr, Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Jens Erik Nygård mfl.). 1 2K rastende Drammenselva i Drammen, Drammen 1.-5.3 *(F) (Steinar Stueflotten, Jostein Bærø Engdal mfl.). 1 2K Verket, Hurum 3.-4.3 *(F) (John Apeland, Eli Gates).

Sjelden gjest i Buskerud som oftest blir observert i tidsrommet januar - april. Som regel er det bare ungfugler (2K-3K) som blir sett. Polarmåka som oppholdt seg på fjordisen utenfor Gilhusodden og Linnesstranda i to måneder, søkte sammen med andre måker næring på rester etterlatt av isfiskerne på fjordisen. Samme individ ble ved et par anledninger også observert i Drammen by og på Verket i Hurum. Denne polarmåka ble et populært fotoobjekt denne vinteren. Til sammen 98 bilder av måka er publisert på AO.

Polarmåke 2K Gilhusodden, Linnesstranda, Lier 24.03.18. Foto: Jens E. Nygård

Makrellterne (*Sterna hirundo*):

* hekkefunn (4/34 par); funn i nordfylket (0) LRSK

Hekkefunn 2018: 1 par reir m/1 egg, mislykket hekking Linnesstranda, Lier 20.5-16.6 (Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård mfl.). Minst 3 par rugende Geitungholmen, Slemmestad, Røyken 26.5-9.6 (Steinar Stueflotten, Morten Bergan mfl.). 28 par rugende Sandpollskjær, Sandpollen, Hurum 9.6 (Morten Bergan). 2 par reir, egg/unger (2 pulli) Gilhus, Linnesstranda, Lier 8.-17.7 (Bent Ellingsen, Jan-Erik Nyhuus, Jens Erik Nygård).

Arten har vist generell tilbakegang i Norge i seinere år. I Buskerud har derimot makrellterna vist tegn til positiv utvikling de to siste årene. Det ble ikke gjennomført noen omfattende sjøfugltelling i 2018, så trolig hekket det flere

par på holmer og skjær i Røyken og Hurum enn de angitte. Paret som gjorde hekkeforsøk på Linnestranda (Lier), bygde reir og la 1 egg på en av grunnene utenfor fugletårnet, men dette ble oversvømt da vannstanden ved flo sjø steg utover i juni. Paret flyttet da muligens til industriområdet på Gilhus der de gjennomførte en vellykket, men litt sein hekking samme sommer. Trolig hekket det også minst 1 par i Steinsfjorden (Ringerike/Hole) i 2018.

Rødnebbterne (*Sterna paradisaea*):

* hekkefunn (1); funn i nedre Buskerud (- 9/12) LRSK

Hekkefunn 2018: 1 par rugende Svartsteintjorne, Hol 24.6 (Steinar Stueflotten).

Funn i nedre Buskerud 2018: 1 adult Fiskumvannet, Øvre Eiker 26.5 (Jon Ludvig Hals). 2 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 23.6 *(F) (Lars Dolmen). 1 1K Fiskumvannet, Øvre Eiker 11.8 *(F) (Lars Dolmen). 1 1K Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 11.-12.8 *(F) (Terje Pettersen, Marius von Glahn). 1 1K Linnestranda, Lier 22.8 *(F) (Jorunn Villand). 1 1K rastende Tårnet, Fiskumvannet, Øvre Eiker 1.9 *(F) (Steinar Stueflotten). 1-3 1K Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 15.-17.9 *(F) (Eli Bondlid, Aksel Olsson mfl.). 1 1K Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 23.9 (Eirik Kristoffersen). 1 1K Skjæra, Tofte, Hurum 10.10 *(F) (Steinar Stueflotten).

Arten hekker fåtallig i fjellet i nordfylket. De fleste observasjonene av rødnebbterner i sørfylket blir gjort i trekkidene vår (mai-primo juni) og høst (august-oktober). På høsttrekket er det oftest 1K fugler som blir observert. Mange observasjoner på trekket i 2018.

Lunde (*Fratercula arctica*):

* alle funn (5/5 - 1/1)

2018: 1 ind. ptN Odden, Slemmestad, Røyken 9.10 (Kjetil Johannessen).

Meget sjelden gjest i Buskerud i perioden oktober - januar. Sist sett i Drøbaksundet 8.10.2014.

Tyrkerdue (*Streptopelia decaocto*):

* alle funn \geq 5 ind. (6), hekkefunn (1)

2018: 12 ind. Steinberg, Nedre Eiker 1.1 (Jens Tøndel Fossum). 13 ind. Steinberg, Nedre Eiker 11.2 (Melvin Åsum). Hekking 3 1K + 2 pulli Fossgårdfeltet, Geilo, Hol 7.7 (Trond Bølstad). 8 ind. Fossgårdfeltet, Geilo, Hol 13.9-7.10 (Trond Bølstad). 5 ind. Åmot, Modum 15.9 (Eirik Kristoffersen). 6 ind. Fagerheim, Skoger, Drammen 19.9 (Steinar Stueflotten). 9 ind. Steinberg, Nedre Eiker 3.10 (Steinar Stueflotten). 6 ind. Lahaugen, Lamyra NR, Ringerike 17.10 (Aksel Olsson). 19 ind. stasjonær Bårud, Åmot, Modum 21.10 (Borgar Kolstad). 6 ind. stasjonær Fossgårdfeltet, Geilo, Hol 29.10 (Trond Bølstad). 13 ind. Steinberg, Nedre Eiker 4.12 (Steinar Stueflotten). 5 ind. Goffamyrvegen, Fossgårdfeltet, Hol 8.12 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 9 ind. Helgelandsmoen nord, Ringerike 16.12 (Marius von Glahn, Terje Pettersen). 5 ind. Steinberg, Nedre Eiker 26.12 (Steinar Stueflotten).

Fåtallig og spredt hekkefugl i Buskerud. Bare hekkefunn og funn av fem eller flere individer refereres i denne rapporten. Antatt samme fugler på samme lokalitet teller som ett funn. Tilsynelatende økende bestand i seinere år.

Turteldue (*Streptopelia turtur*):

* alle funn (12/12 - 1/1) LRSK

2018: 1 adult næringsøkende Slettemoen, Hol 21.8 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass).

Turtelduer blir kun observert en sjelden gang, oftest i trekkidene vår (medio mai) og høst (sep – okt). Sommerfunn er sjeldne. Kanskje litt overraskende så er halvparten av funnene i Buskerud gjort i nordfylket. Arten ble sist observert i Ål og Drammen høsten 2008.

Hubro (*Bubo bubo*):

* alle funn (- 2/2) LRSK

2018: 1 ind. rastende Tunnetjernet Fjellgrend, Gol 16.3 *(F) (Tom Engebretsen, Britt Grytnes). 1 adult lokkelyd, øvrige lyder Rabben, Ringerike 14.9 (Roger Holmberg).

Det gjøres kun et fåtall observasjoner av hubro nesten årlig i Buskerud, oftest i vinterhalvåret. Det antas at ca. 5 par fortsatt kan hekke i fylket. Funnet ved Tunnetjernet i Gol (980 moh) ble publisert med bilde i Hallingdølen 5. april 2018.

Haukugle (*Surnia ulula*):

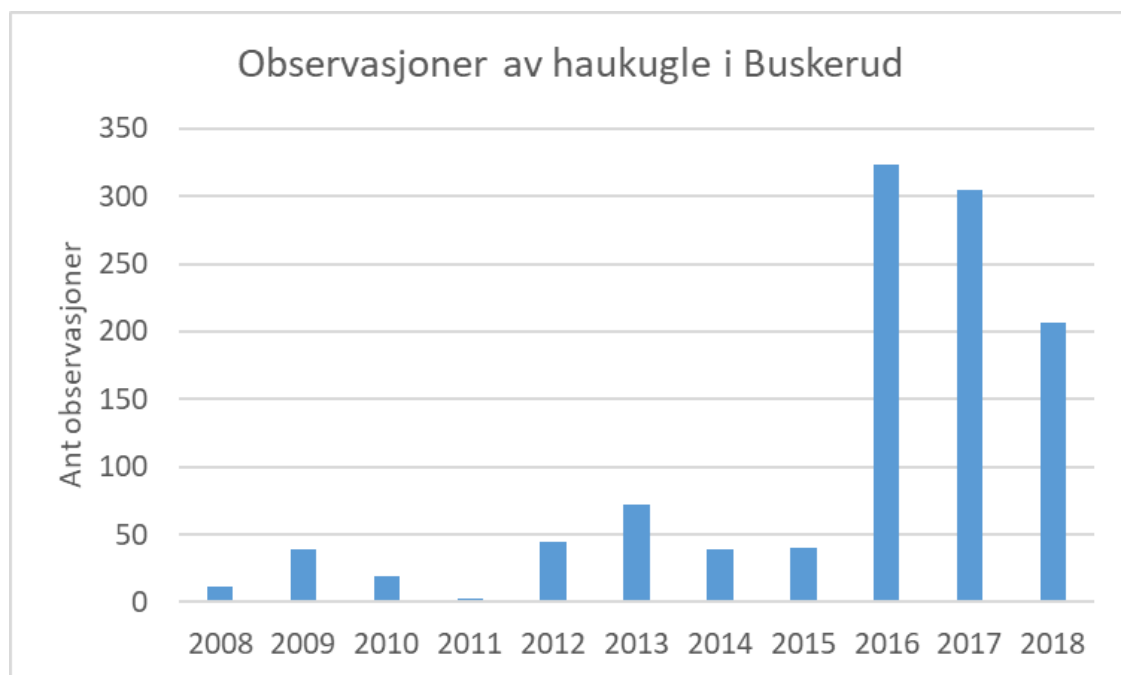
* alle funn H1 (86/97), H2 (42/46), hekkefunn (10)

1. halvår 2018: FLESBERG: 1 ind. Strutåsen 1.4 (Sigmund Tveiten). 1 ind. Sjuvasslia 21.4 (Fred William Christoffersen). FLÅ: 1 ind. Gulsviksetran 6.1 (Wenche Myhre). 1 ind. Bekkelidalen, Elvågaseter 24.2 (Jan Olav Nybo). 1 ind. Flentetjernet SV 9.3 (Jan Olav Nybo). 1 ind. Trøgaset 30.3 (Jan Olav Nybo). GOL: 1 ind. Hammartjedne, Golsfjellet Syd 2.3 (Asgeir Askeland). 1 ind. Langehaugen 2.3 (Asgeir Askeland). 1 ind. Tunnetjernet Fjellgrend 1.4 (Tom Engebretsen). 1 ind. Fossebråten 10.4 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. Kamben-Rekkjeset 1.6 (Agnar Målsnes mfl.). 1 ind. Lægret 3.6 (Trond Øigarden). HEMSEDAL: 14 funn (17 ind.) 6.1.- 17.6. HOL: 31 funn (33 ind.) 2.1. - 24.6. KONGSBERG: 1 ind. overflygende Meheia 7.3 (Christian Dalen). NES: 1 ind. sang/spill Tjernsvollen, Grønhovd 24.-31.3 (Pål Gisle). 1 ind. Steintjernen 31.3 (Christian E. Pettersen). NORE OG UVDAL: 8 funn (11 ind.) 1.1. - 26.4. SIGDAL: 1 ind. Toveåsen 27.1 (Morten Bergan). 1 ind. Haglebu 18.2 (Geir Inge Ruud). 1 ind. Kvilavollen og Nedre Kloppmyr 17.-18.3 (Fred William Christoffersen). 1 ind. Teigesetra N 31.3 (Jan Olav Nybo). ØVRE EIKER: 1 ind. Daletjenn 17.2 (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Fiskumvannet 10.3 (Jorunn Villand). ÅL: 12 funn (15 ind.) 27.1. - 3.6.

Hekkefunn 2018: 1 par varslende, engstelig Helgesetvatnet, Flå 8.7 (Audun Jahren). 2 kull (5 pulli + 3 pulli Lio, Hemsedal 13.4-17.6 (Olav Huso mfl.). 1 adult m/tiggende unger Lykkja, Hemsedal 6.6 (Bent Ellingsen). 1 ind. varslende, engstelig Bjørkehovda, Hol 30.5 (Andrew W. Clarke, Elsa M. Wallumrød). 1 par m/2 pulli Skurdalen-Jakobsplass, Hol 9.-24.6 (Jostein Myre). 1 par m/2+ pulli Skurdalen-Herleiksplass, Hol 22.-23.6 (Jostein Myre). 1 adult m/nylig utfløyne unger Breisetvatnet N, Nore, Nore og Uvdal 2.6 (Eva Klunderud). 1 par varslende, engstelig Orrelie, Sangelie, Ål 2.6 (via Torleif Sivertsen). 1 pull Leveld N, Ål 3.6 (Lars-Andre Espegard). 3 1K stasjonær Bergstølhovda hyttefelt S, Ål 1.7 (Trond Andersson).

2. halvår 2018: GOL: 1 ind. Løstegård 1.9 (Terje Nielsen). 1 ind. Trytetjernen Ø, Lyseren NR 12.9 (Anders Thylen). 1 ind. Kvannhøgd, Golsfjellet Syd 23.9 (Kristoffer Bøhn). 1 adult Storefjell Fjellstue 21.10 (Torgrim Breiehagen). 1 ind. Hamarstad 11.12 (Thomas Taksdal). HEMSEDAL: 6 funn (6 ind.) 17.7. - 24.11. HOL: 16 funn (16 ind.) 1.7. - 25.11. HURUM: 1 ind. Holtvet 4.11 (Steinar Stueflotten). KRØDSHERAD: 1 ind. Glesne, Krøderen 11.11 (Eirik Kristoffersen, Elisabeth Josefine Sommer). NES: 2 ind. Lyserstølen, Buvatn 17.8-1.10 (Rolf E. Andersen). NORE OG UVDAL: 9 funn (9 ind.) 3.9. - 14.12. ÅL: 1 ind. Dokki, Fetjastølsdalen 2.-30.8 (Torgrim Breiehagen, Anne Mette Monclair).

Etter den store invasjonen av haukugler i Sør-Norge høsten 2016 har antall observerte haukugler fortsatt å være høyt både i 2017 og 2018, men gradvis avtagende. Antall funn i 2018 var 36 % lavere enn i 2017, mens antall hekkefunn økte fra 7 til 10, ni av disse i nordfylket, det sørligste i Flå. Dette er ny rekord for Buskerud. Pga. svært mange observasjoner er de fleste av disse komprimert til antall funn per kommune i angitt observasjonsperiode. Antall angitte funn/individer i H1 inkluderer hekkefunn.

Lappugle (*Strix nebulosa*):

* alle funn (12/14 - 5/10) LRSK, deriblant 2 hekkefunn

2017: 1 adult m/mat til 1+ unge skjermet lok.1 Ringerike 26.7. (Tor Erlend Dahl Bentzen mfl.).

2018: 1 adult Gardhammar, Veme, Ringerike 5.-11.4 *(F) (*Benita Eriksdatter, Marius von Glahn, Didrik Løstegård Kristensen, Jon Ludvig Hals mfl.). 1 adult m/3 nylig utfløyne unger skjermet lok.2a Ringerike 18.7 *(F) (Helge Midtgard). 1 adult m/1+ tiggende unge skjermet lok.2b Ringerike 17.8 (Rune Pedersen). 1 adult m/2+ unger skjermet lok.3 Ringerike 21.8 (Knut Tore Gundersen). 1 ind. Gulsrud kirke, Gulsrud, Modum 20.9 (Knut Solberg). 1 adult hunn Saupeset-Belgefet, Nes 10.11 (via NOF). 1 adult hunn Orreleikhovda V, Ål 15.11 (via NOF). 1 adult hunn Toslettan, Vats, Ål 20.11 (via NOF). 1 adult hunn Goplebakken-Metjønn, Nore, Nore og Uvdal 26.11 (via NOF).

Sjelden art i Buskerud som oftest blir observert om våren (mars - primo april) og om høsten i november. Bestanden av lappugle i Hedmark har økt kraftig i seinere år og arten har nå spredt seg til flere av nabofylkene. Sommeren 2017 ble det første hekkefunnet av lappugle påvist i Buskerud på en skjermet lokalitet (nr.1) i Ringerike. Allerede året før (5.9.2016) ble det observert 2 lappugler, der den ene leverte en mus til den andre (muligens adult med juv), ca. 2 mil unna i nabokommunen Krødsherad. Dette kan indikere at lappugla hekket i området allerede i 2016. I april 2018 ble det observert en adult lappugle som drev næringssøk noen dager i et område ved Veme ca. 8 km fra lok.1. I juli 2018 ble så hekkefunn nr.2 påvist i Ådalen-området litt lenger øst i kommunen på lok.2a. Denne lokaliteten ligger bare 3 km fra lok.1 fra 2017. Trolig var det samme kull som ble sett på lok.2b bare 5 km fra 2a en måned seinere på sommeren. Lok.2b ligger bare 2 km fra lok.1. Etter at ungene er blitt flygedyktige, streifer familiegruppa rundt på næringssøk. Avstandene mellom de skjermete lokalitetene er her ikke større enn at det med rimelighet må antas å dreie seg om det samme hekkeparet. Bare 4 dager etter observasjonen på lok.2b (17.8.2018) ble det observert et kull til på en skjermet lok.3 som ligger på den andre siden av Ådalen ca.11 km øst for lok.2b. Ifølge Trond Berg på Elverum ansees det som lite sannsynlig at kullet fra lok.2b har forflyttet seg over 1 mil og krysset Ådalen på bare 4 dager. Så vi må anta at dette dreier seg om et kull nr.2 i 2018. Lok.3 ligger bare 2 km fra grensa til Jevnaker kommune i Opland, så det kan ikke utelukkes at dette paret kan ha hekket i nabofylket. Det ene hekkefunnet i 2018 på lok.2a er omtalt i Vår Fuglefauna nr. 1/2019 (Frydenlund Steen og Midtgard 2019).

I tillegg til nevnte hekkefunn, er det verdt å nevne en lappugle som har streifet rundt i nordfylket i perioden november 2018 til februar 2019. Dette dreier seg om den voksne lappuglehunnen "Tina" som var blitt satellittmerket av Roar Solheim et sted nord i Elverum kommune (He). Vi har fire plott av Tina i Buskerud i november 2018, men ingen visuelle observasjoner.

Lappugle adult til venstre med 2 unger til høyre, lokalitet 2a, Ringerike 18.07.18. Foto: Helge Midtgard

Hornugle (*Asio otus*):

* hekkefunn (9), vinterfunn (20 - 0)

Hekkefunn 2018: 1 hekking (4 pulli) Gilhusodden, Linnestranda, Lier 17.4-13.7 (Jostein Myre, Terje Pettersen, Steinar Stueflotten, Jens Erik Nygård mfl.). Reir, unger hørt Fjordheim, Geilo, Hol 25.6 (Trond Bølstad). Tiggelyd 1+ nylig utfløyet unge Hegstad, Fiskumvannet, Øvre Eiker 26.6 (Steinar Stueflotten). Tiggelyd 2 nylig utfløyne unger Bryn, Hokksund, Øvre Eiker 27.6 (Steinar Stueflotten). Tiggelyder 2 utfløyne unger Berg, Skistad, Øvre Eiker 27.6-3.7 (Steinar Stueflotten). 2 ad m/2 tiggende utfløyne unger. Skinnes, Krødsherad 2.7 (Finn Michelsen). Tiggelyd 1 1K Hønefoss Sentrum nord, Ringerike 22.-25.7 (Didrik Løstegård Kristensen). Tiggelyd 2 utfløyne unger Fuglesangveien, Åsa, Ringerike 4.8 (Marius von Glahn). 1 ind. varslende, engstelig Øyangen, Ringerike 12.8 (Marius von Glahn).

Arten hekker fåtallig, vanligst i gode smånagerår som i 2018. I seinere år er det årlig gjort 1-4 hekkefunn av arten i Buskerud. I 2018 ble tiggende unger hørt på hele 8 lokaliteter og 1 varslende ind. på en 9. lokalitet. Dette er rekord mht. antall kjente hekkefunn i fylket på ett år. Vinterfunn er relativt sjeldne, ingen slike er kjent i 2018.

Jordugle (*Asio flammeus*):

* hekkefunn (0), vinterfunn (9 - 1)

Vinterfunn 2018: 1 ind. næringssøkende Austjord, Ringerike 31.1 (Didrik Løstegård Kristensen, Christian Dalen).

Det ble gjort et par observasjoner av arten i passende hekkebiotoper i nordfylket, men ingen bekreftede hekkefunn er rapportert. Vinterfunn er sjeldne.

ub. jord-/hornugle (*Asio sp.*):

* hekkefunn (0), vinterfunn (0 - 1)

2018: 1 ind. næringssøkende Hønefoss Sentrum nord, Ringerike 15.1 (Didrik Løstegård Kristensen).

Vinterfunn av jordugle og hornugle er sjeldne i Buskerud. Dette funnet kunne ikke sikkert artsbestemmes, men litt seinere i januar (31.1.) ble det observert en jordugle på Austjord i Ringerike, så kanskje var det samme ind. som ble sett i Hønefoss 15.1. Det er ikke rapportert noen vinterfunn av hornugle i Buskerud i 2018.

Nattravn (*Caprimulgus europaeus*):

* alle funn (- 22/27)

2018: 1 ind. sang/spill Skimtheia, Drammen 10.5 (Anders Kvammen). 1 ind. sang/spill Rødåsen, Hurum 15.5 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. sang/spill Storekleiv, Eikeren, Øvre Eiker 15.-24.5 (Steinar Stueflotten). 1-2 ind. sang/spill Haraldsfjellet, Hurum 15.-18.5 (Jostein Bærø Engdal, Didrik Løstegård Kristensen, Terje Pettersen). 1 ind. sang/spill Rødbykollen, Hurum 16.5 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. sang/spill Nordveståsen sør, Hurum 16.5 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. sang/spill Karikollen, Hurum 16.5-7.6 (Jostein Bærø Engdal, Didrik Løstegård Kristensen, Terje Pettersen, Odd Rygh). 1 ind. sang/spill Kolåsen, Hurum 18.5 (Didrik Løstegård Kristensen, Terje Pettersen). 1 ind. sang/spill Ormåsen V, Øvre Eiker 23.-24.5 (Tom Schandy). 1-2 ind. sang/spill Lauvbråten, Eikerveien, Øvre Eiker 24.5-23.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Kleivenåsen, Rødbyvannet, Hurum 26.5 (Jostein Bærø Engdal). 1-2 ind. sang/spill Sand, Røyken 27.5-4.7 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Knivsfjell, Hurum 2.-3.6 (Torger Hjalmar Ugstad). 1 ind. sang/spill Myrene, Kana, Hurum 7.6 (Odd Rygh). 1 ind. sang/spill Trevardeåsen, Hurum 7.6 (Odd Rygh). 1 ind. sang/spill Marikollen, Hurum 7.-11.6 (Odd Rygh). 2 ind. sang/spill Tørrbekk, Eikeren, Øvre Eiker 8.-9.6 (Anders Hals, Lars Dolmen mfl.). 1 ind. sang/spill Tronstad, Hurum 17.6 (Eli Gates, John Apeland). 1 ind. sang/spill Temte, Horgen (NE), Nedre Eiker 23.6 (Arne Temte). 1 ind. næringssøkende Lahelldammen, Lahell, Lier 20.8 (Bjørn Penk). 1 ind. overflygende Verketsøya, Hurum 21.8 (Eli Gates). 2 ind. næringssøkende Engersvik, Filtvet, Hurum 31.8-2.9 (Audun Jahren).

De fleste funn er gjort på tidligere kjente lokaliteter, de fleste av disse i Hurum. Ny lokalitet påvist i 2018: Temte i Nedre Eiker. Gjennomsnittlig ankomstdato i Buskerud: 16.5. ± 11 dager (22 år). Sjelden observert seinere enn 25. august. Observasjonen av 2 ind. som drev næringssøk på nattsvermere rundt et gatelys på Filtvet 31.8.-2.9. er nest seineste funn i Buskerud. Det seineste ble gjort på Saghøgda, Hurum 4.9.2015.

Isfugl (*Alcedo atthis*):

* alle funn (84 - 6/7)

2018: 1 ind. trekkende mot N Engene ind. omr., Sætre, Hurum 16.1 (Patric Gullström). 1 ind. Båttstø, Røyken 28.1 (Tormod V. Burkey). 1 ind. næringsøkende Åroselva ved utløpet, Åros, Røyken 29.1-7.2 (Jostein Bærø Engdal, Jostein Myre mfl.). 1-2 ind. næringsøkende Sætrepollen og Engenejordet, Hurum 30.1-24.2 (Jostein Bærø Engdal, Steinar Stueflotten mfl.). 1 hunn rastende Linnestranda, Lier 16.4 (Jorunn Villand). 1 ind. sporadisk Linnestranda, Lier 26.10-5.12 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.).

Antall observasjoner har økt de siste årene etter noen dårlige år i kjølvannet av de kalde vintrene i 2010 og 2011. Rekordforekomst i 2017 med 13 funn, noen færre i 2018. Flest observasjoner er gjort om våren (april-mai) og høsten (august-oktober). Vinterfunn er mer sjeldne. Isfuglene som ble observert på Åros og Sætre i januar-februar, dreier seg trolig om de samme individene. Selv om vinteren var snørik og kald, holdt de to isfuglene ut i flere uker inntil de små bekkegrøftene de drev næringsøk i på Sætre, frøs helt til i slutten av februar. Den 29.1. ble en isfugl fanget av en katt på Åros og sluppet levende ut igjen! Forhåpentligvis gikk det bra med den.

Isfugl med en ørekyt i nebbet Engenejordet, Sætre 11.02.18.
Foto: Jostein Myre

Hærfugl (*Upupa epops*):

* alle funn (42 - 2/2)

2018: 1 ind. Åsbakken, Onsaker, Hole 25.4 *(F) (via Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Jokstad, Sigdal 29.9 (Ingvild Johnsen Jokstad via Jon Trygve Johnsen).

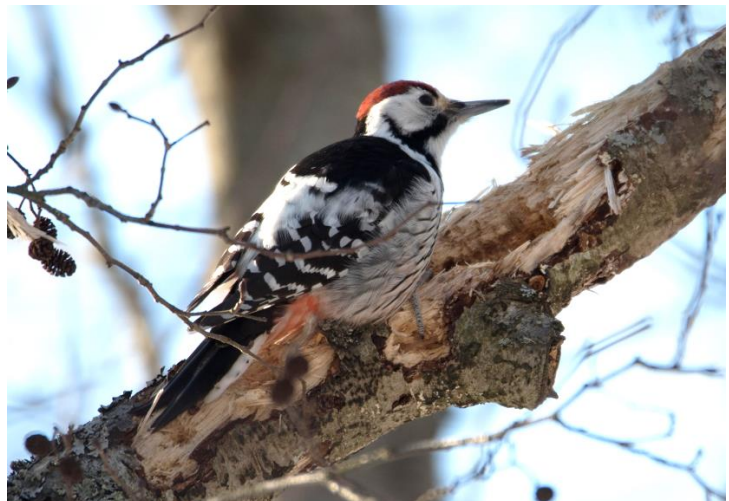
Arten observeres kun sporadisk i Buskerud, men er sett nesten årlig i seinere år. De fleste funn blir gjort om våren (ultimo april – mai) og høsten (august - november). Siden dette er en art med særpreget utseende som mange legger merke til i kulturlandskapet, blir mange funn meldt inn av andre personer enn de mer aktive fuglekikkerne, noe som også var tilfellet med årets to funn.

Hvitryggspett (*Dendrocopos leucotos*):

*alle funn (- 1/1) LRSK

2018: 1 hann stasjonær Linnestranda, Lier 6.2-16.4 *(F) (Jorunn Villand, Jan-Erik Nyhuus, Steinar Stueflotten mfl.).

Hvitryggspetten har de siste 20 årene blitt en meget sjelden art i Buskerud som ellers på Østlandet og regnes nå som direkte truet i fylket. Det var gått 9 år siden arten sist ble sett i fylket da den dukket opp igjen på Linnestranda i Lier i november 2017. Det spesielle og overraskende med denne hvitryggspett hannen var at den ble værende på lokaliteten i flere måneder helt fram til midten av april 2018. En viktig årsak til dette var nok at Linnestranda kunne by på gode næringsforhold for arten med mye død og morken lauvskog. I tillegg til mange visuelle observasjoner av denne hvitryggspetten ble det også jevnlig observert karakteristiske koniske hakkemerker fra hakkespetten i morkne tre-stammer i området fra Gilhusodden i vest til Dynodammen i øst. Den stasjonære sjeldenheten tiltrakk seg mye oppmerksomhet gjennom vinteren og ble bl.a. rapportert hele 42 ganger på AO. Fra slutten av mars ble den også hørt tromme noen ganger, men siden det ikke var noen hunn i nærheten, forsvant den fra området medio april, sist hørt og sett 16/4.

Hvitryggspett hann med karakteristisk hakkemerke Linnestranda, Lier 17.03.18. Foto: Frode N. Bye

Trelerke (*Lullula arborea*):

* alle funn (10/13 - 1/1) LRSK

2018: 1 ind. rastende Reistad, Lier 7.9 (Hans Petter Rømme).

Sjelden art i Buskerud som kun blir observert år om annet, siste gang på Lamyra, Hole i mai 2017. Alle observasjoner av trelerke så langt er gjort i sør fylket nord til Ringerike.

Fjellerke (*Eremophila alpestris*):

* alle funn (- 6/11)

2018: 1 hann sang/spill Halnekollen, Hol 8.5 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ad + 3 1K Ustetind, Hol 25.6 (Jostein Myre). 1 ind. Bakkahelleren, Hol 20.7 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 2 ind. Sunnaveggen, Nore og Uvdal 4.8 (Jarle Fjørtoft). 2 ind. Halnetunga, Hol 20.8 (Knut Olav Raen, Kari Hedvig Raen). 1 ind. trekkende Storengene, Hurum 1.10 (Jostein Bærø Engdal).

Arten hekker spredt i høyfjellet i nord fylket og sees bare sporadisk på vårtrekket (april-mai) i lavlandet, mer sjeldent på høsttrekket (ultimo september - november). Gjennomsnittlig ankomstdato: 2.5. ± 12 dager (14 år). 4 av 5 observasjoner av fjellerke i Hurum er gjort på høsttrekket i oktober, sist på Tofte i 2015.

Tartarpiplerke (*Anthus richardi*):

* alle funn (0 - 1/1) LRSK

2018: 1 1K næringssøkende Øvremyro, Hol 28.10 *(F) (Agnar Målsnes, Gunn Mjelde).

NY ART FOR BUSKERUD! Arten som kommer fra Sibir, er sjelden i Norge, men den blir observert nokså regelmessig i kysttraktene på høsttrekket (medio september - november). Innlandsfunn som det i Hol, er derimot meget sjeldne. Agnar og Gunn var ute og gikk tur da de ble oppmerksomme på en stor piplerke som fløy opp fra ei eng på oversiden av veien og videre ca. 30 meter opp i nærmeste skogkant. Størrelsen på piplerka og fluktmønsteret fikk Agnar til å tenke på en mulig tartarpiplerke. Fuglen forsvant i skogkanten, men ble heldigvis funnet igjen. Han hadde da kameraet klart og fikk tatt et par dokumentasjonsbilder før fuglen forsvant i vegetasjonen, og den ble ikke sett igjen seinere. Bildene som ble tatt, bekreftet at det var en 1K tartarpiplerke, den første sikre observasjonen av arten i Buskerud.

Tartarpiplerke Øvremyro, Hol 28.10.18. Foto: A. Målsnes

Lappiplerke (*Anthus cervinus*):

* alle funn (7/7 - 2/2) LRSK

2018: 1 ind. ptN Spikkestad, Røyken 26.5 (Svein Dale). 1 ind. overflygende Karlsrudtangen, Nordfjorden, Ringerike 31.8 (Didrik Løstegård Kristensen).

Sjelden trekkgjest som tidligere bare er observert to ganger på vårtrekket i mai og fem ganger på høsttrekket (30.8. - 19.9.). Sist observert på Karlsrudtangen (Ringerike) 10.9.2014. Lappiplerke er en art som oftest blir identifisert på fuktlyd av erfarne observatører.

Skjærpiplerke (*Anthus petrosus*):

* alle funn (- 20/32), derav hekkefunn (1) og innlandsfunn (- 4/6)

2018: 1 ind. Coop og Skjæra, Tofte, Hurum 1.1-9.4 (Jostein Bærø Engdal, Jorunn Villand, Didrik Løstegård Kristensen, Steinar Stueflotten). 1 ind. Sundbyholmene, Røyken 6.1 (Andreas Gullberg). 1 ind. Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 3.-13.2 (Steinar Stueflotten, Jostein Bærø Engdal). 2 ind. Verket, Hurum 2.-7.4 (Eli Gates). 1 ind. Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 9.4 (Steinar Stueflotten). 2 par varslende, engstelig Ramvikholmen, Hurum 4.5 (Kjetil Johannessen). 2 ind. Skjæra, Tofte, Hurum 3.6 (Jarle Fjørtoft). 3 ind. Coop og Skjæra, Tofte, Hurum 19.8-30.11 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jostein Bærø Engdal, Svein Dale mfl.). 2 ind.

Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 8.9 (Kristoffer Bøhn, Håkan Billing, Bård Bredesen mfl.). 1 ind. Tofte brygge, Hurum 6.10 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 6.10-9.12 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Slemmestad, Røyken 13.10 (Jan Erik Berglihn). 1 ind. Filtvet brygge, Hurum 31.10 (Steinar Stueflotten). 2 ind. Slottet, Drøbaksundet (Bu), Hurum 13.11 (Steinar Stueflotten). 2 ind. Steinvik, Hurum 15.11 (Svein Dale). 1 ind. Steinvik, Hurum 26.12 (Eirik Kristoffersen).

Innlandsfunn 2018: 1 ind. Vikersund bru, Modum 6.-8.4 (Tore Westgård, Terje Pettersen, Steinar Stueflotten, Eirik Kristoffersen). 2 ind. Hovsfjorden, Hol 7.-10.4 (Hege Kvarstein Gauteplass, Arild Gauteplass, Per Furuseth). 1 ind. Sundåni, Strandafjorden, Ål 8.4 (Per Furuseth). 2 ind. sør Skurdalen, Hol 10.4 (Trond Bølstad).

Arten hekker muligens årlig på kysten av Hurumlandet, som regel på holmene utenfor Tofte, og sees ellers fåtallig på vårtrekket (mars - april) og høsttrekket (september - november). Gjennomsnittlig ankomstdato: 30.3. ± 11 dager (23 år). Skjærpiplerker kan også overvintre på kysten av Hurum enkelte år, noe som har vært tilfelle de seks siste vintrene. Innlandsobservasjoner på vårtrekket forekommer relativt ofte.

Linerle (*Motacilla alba*):

* vinterfunn (- 1/4)

Vinterfunn 2018: 4 ind. Linnestranda, Lier 5.12 (Jorunn Villand).

Vinterfunn av linerler i desember-januar måned forekommer sporadisk i milde vintre. Sist observert i desember 2014 (flere funn).

Svartryggerle x linerle (*Motacilla alba alba x yarellii*):

* alle funn (0 - 1/1) LRSK

2018: 1 2K hann næringssøkende Vikersund bru, Modum 9.4 *(F) (Jon Ludvig Hals).

Underarten svartryggerle er relativt sjelden i Buskerud selv om enkeltindivider blir observert nesten årlig i fylket. Hybrider med linerle er enda sjeldnere. Dette er bare det første dokumenterte og godkjente funnet av en slik hybrid i Buskerud. Det er registrert ett hybridfunn til på Geilo i juli 2000, men dette funnet er ikke validert av LRSK. Hybriden på Vikersund ble først rapportert som ren svartryggerle, men etter nærmere studier av flere bilder tatt av fuglen, ble det konkludert med at det måtte være en hybrid svartryggerle x linerle. Hybriden ble observert sammen med over 50 vanlige linerler.

Nattergal (*Luscinia luscinia*):

* hekkefunn (1)

Hekkefunn 2018: 2 ind. varslende, engstelig Linnestranda, Lier 16.6-11.7 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand).

Arten hekker trolig årvisst på Linnestranda som nå er den sikreste lokaliteten for arten i fylket. To hanner ble hørt synge jevnlig der fra 5.5. til medio juni. Deretter ble 1-2 ind. observert varslende flere ganger fram til medio juli, noe som indikerer at det var utflytne unger i området. Den 14. august ble det observert en nattergal ved fugletårnet på Linnestranda (Steinar Stueflotten). Dette er det seineste funnet av nattergal i Buskerud til nå.

Svartrødstjert (*Phoenicurus ochruros*):

* alle funn (27/30 - 4/4) LRSK

2018: 1 2K+ hann næringssøkende Fossgårdfeltet, Geilo, Hol 6.5 *(F) (Trond Bølstad). 1 ind. trekkende Lio, Hemsedal 18.8 (Olav Huso). 1 hunnfarget Veslefjorden, Hol 4.10 *(F) (Trond Bølstad). 1 hunnfarget Slottet, Drøbaksundet (Bu), Hurum 13.11 *(F) (Steinar Stueflotten).

Sjelden gjest i Buskerud, men arten er blitt observert årlig siden 2012 og med flere funn de to siste årene. De fleste observasjoner blir gjort på vårtrekket i april-mai, mer sjeldent på høsttrekket medio september-primio november. Sommerfunn i juni-juli er heller sjeldne. Arten har tidligere hekket i Buskerud, bl.a. i Kongsberg, men det er mange år siden nå. Gjennomsnittlig ankomstdato: 23.4 ± 14 dager (18 år). Observasjoner i nordfylket, som de i Hol og Hemsedal, forekommer overaskende ofte. Observasjonen ved Drøbaksundet 13.11, er det første kjente funnet av arten i Hurum og det seineste som er gjort i Buskerud.

Svartstrupe (*Saxicola rubicola*):

* alle funn (12/12 - 2/2) LRSK

2018: 1 hunnfarget Mo gård, Steinsletta, Hole 27.-30.3 *(F) (*Terje Pettersen, Marius von Glahn, Didrik Løstegård Kristensen, Eli Bondlid mfl.). 1 hann Bergsvingen, Øvre Eiker 9.4 *(F) (Hans Jørgen Nilsen, Magne Sjøblom).

Sjelden gjest i Buskerud som oftest blir observert på vårtrekket i mars - april, mer sjeldent på høsttrekket i oktober. Økt antall funn de siste årene. Gjennomsnittlig ankomstdato: 31.3 ± 18 dager (9 år).

Svartstrupetrost (*Turdus atrogularis*):

* alle funn (0 - 1/1) NSKF

2018: 1 ind. Kleivi, Ål 16.4 *(F) (Kjell Einar Bie).

NY ART FOR BUSKERUD! Svartstrupetrost er en art som hekker i Sibir/Sentral-Asia og som overvintrer i nordlige India og Kina. Arten observeres tilnærmet årlig i Norge i lite antall i vinterhalvåret fra medio september til medio april. De fleste funn blir gjort i kyststrøkene. Innlandsfunn som det i Ål, er sjeldne. Kjell Einar Bie var en tur på Kleivi industriområde og knipset noen bilder av fugler han så. Han var ikke klar over hvilken sjelden art han hadde tatt bilde av, men viste heldigvis bildene til broren sin som hadde lit mer peiling på fugl. Dermed fikk vi registrert fylkets første funn av denne sjeldne trosten fra Sibir. NSKF har godkjent til sammen 5 funn av svartstrupetrost i Norge i 2018.

Svartstrupetrost hann, Kleivi, Ål 16.04.18. Foto: Kjell Einar Bie

Duetrost (*Turdus viscivorus*):

* vinterfunn (15/23 - 4/4)

Vinterfunn 2018: 1 ind. stasjonær Lillenga, Tronstad, Hurum 1.1-24.2 (Jostein Bærø Engdal, Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.). 1 ind. stasjonær Folkestad skole, Kana, Hurum 1.1-25.2 (Jostein Bærø Engdal, Steinar Stueflotten, Eli Gates mfl.). 1 ind. Sagene, Hurum 18.1 (Steinar Stueflotten). 1 ind. lokkelyd, øvrige lyder Gunhildrud, Øvre Eiker 1.12 (Johs Edvardsen).

Overvintrende duetroster ble observert i mistelteintrærne på de faste lokalitetene på Lillenga, Tronstad og Folkestad skole, Kana på Hurum. De stasjonære duetrostene holdt seg på disse lokalitetene til et godt stykke ut i mars. I tillegg ble det observert 1 ind. på Sagene ved Tofte i januar og 1 ind. på Gunhildrud, Øvre Eiker 1.12., men den siste var trolig ikke en overvintrende duetrost.

Sivsanger (*Acrocephalus schoenobaenus*):

* alle funn (- 1/3)

2018: 3 ind. Flesaker, Fiskumvannet, Øvre Eiker 1.9 (Jon Ludvig Hals).

Arten er relativt sjelden i fylket, men observeres årlig i lite antall. De fleste observasjonene blir gjort i mai-juni, mer sporadisk på høsttrekket i august-september.

Busksanger (*Acrocephalus dumetorum*):

* alle funn (14/15 - 1/1) LRSK

2018: 1 ind. sang/spill Linnesstranda, Lier 27.5 *(L) (*Steinar Stueflotten, Gustav Aagenes Ersdal).

Sjelden østlig nattsanger som er blitt observert enkelte år i perioden ultimo mai til primo juli, de fleste i første halvdel av juni. Individet på Linnesstranda 27.5. hadde bare et kort opphold på lokaliteten. Litt overraskende var det også at den ble hørt synge midt på dagen mellom kl.10:30 og 12:30, men ble ikke hørt samme kveld og påfølgende natt. Arten ble sist observert i Buskerud i 2015.

Myrsanger (*Acrocephalus palustris*):

* alle funn (- 20/31)

2018: 1 ind. sang/spill Fekjagranden, Ustedalsfjorden, Hol 22.5 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 1 ind. sang/spill Elektroveien, Prestaker, Hokksund, Øvre Eiker 25.5 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Hungerholt, Steinsletta, Hole 25.-26.5 (Terje Pettersen). 1 ind. sang/spill Linnesstranda, Lier 25.5-20.6 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Jens Erik Nygård mfl.). 1-2 ind. sang/spill Grytnes, Sætre, Hurum 25.5-12.6 (Jostein Bærø Engdal, Eli Gates, Odd Rygh). Jevnlig 1-3 ind., sang/spill Hårum, Steinsletta, Hole 28.5-19.6 maks. 6 ind. 7.-9.6. (Marius von Glahn, Terje Pettersen, Aksel Olsson mfl.). 2+ ind. sang/spill Rudstøa. Hegstad, Hegstadmyra og Måsnesmyra, Øvre Eiker 28.5-16.6 (Eirik Kristoffersen, Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen mfl.). 1 ind. sang/spill Kjørstad nedre, Kongsberg 29.5 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Vestfosselva v/Berg-Sørby, Øvre Eiker 29.5-27.6 (Steinar Stueflotten, Lars Dolmen mfl.). 1 ind. sang/spill Flåtán nordre, Skoger, Drammen 1.-2.6 (Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Saatvedtveien øvre, Såttvet, Kongsberg 3.6 (Bjørn Lauritzen). 1 ind. sang/spill Vaker, Ringerike 7.6 (Marius von Glahn). 3 ind. sang/spill Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 7.6 (Jon Ludvig Hals). 1-3 ind. sang/spill Myrene, Kana, Hurum 7.-17.6, maks. 3 ind. 11.6. (Odd Rygh, Eli Gates, John Apeland). 1 ind. sang/spill Storengene, Hurum 7.-12.6 (Odd Rygh). 1 ind. sang/spill Mælingen, Ringerike 9.6 (Kendt Myrmo). 1 ind. sang/spill Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 10.6-2.7 (Morten Jagdum, Steinar Stueflotten). 1 ind. sang/spill Storsand, Drøbaksundet (Bu), Hurum 12.6 (Odd Rygh). 1 adult hann sang/spill Møysund og Gilhusodden, Lier 16.-22.6 (Jens Erik Nygård). 1 ind. sang/spill Rødbyvannet N, Hurum 17.6 (Eli Gates, John Apeland). 1 1K næringsøkende Måsnesmyra, Fiskumvannet, Øvre Eiker 18.8 (Jon Ludvig Hals).

Arten ankommer Buskerud i slutten av mai, gjennomsnittlig ankomstdato: 26.5. ± 7 dager (31 år). Arten hekker flere steder i fylket, men konkrete hekkefunn blir sjelden påvist. Ved Fiskumvannet sang det trolig 3-5 ind. i begynnelsen av juni. Funn i øvre deler av fylket, som det ved Ustedalsfjorden på Geilo, er sjeldne.

Munk (*Sylvia atricapilla*):

* vinterfunn (33- 2/2)

Vinterfunn 2018: 1 1K+ hann næringsøkende Breiehagen, Strandafjorden, Ål 21.11-9.12 (Torgrim Breiehagen, Anne Mette Monclair). 1 hann næringsøkende Fossgårdfeltet, Geilo, Hol 29.12 (Trond Bølstad).

Enkelte individer kan overvintre i milde vintre, og arten opptrer da ofte på foringsplasser. Vinterfunn i nordfylket, som de på Breiehagen og Geilo, er sjeldne.

Østsanger (*Phylloscopus trochiloides*):

* alle funn (1/2 - 1/1+) NSKF

2018: 1 2K+ sang/spill Hølseter, Flesberg 9.6-29.7 *(FL) (*Henning Anker Johansen, Marius von Glahn, Terje Pettersen, Jens Tøndel Fossum mfl.).

Meget sjelden art som bare er observert en gang tidligere i Buskerud, ref. 1-2 ind. Store Oppkuvatnet, Ringerike 2.6.-9.7.1978 (Johannes Erik Anonby, Ken Adelsten Jensen mfl.). Også østsangeren på Hølsetra i Flesberg oppholdt seg på lokaliteten i over en måned, og det var tegn som tydet på at det kanskje kunne ha vært flere individer der og mulig

hekking. Arten hekket for eksempel på Jomfruland, Kragerø sommeren 1991 (ref. AO), så hekking i Norge er ikke utelukket. Arten observeres for øvrig årlig i Norge i lite antall, hyppigst i mai-juni og august-september.

Østsanger Hølseter, Fagerfjell, Flesberg 22.07.18. Foto: Terje Pettersen

Gulbrynsanger (*Phylloscopus inornatus*):

* alle funn (5/5 - 2/3) LRSK

2018: 1 ind. rastende Hjarnes, Kongsberg 23.9 *(F) (Bjørn Roar Skullestad, Helge Midtgard). 2 ind. ringmerket Søre Finset, Hemsedal 6.10 *(F) (Vegard Bang Fjeldheim, Bent Fjeldheim, Magnhild Finset Fjeldheim, Olav Huso).

Meget sjelden gjest på høsttrekket i Buskerud, sist observert på Åsa (Ringerike) 20.9.2016. Observasjonen på Hjarnes er første funn i Kongsberg, mens funnet på Søre Finset er det tredje i Hemsedal og det første i Buskerud av 2 ind. samme sted. Arten er blitt stadig vanligere på høsttrekket i Norge, og observeres nå stadig hyppigere også i Buskerud.

Dvergfluesnapper (*Ficedula parva*):

* alle funn (1/1 - 1/2) LRSK

2018: 1 hann sang/spill Holtnesdalen NR, Hurum 21.-31.5 *(FL) (*Bjørn Penk, *Noah N. Penk, Steinar Stueflotten, Jostein Myre, Odd Rygh mfl.). 2 ind. par i passende hekkebiotop Holtnesdalen NR, Hurum 27.5 (Hans Petter Rømme).

Meget sjelden art som bare er observert en gang tidligere i Buskerud: 1 adult hann Nærnes, Røyken 17.11.1976 (Øivind Syvertsen). Hannen i Holtnesdalen sang aktivt i flere dager og flere som besøkte naturreservatet i disse dagene fikk både hørt og sett den flotte, lille fluesnapperen. Observasjonen av en hunn sammen med hannen 27.5. kan tyde på at det ble gjort et hekkeforsøk på lokaliteten i 2018. Men ingen seinere søk i området kunne bekrefte dette.

Dvergfluesnapper hann Holtnesdalen, Hurum. Foto: Jostein Myre

Skjeggmeis (*Panurus biarmicus*):

* alle funn (18/167 - 2/19) LRSK

2018: 2 ind. loddelyd, øvrige lyder Karlsrudtangen NR Vest, Ringerike 8.9 (Marius von Glahn). 2-17 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.-21.10 *(F) (*Jon Ludvig Hals, Steinar Stueflotten, Melvin Åsum, Morten Jagdum).

Arten observeres bare sporadisk i nedre deler av Buskerud, hyppigst om høsten i oktober. De fleste funn er gjort på Linnestranda (Lier) og Fiskumvannet (Øvre Eiker), sist observert på Fiskumvannet 17.10.2017. Den største flokken på Fiskumvannet var på 17 ind. observert den 13.10. Den 18.10. ble minst 12 ind. sett samme sted og 21.10. bare 2 ind. Etter det ble det ikke sett mer til arten dette året.

Tornskate (*Lanius collurio*):

* hekkefunn (6/15 par)

Hekkefunn 2018: Ca. 10 par m/20+ nylig utfløyne unger Ask, Ringerike 6.7 (Terje Pettersen). 1 par m/3 nylig utfløyne unger Røysetoppen, Røyse, Hole 11.-15.7 (Terje Pettersen). 1 par mat til unger Prestmoen hogstflate, Snyta, Ringerike 15.7 (Terje Pettersen). 1 par m/2 unger Hegstad, Fiskumvannet, Øvre Eiker 19.-30.7 (Lars Dolmen, Jorunn Villand). 1 par m/2 unger Åsaveien/Vollgata, Vaker, Ringerike 23.-24.7 (Terje Pettersen). 1 par m/3 unger Averøya, Ringerike 25.7 (Terje Pettersen).

Vanlig, men heller fåtallig hekkefugl i Buskerud. LRSK ønsker at det blir rapportert flere hekkefunn. I tillegg til nevnte hekkinger, ble arten påvist i passende hekkebiotoper flere steder i midt fylket.

Varsler (*Lanius excubitor*):

* alle funn (- 50/53)

2018: DRAMMEN: 1 ind. Fagerheim, Skoger 26.12 (Simon Rix). FLESBERG: 1 ind. Krakmyra 20.1 (Henning Anker Johansen). GOL: 1 ind. Engjan, Herad 10.4 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 ind. Logga 19.9 (Jan Alsvik, Marit Karin Alsvik). HEMSEDAL: 1 ind. Lio 2.1-27.2 (Olav Huso). 1 ind. Lia V av Hundsenvatn 16.7 (Morten Bergan). 1 ind. Sygardslåtta nedre 9.11 (Vegard Bang Fjeldheim). 1 ind. Flåmyri 17.11 (Stian Sannes). 1 ind. Grøndalen 25.11 (Vegard Bang Fjeldheim, Stine Bang Fjeldheim). 1 adult Lio 30.12 (Magnus Carlström). HOL: 1 ind. Eimå v.b. 6.12 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). HOLE: 1 ind. Rytteråker 1.1 (Marius von Glahn). 1 ind. Helgelandsmoen 31.1 (Terje Spolen Nilsen). 1 ind. Baserud 14.2 (Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Hårum, Steinsletta 23.-25.2 (Didrik Løstegård Kristensen, Marius von Glahn, Terje Pettersen). 1 ind. Grøndokka 8.3 (Aksel Olsson). 1 ind. Hårum, Steinsletta 10.4 (Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Steinsvika, Steinsfjorden 30.9-7.10 (Terje Pettersen, Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Selte, Steinsletta 19.11 (Vegard Bunes). HURUM: 1 ind. Vollebukta, Verket 1.1 (Eli Gates, John Apeland). 1 ind. Slottet, Drøbaksundet (Bu) 18.1 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Lillenga, Tronstad 27.1 (Eli Gates). 1 ind. Langseth, Sætre 4.2 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. Storengene 29.3 (Odd Rygh, Marit Hoff). KONGSBERG: 1 ind. Sørby 24.2 (Fredrik Stige). 1 ind. stasjonær Hjarnes 3.-21.10 (Bjørn Roar Skullestad, Odd Frydenlund Steen, Helge Midtgard mfl.). 1-2 ind. Øyen-Øyenlågen, Hostvedt 4.-7.10 (Bjørn Roar Skullestad, Morten Jagdum). 1 ind. Kongsberg golfbane, Sättvet 11.12 (Bjørn Lauritzen). LIER: 1 ind. Lahell-Engersand-Gullaug-Linnestranda-Linnes 5.1-8.4 (Tore Gunnarsen, Jorunn Villand, Jens Erik Nygård mfl.). 1 ind. Brastadåsen, Fosskollen 6.2 (Jorunn Villand). 1 ind. Huseby 13.5 (Bjørn Penk). 1 ind. Engersand-Linnesstranda-Gullaugodden 23.10-26.12 (Tore Gunnarsen, Jens Erik Nygård, Steinar Stueflotten). 1 ind. Heggtoppen 21.12 (Jorunn Villand). 1 ind. Damtjern N 30.12 (Jorunn Villand). MODUM: 1 ind. Svenskerud, Vikersund 21.-23.3 (Eirik Kristoffersen, Elisabeth Josefine Sommer). 1 ind. Vikersund 9.12 (Stein Edward James Grønning). NEDRE EIKER: 1 ind. Nedberg 16.11 (Bjørn Lauritzen). RINGERIKE: 1 ind. Juveren 24.1 (Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Vaker 9.2 (Didrik Løstegård Kristensen). 1 ind. Åsa 10.7 (Bjørnulf Håkenrud). 1 ind. Juveren 6.11-9.12 (Eli Bondlid, Terje Pettersen). ØVRE EIKER: 1 ind. Klommestein, Hokksund 19.2 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Hegstad, Fiskumvannet 8.-10.4 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten). 1-2 ind. Fiskumvannet 16.9-26.12 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten, Jon Ludvig Hals, Lars Dolmen mfl.), maks. 3 ind. Fiskumvannet 7.10 (Steinar Stueflotten, Jan Trygve Bollerud mfl.). 1 adult Drammenstjern 29.9 (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Bergsvingen 14.10 (Jens Erik Nygård, Peter Boysen). 1 ind. Klommestein, Hokksund 8.11 (Eirik Kristoffersen). ÅL: 1 ind. Strand, Fetagarden 18.2 (Embrik Gjengedal, Svanhild Brattåker). 1 ind. Strandafjorden øvre 12.4 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 ind. Skrindehaugen 20.10 (Audun Skrindo).

Fåtallig og spredt gjest i vinterhalvåret (september-april), hyppigst i nedre deler av Buskerud. Fåtallig hekkefugl spesielt i midtre og øvre deler av fylket. Observasjonene er gruppert kommunevis for å gi bedre oversikt.

Kornkråke (*Corvus frugilegus*):

* alle funn (- 17/32)

2018: 1 ind. Drammenselva v/Krokstadelva, Nedre Eiker 1.1 (Lennart Wam Hansson). 1 ind. Mile Avfallsplass, Mjøndalen, Nedre Eiker 4.-6.3 (Jorunn Villand, Steinar Stueflotten). 1 ind. Åssiden skole, Drammen 18.3 (Jens Magnussen). 1 ind. ptØ Engersand, Lier 11.4 (Tore Gunnarsen). 2 ind. Bergsvingen, Øvre Eiker 15.4 (Hans Jørgen Nilsen). 1 ind. Linnestranda, Lier 10.5 (Jens Erik Nygård, Rolf E. Andersen). 2 adult Bakkeløkka, Hurum 9.6 (Eli Gates). 3 ind. Nedberg, Nedre Eiker 1.10 (Bjørn Lauritzen). 6 ind. Verpsletta, Øvre Eiker 4.10 (Eirik Kristoffersen). 1 ind. Huseby, Lier 4.-14.10 (Jorunn Villand). 1 ind. Averøya Strandsone, Nordfjorden, Ringerike 7.10 (Marius von Glahn, Eirik Kristoffersen). 1 ind. Spæren, Øvre Eiker 7.10 (Steinar Stueflotten). 2 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 7.10 (Steinar Stueflotten). 1 ind. Drammensbrua (E18), Drammen 14.10 (Steinar Stueflotten). 4-5 ind. Amtmannsvingen, Lierstranda, Lier 14.-17.10 (Jens Erik Nygård, Bent Ellingsen). 2 ind. Hafnor, Hole kirke, Hole 29.10 (Terje Pettersen). 1 ind. Herstrøm, Nedre Eiker 31.10 (Eirik Kristoffersen).

Arten observeres årlig i Buskerud, primært i vinterhalvåret fra oktober til april, de fleste i trekktidene vår (mars - mai) og høst (oktober - november). Normalt sees bare enkeltindivider eller noen få individer sammen og da ofte sammen med vanlige kråker. Flere av observasjonene i bl.a. Øvre Eiker høsten 2018, dreier seg trolig om de samme individene.

Stillits (*Carduelis carduelis*):

* hekkefunn (2)

Hekkefunn 2018: 1 adult m/mat til unger Jutehaugen, Kongsberg 5.6 (Bård Engelstad). 1 par m/mat til 3 unger Langseth, Sætre, Hurum 7.6 (Jostein Bærø Engdal).

Arten hekker sparsomt i nedre deler av Buskerud og observeres jevnlig i hekketiden i passende hekkebiotoper, men konkrete hekkefunn blir sjeldent rapportert.

Tornirisk (*Carduelis cannabina*):

* hekkefunn (3), vinterfunn (0)

Hekkefunn 2018: 1 par reirbygging Hegstad beitemark, Fiskumvannet, Øvre Eiker 6.-9.5 (Bent Ellingsen, Jorunn Villand). 4 ind. reirbygging Gilhusodden, Linnestranda, Lier 14.5 (Jorunn Villand). 1 par m/2+ nylig utfløyne unger Sjøstad kirke, Lier 10.7 (Bent Ellingsen).

Fåtallig hekkefugl i Buskerud, men konkrete hekkefunn blir sjelden rapportert.

Bergirisk (*Carduelis flavirostris*):

* hekkefunn (0), vinterfunn (2)

Vinterfunn 2018: Opptil 11 ind. næringssøkende Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 25.-27.1 (Steinar Stueflotten, Eli Gates). 2 ind. næringssøkende Storskjær, Drøbaksundet (Bu), Hurum 14.2 (Steinar Stueflotten).

Sjelden vintergjest. Vanlig, men ikke særlig tallrik hekkefugl i fjellområdene. Hekkefunn blir sjelden rapportert.

Brunsisik (*Carduelis cabaret*):

* funn \geq 10 ind. (6), hekkefunn (0)

2018: 20 ind. Breiehagen, Strandafjorden, Ål 9.1 (Torgrim Breiehagen). 25 ind. Eimå v.b, Hol 13.1 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 12 ind. Støveien, Tyristrand, Ringerike 29.1 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 15 ind. Eimå v.b, Hol 1.2 (Arild Gauteplass, Hege Kvarstein Gauteplass). 20 ind. Lamyra S, Lamoen, Hole 2.5 (Marius von Glahn). 10 ind. Linnestranda, Lier 23.8 (Steinar Stueflotten).

Arten blir observert til alle årstider og antas å være minst like vanlig som gråsisik i lavlandet i hekketiden, men kan ofte være vanskelig å skille fra gråsisik i felt. Bare flokker på minst 10 ind. er med i denne oversikten.

Polarsisik (*Carduelis hornemanni*):

* alle funn (- 15/17) LRSK

2018: 1 ind. Hennemmarka, Tranby, Lier 1.-13.1 *(F) (Jorunn Villand). 1 ind. Langseth, Sætre, Hurum 3.1 (Jostein Bærø Engdal). 1 ind. Verksrenna, Hurum 6.1 (Eli Gates). 1 ind. Drammenstjern, Øvre Eiker 7.1 (Jon Ludvig Hals). 1-2 ind. Knut Hamsuns vei 3, Kongsberg 7.-27.1 *(F) (Morten Jagdum). 1 ind. Måltrostveien, Vikersund, Modum 4.2

(Eirik Kristoffersen). 1 ind. Høgdi, Ustaoset, Hol 5.2 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 ind. Eimå v.b, Hol 19.2 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 2 ind. Øvre Reinsjøfjell, Flå 25.2 (Jan Olav Nybo). 1 ind. Søre Finset, Hemsedal 3.11 (Bent Fjeldheim). 1 ind. Vikersund, Modum 5.11 *(F) (Stein Edward James Grønning). 1 ind. Viksenga, Svensrud, Hole 8.12 *(F) (Terje Pettersen). 1 ind. Ormåsen V, Øvre Eiker 12.12 *(F) (Steinar Stueflotten). 1 ind. Drammenstjern, Øvre Eiker 23.12 *(F) (Jon Ludvig Hals). 1 ind. Eimå v.b, Hol 28.12 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass).

Sjelden vintergjest i Buskerud (medio oktober-april). Gode år med mange observasjoner av arten både i 2017 og 2018 (9 funn i jan-feb + 6 funn i nov-des). Observeres som regel sammen med gråsisiker, en art som opptrådte tallrikt vinteren 2017/2018, bl.a. med rekordforekomst under Hagefugtellingen i januar 2018.

Båndkorsnebb (*Loxia leucoptera*):

* alle funn (- 1/1) LRSK

2018: 1 IK+ hunnfarget lokkelyd, øvrige lyder Drammenstjern, Øvre Eiker 11.7 *(F) (Jon Ludvig Hals).

Sjelden gjest i Buskerud som oftest blir observert i invasjonår, men som er observert årlig de siste seks årene. I 2015 ble arten også påvist hekkende for første gang i Buskerud i Nes kommune.

Rosenfink (*Carpodacus erythrinus*):

* alle funn (- 38/53)

2018: GOL: 1 hann sang/spill Noreim Ø 29.5-21.6 (Torgrim Breiehagen). HEMSEDAL: 1 hann sang/spill Hemsedal Skisenter 24.5 (Bent Fjeldheim). HOL: 1 hann sang/spill Fløtagutu 31.5-1.6 (Andrew W. Clarke, Elsa M. Wallumrød, Trond Bølstad). KONGSBERG: 1 ind. sang/spill Volden bru, Hostvedt 30.5 (Øyvind Stickler). 1 ind. sang/spill Veikryss Ullebergkroken, Lande 30.5 (Øyvind Stickler). 1 ind. sang/spill Lyngås, Efteløt 15.-16.6 (Bård Engelstad). LIER: 1 ind. sang/spill Røedveien 22.5 (Marius von Glahn). 1 ind. sang/spill Holmenelva 22.5 (Marius von Glahn). 1 ind. sang/spill Bryggebekken 22.5 (Marius von Glahn). 3-4 ind. sang/spill Drag 22.-23.5 (Marius von Glahn, Terje Pettersen). 1 2K hann sang/spill Linnestranda 24.5 (Jorunn Villand). 1 adult sang/spill Kvisla 3 7.-8.6 (Finn Michelsen). 1 adult sang/spill Kvisla, nedenfor 7.-8.6 (Finn Michelsen). 1 adult sang/spill Kvisla ovenfor 7.-8.6 (Finn Michelsen). 1 ind. sang/spill Kvisla 31 8.6 (Finn Michelsen). 1 hann sang/spill Børreshaugen 11.6 (Jostein Bærø Engdal). MODUM: 1 ind. sang/spill Pilterud 22.5 (Marius von Glahn). 2 ind. sang/spill Kimerud Gård 22.5 (Marius von Glahn). 1 ind. sang/spill Gulsrud, 22.5 (Marius von Glahn). 1 ind. sang/spill Dyrbakk 22.5 (Marius von Glahn). 1 ind. sang/spill Sjuls 22.5 (Marius von Glahn). 1 ind. sang/spill Brekke 22.5 (Marius von Glahn). 1 ind. sang/spill Kampen 22.5 (Marius von Glahn). 2 ind. sang/spill Øst-Modumveien vest 22.5 (Marius von Glahn). 1-3 ind. sang/spill Dignes 22.-23.5 (Marius von Glahn, Terje Pettersen mfl.). 1 ind. Svarverud 23.5 (Terje Pettersen). 3 ind. Bjørnsrud 23.5 (Terje Pettersen). 1 adult sang/spill Fossekveiva 16.6 (Finn Michelsen). NORE OG UVDAL: 1 ind. Søre Gvammen 20.5 (Ulf Skauli). RINGERIKE: 1 ind. sang/spill Hønen, Ringåsen 15.5 (Marius von Glahn). 2 ind. Røyseng 24.5 (Terje Pettersen). 1 ind. sang/spill Sandaker bru 24.-26.5 (Terje Pettersen). 1 hann sang/spill Muggerud, Nordfjorden 26.5 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 hann sang/spill Austjord 3.6 (Olav Råd). ØVRE EIKER: 1-4 ind. sang/spill Fiskumvannet N 14.5-27.7 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand, Lars Dolmen, Jon Ludvig Hals mfl.). 2 ind. sang/spill Rud, Fiskumvannet 19.5 (Jorunn Villand). 1-2 ind. sang/spill Råen, Fiskumvannet 22.5-18.7 (Steinar Stueflotten, Jorunn Villand mfl.). 1 ind. sang/spill Sundhaugen, Fiskumvannet 1.6 (Bjørn Lauritzen).

Fåtallig hekkefugl i Buskerud. Mange funn på nye lokaliteter også i 2018, bl.a. i Modum og Lier. Funn i nordfylket som de i Gol, Hemsedal, Hol og Nore og Uvdal, er relativt sjeldne. De fleste observasjoner blir gjort i perioden medio mai - juni. Minst 6 syngende hanner ved Fiskumvannet i 2018. Første observasjon i 2018: 14.5., jf. gjennomsnittlig ankomstdato: 19.5. ± 6 dager (38 år).

Konglebit (*Pinicola enucleator*):

* alle funn (- 5/53)

2018: 1 hann sang/spill Eimå v.b, Hol 13.1 (Arild Gautepllass, Hege Kvarstein Gautepllass). 1 par Honningbråta, Sætre, Hurum 19.1 (Jostein Bærø Engdal). 11 ind. Lykkja, Hemsedal 21.1 (Vegard Bang Fjeldheim, Stine Bang Fjeldheim). 14 ind. Helgetjerne, Hemsedal 21.1 (Vegard Bang Fjeldheim, Stine Bang Fjeldheim). 25 ind. Nesbyen alpenser, Nes 28.2 (Hans Petter Rømme).

Konglebiten opptrer tidvis invasjonsartet i Sør-Norge. God forekomst med mange funn i Buskerud i 4. kvartal 2017 som fortsatte inn på nyåret i 2018 med flere funn i januar-februar, de fleste i nordfylket.

Kjernebiter (*Coccothraustes coccothraustes*):

* hekkefunn (3)

Hekkefunn 2018: 1 par reirbygging Åroselva ved renseanlegget, Åros, Røyken 7.5 (Steinar Stueflotten). 1 par m/3 nyelig utfløyne unger Bårud, Åmot, Modum 10.5-28.6 (Borgar Kolstad). 1 par m/1 unge Eimå v.b, Hol 23.6 (Hege Kvarstein Gauteplass, Arild Gauteplass).

Fåtallig hekkefugl i Buskerud med en bestand i vekst. Arten er meget vanskelig å påvise hekkende, ikke minst med reirfunn. Hekkefunn blir derfor oftest påvist ved adult fugl som mater utfløyne unger. Hekkefunn i nordfylket som det på Eimå i Hol 890 moh., er sjeldne, men arten ble også observert med en unge samme sted sommeren 2017.

Hortulan (*Emberiza hortulana*):

* alle funn (- 0/0) LRSK

1981: 1 ind. sang/spill Nf Grøtte, Lier 31.5 (Ole Bjørn Braathen).

Nå meget sjelden gjest i Buskerud. Arten forsvant som hekkefugl fra de sørlige deler av fylket på 1970-tallet. På begynnelsen av 1980-tallet ble arten fortsatt observert flere ganger, hyppigst i Øvre Eiker. Observasjonen i Lier 31.5.1981 ble m.a.o. gjort på tampen av artens regulære forekomst i fylket. Etter 1990 foreligger det kun fem godkjente observasjoner av hortulan i Buskerud, de fleste på vårtrekket i mai. Siste godkjente funn ble gjort under høsttrekket på Averøya, Ringerike 20.9.2015.

Ikke godkjente funn

To funn fra rapportåret 2018 og ett funn fra 2016 er ikke godkjent.

Busksanger *Acrocephalus dumetorum* LRSK - Lier 29.05.18 (underkjent)

Polarsisik *Carduelis hornemanni* LRSK - Sigdal 23.02.18 (ufullstendig rapportering)

Svartbrynalbatross *Thalassarche melanophris* NSKF - Hurum 29.09.2016 (underkjent)

Rettelser til LRSK-rapport 2017

Fiskemåke *Larus canus*, for et hekkefunn på Kavringen, Hurum 20.05.17 er lokaliteten av observatørene rettet til Kavringen, Røyken.

Referanser

Berg, T., Østby, E., Huldt, R., Svenkerud, R. & Solheim, R. 2019. Lappuglehekking i Hedmark 2016-2018. Vår Fuglefauna 42 (2): 76-81.

Breiehagen, T. og Furuset, P. 2019. Kartlegging av hornedykker (*Podiceps auritus*) i Buskerud 2017-18 og en vurdering av bestandsutviklingen. Buskskvetten 35 (<http://www.nofbuskerud.net/buskskvetten.html>), 12 s.

Frydenlund Steen, O. og Midtgard, H. 2019. Hekking av lappugle dokumentert i Buskerud i 2018. Vår Fuglefauna 42 (1): 30-31.

Gunnarsen, T. 2019. Vandrefalk i Buskerud 2017-2018. Buskskvetten 35 (<http://www.nofbuskerud.net/buskskvetten.html>), 14 s.

López, A., Røer, J.E., Nordsteien, O. & Heggøy, O. 2019. Overvåking av trekkfugler i Sør-Norge 2018. Resultater fra standardisert ringmerking og trekkteillinger ved Jomfruland og Lista. NOF Rapport 2019-1. 24 s.

Stueflotten, S. 2017. Sjeldne fugler i Buskerud 2016. Buskskvetten 33 (<http://www.nofbuskerud.net/buskskvetten.html>), 37 s

Stueflotten, S. 2018. Sjeldne fugler i Buskerud 2017. Buskskvetten 34 (<http://www.nofbuskerud.net/buskskvetten.html>), 36 s.

LRSKs innrapporteringsliste

Koder:

Krever beskrivelse:

X	Observasjoner skal rapporteres til LRSK med utførlig beskrivelse/dokumentasjon for godkjenning. NSKF bak koden indikerer at NSKF skal godkjenne funnet.
---	---

I tillegg kommer alle arter som ikke tidligere er registrert i Buskerud og/eller Norge. Dette gjelder også vinterfunn av flere trekkfuglarer. Bare fotodokumenterte hybrider blir innlemmet i årsrapporten. Rapporteringslista er samordnet med rapporteringslista til NFKF.

Beskrivelse ikke nødvendig:

x	Observasjoner skal rapporteres til LRSK
H	Hekkefunn skal rapporteres til LRSK.
S	Sommerfunn skal rapporteres til LRSK.
V	Vinterfunn skal rapporteres til LRSK.
I	Innlandsfunn skal rapporteres til LRSK.
N	Funn fra nedre deler av Buskerud skal godkjennes av LRSK.
Ø	Funn fra øvre deler av Buskerud skal godkjennes av LRSK.
≥ n	Flokker på ≥ n individer skal rapporteres til LRSK

Versjon 2019, gyldig fra 01.01.2019

X	Dvergsvane	X	Rørdrum	X	Fjelljo	X NSKF	Svartstrupesteinskvet
SH	Sangsvane	X NSKF	Silkehegre	X	Storjo	X NSKF	Ørkensteinskvet
X	Svartsvane	X	Egretthege	X	Dvergmåke	V	Ringtrost
x	Sædgås	H	Gråhege	X	Sabinemåke	X NSKF	Svartstrupetrost
X	<i>Sædgås underarter</i>	X NSKF	Stork	x	Krykkje	V	Måltrost
V, ≥1000	Kortnebbgås	X NSKF	Bronseibis	H	Hettemåke	V	Duetrost
x	Tundragås	X NSKF	Skjestork	X	Svartehavsmåke	x	Gresshoppesanger
X	<i>Tundragås underarter</i>	H	Vepsevåk	H	Fiskemåke	X	Elvesanger
x	Stripegås	X	Svartglente	V	Sildemåke	x	Sivsanger
x	Snøgås	X	Glente	X	Grønlandsmåke	X	Busksanger
VH	Hvitkinngås	X NSKF	Båndhavørn	X	Polarmåke	x	Myrsanger
x	Ringgås	x	Havørn	X NSKF	Dvergterne	X NSKF	Trostesanger
X	<i>Ringgås underarter</i>	x	Sivhauk	X NSKF	Rovterne	X	Hauksanger
X NSKF	Niland	x	Myrhauk	X	Svartterne	V	Munk
X NSKF	Rustand	X	Steppehauk	X	Splitterne	X NSKF	Østsanger
VH	Gravand	X NSKF	Enghauk	XØ/H	Makrellterne	X NSKF	Fuglekongesanger
x	Knoppand/Moskusand	H	Hønsenhauk	XN/H	Rødnebbterne	X	Gulbrynsanger
X	Brudeand	V	Musvåk	I	Lomvi	V	Gransanger
x	Mandarinand	V	Fjellvåk	X	Polarlomvi	X	<i>Sibirgransanger</i>
H	Brunnakke	N	Kongeor	I	Alke	X	Rødtoppfuglekonge
X NSKF	Amerikablesand	X NSKF	Steppeør	x	Teist	X	Dvergfluesnapper
x	Snadderand	H	Fiskeør	I	Alkekonge	X NSKF	Halsbåndfluesnapper
X	Amerikakrikkand	V	Tårnfalk	x	Lunde	X	Skjeggmeis
X NSKF	Rødfotand	X NSKF	Aftenfalk	X NSKF	Steppehøne	XØ	Løvmeis
VH	Stjertand	V	Dvergfalk	VH/XØ	Skogdue	X	Lappmeis
x	Knekkand	x	Lerkefalk	H, ≥ 5	Tyrkerdue	X	Pirol
X NSKF	Blåvingeand	x	Jaktfalk	X	Turteldue	X NSKF	Rødhalevarsler
x	Skjeand	V	Vandrefalk	X	Hubro	H	Tomskate
X NSKF	Rødhodeand	x	Vannrikse	X	Snøgule	x	Varsler
x	Taffeland	x	Myrrikse	x	Haukugle	N	Lavskrike
VH	Bergand	x	Åkerrikse	X	Slagugle	H	Nøttekråke
I	Ærfugl	H	Sivhøne	X	Lappugle	X	<i>Sibirnøttekråke</i>
X	Stellerand	VH	Trane	VH	Hornugle	x	Kornkråke
x	Havelle	X	Avosett	VH	Jordugle	X	Svartkråke
H, ≥ 20	Svartand	V	Tjeld	x	Nattravn	X	Rosenstær
H, ≥ 20	Sjørre	x	Tundralo	x	Isfugl	X NSKF	Gulirisk
x	Lappfiskand	VH	Vipe	X	Bieter	H	Stillits
X NSKF	Stivhaleand	H	Dverglo	X NSKF	Blåråke	VH	Tomirisk
x	Vaktel	x	Boltit	x	Hærfugl	VH	Bergirisk
X NSKF	Rødhøne	H	Småspove	H	Gråspett	H, ≥ 10	Brunsisik
X NSKF	Berghøne	H	Storspove	X	Hvitryggspett	X	Polarsisik
X	Rapphøne	X	Svarthalespove	H	Dvergspett	X	Båndkorsnebb
X NSKF	Gullfasan	X	Lappspove	X NSKF	Dverglerke	H	Grankorsnebb
VH	Smålom	x	Steinvender	X NSKF	Topplerke	H	Furukorsnebb
VH	Storlom	x	Polarsnipe	X	Trelerke	x	Rosenfink
X	Islom	VH	Brushane	V	Sanglerke	x	Konglebit
X	Gulnebbblom	X	Fjellmyrløper	x	Fjellerke	H	Kjernebiter
x	Dvergdykker	X	Tundrasnipe	X	Tartarpiplerke	V	Lappspurv
VH	Toppsykker	x	Temmincksnipe	V	Heipiplerke	X	Hortulan
X	Gråstrupedykker	x	Sandløper	X	Lappiplerke	X	Vierspurv
x	Horndykker	V	Myrnsnipe	x	Skjærpiplerke	X	Dvergspurv
X NSKF	Svarthalsdykker	x	Fjæreplytt	X	<i>Sørlig gulerle</i>	V	Sivspurv
X NSKF	Svartbrynalbatross	x	Dvergsnipe	X	<i>Engelsk gulerle</i>	X NSKF	Svarthodespurv
X NSKF	Gråhodealbatross	x	Svømmesnipe	V	Vintererle	X NSKF	Lazulispurv
x	Havhest	X	Polarsvømmesnipe	V	Linerle	X	Hybrider (fotodok.)
X	Grålire	x	Sotsnipe	X	<i>Svartryggerle</i>		
X	Havlire	X	Kvartbekkasin	V	Jernspurv		
X	Stormsvale	V	Rugde	H	Nattergal		
x	Havsule	x	Dobbeltbekkasin	X NSKF	Sørmattergal		
H	Storskarv	X	Polarjo	X	Svartrødstjert		
X	Toppskarv	X	Tyvjo	X	Svartstrupe		

Spover i Buskerud

Steinar Stueflotten, Damenga 19, 3032 Drammen, e-post: sstuef@broadpark.no

Spovene er en gruppe store vadefugler i snipefamilien. Artene småspove og storspove er regelmessige, men fåtallige og relativt sjeldne hekkefugler i fylket, mens svarthalespove og lappspove kun er sjeldne trekkgjester. LRSK publiserte i 2003 en artikkel om spovenes forekomst i Buskerud i perioden fra Atlasprosjektet på 1970-tallet fram til 2002. I forbindelse med at storspove er årets fugl i 2019, oppdateres artikkelen, og artenes tidligere utbredelse sammenlignes med forekomsten i perioden 2003-2019.

Småspove *Numenius phaeopus*

Småspova har en nordlig cirkumpolar utbredelse. Vår norske underart hekker på Island, Færøyene, nordlige Skottland, gjennom Skandinavia og videre østover til Vest-Sibir. Den norske bestanden har et tyngdepunkt i Midt-Norge og Nord-Norge. På Østlandet er småspova fåtallig med kun spredte forekomster i indre, høyere-liggende strøk på myr og fuktig hei. Trekkfugl som overvintrer langs kystene av Vest-Afrika. Den norske bestanden er anslått til 2.000-10.000 par (Shimmings & Øien 2015). Norske hekkefugltakseringer (TOV-E) viser en nedgang i bestanden i perioden 2007-2018.

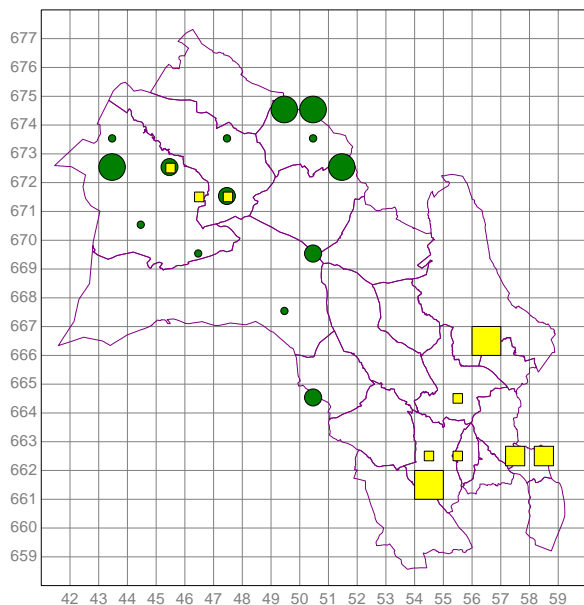
Forekomst i Buskerud

Status: Spredt og fåtallig hekkefugl i indre, nordlige deler av fylket, sjelden i midtfylket. Regelmessig på trekket i sørfylket.

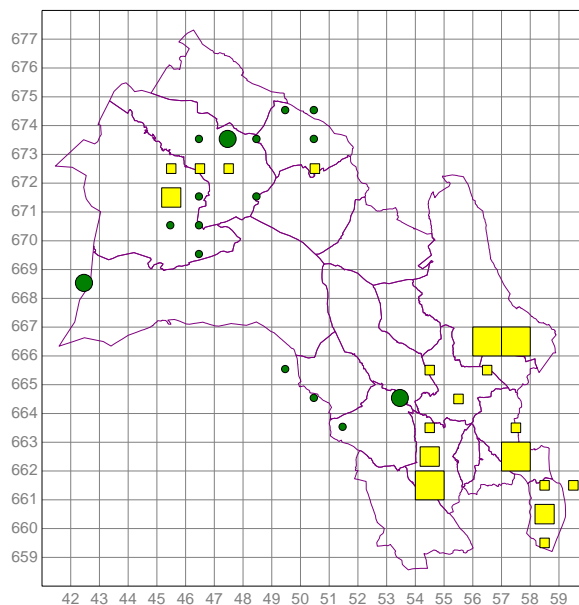

Småspove på Karlsrudtangen, Ringerike 19.05.19.
Foto: Terje Pettersen

Småspove 1970-2002

Småspove 2003-2019

Kartet viser 10 x 10 km ruter med hekkefunn/hekkeindikasjoner (grønne prikker iht. Atlaskode B, C og D) og trekkobservasjoner (gule prikker; små: 1-5 funn, mellomstore: 6-10 funn, og store: >10 funn) oppdatert for perioden 1970-2002 (Stueflotten 2003).

Kartet viser registrerte observasjoner av småspove i perioden 2003-2019. Grønne prikker viser observasjoner i hekketiden i egnet hekkebiotop, mens gule prikker viser observasjoner i trekketidene med samme koding som i figuren til venstre.

Bestand: Småspova hekker på store, vidstrakte myr-områder i fjellskogsbeltet og på fuktige heiområder opp til lavalpin sone. Opplysninger om småspovas hekking i Buskerud er heller mangelfulle. Derfor er det vanskelig å anslå bestandsstørrelsen med sikkerhet. Men det hekker neppe mer enn 50 par i fylket, trolig bare 20-50 par. Hvis vi sammenligner utbredelsen til arten i perioden 1970-2002 med perioden 2003-2019, så ser vi at arten er registrert i flere 10x10 km ruter i den siste perioden både i hekketida og på trekket, men med færre sikre hekkefunn i seinere år. Utbredelsesmønsteret er derimot noenlunde det samme. En tilsvarende positiv trend finner vi også i antall registrerte funn på Artsobservasjoner (AO) de siste 20 årene. Dette skyldes nok først og fremst en økt rapportering og bruk av AO, ikke en økning i bestand eller utbredelse. Hekkefugltakseringer (TOV-E) viser, som nevnt, heller en nedgang i forekomsten i Norge det siste tiåret. Det er derfor ingen ting som tyder på at artens utbredelse og bestandsstørrelse har endret seg vesentlig i fylket de siste tiårene.

Sesongfordeling til observasjoner av småspove i Buskerud registrert på AO.

Trekk: Småspova opptrer fåtallig, men regelmessig på vårtrekket i lavlandet, spesielt i nedre deler av fylket. De beste trekklokalitetene har vi i nordre Tyrifjorden, på Fiskumvannet og Linnestranda. De første småspovene ankommer normalt ultimo april, gjennomsnittlig ankomstdato: 27.4. ± 9 dager (35 år), tidligst Linnestranda 08.04.16. Arten har ankommet nesten en uke tidligere i seinere år jamført på 1980/1990-tallet. Trekktoppen har vi i første halvdel av mai, og i begynnelsen av juni er vårtrekket som regel over. Normalt bare fåtallig på vårtrekket med 1-5 ind. Det er sjelden å se flokker på mer enn 10-20 ind., maks. 86 ind. på Linnestranda 10.05.17. Høsttrekket kan starte svært tidlig idet voksne fugler kan trekke bort fra hekkeplassene allerede i midten av juli. Hovedtrekket om høsten foregår imidlertid fra primo august til medio september. Arten er seinest observert på Fiskumvannet 04.10.98. Småspova opptrer mer sporadisk og fåtallig på høsttrekket enn på vårtrekket, normalt sees da bare 1-3 ind. sammen, maks. 7 ind. Fiskumvannet 28.08.04. På trekket observeres arten som regel i våtmarksområder og på beitemark, om høsten av og til også på større holmer og skjær langs Oslofjorden.

Storspove *Numenius arquata*

Storspova er vidt utbredt gjennom nesten hele den nordlige palearktiske regionen. I Europa hekker arten fra De britiske øyer i vest, gjennom Nord- og Mellom-Europa østover til Ural. I Norge er storspova vanligst langs kysten fra Vest-Agder til Finnmark, mer fåtallig i innlandet på Østlandet og i Trøndelag. Trekkfugl som i hovedsak overvintrer i Storbritannia. Noen individer kan også overvintrer langs norskekysten. Den norske bestanden er anslått til 2.000 - 3.000 par (Shimmings & Øien 2015), noe som tilsier en halvering av bestanden siden 1981. Storspova er derfor rødlistet i kategorien sårbar (VU). Ifølge norske hekkefugltakseringer (TOV-E) synes nedgangen i bestanden å ha flatet noe ut de siste årene.

Forekomst i Buskerud

Status: Spredt og nå heller fåtallig til sjelden hekkefugl. Regelmessig observert på trekket.

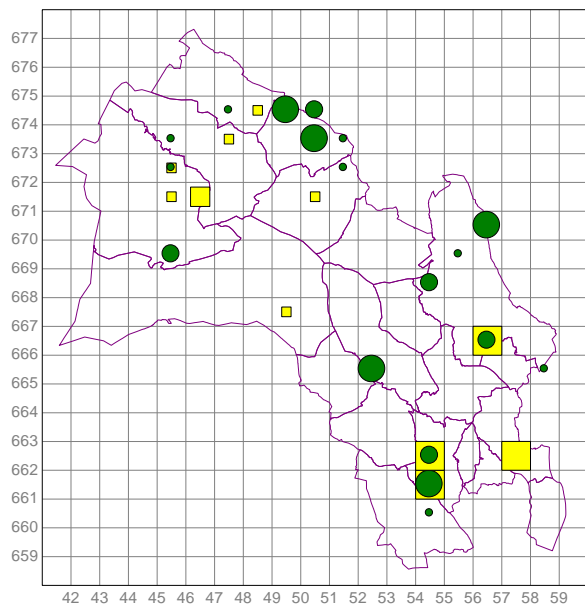

2 juvenile storspover ved Hovsfjorden, Hol 19.08.12.
Foto: Per Furuseth

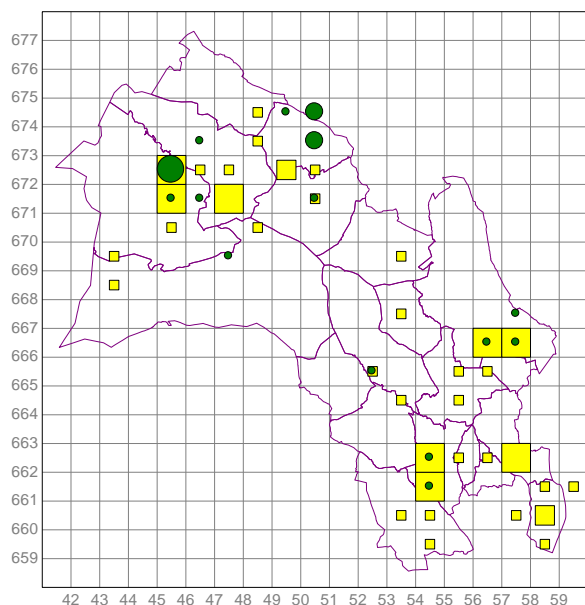
Storspove på Karlsrudtangen, Ringerike 25.08.18.
Foto: Terje Pettersen

Storspove 1970-2002

Kartet viser 10 x 10 km ruter med hekkefunn/hekkeindikasjoner (grønne prikker) og trekkobservasjoner (gule prikker) oppdatert for perioden 1970-2002, kodet på samme måte som for småspove (Stueflotten 2003).

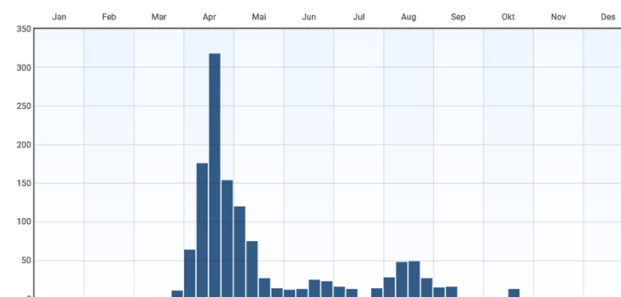
Storspove 2003-2019

Kartet viser registrerte observasjoner av storspove i perioden 2003-2019. Grønne prikker viser observasjoner i hekketiden i egnet hekkebiotop, gule prikker viser observasjoner i trekketidene.

Bestand: Heller ikke storspova er noen vanlig hekkefugl i Buskerud. Faktisk er den overraskende sjelden. Trolig hekker det ikke mer enn 5-15 par i fylket. Tidligere hekket storspova bl.a. spredt til sjeldent på kulturmark i lavlandet i nedre og midtre deler av fylket,

men ingen slike hekkefunn er påvist i seinere år, selv om arten er observert på noen få steder i hekketiden i egnede hekkebiotoper. Tidligere hekket det 1-3 par på myrene rundt Fiskumvannet fram til begynnelsen av 1970-tallet og 1-2 par på kulturmark i samme område fram til 1990, og på nytt i 1996. Ut over dette kjenner vi ikke til noen hekkinger på kulturmark i lavlandet i Buskerud etter 1990. Etter årtusensskiftet er arten bare påvist hekkende på noen få lokaliteter i høyreliggende strøk i nordfylket. Her hekker det fortsatt noen få par trolig årlig på og ved større myrområder, setervoller og dyrkingsfelter på Golsfjellet (800-900 moh.). I tillegg ble det observert et kull med utfløyne unger på Hovet i Hol 01.07.09 (600 moh.). Også i 2019 ble storspover observert på Golsfjellet i hekketiden i egnet hekkebiotop, men uten at vellykket hekking ble påvist. Trolig er det endringer i kulturlandskapet som har ført til den registrerte tilbakegangen for arten i lavlandet i Buskerud, som ellers på Østlandet, de siste tiårene. Om vi ser på antall registrerte observasjoner av storspove på AO i Buskerud, så viser de en markert økning de ti siste årene. Men dette skyldes nok heller økt rapportering og bruk av AO enn at det er en indikasjon på en økt bestand. Antall 10x10 km ruter med funn i hekketida er omtrent det samme både før og etter 2002, men det er flere ruter med sikre hekkefunn (D-kode) i den første perioden.

Seasonfordeling til observasjoner av storspove i Buskerud registrert på AO.

Trekk: Storspovas høylytte og klare fløytetoner er et kjærkomment vartegn for mange når de lyder utover kulturlandskapet en tidlig april dag. Arten opptrer fortsatt regelmessig på vårtrekket i lavlandet i nedre deler av Buskerud fra primo april til medio mai. Gjennomsnittlig ankomstdato: 07.04. ± 9 dager (42 år), tidligst 09.03.07 Linnestranda, Lier. Arten har de siste 20 årene ankommet Buskerud over en uke tidligere enn i årene før 2000 (01.04. ± 8 dager). Til nordfylket ankommer arten normalt en uke seinere enn i sør, gjennomsnittlig ankomstdato: 16.04. ± 6 dager (19 år), tidligst 05.04.11 Hovet, Hol. Arten sees normalt i småflokker på 2-20 ind., av og til i større flokker på opptil 40-80 ind., sjelden >80 ind., maks. 125 ind. Averøya, Ringerike 21.04.77 og 107 ind. Nordre Tyrifjorden, Ringerike 22.04.01. Høsttrekket kan, som for småspova, starte svært tidlig idet hunnen overlater ungepasset til hannen bare en uke eller to etter klekkingen, og kan da starte høsttrekket allerede ved St. Hans-

tider. Hovedtrekket om høsten foregår imidlertid fra primo august til medio september når ungfuglene passerer på vei mot sør, seinest 1 ind. Gomnes, Hole 08.10.13. I tillegg oppholdt et individ med skadet venstre vinge seg på Hegstad, Øvre Eiker i perioden 17-24.10.16. Arten er normalt mindre tallrik på høsttrekket enn om våren, typisk bare 1-10 ind., sjelden >15 ind. sammen, maks. 30 ind. Hals, Øvre Eiker 06.08.97. Verdt å nevne er også en flokk på hele 50-60 ind. på ei nyslått eng ved Fiskumvannet ultimo juni 2000. På trekket observeres storspova som regel i våtmarksområder og på kulturmark.

Svarthalespove *Limosa limosa*

Svarthalespova er en palearktisk art med tre underarter, hvorav to underarter *limosa* og *islandica* hekker i Europa. I Norge hekker nominatunderarten *limosa* på Jæren, mens underarten *islandica* hekker i Lofoten og Vesterålen med noen spredte forekomster i Troms og Finnmark, tidligere også i Trøndelag og Møre og Romsdal. Hovedforekomsten til *islandica* er på Island og Shetland. Den norske bestanden ble i 2015 anslått til 55-83 par (Shimmings & Øien 2015). Bestanden ser ut til å være i nedgang i Norge som ellers i Europa. De siste årene er bestanden på Jæren anslått til 10-15 par og den nordnorske bestanden til bare 4-9 par (Heggøy og Eggen 2018). Arten er derfor rødlistet i kategorien sterkt truet (EN). Svarthalespova er en trekkfugl som ankommer Norge i april og som trekker sørover igjen i august og september. Underarten *limosa* overvintrer i Nord-Afrika og *islandica* i Vest-Europa.

Forekomst i Buskerud

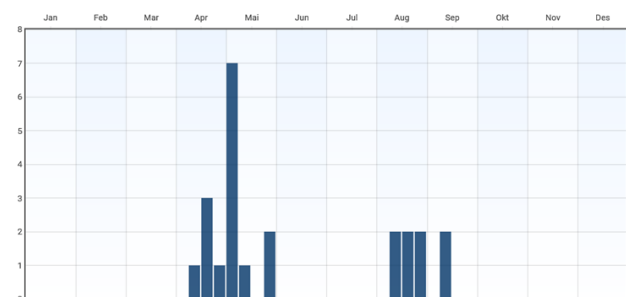
Status: Sjelden og tilfeldig trekkgjest vår og høst, årvisst observert i fylket siden 2016.

2 juvenile svarthalespover Fiskumvannet, Øvre Eiker 28.08.18. Foto: Steinar Stueflotten

Godkjente funn (19):

- 1967 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 04.05. T.Gunnarsen (Haftorn 1971).
- 1973 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 22.04. M.Sjøblom (Fauna nr.4 1974).
- 1974 5 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 25.08. A.Hals.
- 1975 5 ind. Averøya, Ringerike 20.04. K.Jerstad, K.Kastnes og T.Anker-Nilsen, 1 ind 21-22.04.
- 1982 3 ind. Sem, Øvre Eiker 18.08. A.Hals.
- 1985 1 ind. Steinsvika, Hole 23.04.-04.05. K.Myrmo, O.Råd, trolig samme individ i Juveren 04.05. K.Myrmo.
- 1986 1 ind. Steinsvika, Hole 01.05. K.Myrmo.
- 1997 1 ind. Svarstadvika, Hole 08.05. K.Myrmo.
- 2001 1 ind. Karlsrudtangen, Ringerike 15.09. J.L.Hals.
- 2003 1 ind. Gilhusodden, Lier 15.04. E.Gates.
- 2003 1 1K Karlsrudtangen, Ringerike 10-12.08. K.Myrmo, J.L.Hals, og trolig samme individ Steinsvika, Hole 17.08. K.Myrmo.
- 2004 1 ind. Kleivi, Hol 29.04. B.Furuseth.
- 2011 1 ind. Råen, Øvre Eiker 29.05. J.Å.Ruud mfl.
- 2014 2 ind. Averøya, Ringerike 12.09. M.von Glahn.
- 2016 1 ind. Svendsrudvika, Hole 10.08. J.T.Fossum, D.L.Kristensen.
- 2017 1 ind. Flesaker og Måsnesmyra, Øvre Eiker 07.05. J.L.Hals, S.Stueflotten.
- 2018 1 ind. Flåmyri, Hemsedal 12-14.05. B.Fjeldheim, O.Huso mfl.
- 2018 2 1K Fiskumvannet, Øvre Eiker 28-29.08. S.Stueflotten, J.Villand, E.Gates.
- 2019 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 26.05. J.L.Hals, S.Stueflotten.

Sesongfordeling til funn av svarthalespove i Buskerud registrert på AO.

Trekk: Svarthalespova opptrer sporadisk på trekket vår og høst. Om våren kan arten observeres fra medio april til ultimo mai, første og siste dato: 15.04.-29.05., gjennomsnittlig ankomstdato: 03.05. ± 13 dager (13 år). Om høsten er arten blitt observert fra medio august til medio september, seinest 1 ind. Karlsrudtangen, Ringerike 15.09.01. De aller fleste funnene er gjort ved Fiskumvannet og i Nordre Tyrifjorden. I tillegg er det gjort 1 funn i Lier, 1 funn i Hol og 1 funn i Hemsedal, 9 funn før 2002 og 10 funn etter. Normalt dreier det seg om enkeltindivider, men det er sett opp til 5 individer sammen et par ganger (1974 og 1975).

Lappspove *Limosa lapponica*

Lappspova hekker på arktisk tundra fra Norge i vest, gjennom nordlige Sibir og videre østover til vestlige deler av Alaska. I Norge hekker arten hovedsakelig i Finnmark med kun noen få funn ellers i Troms og Hedmark. Arten er knyttet til myrområder i åpen fjellbjørkeskog. Den norske bestanden ble i 2015 anslått til 1.750-2.500 par (Shimmings & Øien 2015). Lappspova er trekkfugl der hovedtrekket både vår og høst går langs norskekysten. Arten overvintrer langs kysten av Vest-Europa spesielt i England og Vadehavet.

Forekomst i Buskerud

Status: Sjelden og tilfeldig trekkgjest vår og høst, årvisst i fylket siden 2012.

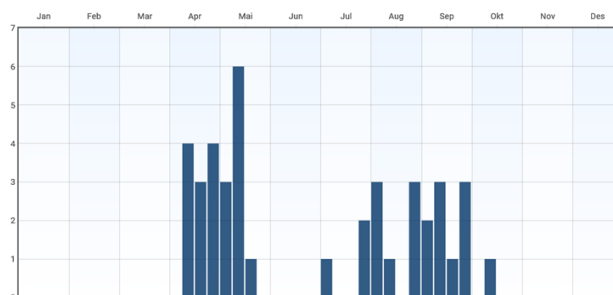

Adult hunn lappspove i Kongsberg sentrum 02.08.15.
Foto: Michael Wam Hansson

Godkjente funn (34):

- 1974 1 ind. Drammen by, Drammen 11.05. M.Sjøblom.
- 1976 1 ind. Sundbyholmene, Røyken 25.09. P.O.Syvertsen, Ø.Syvertsen.
- 1987 1 1K Nordfjorden, Ringerike 13.09. K.Myrmo.
- 1987 1 1K Steinsvika, Hole 20.09. K.Myrmo.
- 1993 1 hunn Averøya, Ringerike 10. og 18.04. K.Myrmo.
- 1995 1 ind. Svarstadvika, Hole 30.08. B.H.Larsen.
- 1997 1 1K Røssholmstranda, Ringerike 09.09. B.H.Larsen.
- 1998 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 14.05. T.Jensen, L.T.Poppe.
- 1999 2 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.05. S.Dahl, J.R.Gustad, T.Hansen.
- 2006 2 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 01.05. S.Stueflotten.
- 2009 1 ind. Råen, Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.04. J.T.Fossum.

- 2009 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 26.04. S.Stueflotten.
- 2009 5 ind. Sælabonn, Hole 28.09. J.Å.Ruud.
- 2010 1 ind. Linnesstranda, Lier 19.04. R.E.Andersen, J.E.Nygård mfl.
- 2010 1 ad. hann Linnesstranda, Lier 05.08. J.E.Nygård.
- 2010 1 ind. Tofte, Hurum 03.09. E.Gates.
- 2012 1 ind. Sætrepollen, Hurum 26.09. J.B.Engdal.
- 2013 1 ind. Linnesstranda, Lier 02.09. L.W.Hansson
- 2014 1 ind. Linnesstranda, Lier 06.05. J.Villand.
- 2014 1 ad. Sandtangen, Onsaker, Hole 04.07. K.Myrmo, B.H.Larsen, V.Ree mfl.
- 2014 1 ad. hann Varaldsetvatnet, Hol 06.08. B.H.Larsen.
- 2015 1 ind. Fiskumvannet, Øvre Eiker 30.04. K.A.Jensen, W.R.Wirum.
- 2015 1 ind. Svarstadvika, Hole 30.04. V.Bunes, J.T.Fossum.
- 2015 1 ad. hunn Kongsberg sentrum, Kongsberg 31.07.-02.08. M.Jagdum mfl.
- 2016 1 ind. Svarstadvika, Hole 20.04. J.T.Fossum, V.Bunes.
- 2016 1 hann Veslefjorden, Hol 25.07. J.Myre mfl.
- 2017 1 ind. div. lokaliteter Nordfjorden, Ringerike 10-15.04. J.T.Fossum, K.Myrmo mfl.
- 2017 9 ind. ptN Fiskumvannet, Øvre Eiker 13.04. J.L.Hals.
- 2017 1 ind. Linnesstranda, Lier 27.04. M.Åsum.
- 2017 4 ind. Linnesstranda, Lier 16.05. J.Villand.
- 2017 1 ind. Høgåsen, Hol 26.08. A.Gauteplass, H.K.Gauteplass.
- 2018 1 ind. Linnesstranda, Lier 16.04. J.Villand.
- 2018 1 ad. Karlsrudtangen, Ringerike 09.08. T.Pettersen, A.Olsson, D.L.Kristensen.
- 2019 1 ind. ptN Fiskumvannet, Øvre Eiker 09.05. S.Stueflotten.

Sesongfordeling til observasjoner av lappspove i Buskerud registrert på AO.

Trekk: Lappspova opptrer sporadisk på trekket vår og høst, årvisst på trekket siden 2012. Om våren er lappspover observert fra medio april til medio mai, første og siste dato: 10.04. – 16.05., gjennomsnittlig ankomstdato: 29.04. ± 13 dager (16 år). Om høsten er arten observert fra ultimo juli til ultimo september, seinest Sælabonn, Hole 28.09.09, men arten skal

være sett så seint som 10.10.75 (ikke behandlet av LRSK). Det er også gjort et funn på Onsaker, Hole så tidlig som 04.07.14. Adulte fugler er vanligst på høsttrekket i august, mens juvenile fugler er vanligst i september. De fleste funnene er gjort ved Fiskumvannet, i Nordre Tyrifjorden og på Linnestranda, sjelden ellers. Verdt å merke seg her er tre funn på høsttrekket i Hol kommune i nordfylket: 1 ad. hann Varaldsetvatnet 06.08.14, 1 hann Veslefjorden, Geilo 25.07.16 og 1 2K+ Høgåsen Rv.40 26.08.17. Det er gjort 9 funn før 2002 og 25 funn etter, noe som kan indikere en økt forekomst i fylket, men dette kan også skyldes økt bruk og rapportering av funn på AO.

De fleste funnene dreier seg om enkeltindivider. Det er sjelden å se mer enn 2 ind. sammen, maks. 9 ind. ptN Fiskumvannet 13.04.17. I august 1992 skal arten ha opptrådt enda mer tallrikt med maks. 23 individer i Nordfjorden, Ringerike 07.08.92, derav 19 ind. på Røsshalmstranda og 4 ind på Averøya (Larsen 1995). I tillegg til de 34 godkjente funnene, foreligger det 6 eldre funn som ikke er behandlet og godkjent av LRSK bl.a. funnet fra 1992 nevnt ovenfor.

Referanser

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red) 1994: Norsk fugleatlas. NOF, Klæbu, 552 s.

Haftorn, S. 1971. Norges fugler. 862 s.

Heggøy, O. & Eggen, M. 2018. Svarthalespove i Nord-Norge 2018. NOF-Rapport 2018-4. 18 s.

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Larsen, B.H. 1995. Arktiske vadere på høsttrekk i Tyrifjorden i 1991 og 1992. Buskskvetten 11(1): 14-19.

Shimmings, P. & Øien, I. J. 2015. Bestandsestimater for norske hekkefugler. NOF-rapport 2015-2. 268 s.

Stueflotten, S. 2003. Spover I Buskerud. Buskskvetten 19(2): 32-34.

Fuglelivet i Linnestranda naturreservat. Rapport 2018

av Jens Erik Nygård

I 2018 ble det sett kun 151 arter, ytterligere ned fra i fjor. Det ble sett 1 ny art, snøgås, dermed er det 225 registrerte arter på Linnestranda. Vi opplevde sen start på våren og svak opptreden fra mange arter.

Observasjonsarbeidet

Besøket på Linnestranda var meget godt også i år. Det ble rapportert 2273 arter i år mot 2195 i fjor.

Observatørene

Observatørene er listet i rekkefølge etter hvor mange arter de har innrapportert fra Linnestranda. Navneforkortelse er også gitt. Informasjonen er hentet fra Artsobservasjoner.no.

1. Jorunn Villand (JVI), Lier 131
2. Steinar Stueflotten (SST), Drammen 131
3. Jens Erik Nygård (JEN), Gullaug 121
4. Bent Ellingsen (BEL), Drammen 83
5. Rolf E. Andersen (REA), Tranby 82
6. Melvin Åsum (MÅS), Krokstadelva 74
7. Jostein Bærø Engdal (JBE), Sætre 71
8. Jan Olav Nybo (JON), Oslo 60
9. Bjørn W. Penk (BPE), Lier 59
10. Rune Zakariassen (RZA), Lommedalen 55
11. Tor Gunnar Værnes (TGV), Slependsen 51
12. Rolf Kristoffersen (RKR), Porsgrunn 46
13. Simon Rix (SRI), 46
14. Eli Gates (EGA), Klokkarstua 45
15. Bård Kyrkjedelen (BKY), Asker 45
16. Peter Boysen (PBO), Vestfossen 41
17. Jarle Fjørtoft (JFJ), 41
18. Hege Kvarstein Gauteplass (HGA), Geilo 39
19. Arild Gauteplass (AGA), Geilo 39
20. Ann Torill Halvorsen (AHA), Bærums verk 39
21. Kristoffer Bøhn (KBØ), Fjellstrand 37
22. Kjetil Johannesen (KJO), Oslo 35
23. Øivind Syvertsen (ØSY) 34
24. Terje Bråthen (TBR), Sande i Vestfold 31
25. Jens Tøndel Fossum (JFO), Hønefoss 30
26. Eirik Kristoffersen (EKR), Vikersund 30
27. Jan Erik Haugen (JEH), Oslo 27
28. Jostein Myre (JMY), Asker 26
29. Pål Gisle (PGI), Heggedal 26
30. John Apeland (JAP), Lillehammer 25
31. Leif Fage (LFA), Borøy 25
32. Ole Martin Olsen (OMO), Vesterøy 24
33. Kari Mathilde Engdal (KEN), Sætre 22
34. Eli Bondlid (EBO), Tyristrand 22
35. Edna Mosand (EMO), Oslo 21
36. Anders Braut Simonsen (ASI), Oslo 21
37. Frode Nordang Bye (FBJ), Svelvik 21
38. Sven Inge Marcussen (SMA), Tvedestrand 20
39. Finn Holo (FHO), Billingstad 20
40. Arvid Sørby (ASØ), Husøysund 18
41. Hans Petter Rømme (HPR), Reistad 18
42. Per Ole Syvertsen (PSY), Mo i Rana 18
43. Ole Vignes (OVI), Oslo 17
44. Noah N. Penk (NPE), Gullaug 17
45. Jonas Langbråten (JLA), Vanse 16
46. Ketil Knudsen (KKN), Oslo 16
47. Lennart Wam Hansson, Solbergmoen 15
48. Morten Jagdum (MJA), Kongsberg 15
49. Eli Moen (EMO), Asker 15
50. Thomas Sæther (TSÆ), Oslo 15
51. Håkan Billing (HBI), Oslo 14
52. Ann-Kristin Molværsmyr (AMO), Oslo 14
53. Michael Wam Hansson (MWH), Krokstadelva 24
54. Tore Westgård (TWE), Slependsen 13
55. Runar Mauritzen (RMA), Oslo 13
56. Ellen Askum (EAS), Oslo 13
57. Bjørn Lauritzen (BLA), Kongsberg 13
58. Andreas Winnem (AWI), Trondheim 12
59. Didrik Løstegård Kristensen (DKR), Hønefoss 12
60. Lars Dolmen (LDO), Kongsberg 12
61. Vegard Kyrkjedelen Hovland (VHO), Asker 12
62. Per Holmen (PHO), Oslo 12
63. Odd Steinar Rigenholt, Oslo 12
64. Anne Stine Zakariassen (AZA), 10
65. Odd Rygh (ORY), Rissa 10
66. Terje Pettersen (TPE), Røyse 10
67. Kjell Isaksen (KIS), Oslo 9
68. Svein Gjelle (SGJ), Heimdal 9
69. Jan-Erik Nyhuus (JNY), Lier 8
70. Egil Ween (EWE), Stavanger 8
71. Terje Gustavsen (TGU), Kristiansand 8
72. Brit Eldrid Barstad (BBA), Heimdal 8
73. Anders Thylen (ATH), Oslo 8
74. Geir Anderssen (GAN), Flateby 8
75. Ken Adelsten Jensen (KAJ), Skedsmokorset 6
76. Geoffrey Acklam (GAC), Stabekk 6

+20 observatører med færre enn 6 rapporterte arter

Takk til alle som har tatt en tur innom Linnestranda og som bidrar med verdifulle observasjoner. Takk til fotografene som bidrar med bilder til rapporten.

Resultater

Det ble observert 151 arter, mot 160 i fjor. 1 ny art ble lagt til lista, en snøgås (D-art) som fløy over i en flokk med kortnebbgjess den 7.4. Hvitryggspetten som dukket opp i november og var her til 16.4, tiltrakk seg mange besøkende.

Ellers kan nevnes observasjoner av ærfugl, myrrikse, lappspove, polarmåke, kattugle, hekkende hornugle, isfugl, duetrost, syngende busksanger og lappspurv. Vandrefalk hekking for tredje år på rad.

Artsgjennomgang

KNOPPSVANE

Status: Ett par er hekkende årlig, arten kan sees hele den isfrie perioden.

2018: Ble observert på 133 dager fordelt på hele året. Største antall var 75 ind 12.8 (JEN, SST). Vellykket hekking på Dynodammen.

SANGSVANE

Status: Sees årlig i lite antall tidlig vår og sein høst.

2018: Ble sett på 16 dager fra 22.3–25.5 og 29.10–28.11. Største antall var 8 ind 31.3 (GAC) og 7.4 (JEN)

DVERGSVANE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

SÆDGÅS

Status: Sjelden. Sist sett i 2012.

KORTNEBBGÅS

Status: Passerer Linnestranda i store flokker om våren, færre blir observert om høsten. Noen flokker raster, men de fleste flyr over for å raste på Tyrifjorden.

2018: Ble observert på 14 ulike dager i perioden 31.3–18.4. Beste trekkdag var 15.4, da det passerte flokker med totalt ca. 4000 individer og 500 ind rastet (JEN, PBO, TGV). Så mange som 2700 ind rastet den 9.4 (JVI, SST). Kun 1 observasjon på høsten, 1 flokk på 60 ind over Gullaugåsen 1.10 (JVA).

Foto: Jens Erik Nygård

TUNDRAGÅS

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2015.

GRÅGÅS

Status: Observeres med jevne mellomrom. Dette er lokalt hekkende grågjess som for det meste holder til langs Drammenselva.

2018: Ble observert på 36 dager i perioden 14.3–7.6.

Største antall var 185 ind trekkende mot nord 7.4 (REA). Flere trekkende flokker ble sett i april. Kun 1 høstobservasjon 9.8 (MÅS).

[STRIPEGÅS]

Status: Sjelden. Sist observert i 2016.

[SNØGÅS]

Status: Meget sjelden.

2018: Ett ind ble sett trekkende nord med en flokk kortnebbgjess den 7.4 (REA). Dette er første observasjon av arten på Linnestranda. Trolig samme individ ble sett i Tyrifjorden like etterpå.

HVITKINNGÅS

Status: Årviss i lite antall.

2018: 5 ind trekkende mot vest 26.4 (JVI), et par rastende 15.4 (SST), 5 ind rastende 27.5 (SST) og 5 ind overflygende i sørøstlig retning 11.6 (JVI).

KANADAGÅS

Status: Har blitt noe mindre vanlig de siste år, kanskje på grunn av forsøk på å fjerne arten fra norsk fauna. Har hekket ett år.

2018: Ble observert på 15 dager i perioden 24.3–2.5. Kun 1 høstobservasjon av 3 ind 23.11. Største antall var 37 ind 8.4 (JEN, REA).

RUSTAND

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1978.

GRAVAND

Status: Økende forekomst, forsøker å etablere seg som hekkefugl på Linnestranda, få vellykkede hekkinger er registrert.

2018: Arten sett på 28 dager i perioden 6.4–9.6. To høstobservasjoner 20.8 (SST) og 7.9 (JNY, SST), begge ett 1K ind. Største antall var 13 ind rastende 29.4 (JEN). Par tilstede i hekketid, men intet resultat i år heller.

MANDARINAND

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1999.

BRUNNAKKE

Status: Fåtallig i trekketidene, i tilbakegang?

2018: Ble observert på 31 dager fra 2.4–6.11. Største antall var 9 ind 8.9 (JBE).

SNADDERAND

Status: Nesten årlig forekommende. Sist sett i 2017.

KRIKKAND

Status: Meget vanlig i trekketidene. Nå også etablert som hekkefugl.

2018: Ble sett på 91 dager i perioden 7.4–3.12. Største antall var 70 ind 18.4 (KJO). Tilstede i hekketid, men hekking ble ikke påvist i år.

AMERIKAKRIKKAND

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2008.

STOKKAND

Status: Meget vanlig i den isfrie perioden. Årlig hekkende 1-3 par.

2018: Ble observert 149 dager fordelt over hele året. Største antall var 150 ind 7.4 (JEN). Hekking ble påvist også i 2018.

STJERTAND

Status: Årviss i lite antall i trekketidene.

2018: Sett på 14 dager i perioden 18.4–27.8. Største antall var 3 par observert 3.5 (JVI). For det meste et fåtall periodevis stasjonære individer.

KNEKKAND

Status: Årviss i lite antall.

2018: Ett par 30.4 (JMY, JVI, SST), ett par 2.5 (JVI) og 2 hanner og 1 hunn 7.6 (SST).

SKJEAND

Status: Årviss i lite antall

2018: Ett par 17.4 (JVI, SST, TPE, TWE), ett par pluss en hann 21.4 (JEN, REA), ett par 29.4 (BPE, JEN), ett par 1.5 (JVI), 2 par 3.5 (JVI), ett par 30.5 (JEN, SST) og 1 hunn 4.8 (JEN, SST).

TAFFELAND

Status: Sjelden i trekketiden. Sist sett i 2018.

TOPPAND

Status: Meget vanlig i trekketidene, i størst antall på høsten.

2018: Ble sett på 76 dager i perioden 30.3–7.6 og 9.7–1.12. Største antall var 105 ind 7.11 (JVI). Dette er det tredje største antall noensinne.

BERGAND

Status: Nesten årviss i lite antall, hovedsakelig om høsten. Sist sett i 2017.

ÆRFUGL

Status: Årviss siden 2013. Økende i Drammensfjorden?

2018: 6 ind rastende langt ute 18.4 (KJO), 4 ind 25.4 (MÅS) og 1 hunn den 26.5 (JNY) er 9.–11.

observasjon på Linnestranda.

HAVELLE

Status: Sjelden. Sist sett i 2016.

SVARTAND

Status: Årviss trekkgjest i lite antall.

2018: 2 hunnfargede ind rastende 13.10 (JEN).

SJØORRE

Status: Sjelden.

2018: 1 ind 4.5 (JVI).

KVINAND

Status: Meget vanlig, tilstede når det er isfritt.

Hekking enkelte år.

2018: Ble observert på 131 dager i perioden 15.3–30.12. Største antall var en flokk på 50 ind 18.4 (BEL). Hekking i kasse på øya, 5 pulli ble resultatet.

BØFFELAND

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

LAPPFISKAND

Status: Nesten årviss, 1-2 ind.

2018: 1 hunn 29.10 (JVI, SST).

SILAND

Status: Vanlig om våren, økende forekomst.

Hekking enkelte år.

2018: Observert på 51 dager i perioden 18.4–4.8. Største antall var 12 ind 10.5 (JEN, REA). Hekking som førte til 8 pulli i slutten av juli.

LAKSAND

Status: Vanlig på vår- og høsttrekk.

2018: Observert på 98 dager i perioden 16.3–1.6 og 25.8–22.12 + 1 hann den 5.1. Største antall 25 ind 7.4 (JEN, REA).

[FASAN]

Status: Tidligere vanlig og sannsynlig hekkefugl. Nå i tilbakegang.

2018: 4 hunn-fargede 20.10 (JEN, SST), 1 hann 28.10 (JEN), 1 hann og 6 hunnfargede ind 12.11 (JVI) og 1 ind 25.11 (JEN).

SMÅLOM

Status: Årviss på trekk i lite antall, enkelte år kan individer være stasjonære i en periode.

2018: 1–3 ind sett på 19 ulike dager i periodene 30.4–30.5 og 16.9–25.10. En 1K var stasjonær på høsten.

STORLOM

Status: Årlig i lite antall, oftest om våren.

2018: 1 ind langt ute 22.4 (BEL, JEN, REA, SST, TGV), 1 ind sammen med 2 smålom 30.4 (SST), 2 ind utenfor elvemunningen 1.5 (JVI), 1 ind langt ute 6.5 (BEL, JEN), 2 ind utenfor Gullaugodden, 4 ind rastende 9.6 (JEN) og 1 1K 5.9 (JMY, JVI, SST).

GULNEBBLOM/ISLOM

Status: Meget sjelden, sett 1 gang i 2006.

DVERGDYKKER

Status: Nesten årvisst i lite antall, oftest senhøstes.

2018: 1 ind i Dynodammen 14.9 (JVI), 1 ind 7.10 (BEL, JEN, PBO, REA) og 1 ind 24.10 (JVI).

TOPPDYKKER

Status : Vanlig på trekk, vår og høst.

2018: Observert på 77 dager i periodene 1.4–30.5 og 17.8–27.11. Største antall 11 ind 21.4 (JEN, REA).

HORNDYKKER

Status : Årvisst i lite antall.

2018: 2 ind 18.4 (MÅS, SST) og 1 ind rastende 6.10 (SST).

GRÅSTRUPEDYKKER

Status : Meget sjelden. Sist sett i 2009.

HAVSULE

Status : Meget sjelden. Funnet død i 2006.

STORSKARV

Status: Forekommer i en lokal ikke-hekkende populasjon av mellomskarv (*Phalacrocorax carbo sinensis*) og overtrekkende flokker av nordlig storskarv (*P. c. carbo*) som sees på vårtrekk.

2018: Observert på 131 dager fra 27.3–22.12. Største antall var 75 ind 6.9 (SST).

GRÅHEGRE

Status: Kan sees på Linnestranda store deler av den isfrie perioden, som oftest 1–2 ind.

2018: Ble observert på 104 dager fra 9.3–30.12. Største antall var 12 ind 20.11 (JVI).

EGRETTHEGRE

Status: Sjelden. Sist sett i 2017.

GLENTE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2014.

SIVHAUK

Status: Fåtallig trekkfugl, økende forekomst.

2018: 1 hunn 16.4 (JVI), 1 hunn 22.4 (BEL, JEN, REA, SST), 1 hunn 11.5 (JVI), 1 hunn 13.5 (JEN, JVI) og 1 hunn overflygende 13.6 (JVI).

MYRHAUK

Status: Sjelden. Sist sett i 2015.

VEPSEVÅK

Status: Sjelden, men nå nesten årlig. Sist sett i 2017.

HØNSEHAUK

Status: Regelmessig observert i lite antall, oftest i trekketidene og i vinterhalvåret.

2018: Observert på 14 dager i periodene 23.2–5.4 og 3.9–30.12, alltid ett individ.

SPURVEHAUK

Status: Vanlig rovfugl på Linnestranda.

2018: Ble sett på 67 dager i periodene 1.1–23.4 og 15.8–16.12, 1–2 ind sett.

MUSVÅK

Status: Årvisst på trekk i lite antall. Noen vinterfunn.

2018: Observert på 15 dager i periodene 5.1–25.4 og 4.8–4.12. Største antall 3 ind. 1.4 (SST).

FJELLVÅK

Status: Nesten årvisst på trekk i lite antall.

2018: 1 ind 3.10 (JVI) og 1 ind 3.11 (JEN, SST).

Foto: Jorunn Villand

FISKEØRN

Status: Regelmessig fiskende i sommerhalvåret.

2018: Observert på kun 13 dager i perioden 26.4–15.8, ett ind hver gang.

HAVØRN

Status: Årvisst i lite antall siden 2015.

2018: 1 ind 2K+ næringssøkende 5.5 (JEN, PBO).

Foto: Jens Erik Nygård

TÅRNFALK

Status: Årviss i lite antall på trekk vår og høst. Sist sett i 2017.

DVERGFALK

Status: Årviss i lite antall.

2018: 1 ind ved Jordhaugene 27.3 (EKR), 1 ind overflygende 31.3 (EMO) og 1 ind 9.4 (JVI, SST).

LERKEFALK

Status: Årviss i lite antall.

2018: 1 ind ved Jordhaugene 6.7 (TGU), 1 ind overflygende 24.8 (JVI), 1 ind 27.8 (JVI), og 1 1K ind næringssøkende 31.8 (SST).

JAKTFALK

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2016.

VANDREFALK

Status: Årviss i lite antall siden 2006. Fra 2016 hekkende i Gullaugberga.

2018: Ett par gjennomførte vellykket hekking i Gullaugberga også i år. Voksne og senere 3 ungfugler ble sett jevnlig fra fugletårnet i perioden 30.3 til 30.12. Vinterfunn: 1 adult ind stasjonær i desember.

JERPE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1998.

ORRFUGL

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1996.

VANNRIKSE

Status: Hekker enkelte år og er regelmessig på høsten.

2018: Ikke registrert på våren. På høsten var 1-2 ind tilstede i elvemunningen på 11 dager i perioden 21.8–19.11.

MYRRIKSE

Status: Sjelden.

2018: 1 ind i elvemunningen 4.8–6.8 (JEN).

ÅKERRIKSE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2006.

SIVHØNE

Status: Tidligere hekkefugl, nå oftest stasjonære ind på høsten.

2018: 1–3 ind sett på 29 dager i perioden 28.7–5.12. Siste observasjon er en sjelden vinterobservasjon (JVI).

SOTHØNE

Status: Årviss i lite antall i trekk tidene.

2018: Ett ind 3.5 (SST), 1 ind 14.6 (JVI), 1 1K ind 22.7 (JVI) og 1 ind 7.9 (BKY, JVI, SST).

TRANE

Status: Nesten årviss på trekk i lite antall.

2018: 2 ind trekkende over Gilhusodden 10.4 (SRI), og 3 ind trekkende mot nord 18.4 (BEL, JVI)

TJELD

Status: Vanlig om våren.

2018: Observerert på 44 dager i perioden 6.4–14.7. Største antall var en flokk på 20 ind 20.5 (BEL, SST).

AVOSETT

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2009.

DVERGLO

Status: Vanlig på trekk. Hekket i 2013 og hekker trolig årlig på egnede lokaliteter i nærheten.

2018: Observerert på 61 dager i perioden 7.4–29.7. Største antall var 5 ind 25.5 (SST) og 26.6 (JVI). Mulig hekking i år.

SANDLO

Status: Vanlig. Har gjort hekkforsøk og hekker trolig på egnede lokaliteter i nærheten.

2018: Observerert på 75 dager fra 25.3–8.9. Største antall 11 ind 13.4 (SST) og 26.6 (JVI)

HEILO

Status: Nesten årviss på trekk i lite antall, sees oftest på jordene. Sist sett i 2016.

TUNDRALO

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

VIPE

Status: Meget vanlig, hekkefugl i jordbrukslandskapet.

2018: Observerert på 68 dager fra 22.3–20.7. Største antall var 40 ind 7.4. Hekking av flere par ved Jordhaugene, noen få overlevende unger også i år.

POLARSNIFE

Status: Sjelden. Sist sett i 2017.

SANDLØPER

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2015.

DVERGSNIPE

Status: Nesten årlig i lite antall på trekk.

2018: 1 ind sett hver dag i elvemunningen fra 6.9–9.9 (JBE, JVI, SST).

TEMMINCKSNIPE

Status: Årlig i lite antall på trekk.

2018: 1 ind rastende 21.5 (BEL, SST), 1 ind 27.5 (SST) og 1 ind 28.5 (JVI).

TUNDRASNIPE

Status: Sjelden. Sist sett i 2010.

FJELLMYRLØPER

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2016.

FJÆREPLYTT

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2017.

MYRSNIPE

Status: Årviss på trekk i lite antall.

2018: 1 ind 22.5 (JFJ, JVI), 1 IK 4.8 (JEN, SST), 3 ind 7.9 (JVI, SST), 1 ind 8.9 (JBE) og 1 ind 9.8 (SST). Et dårlig år for myrsnipa!

BRUSHANE

Status: Årviss på trekk i lite antall.

2018: 1 hann 3.5 (JVI), 1 ind 12.8 (ATR, MÅS, RZA), 1 ind 19.7 (JVI), 2 ind 20.7 (JVI), 1 ind 22.7 (JVI), 1 ind 22.8 (JVI), 2 ind 4.9 (MÅS) og 1 ind 5.9 (BKY, VKH, JMY, JVI, SST). Svakt år for brushane!

SVØMMESNIPE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2013.

POLARSVØMMESNIPE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

KVARTBEKKASIN

Status: Nesten årlig rastende om høsten. Sist sett i 2017.

ENKELTBEEKKASIN

Status: Vanlig på trekk. I tilbakegang.

2018: Observert på 35 dager fra 10.4–5.5 og 19.7–31.10. 1 sjelden vinterobservasjon 15.1 (JVI). Største antall var 6 ind 15.4 (JEN). Ingen indikasjoner på hekking i 2017.

DOBBELTBEEKKASIN

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2007.

RUGDE

Status: Årvisse observasjoner i mars–april.

Rugdetrekk innenfor reservatet ble registrert i 2008 og 2018. Mulig hekkefugl.

2018: 1 ind på bakken 2.4 (JEN), 1 ind 21.4 (JEN), begge ved Dynodammen. 1 ind overflygende 29.5 (JEN, ØSY), 1 ind Gilhusodden 28.6 (JVI) og 1 ind på rugdetrekk samme sted 5.7 (SST). 1 ind på bakken i skogen ved tårnstien 20.7. Hekking i 2018?

SMÅSPOVE

Status: Årviss på trekk i lite antall, nesten utelukkende på vårtrekk.

2018: 5 ind 3.5 (JVI), 2 ind rastende 5.5 (BEL, JEN, SST), 1 ind hørt overflygende 12.5 (JEN) og 1 ind rastende 16.5 (JVI). Et svakt år for småspova.

STORSPOVE

Status: Vanlig på trekk, oftest om våren.

2018: Observert på 7 dager i perioden 9.4–3.5, 1 høstobservasjon i form av 6 ind 28.7 (JVI). 6 ind var største antall. Et svakt år også for storspova.

SVARTHALESPOVE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2003.

LAPPSPOVE

Status: Sjelden.

2018: 1 ind overflygende 16.4 (JVI). Dette er den tidligste observasjonen hittil. Det var fortsatt is i elvemunningen.

SOTSNIPE

Status: 1–2 ind observeres nesten årlig. Sist sett i 2015. I tilbakegang?

RØDSTILK

Status: Årviss på trekk i lite antall.

2018: Observert på 9 dager i perioden 3.5–28.7. Største antall var 3 ind 3.5 (JVI). Et svakt år for rødstilken!

GLUTTSNIPE

Status: Vanlig på trekk

2018: Observert på 24 dager i perioden 28.4–8.9. Største antall var hele 40 ind 3.5 (JVI).

SKOGSNIPE

Status: Vanlig, sannsynlig hekkefugl.

2018: Observert på 44 dager fra 11.4–28.7. Største antall var 14 ind 20.7 (JVI). Sannsynlig hekking også i år, basert på par observert sør for Dynodammen og generell tilstedeværelse i hekketiden.

GRØNNSTILK

Status: Årviss på trekk i lite antall.

2018: Observert på 23 dager i perioden 28.4–9.8.
Største antall var 5 ind 12.5 (JEN) og 20.7 (JVI).

STRANDSNIPE

Status: Meget vanlig, hekkefugl.

2018: Observert på 89 dager i perioden 19.4–24.9.
Største antall var kun 9 ind 9.7 (JVI) og 6.8 (SST).
Sannsynlig hekking ved Jordhaugene basert på engstelig adferd fra voksen fugl.

STEINVENDER

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2008.

Ubestemt FJELLJO/TYVJO

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1995.

POLARJO

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2016.

DVERGMÅKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2017.

HETTEMÅKE

Status: Meget vanlig.

2018: Ble observert på 89 dager i perioden 23.3–18.10. Største antall var 50 ind 29. (JEN). Flere individmerkede fugler er sett.

FISKEMÅKE

Status: Meget vanlig i den isfrie perioden. Hekker av og til på bøyer utenfor Gilhusodden eller på industritak.

2018: Observert på 87 dager i perioden 1.2–30.11. Største antall var 150 ind 21.4 og 29.4 (JEN, REA). Også i år funnet hekkende på hustak ved Gilhus 13.5 (JEN).

SVARTEHAVSMÅKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2013.

SILDEMÅKE

Status: Vanlig i sommerhalvåret.

2018: Ble observert på 95 dager i perioden 27.3–7.9. Største antall var 80 ind 12.8 (JEN, SST).

GRÅMÅKE

Status: Meget vanlig året rundt.

2018: Ble observert på 144 dager fordelt på hele året. Største antall var 200 ind 28.1 (LWH, MWH) og 4.3 (JEN). Det ble observert mange individmerkede fugler.

GRØNLANDSMÅKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2015.

POLARMÅKE

Status: Sjelden.

2018: 1 2K ind var stasjonær fra 18.3 til 22.4 og ble sett av de fleste som lette etter hvitryggspetten i samme periode.

Foto: Jens Erik Nygård

SVARTBAK

Status: Meget vanlig i den isfrie perioden.

2018: Ble sett på 144 dager, fordelt over hele året. Største antall var 50 ind 7.4 (REA).

SPLITTERNE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1978.

SVARTTERNE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2017.

ROVTERNE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2016.

MAKRELLTERNE

Status: Vanlig i sommerhalvåret. Sporadisk hekkende.

2018: Ble sett på 61 dager i perioden 29.4–15.8. Mislykket hekkeforsøk på grunna utenfor fugletårnet. Største antall var 6 ind flere ganger. En hekking med 2 unger som resultat påvist i Gilhusbukta også i år.

RØDNEBBTERNE

Status: Nesten årviss i lite antall.

2018: 1 1K ind 22.8 (JVI).

LOMVI

Status: Nesten årviss opptreden i lite antall. Sist sett i 2016.

ALKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2007.

ALKEKONGE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2012.

BYDUE

Status: Relativt fåtallig på Linnestranda.
Observasjoner fra fugletårnet mot Drammen havn er utelatt.

2018: Observert på kun 5 dager i perioden 14.2–15.7. Største antall 3 ind flere ganger.

SKOGDUE

Status: Årlig i lite antall.

2018: 1 ind 22.4 (BEL, JEN, REA,SST).

RINGDUE

Status: Meget vanlig i sommerhalvåret. Hekkefugl.

2018: Ble sett på 105 dager i perioden 16.2–27.10.

Største antall var 88 ind trekkende 4.4 (JVI).

Sannsynlig hekking i 2018.

TYRKERDUE

Status: Var vanlig på 70-tallet, nå sjelden. Sist sett i 2017.

GJØK

Status: Sees eller høres nesten årlig.

2017: 1 ind sett i flukt 17.5 (JVI, SST), 1 ind hørt både 22.5 og 23.5 (JNY).

KATTUGLE

Status: Sjelden, men sannsynlig fordi den er vanskelig å finne. Den er vanlig i Lierdalen og høres jevnlig i Linnestia like i nærheten.

2018: 1 ind i elvemunningen 7.2 (SST), 18.2 (JNY), 20.2 og 4.3 (JNY). Sannsynligvis samme individ.

Foto: Jorunn Villand

HORNUGLE

Status: Sjelden. Hekkende i 2018!

2018: Ett ind. ble oppdaget på Gilhusodden 17.4 (JNY, JMY, TPE, TWE). Senere ble det klart at et par hadde etablert seg og fullførte en vellykket hekking med 3-4 unger, som ble hørt tiggende i natten så sent som 13.7 (JEN, SST). Sist sett i 1979!

Foto: Jostein Myre

JORDUGLE

Status: Sjelden. Sist sett i 2012.

HUBRO

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2008.

HAUKUGLE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2016.

TÅRNSEILER

Status: Vanlig i sommerhalvåret

2018: Ble sett på 39 dager i perioden 20.5–3.9. Største antall var 50 ind 7.7 (JEN, SST) og 13.8 (JVI).

ISFUGL

Status: Sjelden, men regelmessig forekommende på Linnestranda. Sannsynlig hekking enkelte år i Lierelva.

2018: 1 hunn 16.4 (JVI), 1 ind 26.10 (Olaug Gjertsen), 8.11 (SST), 20.11 (JVI) og 5.12 (JVI).

VENDEHALS

Status: Nesten årlig passerende på trekk. Mulig hekkende i 2016. Sist sett i 2017.

GRÅSPETT

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2010.

GRØNNSPETT

Status: Var vanlig på Dynos område, av og til i reservatet, ser ut til å gå tilbake.

2018: 1 ind 4.3 (JEH), 5.4 (JVI), 5.5 (JEN, SST), 28.7 (JVI), 3.9 (SST) og 16.9 (JEN), for det meste hørt fra Dyno-området.

SVARTSPETT

Status: Sees eller høres årlig. Økende antall observasjoner.

2018: 1 hunn næringsøkende 9.3 (SRI), 1 ind hørt 4.8 (JEN, SST), 29.8 (SST), 1 ind 2.9 (JEN, SST), 5.9 (SST), og 10.10 (BEL).

FLAGGSPETT

Status: Meget vanlig. Hekkefugl.

2018: 1 ind observert på 37 dager fordelt på hele året. 2 ind observert mange ganger. Mulig hekking.

HVITRYGGSPETT

Status: Meget sjelden.

2018: Ett individ som dukket opp i 2017 var fortsatt stasjonær i området utover våren 2018. Det ble sett på 23 dager i perioden 6.2-16.4. Etter hvert startet den med tromming, men den forsvant til slutt. Et betydelig antall mennesker besøkte Linnestranda og fikk se og fotografere sjeldenheten.

Foto: Jens Erik Nygård

DVERGSPETT

Status: Vanlig, hekkefugl. I tilbakegang.

2018: Ble observert på 33 dager fra 11.3-14.6 og 1 ind 17.12 (JVI). Parring observert 18.4 (RKR). Sannsynlig hekking.

TRETÅSPETT

Status: Meget sjelden. Sist observert i 2011.

SANGLERKE

Status: Vanlig, hekkefugl i jordbrukslandskapet. I tilbakegang.

2018: Ble observert på 22 dager i perioden 23.3-30.10. Største antall var 6 ind ved Jordhaugene 14-15.4 (JBE, JEN). Sannsynlig hekking.

FJELLERKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2016.

SANDSVALE

Status: Vanlig i sommerhalvåret.

2018: Observert 22 dager fra 28.4-11.8. Største antall var 25 ind næringsøkende 17.5 (SST).

LÅVESVALE

Status: Vanlig i sommerhalvåret. Hekkefugl.

2018: Observert 69 dager i perioden 20.4-9.9. Største antall var 70 ind 12.8 (JEN, SST). Ingen hekkeindikasjoner i år.

TAKSVALE

Status: Vanlig i sommerhalvåret. Hekkefugl.

2018: Observert 16 dager i perioden 30.4-27.8. Største antall var 9 ind 2.5 (JVI, SST). Ingen hekkeindikasjoner i år. Et dårlig år for taksvala.

TREPIPLERKE

Status: Sjelden på Linnestranda, til tross for at den er vanlig i skogområder i nærheten. Sist sett i 2017.

HEIPIPLERKE

Status: Vanlig på trekk vår og høst.

2018: Observert på 25 dager i periodene 10.4-4.5 og 3.9-7.11. Største antall var 50 ind på uvanlig plass i elvemunningen 30.10 (JVI).

SKJÆRPIPLERKE

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2017

GULERLE

Status: Vanlig på trekk, fortrinnsvis om høsten.

2018: 2 ind 4.8 (JEN, SST), 9 ind i elvemunningen 6.8 (SST), 1 ind jordet ved Gilhusodden 8.8, 1 ind

9.8 (FHO), 2 ind 10.8 (JVI) og 2 ind 11.8 (JEN). Et elendig år for gulerla.

VINTERERLE

Status: Årviss på trekk i lite antall. Passerer på vei til og fra hekkeplassene i Lierdalen.

2018: 1 ind observert på 13 dager i periodene 27.3–20.4 og 15.7–24.9. 2 ind overflygende 17.9 (JVI).

LINERLE

Status: Meget vanlig, hekkefugl. Noen vinterfunn.

2018: Observert 114 dager i perioden 8.4–5.12. Største antall var 50 ind på ved Jordhaugene 9.9 (JEN). Hekking påvist også i 2018.

SIDENSVANS

Status: Streiffugl som besøker oss årlig i vinterhalvåret avhengig av mattilgang.

2018: Ble observert på 13 dager i periodene 6.1–28.2 og 5.11–19.11. Største antall var 25 ind 5.11 (TGU) og 6.11 (JVI).

FOSSEKALL

Status: Nesten årviss på trekk. Passerer på vei til og fra hekkeplassene i Liervassdraget.

2018: 1 ind 3.11 (SST)

GJERDESMETT

Status: Vanlig, men varierende i antall, hekkende i gode år.

2018: Observert på 60 dager fordelt over hele året bortsett fra februar. Største antall var 2 ind en rekke ganger. Sannsynlig hekking.

JERNPURV

Status: Vanlig i lite antall om våren, hekkefugl.

2017: Observert 30 dager i perioden 9.4–7.7. En høstobservasjon 7.9 (JVI, SST). Største antall var 4 ind 18.4 (BEL). Sannsynlig hekking.

RØDSTRUPE

Status: Meget vanlig, hekkefugl.

2018: Observert 137 dager i fordelt på hele året. Største antall var 12 ind 12.9 (TBR). Sannsynlig hekking.

NATTERGAL

Status: Vanlig i hekketiden, trolig årlig hekkende.

2018: Ble observert på 41 dager i perioden 5.5–12.7. En høstobservasjon 14.8 (SST), som var hittil seneste observasjon av arten i Buskerud. Største antall var 2 ind syngende en rekke ganger. Sannsynlig hekking.

BLÅSTRUPE

Status: Fåtallig på trekk.

2018: 1 1K ind næringssøkende 11.8 (JEN).

Foto: Jens Erik Nygård

RØDSTJERT

Status: Sjelden. Sist sett i 2015.

BUSKSKVETT

Status: Tidligere hekkefugl, nå sjelden.

2018: 1 ind 30.5 (SST) og 1 ind 20.7 (JVI) i sivet i elvemunningen.

STEINSKVETT

Status: Årviss i lite antall.

2018: 1 hann 15.7 (JEN), 1 ind 7.9 (SST) og 1 ind på grunnene i elvemunningen 10.11 (SST).

RINGTROST

Status: Sjelden. Sist sett i 2013.

SVARTTROST

Status: Vanlig, hekkefugl.

2018: Ble observert 116 dager fordelt over hele året. Største antall var 15 ind 20.4 (JVI). Reir funnet 13.5 (JEN).

GRÅTROST

Status: Meget vanlig, hekkefugl i stort antall.

2018: Ble sett på 137 dager fordelt over hele året. Største antall var 500 ind i flere flokker overflygende 7.10 (BEL, JEN, PBO, SST). Arten hekket som vanlig med mange par.

MÅLTROST

Status: På trekk i lite antall. Nyetablert hekkefugl.

2018: Ble observert på 28 dager i perioden 7.4–7.6. 1 høstobservasjoner 7.10 (JEN, REA). Største antall var 10 ind 18.4 (KJO) og 29.5 (JEN, ØSY).

RØD Vingetrost

Status: Meget vanlig, hekkfugl i stort antall.

2018: Observert på 89 dager fra 7.4–5.11. Største antall var 30 ind 18.4 (KJO). Hekkende.

Duetrost

Status: Sjelden.

2018: 1 ind. sett og hørt syngende 29.3 (KJO) og 1 ind trekkende mot nord 6.4 (JVI, SST).

Gresshoppesanger

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1997.

Sivsanger

Status: Sees nesten årlig på trekk. Sist sett i 2017.

Busksanger

Status: Meget sjelden.

2018: 1 ind i elvemunningen syngende 27.5 (GER, SST). Sist sett i 2008.

Myrsanger

Status: Vanlig. Årlig hekkende i lite antall.

2018: Observert på 13 dager fra 25.5–22.6, syngende hanner på myra bak tårnkrattet og ved parkeringen på Gilhusodden. Mulig hekking.

Rørsanger

Status: Vanlig i sommerhalvåret, hekkfugl.

2018: Ble observert på 51 dager i perioden 5.5–9.9. Største antall var 4 ind 28.7 (JVI). Sannsynlig hekking.

Gulsanger

Status: Vanlig om våren, hekkfugl.

2018: Ble observert på 18 dager i perioden 11.5–29.7. Største antall var 2 ind 13.5 (JVI).

Møller

Status: Årviss i lite antall, oftest om våren.

2018: Minst ett ind 13.5 (FBY), 1 ind 7.6 (SST) og 1 ind 16.7 (JEN), alle syngende hanner.

Tornsanger

Status: Årviss i lite antall om våren. Hekkefugl enkelte år.

2018: 1 hunn med mat til unger i Møysund 16.7 (JEN) og 1 ind 7.7 (JEN).

Hagesanger

Status: Vanlig, hekkfugl.

2018: Ble observert på 22 dager fra 13.5–12.7. Største antall var 3 ind 20.5 (SST). Sannsynlig hekking.

Munk

Status: Meget vanlig i sommerhalvåret, hekkfugl.

2018: Ble sett 38 dager fra 20.4–5.9. Største antall var 3 ind 9.6 og 16.9 (JEN). Paring observert 8.5. Sannsynlig hekking.

Bøksanger

Status: Sjelden. Sist sett i 2016.

Gransanger

Status: Vanlig på trekk. Har også etablert seg som hekkfugl.

2018: Ble observert på 68 dager fra 8.4–5.11. Største antall var 4 ind flere ganger. Sannsynlig hekking.

Løvsanger

Status: Meget vanlig, hekkfugl

2018: Ble observert 65 dager fra 21.4–12.9. Største antall var 40 ind 11.8 (JEN). Sannsynlig hekking.

Gulbrynsanger

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2015.

Fuglekonge

Status: Sjelden. Sist sett i 2017

Gråfluesnapper

Status: Vanlig i lite antall om våren. Sannsynligvis årlig hekkende.

2018: 1 ind 20.5 (BEL, SST) ved Gullaug skole. 1 ind 13.7 og 19.7 ved Gilhusodden, 1 nylig utflytet ind og 1 ad samme sted 8.8, 2 ind 10.8 og 15.8, alle JVI.

Svarthvit fluesnapper

Status: Tidligere vanlig i lite antall om våren. Nå sjeldnere. Sist sett i 2017.

Skjeggmeis

Status: Sjelden. Sist sett i 2016.

Stjertmeis

Status: Sees sporadisk i små familieflokker i vinterhalvåret. Hekker enkelte år?

2018: 5 ind ved Gilhusodden 4.11, 6 ind 13.11 og 8 ind ved Dynodammen 7.12, alle JVI.

Løvmeis

Status: Vanlig hele året, men kan være nokså stillferdig og usynlig i perioder, særlig i hekketiden.

2018: Observert på 127 dager i periodene 1.1–1.6 og 5.7–30.12. Største antall 4 ind 9.3 (SRI). Sannsynlig hekking.

GRANMEIS

Status: Sjelden besøkende fra marka i nærheten.

2018: 1 ind 16.11 (AGA, HGA).

SVARTMEIS

Status: Sjelden, men økende antall observasjoner.

Sist sett i 2015.

BLÅMEIS

Status: Meget vanlig året rundt, hekkefugl.

2018: Observert på 181 dager spredt over hele året.

Største antall var 50 ind 24.2 (TSÆ, AMO). Hekking ble påvist.

KJØTTMEIS

Status: Meget vanlig året rundt, hekkefugl.

2018: Ble observert på 179 dager spredt over hele året. Største antall var 20 ind 24.2 (TSÆ, AMO) og 21.12 (KBØ). Sannsynlig hekking.

SPETTMEIS

Status: Vanlig, hekkefugl

2018: Ble observert på 149 dager fordelt over hele året. Største antall 6 ind 28.2 (SRI) og 28.12 (JAP). Sannsynlig hekking.

TREKRYPER

Status: Vanligst i vinterhalvåret, men har også vært påvist hekkende flere ganger.

2018: Ble observert på 18 dager 6.1–25.4 og 9.8–21.12. Største antall var 2 ind flere ganger.

TORNSKATE

Status: Nesten årvisst i lite antall.

2018: Ett par observert 11.5 (JVI), 1 ind i sivet i elvemunningen 9.8 (FHO, THO), 1 ind 12.8 (PGI) og 1 1K ind 14.8 (SST).

VARSLER

Status: Årvisst i lite antall i vinterhalvåret.

2018: Sett på 15 dager i perioden 29.1–7.4, trolig et enkelt stasjonært individ. 1 ind i buskene ved tårnet 27.10 (JEN, SST) og 1 ind i tre på Gullaugodden 17.12 (SST)

NØTTESKRIKE

Status: Årvisst i lite antall.

2018: 1 ind overflygende 22.4 (JVI). Inntil 6 ind sett på 19 dager i perioden 3.10–28.12.

SKJÆRE

Status: Meget vanlig året rundt, hekkefugl

2018: Observert på 152 dager fordelt over hele

året. Største antall var 18 ind 17.11 (JEN, SST). Sannsynlig hekkende.

NØTTEKRÅKE

Status: Årvisst i lite antall.

2018: 1 ind overflygende 28.7 (JVI), 1 ind 12.8 (JEN) og 1 ind overflygende 19.8 (REA).

KAIE

Status: Kan overnatte på Gilhusodden i store flokker vinterstid sammen med kråker. Næringssøkende i distriktet om vinteren. Økende hekkebestand i distriktet.

2018: Observert på 34 dager i periodene 9.1–5.5 og 18.9–19.11. Største antall var 100 ind næringssøkende på jorde ved Gilhus 29.9 (JEN).

KORNKRÅKE

Status: Vinterstid i lite antall, økende forekomst blant kråker og kaier.

2018: 1 ind overflygende 10.5 (JEN, REA).

KRÅKE

Status: Meget vanlig, hekkefugl. Kan overnatte på Gilhusodden i store flokker vinterstid sammen med kaier.

2018: Ble observert på 147 dager fordelt over hele året. Største antall var 35 ind 8.11 (SST). Reirbygging ble observert i skogen vest for fugletårnet 7.4 (REA).

RAVN

Status: Vanlig, for det meste overflygende

2018: 1–3 ind ble observert på 24 dager i periodene 1.1–26.5 og 19.8–1.12. Hekket i Gullaugberga også i år.

Foto: Jens Erik Nygård

STÆR

Status: Vanlig, hekkefugl.

2018: Observert på 45 dager i perioden 27.3–29.10. Største antall var minst 150 ind ved Gilhus 6.8 (SST). Hekking ble påvist også i 2018.

GRÅSPURV

Status: Vanlig, hekkefugl.

2018: Rapportert på kun 27 dager fordelt over hele året. Største antall var 15 ind 23.12 (JVI). Arten er underrapportert, finnes i bebyggelsen året rundt. Hekking ble påvist.

PILFINK

Status: Meget vanlig, hekkefugl.

2018: Observert på 148 dager fordelt over hele året. Største antall var 100 ind 29.9–30.9 ved Gilhus (JEN), spisende på maisrester på åkeren. Hekking ble påvist i 2018.

BOKFINK

Status: Meget vanlig i sommerhalvåret, hekkefugl.

2018: Observert på 67 dager i perioden 18.3–7.10. Største antall var 130 ind 7.4 (REA), derav 100 på trekk mot nord. Hekking ble påvist.

BJØRKEFINK

Status: Årlig på trekk i lite antall.

2018: Observert på 19 dager i periodene 8.4–29.4 og 29.9–17.10. Største antall 60 ind 29.9 ved Gilhus (JEN), spisende på maisrester på åkeren.

GRØNNFINK

Status: Meget vanlig, hekkefugl.

2018: Ble observert på 86 dager i perioden 12.1–5.12. Største antall var 15 ind ved Gilhusodden 15.3 (JLA). Hekking ble påvist.

STILLITS

Status: Vanlig, hekkefugl.

2018: Ble observert på 46 dager i perioden 23.2–10.11, bortsett fra juli måned. Største antall var 20 ind ved Gilhusodden 16.9 (JEN). Sannsynlig hekking.

GRØNNISISIK

Status: Vanlig i vinterhalvåret, kan ha invasjonstypen forekomst, noen år også om sommeren. Hekking er sannsynlig enkelte år.

2018: Ble observert på 36 dager i perioden 17.1–18.5 og 7.7–14.12. Største antall var 40 ind 3.9 (SST). Mulig hekking.

TORNIRISK

Status: Årviss i lite antall. Hekker enkelte år.

2018: Observert på 16 dager i perioden 9.4–15.7. Reirbygging observert 14.5 (JVI). Største antall var 12 ind ved Jordhaugene 14.4 (JBE). Sannsynlig hekking

BERGIRISK

Status: Årviss på trekk i lite antall.

2018: 5 ind næringsøkende på jorde ved Linnes 15.4 (JVI).

GRÅSISIK

Status: Vanlig i vinterhalvåret. Se kommentar under brunsisik.

2018: Observert 44 dager i periodene 1.1–4.5 og 29.9–23.12. Største antall var 175 ind ved Gilhusodden 13.1 (JEN).

BRUNISISIK

Status: Denne er utskilt fra gråsisik som egen art, ble tidligere betegnet som underart cabaret. Vanskelig å skille fra gråsisik, fører til noen feilregistreringer mellom disse to artene. Hekkefugl.

2018: Observert på 13 dager i perioden 18.4–1.10. Største antall var 10 ind 23.8 (SST).

POLARSISIK

Status: Meget sjelden. Sist sett i 2017.

GRANKORSNEBB

Status: Sjelden. Sist sett i 2015.

ROSENFINK

Status: Passerer på trekk, har etablert seg med forsøk på hekking et par år.

2018: 1 2K hann syngende 24.5 (JVI).

DOMPAP

Status: Vanlig i vinterhalvåret.

2018: Observert på 50 dager i periodene 6.1–22.4 og 7.9–30.12. Største antall var 5 ind flere ganger.

KJERNEBITER

Status: Årviss tilstede, sannsynlig hekkende de fleste år.

2018: 1 ind 10.4 (SRI), 2 ind 17.4 (SST), 2 ind 18.4 (KJO), ett par 6.5 og 18.5 (JBE). Mulig hekking.

LAPPSPURV

Status: Meget sjelden.

2018: 1 ind kort besøk på grunna i elvemunningen 27.10. (JEN, SST).

SNØSPURV

Status: Sjelden.

2018: 8 ind overflygende 4.4 (JVI) og 4 ind overflygende 6.4 (SST). Dette er 9. og 10. observasjon på Linnestranda.

GULSPURV

Status: Vanlig, hekkefugl. I tilbakegang?

2018: Ble observert på 68 dager i periodene 6.1–9.6 og 21.9–30.12. Største antall var 12 ind 7.4 (TBR). Sannsynlig hekking.

HORTULAN

Status: Meget sjelden. Sist sett i 1993.

SIVSPURV

Status: Meget vanlig i sommerhalvåret, hekkefugl.

2018: Observert på 113 dager i perioden 26.3–21.11. Største antall var 30 ind 7.4 (REA). Sannsynlig hekking.

PATTEDYR:

Rådyr 1 ind 26.6 (JVI) og 1 ind 6.8 (JVI), ellers en del ferske spor rapportert i mars måned.

Elg 3 ind observert 4.3 (KIS), ellers en del ferske spor og møkk rapportert i mars måned.

Klatremus 1 ind 23.2 (JBE, JEH), 1 ind 30.3 (ØSY, PSY) og 1 ind 9.4 (SST), alle ved fugletårnet.

Småskogmus 1 ind 16.2 (JVI)

Bever 1 ind 22.6 og 24.6 (KWE).

Mink ble rapportert på 6 dager spredt over det meste av året. Ganske sikkert flere urapporterte observasjoner.

Steinkobbe 1 ind ble observert 29.8 (SST, JVI), 7.9 (SST) og 24.11 (SST).

Foto: Jens Erik Nygård

**Organ for Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Buskerud**